T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM İKTİSADI VE FİNANSI ANABİLİM DALI
İSLAM İKTİSADI VE FİNANSI BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

İRAN'DA TARIM SİGORTA UYGULAMALARI

Hamidreza Korditamandani
2502170535

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Adem ESEN

İSTANBUL

ÖZ

İRAN'DA TARIM SİGORTA UYGULAMALARI

HAMIDREZA KORDITAMANDANI

Tarım sigortası, güvence altında alan bir kurum olarak çiftçilerin faaliyetlerini genişletmeyi teşvik eder. Tarım sigortasının uzmanlaşmasıyla, tarım alanında bölgesel tarım türlerine, istenilen ürün kombinasyonlarına, modern tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılmasına ve nihayetinde tarım sektörünün genişlemesine ve gelişmesine yönelik temel stratejiler geliştirilebilir.

Bu araştırma, İran'da tarım sigortasıyla ilgili koşulları, sorunları ve kısıtlamaları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın modeli, nitel araştırmalarda kullanılan çalışma modelidir. Araştırmanın verileri, İran'daki 22 uzman kişi ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler aracılığıyla toplanmış, veri doygunluğuna ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Araştırma yöntemi, eleştirel bir yaklaşıma dayanmaktadır ve veriler, Grounded Theory analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. Derinlemesine mülakatlar aracılığıyla elde edilen sonuçlar, MaxQDA programı ile analiz edilmiştir. Bu mülakatların analizi sonucunda, toplam 987 ham veriden 692 kavram çıkarılmıştır. Bu kavramlardan 10 ana tema elde edilmiş ve iki temel olgu olan "kusurlu yönetim" ve "yapısal sorunlar" belirlenmiştir. Ayrıca, "işlevsel bozulma" seçilen temel olgu olarak tanımlanmıştır. Kusurlu yönetim ve yapısal sorunlar, İran'daki tarım sigortasını işlevsel bir çöküşle karşı karşıya bırakmıştır.

Araştırma bulguları, İran'daki tarım sigortasının çeşitli yapısal ve yönetimsel sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Katılımcıların ifadelerine göre, tarım sigortası fonunun yönetim yapısında uzman eksikliği, yolsuzluk, emir-komuta yönetimi ve bağımsızlık eksikliği gibi sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca, tarım sigortası hizmetlerinin düşük seviyesi, çiftçilerin düşük eğitim seviyesi ve sigorta fonunun devlet yardımlarına bağımlılığı gibi yapısal sorunlar da tespit

edilmiştir. Bu sorunlar, tarım sigortasının işlevsel bozulmasına ve çiftçilerin memnuniyetsizliğine yol açmaktadır.

Araştırma sonuçları, tarım sigortasının etkinliğini artırmak için yönetim yapılarında, düzenlemelerde ve modern bilgilerin kullanımında temel değişiklikler yapılması gereğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca, çiftçilerin sigorta hizmetlerinden memnuniyetini artırmak için sigorta primlerinin adil bir şekilde belirlenmesi, hasar tespit süreçlerinin hızlandırılması ve çiftçilere yönelik eğitim ve tanıtım programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Devletin tarım sigortasına yönelik mali desteklerinin artırılması ve özel sektörün bu alana katılımının teşvik edilmesi de önemli öneriler arasındadır. Bu şekilde, tarım sigortası, çiftçilerin risklerini azaltarak tarım sektörünün sürdürülebilirliğine ve gelişimine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Sigortası, İran, Kusurlu Yönetim, Tarım Kesimi, İşlevsel Çürüme, Grounded Theory

ABSTRACT

AGRICULTURAL INSURANCE PRACTICES IN IRAN

HAMIDREZA KORDITAMANDANI

Agricultural insurance, as an institution that covers risk, encourages farmers to expand their activities. On the other hand, with the specialization of agricultural insurance, fundamental strategies can be developed for regional agricultural types, desired product combinations, the dissemination of modern agricultural methods, and ultimately the expansion and development of the agricultural sector. This study aims to examine the conditions, problems, and constraints related to agricultural insurance in Iran. The research model is a case study model used in qualitative research. The data for the study were collected through face-to-face interviews with 22 experts in Iran, and the data collection process was terminated when data saturation was reached. The research method is based on a critical approach, and the data were analyzed using the Grounded Theory analysis technique. The results obtained through in-depth interviews were analyzed using the MaxQDA program. As a result of the analysis of these interviews, 692 concepts were derived from a total of 987 raw data points. From these concepts, 10 main themes were obtained, and two fundamental phenomena, "defective management" and "structural problems," were identified. Additionally, "functional decay" was defined as the selected fundamental phenomenon. Defective management and structural problems have faced agricultural insurance in Iran with functional collapse.

The research findings indicate that agricultural insurance in Iran is confronted with various structural and managerial problems. According to the participants' statements, there are issues such as lack of expertise in the management structure of the agricultural insurance fund, corruption, command-and-control management, and lack of independence. Additionally, structural problems such

as the low level of agricultural insurance services, the low education level of farmers, and the dependency of the insurance fund on government subsidies have been identified. These issues lead to functional deterioration of agricultural insurance and farmers' dissatisfaction.

The research results suggest that fundamental changes should be made in management structures, regulations, and the use of modern information to increase the effectiveness of agricultural insurance. Furthermore, to increase farmers' satisfaction with insurance services, it is necessary to set insurance premiums fairly, accelerate the damage assessment processes, and organize training and promotional programs for farmers. Increasing governmental financial support for agricultural insurance and encouraging the participation of the private sector in this field are also among the important recommendations. In this way, agricultural insurance contributes to the sustainability and development of the agricultural sector by reducing farmers' risks.

Keywords: Agricultural Insurance, Iran, Defective Management, Agricultural Sector, Functional Decay, Grounded Theory

ÖNSÖZ

İran'da tarım sigortası, doğal ve ekonomik risklere karşı önemli bir risk yönetim aracı olarak son yıllarda daha da önem kazanmıştır. Bu araştırmada, tarım sigortası sistemi ve risk yönetimindeki rolü incelenmiş ve bu tür sigortanın İran'daki pratik uygulamalarına değinilmiştir. Çalışma, tarım sigortasının çiftçilere doğal afetler ve piyasa dalgalanmaları karşısında nasıl yardımcı olabileceğini, finansal güvenliği ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini nasıl sağlayabileceğini göstermektedir.

Bu çalışma birçok kişinin desteği sayesinde mümkün oldu. Çalışmalarımı yönlendiren, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını Doktora çalışmamın her aşamasında gösterdiği ilgi ve desteğin yanı sıra yapıcı eleştirileri ile daha geniş bir bakış açısı geliştirmeme imkan sağlayan çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Adem ESEN'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Doktora tezimin gelişmesinde ve tamamlanması sırasında çalışmalarımı her zaman destekleyen ve önerileriyle zengilenleştiren Tez İzleme Komitesi üyeleri Prof. Dr. Serhat Yanık ve Prof. Dr. Murat Akbalık hocalarıma tüm kalbimle teşekkür ederim.

Çocukluğumdan bugüne kadar bana eşlik eden tüm hocalarıma teşekkür ederim. Aileme koşulsuz destekleri için en içten teşekkürlerimi sunarım. Son olarak, bana bu hayali gerçekleştirme fırsatı verdiği için YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) organizasyonuna teşekkür ederim. Herkese en içten saygılarımı sunarım.

Hamidreza Korditamandani

İstanbul, 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

TARIM SİGORTASI: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE SİSTEMİ

1.1 Kavramsal Çerçeve **4**
1.1.1 Tarım Sigortası 4
1.1.2 Tarım Sigortasının Çeşitleri 6
1.1.3 Tarım Sigortası İle İlgili Terimler 7
1.2 Tarım Sigortasının Önemi 11
1.2.1 Tarım Sigortasına Duyulan İhtiyaç 12
1.2.2 Tarım Sigortasının Sürdürülebilir Tarım Gelişimindeki Rolü 15
1.3 Dünyada Tarım Sigortası Uygulamaları 17
1.3.1 Amerika Birleşik Devletlerin'de Tarım Sigortası Uygulamaları 19
1.3.2 Avrupa Birliği Ülkelerinde Tarım Sigortaları Uygulamaları 22
1.3.3 İspanya'da Tarım Sigortası 25
1.3.4 Çin'de Tarım Sigortası 27
1.3.5 Türkiye'de Tarım Sigortası 28
1.4 Literatür Özeti 29

İKİNCİ BÖLÜM

İRAN EKONOMİSİ VE TARIM SEKTÖRÜ

2.1 İran Ekonomisi 37

2.1.1 İran'ın Coğrafyası 37

2.1.2 İran'ın Siyasi Yapısı 40

2.1.3 İran'ın Ekonomik Yapısı 46

2.2 İran'da Tarım Sektörü 57

2.2.1 İran'ın Tarım Ürünlerin İhracatı 61

2.2.2 İran'ın Tarım Ürünlerin İthalatı 63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İRAN'DA TARIM SİGORTASININ YAPISI VE SİSTEMİ

3.1 İran'da Tarım Sigortasının Tarihçesi 66

3.2 İran'da Tarım Sigorta Fonu 69

3.2.1 Amaçlar ve Operasyonel Sınırlar 70

3.2.2 Tarım Sigortası Fonunun Ana Unsurları 71

3.2.3 Tarım Ürünlerinin Sigortalanma Süreci 73

3.2.4 Tarım Sigortası Uygulama Yöntemleri 75

3.2.5 Tarım Sigortası Fonu ve İlgili Risklere İlişkin Kurallar 80

3.2.6 Tarım Sigortası Fonunun Geliştirilmiş Stratejileri 81

3.2.7 Tarım Ürünleri Sigorta Anlaşmalarının Türleri 85

3.2.8 Tarım Sigortasındaki Zorluklar ve Tarım Sigortasıyla İlgili Bazı Sorunlar 85

3.3 İran'daki Şii Fıkhına Göre Sigorta Sözleşmesinin Meşruiyetinin Temelleri 90

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

4.1 Araştırma Yönteminin Bileşenleri....99

4.2 Veri Toplama Yöntemi....100

4.3 Veri Analizi ve İlk Kodlama (Açık)....103

4.4 Tematik Kodlama....104

4.5 Seçmeli Kodlama....105

4.6 Katılımcıları Seçme Yöntemi....105

4.7 Araştırma Değerlendirme Yöntemleri (Araştırma Geçerliliği ve Güvenirliği)107

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

5.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri....112

5.2 Açık Kodlama....113

5.3 Temel Kodlama....121

5.3.1 Kusurlu Yönetim Merkezli Olgu....121

5.3.2 Yapısal Sorunların Merkezi Olgusu....125

5.4 Seçmeli kodlama....131

5.4.1 İşlevsel BozulmaSeçmeli Olgusu....131

SONUÇ....149

KAYNAKLAR....157

EKLER....178

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İran ve komşu ülkelerin ortalama yıllık yağış miktarları (2020 yıl)..... 40
Tablo 2: Ülke Kimliği 41
Tablo 3:İran'da nüfusun sektörler itibariyle dağılımı 2021'de 50
Tablo 4: İran'da Tarım Sektörün Dağılımı 59
Tablo 5: İran'ın Tarım Arazinin Yoğunluğu 59
Tablo 6: İran'da Tarım Ürünlerin Dağılımı 60
Tablo 7: İran'dan başka Ülkelere Tarım İhracat Miktarı..... 62
Tablo 8: İran'dan başka Kıtalara Tarım İhracat Miktarı..... 63
Tablo9 : Çıkarılan Anlam Birimlerin Ve İlk Kodların Bir Örneği 104
Tablo10 : Araştırmanın Katılımcılarının Özellikleri..... 107
Tablo 13: Yeniden Test Güvenirliği (Kodlama) 109
Tablo 11: Kodlama Matrisi 179
Tablo 12: Yapısal Sorunlar Matrisi..... 180
Tablo 14: Görüşme Metinlerinden Elde Edilen Kodlar 181

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İran haritası 38
Şekil 2: İran'ın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) 52
Şekil 3: İran'ın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) Büyüme Oranı 53
Şekil 4: İran'ın Enflasyon Oranı 54
Şekil 5: İran'ın İmalat 55
Şekil 6: İran'ın Mal ve hizmetlerin Dış Dengesi 56
Şekil 7: İran'ın İşsizlik Oranı 57
Şekil 8: Tarım Ürünleri Sigorta Fonu Organizasyon Şeması 73
Şekil 9: Araştırmanın Ana Ve Seçilen Fenomenleri 111
Şekil 10: Katılımcıların Yüzdesi 112
Şekil 11: Katılımcıların Eğitimi 113
Şekil 12: Bir Mülakattan Çıkarılan Kodları Göstermektedir. 118
Şekil 13: Ana Kavramların Seyri (Personel Performansının İyileştirilmesi) 119
Şekil 14: Ana Kavramların Seyri (Çiftçilerin Performansın İyileştirilmesi) 120
Şekil 15: Ana Kavramların Seyri (Devletin Performansın İyileştirilmesi) 120
Şekil 16 : Kusurlu Yönetim Merkezi Model 121
Şekil17 : Kusurlu Yönetim Paradigmatik Modeli 122
Şekil 18: Yapısal Sorunlar Merkezi Model 125
Şekil 19: Yapısal Sorunların Paradigmatik Modeli 126
Şekil 20: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Nedensel Koşulları 132
Şekil 21: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusuna Müdahale Eden Koşullar 135
Şekil 22: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Alanları 137
Şekil 23: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusundan Kurtulma Stratejileri 140
Şekil 24: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Sonuçları 140
Şekil 25: Katılımcıların, Tarım Sigortasının Görüşü 150
Şekil 26: Araştırmadan Çıkarılan Kodların Önem Ve Tekrarına Göre Düzenlenmiş Diyagram Bulutu Araştırma Bulguları 178

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

CAP : Ortak Tarım Politikası (Common Agricultural Policy)

CCS : Sigorta Telafi Konsorsiyumu (Consorcio de Compensación de Seguros)

CISA : Ürün Sigortası Tasarruf Hesabı (Crop Insurance Savings Accounts)

ELGA : Hellenik Tarımsal Sigorta (Greek Agricultural Insurance Organisation)

ENESA : Tarım Sigortası Ulusal Ajansı (Entidad Estatal de Seguros Agrarios)

FCIC : Federal Ürün Sigorta Kurumu (Federal Crop Insurance Corporation)

OGA : Tarımsal Sigorta Teşkilatı (Agricultural Insurances Organization)

PPP : Kamu-Özel Ortaklığı (Public–Private Partnership)

RMA : Risk Yönetimi Ajansı (Risk Management Agency)

SBKIR : İran Tarım Sigortası Fonu (Sandoogh Bimeh Keshavarzi Iran)

TARSIM : Tarım Sigortaları Havuzu

USDA : Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı (United States Department of Agriculture)

GİRİŞ

İnsan varoluşundan beri geleceğinden endişe duymuş ve yarınlarının güvende olmasını istemiştir. Bu nedenle geleceğini tehdit eden risklere karşı korunma yöntemleri geliştirmeye çalışmıştır. Tarihin ilk dönemlerinde bireysel olarak denenen bu yöntemler sonradan, aynı risklerle karşı karşıya kalan insanların bir araya gelerek dayanışma yapmasıyla kollektif olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu çabaların sonucunda sigorta uygulamaları ortaya çıkmıştır. Günümüzde de hızla gelişen iletişim ve ulaşım araçları bir taraftan insanların hayatını kolaylaştırırken, bir taraftan da can ve mallarını tehdit eder duruma gelmiştir. Bu sebeple herkes canını ve malını güvenceye almak için sigorta şirketlerine ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle ülkelerde ekonomik faaliyetlerin en önemli oyuncularından biri olan ve toplumdaki çeşitli riskleri kapsayan sigorta sektörüdür, menfaat sahiplerinin bugünkü ve gelecekteki durumunun iyileştirilmesine ve çeşitli riskleri kabul ederek, toplumun sektörlerde hızlı hareket etme ihtimaline büyük katkı sağlamaktadır. Bir ülkede sigorta geliştirmenin faydaları yalnızca sigortacılara ve sigorta aktivistlerine değil, aynı zamanda ülkede faaliyet gösteren tüm ekonomiye ve işletmelere de gidecektir. Aslında sigorta, bir ülkenin finansal sisteminin üç temel direğinden biridir. Finansal aracılık ve iş riski kapsamı, bu önemli ekonomik kurumun iki ana işlevidir. Bu nedenle sigorta sektörü ülke ekonomilerinde önemli bir role sahiptir. Maalesef, Müslüman ülkelerde fıkhı sorunlar ve uygun bir sigorta uygulaması bulunmaması nedeniyle sigorta kullanımı dünya ortalamasınından daha çok altındadır. Bu nedenle, bu sektörün gelişimi, İran'ın beş yıllık ekonomik kalkınma planlarının her zaman başka konulara göre önceliklerinden biri olmuştur ama hala İran'da, sigorta penetrasyon oranı (sigorta primi / GSYİH) (0.97), küresel ortalamanın (3,24) üçte birinden daha çok azdır. Bu araştırma, İran'daki sigorta uygulamaları İslami bir ülke olarak tanıştırmayı ve bu sektörde iyileştirme ve ilerleme için çözümler ve daha iyi modeller sağlamayı amaçlamaktadır.

Tarım sektörü, dünya genelinde olduğu gibi İran'da de sosyo-ekonomik açıdan büyük öneme sahiptir ve milli gelir ile istihdam oranları açısından stratejik bir sektördür. Nüfusun artmasıyla birlikte gıda güvenliği ilkesi kapsamında dengeli ve yeterli beslenmenin sağlanması tarım sektörünün gelişimine bağlıdır. Tarım, makro-ekonomik olarak desteklenmesi ve uzun vadeli politikalarla yönlendirilmesi gereken bir sektördür. Iran için önemli olan tarım sektöründe üretim, gelişen teknolojiye rağmen, üretici kontrolünde olmayan doğal risklere maruz kalmaktadır. Bu nedenle, üstü açık fabrika olarak adlandırılır.

Gelişmiş ülkeler, doğal, ekonomik, sosyal, teknolojik ve kişisel risklerle başa çıkmak için uzun yıllardır 'Tarımda Risk Yönetim Programları' uygulamaktadır. Bu programlar sayesinde, tarımsal üretimi tehdit eden doğal risklerden kaynaklı verim kayıpları ve ekonomik risklerden kaynaklı gelir kayıpları, tarım sektöründen alınarak sigorta sistemlerine aktarılmaktadır. Tarım alanında teknik önlemlerle engellenemeyen riskler İran'da sıkça yaşanmakta ve gelir düzeyi düşük çiftçileri büyük felaketlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerde ise tarım sigortaları sayesinde bu tür felaketlerin yol açtığı zararlar karşılanabilmekte ve doğal riskler büyük ölçüde afet durumundan çıkarılmaktadır.

Tarımda risk yönetimi, diğer sektörlerle benzer şekilde, öncelikli olarak "koruyucu önlemler" almak ve riskleri minimize etmek üzerine kuruludur. Ancak, teknik koruma tedbirlerinin çözüm olmadığı durumlarda, "tarım sigortası" kavramı devreye girmektedir. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde, tarım sektöründe ve çiftçilerin risklere karşı korunmasında, tarım sigortası en etkili güvence yöntemi olarak görülmektedir.

Tarım ürünleri sigortası küresel düzeyde, dolu sigortaları ile ilk adımlarını atmış ve zaman içinde genişlemiştir. Dolu, genellikle yerel bazlı olduğundan, sigorta şirketleri bu riski tekil olarak üstlenebilir ve çiftçiler küçük primlerle dolu sigortası alabilirler. Fakat felaket seviyesindeki don, sel ve kuraklık gibi riskler,

geniş coğrafyalarda büyük zararlara sebep olduğundan dolayı, bu risklerin primleri yüksek olmaktadır. Sigorta şirketleri ve onlara sigorta sağlayan reasürans şirketleri, bu riskleri tek başlarına taşıyamazlar ve bu yüzden devletin destek olması gerekmektedir. Bu sebepten dolayı, birden fazla riski sigortalayan ülkelerde, çiftçinin sigorta alabilmesi için devlet sigorta priminin bir kısmını üstlenir.

İran'daki tarım sektörü, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde yapısal değişiklikler geçirerek gayri safi yurt içi hasıla ve istihdam içindeki payı bakımından önemini korumaktadır. Açık alanlarda gerçekleştirilen tarımsal üretim, doğal risklerin etkisi altında olup bu durum ürün miktarı ve kalitesini etkilemektedir. Bu durum, çiftçilerin gelirlerinde istikrarsızlığa yol açmakta ve tarım ekonomisi açısından büyük bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bu sorun, etkili bir risk yönetim aracı olan tarım sigortalarıyla büyük ölçüde çözülmüştür. Tarım sigortaları, tarım sektöründeki gelir istikrarsızlığını azaltmaya, sigorta sektöründe yeni fonların oluşumuna ve dolayısıyla ekonomik gelişime katkıda bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TARIM SİGORTASI: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE SİSTEMİ

Kavramsal çerçevenin tanımlanması, konuya ilişkin ana kavramları ve bu kavramları oluşturan faktörleri belirlemek anlamına gelir. Bu süreç, sadece araştırmanın bağlamını aydınlatmakla kalmaz, aynı zamanda daha derin analizler için bir temel oluşturur. Bu doğrultuda, bu kavramların ve etkenlerin doğru bir şekilde tanımlanması, araştırmacılara daha yapılandırılmış bir şekilde konuyu ele alma ve hipotezlerini ve araştırma sorularını sağlam bir teorik temele dayandırma imkânı tanır.

1.1 Kavramsal Çerçeve

Bu bölüm, tarım sigortası kavramsal çerçevesini incelemektedir. Bu bölümün amacı, tarım sigortasıyla ilgili temel kavramlar ve bu kavramlarla ilgili genel bir bakış sunmaktır. Bölümde, sigorta, tarım sigortasının türleri ve bu alandaki teknik terimler ele alınacaktır. Bu kavramsal çerçeve, araştırmanın sonraki analiz ve incelemeleri için bir temel teşkil eder ve okuyucuların araştırmada ele alınan konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olur.

1.1.1 Tarım Sigortası

Tarım sigortası, çiftçilerin ve tarım sektörünün, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden kaynaklanan risklere karşı korunmasını sağlayan bir sigorta çeşididir. Tarım sigortasının esas görevi, doğal afetler, hastalıklar, zararlı organizmalar, kuraklık ve tarımla bağlantılı diğer beklenmedik durumlardan doğan risklere karşı çiftçilerin gelirlerini güvence altına almak ve mali istikrar sağlamaktır (Meuwissen, 2018).

Tarım sigortası, genelde çeşitli sigorta kapsamlarını barındıran bir paket şeklinde sunulur. Bu kapsamlar arasında ürün zarar sigortası, hayvan yetiştiriciliği sigortası, sulama sigortası, tarımsal tesis ve ekipman sigortası, nakliye ekipmanı sigortası, mali sorumluluk sigortası gibi seçenekler bulunabilir (Hazell, 1992). Tarım sigortası anlaşmaları, genellikle devlet, sigorta firmaları ve ilgili diğer kurumlar ve organizasyonlar tarafından sağlanır. Bu tür bir sigorta, çeşitli risklere karşı koruma sağlar ve genellikle bir dizi farklı kapsamı içerir (Mahul, 2010).

Tarım sigortası satın almak, çiftçilere beklenmeyen hasarlar ve durumlar karşısında mali güvence sağlar. Bu, çiftçilerin değerli toprakları ve ekipmanları üzerindeki riskleri yönetmelerine yardımcı olur, çünkü bu varlıklar genellikle hava koşullarına ve doğal faktörlere büyük ölçüde bağımlıdır ve bu da tarım sektöründe bir dizi risk oluşturur. Tarım sigortası, çiftçilere bu riskleri tahmin etme ve yönetme yeteneği sağlar, böylece daha fazla esneklik ve güvence sağlar. Hasar meydana geldiğinde, tarım sigortası olan çiftçiler, işlerinin performansını etkileyen mali kayıpları zamanında ve mali stres olmadan telafi etme fırsatına sahip olabilirler (Carter, 2017).

Tarım sigortası, tarım sektörünün sürdürülebilir büyümesine ve ülkenin ekonomisine hem doğrudan hem de dolaylı yollarla katkıda bulunabilir. Çiftçilerin mali ve ekonomik risklerini hafifletmek suretiyle, tarım sigortası, tarım sektörüne yatırım yapmayı teşvik eden ve güven oluşturan bir atmosfer yaratır. Ayrıca, doğal felaketlerin ve diğer olayların tarım ürünlerine verdiği zararları azaltarak, gıda tedarikinin sürekliliğini sağlar ve bu da ülkenin ekonomisine olumlu bir etki yapabilir (Alam, 2020). Tarım sigortası, çiftçilere ve tarım sektörüne genel olarak, tarımsal risklere ve belirsizliklere karşı koruma sağlar ve bu alandaki mali zorlukları ve belirsizlikleri hafifletir. Tarım sigortası aracılığıyla, çiftçiler tarımsal üretimlerini güvence altına alabilir ve çeşitli risklere karşı mali koruma sağlayabilirler. Bu, aynı zamanda, yatırımlarını ve tarım sektöründeki işlerini sürdürme yeteneklerini de güçlendirir (Nnadi, 2013).

Ayrıca, tarım sigortası, tarım sektöründe faaliyet gösteren yatırımcıları da cesaretlendirir. Risklerin minimize edilmesi ve olası zararların karşılanması, daha fazla yatırım ve yenilik için bir motivasyon kaynağı olabilir. Ek olarak, tarım sigortası, çiftçilerin ve tarım işletmelerinin krediye erişimini de kolaylaştırabilir, çünkü bu, finansal kurumlar için potansiyel riskleri azaltır (Llanto, 2007) Sonuç olarak, tarım sigortası, çiftçilerin ve tarım endüstrisinin, tarımsal faaliyetlerle ilişkili risklere karşı korunmasını sağlar. Bu, çiftçilere daha büyük bir güvenlik hissi sağlar ve tarım sektörünün genel sağlığı ve sürdürülebilirliği üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Bu nedenle, tarım sigortası, tarım sektörünün önemli bir bileşeni ve sürdürülebilir bir tarım sektörünün anahtarıdır (Sümer, 2016).

1.1.2 Tarım Sigortasının Çeşitleri

Tarım sigortasının bazı çeşitleri şunlardır:

Hasar Sigortası: Bu sigorta, sel, kuraklık, fırtına, aşırı soğuk ya da sıcak, zararlı böcekler ve hastalıklar gibi doğal felaketlerden kaynaklanan hasarları kapsar; Hasar oluştuğunda, çiftçi finansal kaybını Hasar Sigortası ile telafi eder (Diaz-Caneja, 2008).

Hayvancılık Sigortası: Bu sigorta, hastalıklar, kazalar, hayvan ölümleri ve hayvan hırsızlığından kaynaklanan hasarları ve zararları kapsar. Hayvancılık Sigortası ile çiftçiler, bu tür riskler oluştuğunda finansal kayıplarını telafi edebilir ve hayvancılık işlerini sürdürebilirler (Alexander, 2021).

Sulama Sigortası: Bu sigorta, su kaynaklarının temini ve kullanımıyla ilgili riskleri ve sorunları kapsar. Su kaynaklarının eksikliği, kuraklık veya diğer sorunlar durumunda, Sulama Sigortası su eksikliği nedeniyle üretimdeki azalmadan kaynaklanan mali kayıpları ve masrafları karşılayabilir (Leiva, 2008).

Tarım Ekipmanları ve Tesisleri Sigortası: Bu sigorta, tarım ekipmanlarına ilişkin riskleri ve hasarları kapsar, örneğin tarım makineleri, binalar, seralar ve diğer tesisler. Yangın, hırsızlık veya ekipman bozulmaları gibi olumsuz durumlar

oluştuğunda, Tarım Ekipmanları ve Tesisleri Sigortası mali kayıpları karşılar (Kajwang, 2022).

Sivil Sorumluluk Sigortası: Bu sigorta, başkalarına verilen hasarı kapsar. Tarımda, komşulara, tüketicilere veya diğer kişilere zarar verilebilir. Tarım Sivil Sorumluluk Sigortası bu tür hasarlar oluştuğunda, mali sorumluluğu üstlenir (Harrington, 1991).

Toprak Verimlilik Sigortası: Bu sigorta, toprak verimliliğinin ve kalitesinin azalması ile ilgili hasarları ve sorunları kapsar. Tuzluluk, kirlilik, erozyon ve diğer faktörler nedeniyle toprak verimliliği azaldığında, Toprak Verimlilik Sigortası mali kayıpları karşılar ve tarım faaliyetlerini sürdürür (Sidibé, 2018).

Tarım sigortasının kullanılması, çiftçilere çeşitli risklere karşı finansal bir garanti sağlar, örneğin doğal afetler, olumsuz hava koşulları, felaketler ve tarımsal üretimle ilgili hasarlar. Hasar oluştuğunda, çiftçiler finansal kayıplarını telafi eder.

1.1.3 Tarım Sigortası İle İlgili Terimler

Tarım sigortası kapsamında, bazı önemli terimler ve kavramlar bulunmaktadır. Bu terimler, tarım sigortası alanında önemli bir rol oynamaktadır ve çiftçilerin güvenliğini ve üretimlerini korumak için sigorta sistemlerinde temel unsurlardır. Aşağıda bazı önemli kavramları açıklacaktır.

Sigortalı: Sigortayı satın alan ve sigorta sözleşmesini yapan kişi veya kuruluştur. Tarım sigortasında, çiftçi veya tarımsal mülkiyet sahibi sigortalı olabilir.

Sigortacı: Sigortayı sunan ve hasar durumunda hasarı karşılama sorumluluğunu üstlenen şirket veya kurumdur.

Sigorta Sözleşmesi: Sigortacı ve sigortalı arasındaki resmi anlaşma, sigorta kapsamının detaylarını belirler. Tarım sigorta sözleşmesinde, kapsam türü, sigorta tutarı, kapsama süresi ve kapsama dahil olan hasarlar hakkındaki koşullar ve kurallar belirtilir.

Sigorta Prim Ödemesi: Sigortalının, sözleşmede belirtilen risklere karşı kapsam sağlamak için sigortacıya ödediği tutardır. Bu miktar genellikle yıllık veya başka bir belirlenen süre boyunca belirlenir (Diaz-Caneja, 2008).

Hasar: Sigorta kapsamında tanımlanan ve sigortacının karşılama sorumluluğu olan her türlü zarar veya hasar. Tarım sigortasında, hasarlar tarım ürünlerine, ekipmanlara, binalara, hayvanlara ve tarımla ilgili diğer unsurlara verilebilir.

Teminat Limiti: Sigortacının hasar durumunda ödemeye hazır olduğu maksimum miktar. Sigortacı ve sigortalı, hasar durumunda sigorta kapsama limitinin ne kadar olacağını sigorta sözleşmesinde belirlerler (Briys, 1990).

Teminat Süresi: Sigorta sözleşmesinin geçerli olduğu ve bu süre zarfında meydana gelen hasarların sigorta kapsamına dahil olduğu zaman. Teminat süresi genellikle yıllık veya diğer belirli sürelerde belirlenir.

Hariç Tutulan Riskler: Sigorta sözleşmesinde açıkça belirtilen ve sigortacının bunlardan kaynaklanan hasarları karşılama sorumluluğu olmayan durumlar. Bu riskler belirli nedenlerle sigorta kapsamı dışında kalabilir, örneğin bazı sigortalar doğal afetlerden kaynaklanan hasarları hariç tutar.

Hasar Bildirim Süresi: Sigortalının bir hasar oluştuğunda sigortacıya bildirmesi gereken zaman hasar bildirim süresidir. Bu süre, sigortacıya hasar hakkında bilgi vermek ve gerekli işlemleri yapmak için belirlenir. Hasar bildirim süresine uymamak, sigortalının sigortacıya olan haklarının azalması veya kaybolması ile sonuçlanabilir.

Hasar Sorumlusu: Bir hasar meydana geldiğinde, hasarı karşılamakla yükümlü olan kişi veya kurumdur. Tarım sigortasında, sigortacı genellikle hasar sorumlusu olarak hareket eder ve sözleşmede belirtilen hasarları ödeme sorumluluğunu üstlenir.

Sözleşme Yenileme: Kapsama süresinin sona ermesinin ardından daha uzun bir süre için yenilenen sigorta sözleşmesidir. Tarım sigortasında, sigortacı ve sigortalı, sözleşmenin sona ermesinin ardından sözleşmeyi yenileyebilir ve sigorta kapsamını devam ettirebilirler.

Risk Azaltma Şartları: Bazı tarım sigorta sözleşmeleri, tarımsal üretimle ilgili riskleri azaltmayı amaçlayan şartlar ve kurallar belirleyebilir. Örneğin, su kullanımını azaltan yöntemlerin kullanılması veya su yönetimi teknolojilerinin kullanılması gibi su kıtlığı riskini azaltabilir.

Hasar Takası: Bazı durumlarda, sigortacı, hasarı nakit ödeme yerine, tarım ürünlerinin veya diğer varlıkların belirli bir miktarını sigortalıya sağlayabilir. Bu kavram "hasar takası" olarak bilinir ve sigorta sözleşmesinde tarafların anlaşması ile belirlenir.

Sigorta Değeri: Sigorta değeri veya "sigorta miktarı", sigortacının ne kadar tazminat ödeyeceğini belirlemek için kullandığı bir miktarı ifade eder. Bu miktar, genel tarım ürünlerinin, varlıkların veya tarımla ilgili ekipmanların toplam değerine dayanabilir.

Risk: Risk, tarım üzerinde etkili olabilecek her türlü tehlike veya hasar olasılığını ifade eder. Bu riskler doğal faktörleri (kuraklık, sel, zararlılar ve hastalıklar, hava değişimleri vb.) içerebilir.

Risk Değerlendirmesi: Tarımla ilgili risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve değerlendirmesi sürecidir. Bu süreç, sigortacının mevcut riskleri tanımlamasına ve sigorta sözleşmesinde riskleri yönetmek ve azaltmak için uygun eylemleri almasına yardımcı olur (Goodwin, 2004).

Doğal Afetler: İnsanın doğrudan etkisi olmaksızın doğal olarak meydana gelen ve tarımsal üretime zarar verebilecek olayları ifade eder. Bu, sel, kuraklık, fırtınalar, depremler ve diğer doğal afetleri içerir.

Felaketler: Beklenmedik ve hoş olmayan olaylar, tek tek veya grup olarak meydana gelebilir ve tarımsal üretime önemli hasarlar verebilir. Felaketler, yangın, hırsızlık, patlama, kar ve dolu, orman yangını, güneş yanığı ve diğer beklenmeyen olayları içerebilir.

Kapsam: Sigorta sözleşmesinde sigorta kapsamına alınan ürünler, kaynaklar ve varlıklar. Bu kapsamlar, tarım sigorta sözleşmesinde belirlenir ve hangi risklerin ve hasarların sigortacı tarafından karşılanabileceğini belirler (Born, 2006).

Sigorta Şirketi: Sigorta alanında faaliyet gösteren ve sigortalılara sigorta koruması sağlayan bir şirket veya organizasyon. Bu şirketler, ilgili kanun ve düzenlemelere uygun olarak tarım sigortasını çiftçilere sunar.

Sigorta İndeksi: Sigortacı tarafından çeşitli risklerle ilgili sigorta miktarını belirlemek için kullanılan standart ölçütler. Bu indeksler, risk analizine, hasar geçmişine ve ilgili istatistiksel verilere dayanır (Carter, 2017).

Hasar Tazminatı Ödemesi: Hasarın meydana gelmesinin ardından, sigortacının belirlenen hasar tazminat miktarını sigortalıya ödeme yapmakla yükümlü olduğu aşamadır. Sigorta sözleşmesinde, hasar tazminatı ödeme koşulları ve yöntemleri belirlenir.

Hasarın Tahmini Tespiti: Sigortacının tarımsal üretime verilen hasarları belirlemek ve tahmin etmek için yaptığı işlem. Bu hasar tahmini tespiti, alan incelemesi, ilgili belge ve bilgilerin incelenmesi, ilgili uzmanlarla danışma ve analitik ve istatistiksel yöntemlerin kullanılması şeklinde olabilir. Hasar tahmini temelinde, sigortacı hasar tazminat miktarını belirleyebilir ve sigortalıya ödeme yapabilir.

Tazmin Edilebilecek Azami Zarar: Sigortacının zararı karşılamak için ödemeyi kabul ettiği en yüksek miktar. Bu azami miktar genellikle sigorta sözleşmesinde belirlenir ve zarar bu miktarı aşarsa, sigortacının daha fazla zararı karşılama sorumluluğu yoktur (Smith, 1968).

Sigortacının Taahhütleri ve Sorumlulukları: Sigortacının sigortalıya karşı üstlendiği görevler ve taahhütler. Bu, hasar ödeme taahhüdünü, gerekli bilgi ve danışmanlık sağlamayı, sözleşme koşullarına ve kurallarına uymayı ve diğer sözleşme yükümlülüklerini içerir.

Sigortalının Hakları ve Taahhütleri: Sigortalının sigortacıya karşı hakları ve görevleri. Bu, sigorta primi ödeme, doğru ve tam bilgi sağlama, sözleşme koşullarına uyma ve zarar değerlendirme ve ödeme sürecinde işbirliği yapmayı içerir (Widiss, 1995).

Kooperatif Sigortası: Kooperatifler veya tarım grupları tarafından kendi üyeleri için sağlanan bir tür tarım sigortasıdır. Bu durumda, çiftçiler, kooperatif veya sigorta grubunun üyeleri olarak sigorta yaptırır ve sigorta korumasından kendi ortak ihtiyaçlarına dayanarak yararlanırlar (Hemrit, 2020).

1.2 Tarım Sigortasının Önemi

Tarım sektörü, doğal felaketler ve ekonomik, sosyal ve kişisel riskler gibi çeşitli tehditlere maruz kalır. Bu nedenle, tarım sektörünün bu risklere karşı dayanıklı olması ve üreticilerin zarar görmesi durumunda korunması gerekmektedir. Tarım sigortası, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde, çiftçiler ve tarımsal üretim için en etkili risk yönetim aracı olarak kabul edilir.

Don, kuraklık, sel, yangın veya salgın hayvan hastalıkları gibi durumlar ürün kaybına yol açabilir ve tarımsal toplulukları kıtlık ve yoksullukla karşı karşıya bırakabilir. Tarım sigortası, çiftçilere, ürünlerini, hayvanlarını veya diğer tarımsal varlıklarını sigortaladıklarında, risklerle karşılaştıklarında zararlarının karşılanacağı ve mali zorluk yaşamayacakları garantisini verir. Bu, sigortalı

çiftçilerin faaliyetlerini daha güvenli bir şekilde sürdürmelerine, üretimlerini artırmalarına ve teknik bilgi ve araçlardan daha fazla yararlanmalarına olanak sağlar. Tarım sigortası yaptıran çiftçiler, doğal afetlerin meydana geldiği yıllarda, emek ve sermayelerinin karşılığını sigortadan alabilecekleri için işletme gelir dengesi olumsuz etkilenmez (Cole, 2017).

Tarım sigortası, tarım sektörünün karşılaştığı çeşitli zorluklara karşı bir çözüm sunabilir, ancak tüm sorunları çözemez. Doğal afetlerin önüne geçmek her zaman mümkün olmadığı için, üreticiler genellikle riskleri azaltmak için polikültür tarımı kullanırlar. Ancak, bu yaklaşım uzmanlaşmayı engeller ve tarım sektöründe, diğer sektörlerde olduğu gibi, girdi başına verimlilik artışı genellikle uzmanlaşmayla elde edilir. Tarım sigortası olmayan bölgelerde, üreticiler genellikle üretimlerini korumak için polikültür tarımına yönelirler, ancak bu genellikle verimlilik düşüşüne neden olur. İşte tarım sigortalarının önemi burada devreye girer. Tarım sigortası, üreticilere doğal afetler ve diğer riskler karşısında bir güvence sağlar, böylece onların daha fazla uzmanlaşmalarını ve verimliliklerini artırmalarını sağlar (Hazell, 1992).

1.2.1 Tarım Sigortasına Duyulan İhtiyaç

Tarım sektörü, doğal, ekonomik, sosyal ve politik risklerin yoğun etkisine maruz kalan bir sektördür. Bu sektör, özellikle hava durumu gibi kontrol edilemeyen faktörler nedeniyle, sıkça "açık hava fabrikası" olarak nitelendirilir. Tarım ve hayvancılık, hava koşulları, fiyat dalgalanmaları, üretim faktörleri, hastalıklar ve zararlılar, verimdeki değişkenlik gibi çeşitli risklere maruz kalır. Bu riskler, üretim ve fiyatlar üzerinde dalgalanmalara neden olur ve bu da çiftçinin gelirinde istikrarsızlığa yol açar. Bu nedenle, gelişmiş ülkeler genellikle tarım sektörünü koruyan ve yaşam standartlarını iyileştiren önlemler alır. İran'da, tarımsal ve hayvansal üretimi tehdit eden risklerin ve belirsizliklerin neden olduğu zararları önlemek için en etkili yöntem tarım sigortasıdır. Tarımda karşılaşılan doğal, ekonomik ve sosyal riskler, bir işletmenin canlı ve cansız varlıklarını tehdit edebilir ve hatta yok edebilir. Doğal riskler arasında, bitkisel

üretimi tehdit eden ve felakete dönüşebilen dolu, don, yangın, kuraklık, fırtına, sel gibi durumlar bulunur (Güngör, 2006). İran'da doğal afetlerden kaynaklanan zararların yaklaşık %70'i kuraklıkla ilgilidir ve tarım alanında birçok doğal ve ekonomik afet meydana gelmiştir. 2001 yılında, ülke genelinde tarım ve su kaynakları üzerinde geniş etkileri olan şiddetli bir kuraklık yaşandı. 2018 yılında da başka bir kuraklık, tarımsal üretimde azalmaya ve fiyatların artmasına neden oldu. 2019 yılında geniş çaplı seller, birçok tarım bölgesini etkiledi ve büyük zararlara yol açtı. Ayrıca, 2017 yılında güney bölgelerdeki tarım arazilerine çekirge saldırıları büyük zararlar verdi (Pouyan, 2023).

İran'da tarım sigortasının gerekliliği, doğal ve sosyo-ekonomik faktörler olmak üzere iki ana başlıkta incelenebilir:

- Doğal Faktörler

Bitkisel üretim, iklim ve toprak koşullarının yanı sıra doğru bakım ve girdi kullanımına bağlıdır. Meteorolojik faktörler, dolu, kuraklık ve sel gibi, genellikle ürün veriminde yıl içinde dalgalanmalara neden olur. Açık alanda yapılan bitkisel üretim, hava koşullarının üretim miktarı üzerindeki etkisini hayvansal üretimden daha belirgin hale getirir. Tarımsal riskler genellikle büyük zararlara yol açar. Bu zararlar, çiftçiler için telafi etmesi zor olabilir ve toplumsal sorunlara neden olabilir (SheikhZeinoddin, 2022).

Küresel iklim değişikliği, tarım sektörünü ciddi şekilde etkileyebilir. İklim değişikliği, hava durumunda belirsizlikler ve aşırı hava olaylarına neden olurken, bu durum bitkisel üretimi olumsuz yönde etkiler. İklim değişikliği, bilim insanları tarafından daha da kötüleşeceği ve 1990 ile 2100 yılları arasında küresel yüzey sıcaklığının 1,4 ila 5,8 derece arasında artacağı tahmin edilmektedir. İnsan etkinliklerinin son 50 yılda iklim değişikliğinde önemli bir rol oynadığı belirtiliyor. Eğer gerekli önlemler alınmazsa, önümüzdeki 70-80 yıl içinde mevsimler arasındaki sıcaklık farkları daha da azalacak. Bu durum, özellikle kuraklık ve sel gibi felaketlerle ülkelerin büyük zarar görmesine neden olabilir.

Bu olumsuz değişimlerden tarım sektörü, diğer sektörlere göre daha fazla etkilenecektir (Temur, 2017).

İran'da bitki ve hayvan hastalıkları ile zararlı organizmaların tarım ürünlerine verdiği zararlar, ekonomik açıdan büyük kayıplara yol açmaktadır. Bitki hastalıkları ve zararlılar, çeşitlilik ve yaygınlık bakımından oldukça geniş bir spektruma sahip olup, bitkisel ürünlerin verim ve kalitesini düşürerek çiftçi gelirlerini azaltmaktadır. Ayrıca, zaman zaman İran'a giren çekirge sürüleri de büyük hasarlara neden olmuştur. Tarım sektöründeki risklerin azaltılması, tarım kesiminin bilinçlenmesi ile mümkün olabilir. Bu riskler, uluslararası platformda ülke ekonomisini zor duruma düşürebilir. Örneğin, kuş gribi gibi hastalıkların yayılması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Hayvancılıkta ilkel yöntemlerin kullanılması, hayvanların iyi beslenememesi ve bakımsız olmaları nedeniyle hastalık ve parazitlerin büyük ekonomik zararlara yol açmasına neden olmaktadır. Bakımsız hayvanlarda hastalık ve parazitlerin uygun yaşam ortamı buldukları ve tahribatlarını artırdıkları da bir gerçektir (Khaledi, 2013).

- Sosyal ve Ekonomik Faktörler

Çiftçiler, tarım dışı sektörlerde çalışan bireylerle benzer kişisel risklere maruz kalır. Bir çiftçi, aile reisi olarak, bakmakla yükümlü olduğu kişilere karşı sorumluluk taşır ve onların bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Eğer çiftçi, borçlarını ödeme veya işlerini düzgün bir şekilde yönetme konusunda başarısız olursa veya ölürse, ailesi mali zorluklarla karşı karşıya kalabilir. Aynı şekilde, bir kaza, hastalık veya yaşlanma sonucunda çalışamaz hale gelmesi, hem kendi geçimini hem de ailesinin geçimini tehlikeye atabilir. Bu tür riskler, çiftçinin huzurunu bozar, çalışma kapasitesini azaltır ve en önemlisi, çiftçinin gelecekteki endişeler nedeniyle yeni yatırımlar yapmaktan veya borç almak yerine birikim yapmaktan çekinmesine neden olabilir (Sihem, 2019).

Tarım sektöründe çalışan çiftçiler, İran'ın toplumun ve ekonomisinin önemli bir parçasıdır ve yaşadıkları zorluklar genel olarak bilinir. Genel sağlık, eğitim,

ulaşım gibi temel hizmetlerden en az düzeyde yararlanan ve içme suyu, elektrik, konut gibi temel ihtiyaçları en az karşılanan grup genellikle tarım çalışanlarıdır. Bu kesimin karşılaştığı çeşitli sorunlar zaman içinde çözülememiş, aksine yeni sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır (Zand, 2019). Tarımsal üretim yapan bireylerin, ürünlerini çeşitli risklere karşı korumaması durumunda hem kendileri hem de aileleri ve genel olarak toplum, ekonomik zararlara uğrayabilir ve bu durum sosyal bir krize neden olacaktır. Bu durum, İran'da tarım sigortasının ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. Ekonomik olarak daha gelişmiş ülkeler, tarım sigortasını geniş çapta uygulamaktadır. Bu ülkelerde tarımın toplum ve ekonomi üzerindeki etkisi, İran'a göre daha az olabilir, ancak tarımın gelişimine ve tarım sigortasına büyük değer verilmektedir (Elgin, 2008). İran'daki tarım sektörü, istihdam ve milli gelirde önemli bir paya sahiptir. Bu nedenle, tarım sigortasının önemini vurgulamak ve bu alanda gelişim sağlamak için daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tarım sektöründe çalışanların tarım sigortası konusunda daha bilinçli olmaları için çaba harcanmalıdır (Madani, 2016).

1.2.2 Tarım Sigortasının Sürdürülebilir Tarım Gelişimindeki Rolü

Tarım sigortası, sürdürülebilir tarımın gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle tarımsal faaliyetlerde karşılaşılan doğal riskler, çiftçiler için ciddi ekonomik tehditler oluşturabilir. Kuraklık, sel, iklim değişiklikleri, zararlılar ve hastalıklar gibi faktörlerden kaynaklanan bu riskler, çiftçilerin ürünlerini ve gelirlerini ciddi şekilde etkileyebilir. Tarım sigortası, çiftçilerin bu doğal risklere karşı korunmasını sağlayarak, potansiyel zarar durumunda maddi destek ve tazminat imkanı sunar. Bu sayede çiftçiler, risk yönetimini daha etkin bir şekilde gerçekleştirir ve tarımsal faaliyetlerini sürdürme konusunda daha güvenli hissederler. Tarım sigortası çiftçilere sermaye yatırımı yapma konusunda da teşvik sağlar. Çünkü çiftçiler, olası zararlar karşısında kendi maliyetlerini

karşılamak zorunda kalmayacaklarına dair bir güvenceye sahip olurlar. Bu da tarımsal üretimde istikrarın sağlanmasına ve tarım sektörüne yapılan yatırımların artmasına yardımcı olur. Tarım sigortası ayrıca finansal güvence sağlayarak, çiftçilerin beklenmedik ve öngörülemeyen zararlar karşısında kendilerini korumalarına olanak tanır. Böylece çiftçilerin ekonomik durumları iyileşir, daha fazla yatırım yapabilirler ve bölgesel ekonomik gelişime daha etkin bir şekilde katkı sağlarlar (Pratiwi, 2022)(Sevim, 2010).

Doğal kaynakların korunmasına ve çevrenin sürdürülebilirliğine katkıda bulunabilir. Çünkü daha fazla finansal güvenceye sahip çiftçiler, daha modern ve sürdürülebilir tarım tekniklerine yatırım yapabilirler. Bu da kimyasal kullanımının azaltılmasına ve su ile toprak kaynaklarının daha verimli kullanılmasına olanak sağlayarak çevrenin korunmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, tarım sigortası kırsal alanlardaki sosyal ve ekonomik dengenin sağlanmasına da yardımcı olur. Çiftçilere finansal güvence sağlayarak, bölgenin ekonomik gelişimine katkı sağlayabilirler ve istihdam olanakları yaratarak ekonomik canlılığı artırabilirler. Bu da kırsal alanlardaki sosyal dengeyi sağlayarak düzensiz göçü önleyebilir (Glotova, 2024).

Çiftçilere daha iyi finansal kaynaklara erişim sağlayarak ekonomik fırsatlar sunar. Bu sayede çiftçiler, daha modern ekipmanlara ve yeni tarım teknolojilerine erişebilir, tarımsal verimliliklerini artırabilirler. Bunun yanında, finansal kaynaklara erişimin artması, çiftçileri tarıma bağlı yan işletmeler kurmaya teşvik eder, örneğin işleme ve pazarlama gibi. Bu da kırsal bölgelerde gelir çeşitliliğini artırarak iş olanaklarını genişletir. Bu şekilde tarım sigortası, sürdürülebilir tarımın yanı sıra kırsal bölgelerdeki ekonomik canlılığı destekler (Fadhil, 2021).

Ayrıca, tarım sigortası, yerel kalkınma ve bölgesel dengeyi teşvik ederek önemli bir rol oynar. Çiftçilere mali güvence ve hasara karşı koruma sağlayarak, daha sürdürülebilir bir tarım yapmalarını ve yerel kaynakları etkin bir şekilde kullanmalarını sağlar. Bu durum, kırsal alanların kalkınmasını teşvik eder ve

yerel ekonomiyi güçlendirir. Ekonomik faydaların ve fırsatların dengeli bir şekilde dağıtılmasını sağlayarak bölgesel düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı destekler (Honcharenko, 2022).

Tarım sigortası gıda güvencesinin sağlanmasına ve gıda üretiminin artmasına katkıda bulunur. Tarımın gıda sağlayıcısı rolü göz önüne alındığında, tarım sigortası çiftçilere ani hasarlara karşı mali güvence sağlayarak tarımsal ürünlerin korunmasını ve artırılmasını destekler. Bu, gıda üretiminin istikrarını teşvik eder ve toplumun gıda güvencesini güçlendirir. Dünya nüfusunun artan beslenme ihtiyacına yanıt olarak tarım sigortası, çiftçilere hasar durumunda ekonomik tazminat garantisi verir ve böylece gıda üretimine yönelik yatırımları artırır (Robles, 2021). Aslında tarım sigortası, iklim değişikliği, hastalıklar ve tarımdaki zararlılarla ilişkili riskleri azaltarak çiftçileri daha iyi korur ve sürdürülebilir gıda üretimine katkı sağlar (Timsina, 2018).

1.3 Dünyada Tarım Sigortası Uygulamaları

Dünya genelinde tarım sigortası modelleri, tarımsal uygulamalardaki farklılıklar, çiftçilerin karşılaştığı risklerin doğası ve hükümet desteğinin seviyesini yansıtacak şekilde ülkeler arasında önemli ölçüde değişiklik gösterir. Bu modeller genel olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ülke bağlamlarına ayrılabilir ve her biri tarımsal riskleri yönetmek için farklı stratejiler kullanır(Herbold, 2014). Tarım sigortası modellerine genel bir bakış:

- Çok Tehlikeli Tarım Sigortası (MPCI[1]): Birden fazla tehlikeyi kapsayan bir tarım sigortası türüdür. Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılır ve ürün verimini etkileyebilecek geniş bir risk yelpazesine karşı koruma sağlar. Bu sistemde, zarar değerlendirmeleri bireysel ve işletme bazında belirlenmekte ve üretim belirli bir miktarın altına düşerse çiftçiye zarar ödemeleri yapılmaktadır. Ödemelerin hesaplanması, önceden belirlenen bir fiyattan hesaplanan garantili verim ile gerçek verim arasındaki farkı

[1] Multiple Peril Crop Insurance

almak prensibine dayanmaktadır. Bu model, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılmaktadır.

- Gelir Sigortası: Gelir sigortası çiftçileri, fiyat dalgalanmaları, verim kaybı veya gelirlerini etkileyebilecek diğer risklerden kaynaklanan gelir kayıplarına karşı korumak için tasarlanmıştır. Bu model de gelişmiş ülkelerde yaygındır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde Gelir Koruma Sigortası adı altında bu tür bir sigorta bulunmaktadır.

- Endeks Tabanlı Sigorta: Bu endeks tabanlı bir sigortadır. Ödemeler, yağış seviyeleri veya belirli bir bölgedeki verim kaybı gibi önceden belirlenmiş bir endekse dayalı olarak belirlenir. Bu model hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kullanılmaktadır. Örneğin, Hindistan tarımını etkileyen yağışları baz alan bir endeks sigortası uygulamaktadır (Sümer, 2016).

- Hava Durumu Endeksi Sigortası: Bu hava endeksli bir sigortadır. Ödemeler, önceden belirlenmiş bir hava endeksine dayalı olarak yapılır. Gelişmekte olan ülkelerde çiftçileri hava koşullarına bağlı risklere karşı korumak için yaygın olarak kullanılır. Bu model, iklim koşullarının tarımı önemli ölçüde etkilediği gelişmekte olan ülkelerde sıkça kullanılmaktadır. Kenya ve Etiyopya gibi ülkeler, hava endeksli sigorta programları uygulamışlardır.

- Alan Verim Sigortası: Bu alan verim sigortasıdır. Belirli bir alanın ortalama verimine dayalı olarak ödemeler yapar. Sigortalı alanın verimi belirli bir seviyenin altına düştüğünde, sigortalı çiftçilere bir ödeme yapılır. Bu model, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde Alan Verim Koruma Sigortası adı altında kullanılmaktadır.

- Hayvancılık Sigortası: Bu hayvancılık sigortasıdır. Hastalık veya doğal afet gibi hayvanları etkileyebilecek risklere karşı koruma sağlar. Hayvan

sigortası dünya çapında kullanılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi ülkeler kapsamlı hayvan sigortası programlarına sahiptir.

- Kamu-Özel Ortaklıkları (PPP): Bu Kamu-Özel Ortaklıkları'nı ifade eder. Tarım sigortası bağlamında, bu hükümet ile özel sigorta şirketleri arasındaki çiftçilere sigorta hizmetleri sunmak için yapılan ortaklıkları ifade edebilir. Kamu-Özel Ortaklıkları birçok ülkede yaygındır. Tarım sigortası bağlamında Hindistan gibi ülkeler PPP modellerini uygulamışlardır.

- Sübvanse Edilen Primler: Bu sübvanse edilen primleri ifade eder. Bu modelde, hükümet çiftçilerin tarım sigortası primlerini karşılamalarına yardımcı olmak için primlere destek sağlar. Sübvanse edilen primler, tarım sigortasını çiftçiler için daha uygun hale getirmek için birçok ülkede yaygın bir uygulamadır. Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan ve Çin gibi ülkeler tarım sigortası primlerine destek sağlamaktadır (Sümer, 2016).

1.3.1 Amerika Birleşik Devletleri'nde Tarım Sigortası Uygulamaları

Amerika Birleşik Devletleri, çiftçileri hava durumunun ve piyasa dalgalanmalarının belirsizliğinden korumayı amaçlayan kapsamlı bir tarım sigortası sistemine sahiptir. Sistem, temel olarak Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı (USDA) Risk Yönetimi Ajansı (RMA) bu bölümde faaliyet gösteren, Federal Tarım Sigortası Kurumu (FCIC) tarafından yürütülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tarım sigortası uygulamalarının kapsamlı bir genel değerlendirmesini sunmaktadır. Bu uygulamaların tarihsel gelişimini, özel sektörün rolünü, mevcut uygulamaları ve gelecekteki görünümleri ele almaktadır (Cole, 2017).

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tarım sigortası uygulamaları uzun bir tarihe sahiptir. Federal Tarım Sigortası Kurumu (FCIC) 1938 yılında başlamıştır.

İlk olarak, FCIC Büyük Buhran nedeniyle tarım sektöründeki olumsuz koşullara karşı oluşturulmuştur. Zamanla, FCIC'nin kapsamı genişlemiş, 1980 Federal Tarım Sigortası Kanunu ile daha fazla mahsul ve bölgeyi içermiştir. 1994 yılında, tarım üreticilerinin tazminat ödemelerinden ve belirli tarımsal kredilerden yararlanmak isteyenler için mahsul sigortası zorunlu hale gelmiştir. 1996'da bu zorunluluk kaldırılmış, ancak üreticilere mahsul sigortasından yararlanma hakkı verilmiştir; bunun karşılığında ise mahsul yılı boyunca diğer felaketler için alınan desteklerden vazgeçilmesi gerekmektedir. Aynı yıl içinde, Risk Yönetimi Ajansı (RMA) FCIC yönetimi altında kurulmuştur (Reyes, 2017).

2000 yılında, Tarımsal Risk Koruma Yasası özel sektör aktörlerinin yeni sigorta ürünleri ve özellikleri üzerinde araştırma yapma ve geliştirme rolünü genişletmiştir. ABD Tarım Bakanlığı bu sistemin uygulanmasını yürütmekte olup, bu, sadece gerekli kişiye kredi vermekle kalmaz, aynı zamanda danışmanlık hizmetlerini de içermektedir. Sigorta işlemleri ve pazarlaması, risk yönetimi çözümleri sunan 18 uzmanlaşmış özel sigorta şirketi tarafından gerçekleştirilmektedir. FCIC, üreticilerin lisanslı özel ajanlar ve brokerler aracılığıyla mahsul sigortası yaptırmasını teşvik etmektedir. Kuruluş ayrıca, FCIC tarafından onaylanmış program kapsamında tarımsal ürünleri sigortalayan ticari şirketleri de yeniden sigorta etmektedir. Sigorta şirketleri, üreticilere risk yönetimi çözümleri sunmakta ve pazarlama, risk yönetimi ve hasar tespiti alanlarında sıkı kalite kriterleri uygulamaktadır. FCIC tarafından belirlenen fiyatlar ve koşullar bu programa katılan tüm uzman sigorta şirketleri tarafından uygulanmaktadır. Sigortacılar sadece hizmet ve danışmanlık alanlarında rekabet edebilmektedirler (Onegina, 2019).

ABD'deki tarım sigortası sistemi kapsamlı ve yaygın olarak kullanılmaktadır; penetrasyon oranı yaklaşık %90'dır. Son 20 yılda, ABD'de mahsul sigortası kapsamında sigortalı alanlar önemli ölçüde artmış, 1992 yılında 33,128 milyon hektardan 2012 yılında 113 milyon hektara yükselmiştir. ABD hükümeti, yıllık ortalama 9 milyar ABD doları ayırarak mahsul sigortasını güçlü bir şekilde desteklemeye devam etmektedir. Bununla birlikte, tarım sigortası

programlarının bütçe üzerindeki ağır yükü nedeniyle, devlet için daha az yük oluşturan yeni programlar üzerinde çalışılmaktadır. Bu tür önerilerden biri, şu anda ABD'de uygulanan sağlık ve işsizlik sigortası gibi olan Mahsul Sigortası Tasarruf Hesabı (CISA) sistemidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, hükümet ve özel sigorta şirketleri tarım sigortası uygulamalarında hayati roller oynamaktadır. Hükümet, özellikle Federal Tarım Sigortası Kurumu (FCIC), sigorta kapsamını ve teminat seviyelerini belirler. Öte yandan, sigorta şirketleri, poliçeleri pazarlamak ve sattıkları poliçelere ilişkin hizmetleri sağlamakla sorumludur.

Bu sistem, çiftçilerin sigorta kapsamını artırmayı ve sigorta programlarını daha çekici hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bunun sağlanmasında hükümet tarafından sağlanan prim desteği rol oynamaktadır. Sistem, üretici ile sigorta şirketi arasında yapılan sözleşmelere dayanmaktadır. Bu sözleşmeler her iki tarafın da mahsul yılı sonunda iptal etme veya sonlandırma hakkını verir. İptal edilmezse, sözleşme otomatik olarak yenilenir. Sözleşme, bölgeler arasında değişen mahsuller arasındaki uygun koşulları karşılayan üreticinin tüm arazilerini sigortalı kılar (Yazgı, 2017).

Mahsul sigorta sözleşmeleri FCIC tarafından geliştirilir ve federal yasalar tarafından yayımlanır. Ayrıca ticari, özel sektör sigorta sağlayıcıları tarafından da sigorta poliçeleri geliştirilebilir. FCIC tarafından onaylanırsa, özel sektör tarafından oluşturulan poliçeler FCIC tarafından kabul edilen poliçelerin yerini alır veya bunlara eklenir. Aslında, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mevcut sistemde, tarım sigortası hükümet ve özel sigorta şirketleri arasındaki işbirliğiyle yönetilmektedir. Hükümet sigorta kapsamını ve teminat seviyelerini belirlerken, sigorta şirketleri sattıkları poliçelere ilişkin pazarlama ve hizmetleri sağlamaktadır. Hükümet, Amerika Birleşik Devletleri'nde sigorta primlerinin yaklaşık %60'ını sübvanse etmektedir (Smith, 2016). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tarım sigortasındaki hükümet rolleri şunları içerir:

- Çiftçilere prim desteği sağlamak
- Sigorta kapsamını ve teminat seviyelerini belirlemek

- Satış ve hizmetler için sigorta şirketlerine ödemeler yapmak
- Reasürans desteği sağlamak
- Sigorta şirketlerinin Ar-Ge harcamalarına finansal destek sağlamak
- Eğitim ve araştırma programları düzenlemek
- Reasürans şirketlerini denetlemek ve uygulanan programları yönetmek (Dick, 2010).

1.3.2 Avrupa Birliği Ülkelerinde Tarım Sigortaları Uygulamaları

AB, tarımsal risk ve kriz yönetimi için ulusal programları diğer araçlarla birlikte uygulamaktadır. AB'nin bütçesi, hayvan hastalığı salgınları ve diğer sağlık sorunları durumunda üreticilere veteriner hizmetlerde destek sağlar. 2002'de kurulan Avrupa Dayanışma Fonu, üye ülkelerin büyük doğal afetlerde sigortalanmamış zararları hafifletmek için kullanılabilmektedir. AB'deki çoğu ortak pazar organizasyonunda uygulanan fiyat istikrarı mekanizmaları en etkili risk yönetimi araçları olarak kabul edilmektedir. Ortak bir sistem olmaması nedeniyle, üye ülkeler iklim, tarımsal yapı ve ürün çeşitliliği gibi farklılıklar nedeniyle tarım üretimi riskleri ve doğal afetlere karşı üreticilerini desteklemek için ulusal politikalarını düzenlemektedir. Bu düzenlemeler, ülkeden ülkeye değişmektedir. AB, çiftçilere maddi destek sağlayan Ortak Tarım Politikası (CAP) uygulamaktadır; bu destek, mahsul ve hayvan sigortaları için primler de dahil olmak üzere sigorta primlerini içerir. CAP, çiftçiler için yeterli bir yaşam standardı sağlamayı ve istikrarlı ve güvenli bir gıda arzı temin etmeyi amaçlar (Barış, 2007).

AB'de farklı tarım yapılarına sahip olunduğundan dolayı çeşitli sigorta sistemleri bulunmaktadır. Tek riskli sigorta (genellikle dolu sigortası) uzun zamandır kullanılmaktadır ve AB'deki neredeyse tüm ülkelerde görülmektedir. Devletin sistemdeki rolü ile sigorta sisteminin gelişimi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Özel sektör sadece dolu ve yangına karşı sigorta yaparken,

devlet desteği ile sigorta kapsamı genişlemektedir. Birçok bölgede, çok riskli sigorta tercih edilmekte olup, verim sigortası altında birçok tür sigorta bulunmaktadır. Bu sigortalar genellikle bitki hastalıklarını ve salgınları hariç olmak üzere tüm iklimsel riskleri kapsamaktadır (Doğan, 2012). AB'deki tarım sigortası türleri şunlardır:

i. Tek Riskli Sigorta

Tek Riskli Sigorta, sadece bir tür riski kapsayan bir sigorta türüdür. Tarım bağlamında, bu belirli bir tarım ürünü hastalığı veya belirli bir hava olayı olabilir. Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya ve Hollanda gibi ülkelerde, don sigortası veya tek ürün sigortası sistemleri ana unsuru oluşturur. Bu ülkelerde, sigorta ürünlerine olan talep genellikle düşüktür çünkü sigortaya yönelik kamu desteği yoktur.

ii. Çok Riskli Sigorta

Çok Riskli Sigorta, birden fazla türde riski kapsayan bir sigorta türüdür. Tarım sektöründe, bu çeşitli hava olaylarını, hastalıkları ve zararlıları içerebilir. Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Hollanda ve İspanya gibi ülkelerde çok riskli sigortalar bulunmaktadır. Ancak sigorta, sadece dolu ve yangın, don, yağmur ve rüzgar gibi olayları kapsar. Geniş alanları etkileyebilen kuraklık, çok riskli sigorta kapsamında değil, genellikle tüm iklimsel riskleri kapsayan verim sigortasına dahil edilir.

iii. Verim Sigortası

Verim Sigortası, tarımsal üretim miktarındaki azalmaya karşı koruma sağlayan bir sigorta türüdür. Bu tür sigorta, genellikle ABD ve Kanada gibi ülkelerde yaygınken, İspanya da bu sistemde başarılı ülkeler arasındadır. İspanya'da, ABD'deki gibi, garanti verim ile elde edilen verim arasındaki fark sigortalıya ödenir. Avusturya, Fransa, İtalya, Lüksemburg, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkelerde bu sigorta sistemleri oldukça gelişmiştir ve poliçeler çoğu risk faktörünü kapsar.

iv. Endeks Sigortası

Endeks Sigortası, ödemeleri belirlemek için endeksler kullanan bir sigorta türüdür. Avrupa'da bunun üç örneği bulunmaktadır. İspanya'da, 2001'den beri, meralar için uydu görüntülerinden hesaplanan bir bitki örtüsü endeksine dayalı bir sigorta sistemi bulunmaktadır. Birleşik Krallık'ta, Cereal Yield Authority'nin verim istatistiklerine ve Londra Uluslararası Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın gelecek işlemlerine dayalı olarak 1998'de endeks tabanlı bir sigorta programı oluşturulmuştur. Avusturya'da ise meteorolojik verilere dayalı bir endeks sigorta sistemi ilk kez 2007'de başlatılmıştır. Bu sigorta paketi, tarım ürünlerini kuraklık riskine karşı korur (Yazgı, 2017). Bu sigorta türleri, ülkelerin özel tarım risklerine ve yapılarına bağlı olarak farklı koşullarda ve farklı ülkelerde uygulanmaktadır. İspanya, Fransa ve İtalya gibi ülkelerde tarım sigortası oldukça gelişmiş olup, çeşitli riskleri kapsayan geniş bir ürün yelpazesine sahiptir.

İspanya: Tarım sigorta sistemi dünya genelinde en gelişmişlerden biri olarak kabul edilir ve hükümet sigorta primleri için önemli miktarda sübvansiyon sağlar.

Fransa: Tarım sigorta sistemi kamu-özel ortaklığına dayanmaktadır. Hükümet, çiftçilerin sigorta primlerini ödemelerine yardımcı olmak için maddi destek sağlar. Sistem, mahsul başarısızlığı, hayvan hastalıkları ve doğal afetler dahil olmak üzere geniş bir risk yelpazesini kapsar.

İtalya: Tarım sigorta sistemi Fransa'ya benzer şekilde işler; hükümet, çiftçilerin sigorta primlerini ödemelerine yardımcı olmak için maddi destek sağlar. Sistem, mahsul başarısızlığı, hayvan hastalıkları ve doğal afetler dahil olmak üzere geniş bir risk yelpazesini kapsar (Küçük, 2021).

Avrupa'da tarım sigortasının iyi kurulmuş olmasına rağmen, ele alınması gereken hala zorluklar vardır. Bunlar arasında prim maliyetlerinin yüksek olması, sigorta ürünlerinin karmaşıklığı ve çiftçiler arasında sigortanın faydaları hakkında yeterli farkındalığın olmaması bulunmaktadır. Bu zorlukların

üstesinden gelmek için, sigorta ürünlerinin basitleştirilmesi, primlerin düşürülmesi ve çiftçiler arasındaki farkındalığın artırılması için çaba sarf edilmektedir. Ayrıca, daha uygun maliyetli ve erişilebilir kapsama sağlayabilen endeks tabanlı sigortalar gibi yenilikçi sigorta ürünlerine olan ilgi artmaktadır (Yazgı, 2017).

1.3.3 İspanya'da Tarım Sigorta Uygulamaları

İspanya'da tarımsal sigorta, tarım sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. 1978'den önce, yalnızca özel sigorta şirketleri don ve yangın risklerine karşı kapsama sağlamıştı (çoğunlukla tahıllarda). Ancak, 87/1978 Sayılı Yasası, üreticileri tarımsal risklere karşı korumak amacıyla hükümet, üretici dernekleri ve sigorta şirketleri arasında iş birliği sağlamıştır. İspanyol sistemi, sistem başarısızlığı durumunda devlet müdahalesi gerektiren riskler ile özel sektör tarafından sigortalanmış riskler arasında ayrım yapmamaktadır. Tüm sigorta edilebilir riskler özel sektör tarafından karşılanmakta ve tüm poliçeler devlet tarafından sübvanse edilmektedir. İspanyol sigorta programı, tek riskli sigorta, çok riskli sigorta ve üreticinin kontrolü dışındaki tüm riskleri kapsayan verim sigortası olmak üzere üç tür poliçe sunmaktadır. Bu poliçelerin çoğunluğu, geleneksel olarak iklimsel riskleri ve yangın gibi diğer riskleri kapsamaktadır (Arslan, 2018).

2000 yılında, çeşitli ürünler için çoklu iklimsel riskleri kapsayan yeni bir poliçe türü tanıtılmıştır. Poliçeler bireysel üreticiler veya üretici grupları (kooperatifler ve üretici dernekleri) tarafından alınabilir. Sistem, Ulusal Tarım Sigortası Ajansı (ENESA), Sigorta Tazminat Konsorsiyumu (CCS) ve özel sektör (Agroseguro) arasındaki kamu-özel sektör iş birliği çerçevesinde faaliyet göstermektedir. ENESA, tarım sektörü için yıllık sigorta planları oluşturmakta, prim miktarlarının belirlenmesine katılmakta ve üretici dernekleri ile sigorta şirketleri arasında iletişim ağı oluşturmaktadır. Tüm sigorta şirketleri,

Agroseguro adlı kar amacı gütmeyen bir havuz sisteminin parçasıdır. Devlet ayrıca CCS aracılığıyla özel sigorta şirketlerinin reasüransını üstlenmektedir.

Devlet tarafından sağlanan ortalama prim desteği yaklaşık %50'dir, bunun %40'ı ENESA tarafından ve %10'u bölgesel yönetimler tarafından karşılanmaktadır. Sigorta sistemindeki eğilim, mevcut ürün çeşitliliğini ve kapsamını gelişmiş kamu-özel sektör ortaklıklarıyla genişletmektir. Bu gönüllü katılıma dayalı sistemde, üreticiler poliçe satın alarak sisteme katılırken, özel sigorta şirketleri Agroseguro'ya katılarak sisteme dahil olurlar. Bitkisel ürünler, hayvancılık, orman ve su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili riskler kapsam dahilindedir (Castañeda Vera, 2016).

1980'de sigortalı sermaye 22,17 milyon Euro, net prim tutarı 1,15 milyon Euro, destek miktarı 0,59 milyon Euro ve poliçe sayısı 2.204 idi. 2012'ye gelindiğinde, bu rakamlar sırasıyla 11,21 milyar Euro, 675,29 milyon Euro, 386,47 milyon Euro ve 484.482 poliçeye ulaşmıştır. Sistemin penetrasyon oranı yaklaşık %30'dur (Yazgı, 2017).

İspanya'da uygulanan havuz sisteminin birçok avantajı bulunmaktadır. En önemli özellikler, ortak kullanım yoluyla kaynakların verimli kullanımı, hükümetin, sigorta ve reasürans şirketlerinin ve üretici derneklerinin bir araya gelerek oluşturduğu birlik ve güç, teknik ve mali kaynakların verimli kullanımı, maliyetlerin azaltılması ve sigorta şirketlerinin havuzda tek başlarına başa çıkamayacakları riskleri birlikte üstlenme yeteneği ve yüksek reasürans kapasiteleri aracılığıyla risklerin transferidir. İspanya'da Agroseguro olarak bilinen havuz sistemi, İspanyol tarımsal sigorta sisteminin benzersiz bir özelliğidir. Bu kar amacı gütmeyen sistem, ortak bir sigorta sistemi paylaşan yaklaşık 60 özel sigorta şirketini içermektedir (Castañeda Vera, 2016).

Bu sistemde, şirketler yıl boyunca tüm şirketler tarafından imzalanan toplam riski, organizasyonun ana sermayesindeki paylarına orantılı olarak paylaşırlar. Bu organizasyon, sistemin akışını sağlar, primleri belirler ve toplar, zararları değerlendirir, ödemeler yapar ve üyeleri için üreticileri kontrol eder.

Havuzlama sisteminin birçok avantajı bulunmaktadır. Ortak kullanım yoluyla kaynakların verimli kullanımına olanak tanır, hükümetin, sigorta ve reasürans şirketlerinin ve üretici derneklerinin bir araya gelerek oluşturduğu birlik ve güç yaratır. Teknik ve mali kaynakların verimli kullanımını sağlar, maliyetleri azaltır ve sigorta şirketlerinin havuzda tek başlarına başa çıkamayacakları riskleri birlikte üstlenmelerine olanak tanır. Havuzlama sistemi ayrıca yüksek reasürans kapasiteleri sağlar, bu da risklerin transferini kolaylaştırır. Bu sistem, risklerin yüksek ve öngörülemeyebileceği tarım sigortası bağlamında özellikle faydalıdır. İspanya'daki Agroseguro olarak bilinen havuz sistemi, tarımsal riskleri paylaşmak ve yönetmek için birden fazla özel sigorta şirketinin iş birliği çabasıdır. İspanyol tarımsal sigorta sisteminin etkinliğine ve başarısına önemli katkı sağlayan ana unsurlardan biridir (Antón, 2011).

1.3.4 Çin'de Tarım Sigorta Uygulamaları

Çin'in hızla gelişen tarım sigortası sistemi, ilk olarak 1982'de tarım ürünleri ve hayvan sigortalarının tanıtılmasıyla kuruldu. 1982'den 2002'ye kadar sigorta programları bölgesel hükümetler aracılığıyla kırsal alanlarda genişletildi. Bu dönemde tarım sigortalarının sayısı oldukça azdı, ancak 2002'den sonra tarım sigortası programlarının desteklenmesiyle piyasa önemli ölçüde büyüdü.

Hükümet, 2006 ve 2007'de yeni tarım sigorta şirketlerini destekleyerek tarım sigortalarının tarımsal kalkınma politikalarının temelini oluşturduğunu onayladı. 2003'ten bu yana sigorta operasyonları altı özel tarım sigorta şirketi tarafından yürütülmektedir. Çin'in geniş alanı nedeniyle eyalet bazında bir sistem benimsenmiş olup her eyalet için belirli tarım ürünleri ve hayvan sigorta paketleri bulunmaktadır (Wang, 2011). Sigorta pazarı tarım alanında uzmanlaşmış özel sigorta şirketlerinden ve bir havuz sisteminden oluşmaktadır. Çin'de devlete ait bir sigorta şirketi bulunmamaktadır. Çiftçi sigorta birlikleri, kooperatifler ve köy komiteleri, sigortacılar, girdi sağlayıcılar, bankalar ve sigorta acenteleri

tarafından sigortalar sağlanmaktadır. Çin'de yürürlüğe konulan yasal düzenlemelere göre, tarım ürünleri ve hayvan sigortaları gönüllüdür (Tuo, 2016).

Çin'deki tarım sigortasının başlıca sigortalı ürünleri mısır, pirinç, soya, buğday ve pamuktur. Ayrıca seracılık ve ormanlık alanlar da sistem içinde yer almaktadır. Hayvan sigortalarını incelediğimizde ise tüm riskleri kapsayan, kaza ve ölüm sigortaları ile salgın hastalık sigortaları bulunmaktadır. Hayvan sigortaları devlet kesimhanelerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Başlıca hayvan sigortası, yetiştirme domuzları, süt sığırları ve kümes hayvanlarını kapsar. Ayrıca su ürünleri yetiştiriciliği sigortaları da mevcuttur. Destekler, illere bağlı olarak %35 ila %80 arasında değişmektedir. Tarım sigortaları kamu tarafından yeniden sigortalanmaktadır. Bitkisel ürünlerde tarım sigortası programlarının penetrasyon oranı %31 iken domuz ve sığır sigortalarında bu oran %59'dur (Yazgı, 2017).

1.3.5 Türkiye'de Tarım Sigortası

Türkiye'de tarım sigortacılığı, 1980'li yılların sonlarına kadar özel şirketler tarafından sınırlı düzeyde gerçekleştirilebilmiştir. 1995 yılında Tarım Sigortaları Vakfı kurulmuş ve bu vakıf, Tarım Sigortaları Kanunu'nun çıkartılmasına kadar olan süreçte bazı kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak, tarım sigortası branşında faaliyette bulunan sigorta şirketlerine destek vermiştir. 2005 yılında Tarım Sigortaları Kanunu çıkartılmış ve 2006 yılında Tarım Sigortaları Havuzu ve TARSİM (Tarım Sigortaları İşletmesi AŞ) faaliyetlerine başlamıştır. Yeni sistem belirlenirken, İspanya'nın tarım sigortası sistemi model olarak alınmıştır (Sümer, 2016).

Türkiye'de tarım sigortası sistemi, devlet ve özel sektör iş birliği ile yönetilen bir sistemdir. Bu sistem, devletin gözetim ve yönetimi altında olup, özel sigorta şirketleri ile iş birliği içinde yürütülmektedir. Türkiye, TARSİM (Tarım Sigortaları İşletmesi AŞ) aracılığıyla çiftçilere çeşitli doğal ve ekonomik risklere karşı koruma sağlar. Devlet, sigorta primlerinin bir kısmını sübvanse

ederek çiftçilerin sigorta yaptırmasını teşvik ederken, özel sigorta şirketleri de sigorta hizmetlerini sunar. Bu nedenle, Türkiye'deki tarım sigortası sistemi, devlet desteği ve özel sektör uygulamalarının bir kombinasyonudur (Özdemir, 2017).

TARSİM, Türkiye'de tarım sektörünü tehdit eden risklerin teminat altına alınabilmesi amacıyla kurulmuş bir sigorta havuzudur. Bu havuz, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Sigorta Birliği ve İşletici Şirket'ten temsilcilerin yer aldığı bir Yönetim Kurulu tarafından idare edilmektedir. TARSİM, devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliğinin en güzel örneklerinden biridir. Sistem, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve risklerin en iyi koşullarda transferi için uygun ortam oluşturulmasını amaçlamaktadır (Doğan, 2012).

TARSİM tarafından sunulan sigorta türleri arasında bitkisel ürün sigortası, sera sigortası, büyükbaş ve küçükbaş hayvan hayat sigortası, kümes hayvanları hayat sigortası, su ürünleri hayat sigortası ve arıcılık (arı kovan) sigortası bulunmaktadır. Devlet, tarım sigortaları için prim desteği sağlamakta ve bu destek her yıl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmektedir. 2014 yılı için tüm risklerde %50 oranında devlet prim desteği uygulanmıştır. 2017 yılı itibariyle, ilçe bazlı kuraklık verim sigortası da hizmete sunulmuş ve bu sigorta türünde primin %60'ı devlet tarafından karşılanmaktadır. TARSİM, Türkiye'de tarım sigortalarının yaygınlaştırılması ve tarım sektörünün risklere karşı korunması için önemli bir rol oynamaktadır (Yazgı, 2017).

1.4 Literatür Özeti

Literatür incelemesi bölümünde, tez konumuzla ilgili daha önce yapılan çalışmalara derinlemesine inceleyip analiz edilecektir. Bu bölüm, bu alandaki karmaşıklıkları, zorlukları ve fırsatları daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

Ayrıca, önceki araştırmaları gözden geçirmek, cevapsız kalan soruların neler olduğunu anlamamıza ve bu sorulara kendi araştırmamız aracılığıyla nasıl katkıda bulunabileceğimize anlamamıza yardımcı olur.

Turysbek A.K. (2023), Gelişmiş ülkelerde tarım sigortası sistemlerinin incelendiği ve tarım risklerini sigortalama deneyimlerini anlamayı amaçlayan bu çalışma, devletin tarım sigortasına olan destek önemine vurgu yapar. Gıda güvenliğini ve ekonomik istikrarı sağlamak için devletin tarım sigortasına sağladığı teşviklerin küçük ve orta ölçekli işletmelere destek sağlamada etkili bir yöntem olduğunu gösterir. Bu makale, tarım risklerinin yönetimi için koordineli bir yaklaşımın önemini vurgular, farklı paydaşların katılımını tartışır ve devlet, tarım üreticileri ve sigorta şirketleri arasındaki disiplinler arası iş birliğinin önemini vurgular. Ayrıca, farklı ülkelerde devletin tarım sigortasına katılımının farklı yönleri, devlet düzenlemelerinden devlet ve özel sektör katılımlarına kadar tanımlanır. Bu araştırma, tarımın sürdürülebilir kalkınması ve risklerin korunması için sigorta ve destekleyici politikaların birleştirilmesi gibi bütünsel yaklaşımların önemine odaklanır.

Norouzi (2004) "Dünya ve İran'da Tarım Ürünleri Sigortası" başlıklı makalesinde, dünya çapında ve ulusal düzeyde tarım ürünleri sigortasının analizine ve değerlendirilmesine odaklanmaktadır. Bu makale, tarım ürünleri sigortasının öneminin ve gerekliliğinin vurgulanarak, tarımın gelişimi ve doğal ve ekonomik risklerin azaltılması için anahtar bir araç olarak rolüne odaklanır. Farklı ülkelerin bu konudaki deneyimlerini incelemekte ve başarılı küresel uygulamalara dikkat çekmektedir. Makalenin farklı bölümlerinde tarım risklerinin incelenmesi, farklı ülkelerde tarım ürünleri sigortası yöntemleri ve küresel başarı örneklerine yer verilmiştir. Ayrıca, İran'da tarım ürünleri sigortasının tarihçesi, performansı ve karşılaşılan zorluklar incelenerek, bu alandaki güçlü ve zayıf yönler analiz edilmiştir. Makalenin son bölümlerinde Japonya, Hindistan, Pakistan, Amerika, Venezuela ve İspanya gibi farklı ülkelerin tarım ürünleri sigortası deneyimleri incelenmiş ve bu ülkelerin bu alandaki politikaları ve uygulamaları analiz edilmiştir. Ayrıca, İran'daki Tarım

Ürünleri Sigortası Fonu'nun yapısı, tarihçesi, performansı ve gelecekte karşılaşabileceği zorluklar ele alınmıştır. Makalenin sonuçları, tarım ürünleri sigortasının, tarımsal riskleri azaltmak için anahtar bir araç olarak farklı ülkelerde başarıyla uygulandığını göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde, Japonya ve Amerika gibi, tarım ürünleri sigortası sistemleri başarılı bir şekilde geliştirilmiş ve doğal afetlerden kaynaklanan zararları azaltmaya yardımcı olmuştur. Bununla birlikte, Hindistan ve Pakistan gibi gelişmekte olan ülkelerde, tarım ürünleri sigortasının başarılı bir şekilde uygulanması daha fazla zorluklarla karşılaşmaktadır. İran'da, tarım ürünleri sigortası alanındaki çabalarına rağmen, yeterli kapsamın sağlanamaması ve finansal kaynakların eksikliği gibi birçok zorluk bulunmaktadır. Makale, İran'daki tarım ürünleri sigortası durumunun iyileştirilmesi için diğer ülkelerin başarılı deneyimlerinden yararlanılması gerektiğini ve tarımsal riskleri azaltmak için uygun politikaların belirlenmesi gerektiğini önermektedir.

Güngör (2006), "Türkiye'de Tarım Sigortası Uygulamaları ve Devlet Destekli Tarım Sigortası" başlıklı tezinde, Türkiye'deki tarım ürünleri sigortasının kapsamlı bir şekilde incelenmesine ve değerlendirilmesine odaklanmaktadır. Bu araştırma, tanımlayıcı-analitik araştırma yöntemi kullanılarak, Türkiye'deki tarım ürünleri sigortasıyla ilgili verilerin ve bilgilerin incelenmesine ve diğer ülkelerle karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Bilgi kaynakları arasında resmi raporlar, devlet istatistikleri ve bilimsel makaleler yer almaktadır. Makale, Türkiye'deki Tarım Sigortası Fonu'nun tarihçesi, görevleri, yasal yükümlülükleri, son yıllarda oluşturulan kapasiteleri ve sigorta gelişiminin devamı için finansal kısıtlamaları ele almaktadır. Ayrıca, İspanya, Amerika, Japonya ve Kanada gibi farklı ülkelerin tarım ürünleri sigortası deneyimleri incelenmiş ve bu ülkelerin bu alandaki politikaları ve uygulamaları analiz edilmiştir. Makalenin sonuçları, Türkiye'de tarım ürünleri sigortasının karşılaştığı bir dizi zorluktan dolayı başarılı bir şekilde uygulanamadığını göstermektedir. Bu zorluklar arasında finansal sorunlar, devlet tarafından zamanında kaynak tahsisi yapılmaması ve sigorta fonunun bankalara olan borçları bulunmaktadır. Bu

sorunlar, sigortanın cazibesini azaltmakta ve gelişim sürecini yavaşlatmaktadır. Tezde, Türkiye'de tarım ürünleri sigortasının durumunu iyileştirmek için diğer ülkelerin başarılı deneyimlerinden yararlanılması gerektiğini ve tarımsal riskleri azaltmak için uygun politikaların belirlenmesi gerektiğini önermektedir. Ayrıca, devlet tarafından mali desteklerin zamanında ve yeterli miktarda sağlanması gerektiğinin altı çizilmiştir, böylece sigorta fonu taahhütlerini yerine getirebilir ve küçük üreticilerin iflasını önleyebilir. Bu makale, tarım politikalarını ve tarım ürünleri sigortası programlarını geliştirmek isteyen araştırmacılara ve politika yapıcılara değerli bir kaynak olarak hizmet edebilir.

Güler, (2007), "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan Tarım Sigortaları" başlıklı araştırmada, Türkiye'deki tarım ürünleri sigortasının AB'ye uyum sürecindeki performansını değerlendirmektedir. Tez, Türkiye'nin tarım sektörünün ülke ekonomisindeki önemini ve tarımsal risklerin yönetimi konusundaki zorlukları ele almaktadır. Araştırma, tarım sigortasının tarihçesi, yasal çerçevesi ve uygulama güçlükleri üzerinde dururken, özellikle devlet destekli sistemin İspanya modeli örnek alınarak nasıl yapılandırıldığını açıklamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki tarım sigortası fonunun tarihçesi, görevleri ve finansal kısıtlamaları detaylandırılmıştır. Araştırma, tanımlayıcı-analitik araştırma yöntemi ile Türkiye'deki tarım sigortası verilerini incelemekte ve bu verileri diğer ülkelerle karşılaştırmaktadır. Çalışma, Türkiye'nin tarım sigortası uygulamalarının karşılaştığı finansal sorunlar, yetersiz devlet desteği ve sigorta fonunun bankalara olan borçları gibi zorlukları vurgulamaktadır. Tez, diğer ülkelerin başarılı tarım sigortası deneyimlerinden yararlanarak Türkiye'deki sistemin iyileştirilmesi gerektiğini önermektedir. Ayrıca, tarımsal riskleri azaltmak için uygun politikaların geliştirilmesi ve devletin mali desteklerini zamanında sağlamasının önemine dikkat çekmektedir. Bu çalışma, tarım politikaları ve sigorta programlarını geliştirmek isteyen araştırmacılar ve politika yapıcılar için değerli bir kaynak olarak hizmet etmektedir.

Yazgı, (2017), "Türkiye'de Tarım Sigortası Uygulamaları, Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Alternatif Model Arayışı" doktora tezinde, tarım

sigortasının Türkiye'deki kapsamlı bir değerlendirmesini sunmakta ve diğer ülkelerle karşılaştırmalı bir analiz yapmaktadır. Bu çalışma, tanımlayıcı-analitik araştırma yönteminden yararlanmaktadır. Araştırmada, tarım sigortasının tarihçesi, görevleri, yasal yükümlülükleri, son yıllarda oluşturulan kapasiteler ve finansal sınırlamalar ele alınmış, İspanya, ABD, Japonya ve Kanada gibi ülkelerin deneyimleri detaylı bir şekilde incelenmiş ve yöntemleri analiz edilmiştir. Araştırma verileri resmi raporlar, makaleler ve uzman görüşmeleri ile toplanmış ve karşılaştırmalı ve tanımlayıcı analiz yöntemleri kullanılmıştır. Üreticilerin tarım sigortası ile ilgili kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinde lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Bu analiz, çiftçilerin sigorta yapma kararlarında etkili olan eğitim seviyesi, kooperatif üyeliği, traktör sigortası, toprak analizi yapma ve kanola ekimi gibi faktörlerin önemli olduğunu göstermiştir. Araştırma, Türkiye'deki tarım sigortasının finansal sorunlar, devlet desteklerinin gecikmesi ve sigorta fonunun banka borçları gibi çeşitli zorluklarla karşı karşıya olduğunu ortaya koymaktadır. Bu zorlukların aşılması için diğer ülkelerin başarılı deneyimlerinden yararlanılması ve uygun politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Karami, (2008), "Tarımsal Ürün Sigortasının Devamlılığının Belirleyicileri" adlı araştırma, İran'da tarımsal ürün sigortasının kabulü ve devamlılığına etki eden faktörleri incelemektedir. Bu çalışma, kesitsel ve anket yöntemi kullanılarak, İran'ın çeşitli illerinden 1241 çiftçi tarafından doldurulan anketlerle veri toplamıştır. Rastgele tabakalı çok aşamalı örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada veriler SPSS yazılımı ile analiz edilmiştir. Araştırmada, çiftçilerin tarımsal ürün sigortasıyla ilgili kararlarını etkileyen faktörleri belirlemek için çok boyutlu modeller ve tarla yapısı kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, çiftçilerin sigortadan memnuniyet düzeyi, sigorta hakkında bilgi sahibi olma, tazminat alma miktarı ve sigortaya yönelik olumlu tutum gibi birçok faktörün sigortanın kabulü ve devamlılığı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, eğitim seviyesi, sulanan ve kuru tarım alanlarının büyüklüğü, kredi ve devlet yardımları alımı ve bankaya ve sigorta aracısına olan

mesafe gibi değişkenler de çiftçilerin kararlarını anlamlı şekilde etkilemiştir. Yapılan analizler, çok boyutlu modellerin ve tarla yapısının, sigortayı sürdüren ve sürdürmeyen çiftçiler arasında ayrım yapmada yüksek bir öngörü gücüne sahip olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma, politika yapıcılara ve tarım sigortası yöneticilerine, çiftçi memnuniyetini artırarak, bankacılık ve sigorta hizmetlerini iyileştirerek ve uygun eğitimler sunarak tarımsal ürün sigortasının kabul ve devamlılık oranlarını artırabileceklerini önermektedir.

Smith, (2012), tarafından yapılan "Gelişmiş Ülkelerde Tarım Sigortası: Nerede Olduk ve Nereye Gidiyoruz?" başlıklı araştırma, gelişmiş ülkelerdeki tarım sigortasını kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Bu araştırma, tanımlayıcı-analitik bir araştırma yöntemi kullanarak, tarım sigortasının tarihçesini, evrimini ve mevcut durumunu değerlendirmiştir. Araştırmada, tarım sigortası piyasalarının ekonomik analizi, talep ve arz incelemeleri ile tarım sigortasının ekonomik ve politik etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca, tarım sigortası ile diğer iç destek politikaları arasındaki etkileşimler ve bunların tarım piyasaları ve uluslararası ticaret üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonuçları, gelişmiş ülkelerde tarım sigortasının hükümetler tarafından büyük ölçüde sübvanse edildiğini ve bu sübvansiyonlar olmadan tarım sigortası piyasalarının muhtemelen küçük kalacağını göstermektedir. Çalışma, tarım sigortasının, üreticilere yönelik sübvansiyonların aktarımı için diğer sübvansiyon programlarına göre verimsiz olabileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca, tarım sigortası programlarının farklı ülkelerde teslimat sistemleri ve idari maliyetler açısından büyük farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Örneğin, ABD'de tarım sigortasının teslimat maliyetleri diğer ülkelere kıyasla oldukça yüksektir. Bu araştırma, politika yapıcılara, tarım sigortası programlarının verimliliğini artırmak ve maliyetlerini azaltmak için teslimat sistemleri ve sübvansiyonların gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi gerektiğini önermektedir. Ayrıca, tarım sigortası programlarının çevresel etkileri, kimyasal tarım maddelerinin kullanımının azaltılması ve toprak erozyonunun artması gibi önemli etkileri olabileceği de vurgulanmıştır.

Ghasemian'nın (2024) araştırma sonuçları, eğitim düzeyi, mavi buğday ekim alanı, tarlanın önceki yıllarda tehlikeye maruz kalma süresi, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu tarafından zamanında tazminat ödenmesi ve kapsama alanının tam olması gibi sosyal-ekonomik faktörlerin tarım ürünleri sigortası talebi üzerindeki etkilerini göstermektedir. Diğer yandan, gelecek yıl tarım ürünlerini sigortalama olasılığı, gelir düzeyi, mavi buğday dışındaki gelir kaynaklarının varlığı ve çiftçilerin ikamet ettikleri yer ile sigorta şirketi ofisi arasındaki mesafe gibi değişkenlerin, çiftçilerin sigorta talebinde azalma olasılığı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Niakan'nın (2022) araştırma sonuçları, sigorta yatırımcılarının ihtiyaçları ve beklentileri ile mevcut sigorta fonu durumu arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir ve ayrıca sigorta fonunun sunulan hizmetlerden orta düzeyde memnuniyet sağladığını belirtmektedir. Ahmedi'nin (2022) araştırma sonuçları, hükümet tarafından sunulan tarım ürünleri sigortasının, çiftçi risk yönetiminde önemli bir rol oynadığını ve tarım faaliyetlerinde finansal riski azalttığını göstermektedir. Örneğin İran'da Kurdestan ilinde çiftçilerin tarım sigortası performansından düşük memnuniyeti, tarım sigortasının hedeflerine ulaşmada başarısız olduğunu göstermektedir.

Salimi'nin (2022) araştırması, geçmiş yıllardaki tarım ürünleri sigortasından memnuniyet düzeyi ile tarımdan elde edilen gelir ve ürünlerin ekim alanı arasında ters bir ilişki olduğunu ve gelecek yıl ürünlerin sigortalanma olasılığı ile sigorta sözleşmesi yapma ve izleme arasında doğrudan ve pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Panahi Jokandan'nın (2021) araştırma sonuçları, tarım ürünleri sigortasının insan gücünü sağlama, tarım sektörüne yatırım yapma isteğini artırma, borçları geri ödeme yeteneği ve çiftçilerin katılımını artırma konularında büyük ölçüde etkili olabileceğini göstermektedir.

Dick'nin (2010) bulgularına göre, tarım sigortası genellikle yalnızca olağanüstü olaylar için ekonomiktir ve geleneksel risklerle mücadeleyi ev veya toplum düzeyinde ortadan kaldırmamalı, tekrarlayan risk olaylarının yönetimi

için resmi tasarruf planlarının tamamlayıcısı olabilmektedir. Tarım sigortası, teknik, organizasyonel ve mali açıdan karmaşık olup, sigorta piyasası ve hükümetin uygun müdahale kararları için birçok zorluğa neden olmaktadır. Tüm bu bulgular, bu çalışmanın sonuçlarıyla tamamen uyumludur.

Hossein Nejad Mir (2019) sigortanın gelişimi için en önemli çözümlerin, çiftçilerin sigorta öneminin farkında olmalarını artırmak ve Sigorta Fonu taahhütlerini zamanında yerine getirmeleridir. Alibeigi (2017) ise, tarım sigortası sisteminde belirlenen sorunların işgücü uzmanlarının iş güvenliği eksikliği, yöneticilerin uygun olmayan politikaları, sigorta sistemi için kredi sağlama sorunu ve sunulan hizmetlerin düşük düzeyi gibi faktörlerden kaynaklandığını göstermiştir.

Bu çalışmada incelenen önceki araştırmalar, tarım sigortası ürünlerinin talebinin azaltılmasındaki etkenler, tarım sigortası fonu sigortalılarının gereksinimlerinin ve beklentilerinin analizi, üretim sigortası programının tarım işletmecilerinin performansı ve tarım sigortası fonu üzerindeki etkisi, tarım sigortasının gelişimine yönelik engellerin ve bunların çözüm yollarının çiftçiler ve tarım sigortası fonu uzmanları açısından belirlenmesi gibi benzer konuları, ele almıştır. Bu araştırma, bu çalışmaların sonuçlarından yararlanarak, tarım sigortasının genel koşullarını ve İran'daki durumu daha kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, İran genelinde tarım sigortasının durumunu değerlendirmek için sigorta uzmanları, değerlendiriciler ve tarım sigortası hizmetlerinden faydalanan çiftçilerle görüşmeler yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İRAN'DA ÜLKE EKONOMİSİ VE TARIM SEKTÖRÜ

İran'da tarım sektörü, ülke ekonomisinin önemli bir bileşenidir. Tarım, hem istihdam yaratarak kırsal bölgelerde yaşam standardını yükseltmekte hem de gıda güvenliğini sağlayarak ekonomik istikrarı desteklemektedir. Bu bölümde, İran'ın tarım sektörünün genel durumu ve ekonomiye katkıları detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

2.1 İran Ekonomisi

İran'ın ekonomik durumunu anlamak için öncelikle İran'ı etkileyen genel coğrafi, siyasi ve sosyal durumu açıklayacaktır. Ardından İran'ın genel ekonomik durumunu incelenecektir.

2.1.1 İran'ın Coğrafyası

İran resmi adıyla İslam Cumhuriyeti İran, Batı Asya'da bulunan bir ülkedir. Bu ülke kuzeybatıdan Türkiye, Ermenistan ve Azerbaycan Cumhuriyeti ile, kuzeyden Hazar Denizi ile, kuzeydoğudan Türkmenistan ile, doğudan Afganistan ile, güneydoğudan Pakistan ve Umman Denizi ile, güneyden ise Basra Körfezi ve Hormuz Boğazı ile, batıdan ise Irak ile komşudur. İran, geniş bir alanı kaplayan 1.648.195 kilometrekarelik bir yüzölçümüne sahip olup, Orta Doğu'nun ikinci, dünyanın ise on sekizinci en büyük ülkesidir. İran'ın nüfusu 86 milyondan fazladır ve en kalabalık ülkeler arasında on yedinci sırada yer almaktadır. Ülke, 31 eyalete ayrılmaktadır. Resmi dili Farsça'dır. İran'ın en büyük şehirleri sırasıyla Tahran (başkent), Meşhed, İsfahan, Karaj ve Şiraz'dır (Altowaitee, 2022).

Şekil 1: İran haritası

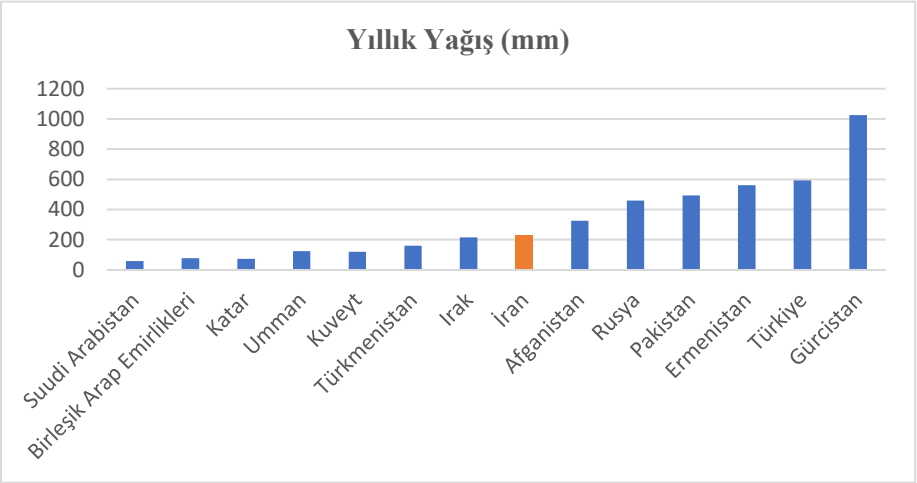
Kaynak: https://goirantours.com/wp-content/uploads/2019/01/Physical-and-Political-Map-of-Iran.jpg

İran, çoğunluğu bu topraklarda kök salmış olan çeşitli etnik ve kültürel gruplara sahiptir. İslam Cumhuriyeti anayasası, resmi din olarak Şii İslam'ı benimsemiştir. İran, Basra Körfezi bölgesinde stratejik bir konuma sahiptir ve Hormuz Boğazı, ham petrolün taşınması için hayati bir geçittir. Bu ülke, hizmet, sanayi ve tarım sektörlerinde önemli altyapıya sahiptir, bu da İran'ın ekonomisini güçlendirir. Bununla birlikte, bu ekonomi hala petrol ve gaz satışına dayanmaktadır. İran'ın doğal kaynakları dikkate değerdir ve OPEC üyeleri arasında kanıtlanmış petrol rezervleri açısından üçüncü sıradadır. Ülkenin kültürel mirası zengindir ve UNESCO'nun dünya mirası listesinde 25 öğe bulunmaktadır. İran, Birleşmiş Milletler, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, İslam İşbirliği Teşkilatı ve OPEC'in kurucu üyelerinden biridir ve bölgesel bir güç olarak kabul edilmektedir. İran'ın toprakları zengin doğal kaynaklarla doludur; yaklaşık olarak arazisinin %11'i tarıma elverişlidir ve petrol, doğal gaz, linyit,

krom, bakır, demir cevheri, kurşun, mangan, çinko ve kükürt, İran'ın en tanınmış doğal kaynaklarıdır (Bozkurt, 2018).

İran'ın iklim açısından çok çeşitli bir coğrafyaya sahip olduğu ve yarı tropikal iklimden alt kuzey iklimine kadar uzandığı söylenebilir. Yükseklik, coğrafi enlem, deniz etkisi, mevsimsel rüzgarlar ve dağlık veya çöl bölgelerine yakınlık, ülkedeki günlük ve mevsimsel sıcaklık dalgalanmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, Huzistan ilindeki Ahvaz'da yaz aylarındaki ortalama gün sıcaklığı 43 santigrat dereceye kadar çıkarken, Doğu Azerbaycan ilindeki Tebriz'de kış aylarındaki ortalama sıcaklık donma noktasına yaklaşır. Yağış da ülke genelinde değişkendir; güneydoğu bölgelerinde 2 inçten az, Hazar Denizi'ne yakın bölgelerde ise 78 ince kadar yağış alınır. Ülkedeki yıllık ortalama yağış miktarı yaklaşık 16 inç civarındadır. İran'ın en yağışlı mevsimi kıştır ve yıllık yağışın yarısından fazlası bu 3 aylık dönemde gerçekleşir. Ülkenin kuzeyi yağış istatistiklerinde büyük bir çelişkiye neden olmuştur; Elburz Dağları, güney bölgelerini Hazar Denizi etkisinden yoksun bırakır ve İran için verimli ve ormanlık bir kuzey yaratır; İran'ın kuzeyinde 38 santigrat dereceye kadar hava koşulları görülür, donma olayları çok nadirdir ve nem %100'e kadar artabilir. Ülkenin kuzey dışındaki bölgelerde ise yaz, kuru bir mevsim olarak kabul edilir. İran'ın iklim özellikleri arasında farklı bölgelerin birbirinden ayrı dört mevsime sahip olabilmesi de bulunmaktadır (Maghsoudi, 2021).Aşağıdaki tablo, İran ve komşu ülkelerin ortalama yıllık yağış miktarlarını en azdan en çoğa doğru sıralı olarak göstermektedir:

Tablo 1: İran ve komşu ülkelerin ortalama yıllık yağış miktarları (2020 yıl)

Kaynak: https://wmo.int/(World Meteorological Organization), (2024/05/21)

2.1.2 İran'ın Siyasi Yapısı

İran'ın mevcut siyasi sistemi, 1979 yılında kabul edilen İslam Cumhuriyeti Anayasası'na dayanmaktadır. Bugünkü İran, aslında yasama organı ile bir İslam cumhuriyetidir. Yürütme organları, İslami Şura Meclisi ve Yargı Erki, nihayetinde dini liderlik denetiminde çalışır. Bu karma sistem, İran lideri tarafından denetlenir. Ülkedeki liderin geniş yetkileri vardır ve devlet yetkililerinin yanı sıra askeri yetkilileri de belirleyebilir. İran lideri ayrıca savaş ilan edebilme yetkisine sahiptir ve İran'ın en üst düzey askeri komutanıdır; ülkenin genel politikalarını belirler. Liderlik süresi için herhangi bir sınırlama olmasa da Ulema Meclisi lideri görevden alabilir. Daha kesin bir ifadeyle, İslam Cumhuriyeti'nde, yasama, yürütme ve yargı olmak üzere üç ayrı güç, velayet-i fakih denetiminde faaliyet gösterir. İran halkı, doğrudan ülkenin liderini seçmede herhangi bir rol oynamaz ve İleri Seçim Konseyi, onların temsilcisi olarak lideri seçer ve bu seçim, İslami ve şer'i kriterlere dayanır. Ancak, lider tarafından doğrudan veya dolaylı olarak seçilen Koruma Konseyi üyeleri, İleri Seçim

Konseyi'nin adayların uygunluğunu onaylama görevine de sahiptir (Khodadadi, 2022).

İran'da, İran Cumhurbaşkanı, ülkenin cumhurbaşkanlığı seçimleriyle seçilen yürütme organının başıdır ve bir İranlı Şii olmalıdır. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulunu parlamentonun onaylaması için seçer ve Milli Güvenlik Yüksek Konseyi Başkanı olarak faaliyet gösterir. Cumhurbaşkanı ve bakanları, ülkenin günlük işlerini yönetme ve meclis tarafından onaylanan yasaları uygulama görevine sahiptir. Ayrıca, Cumhurbaşkanı, geniş bir devlet daireleri ve kuruluşları yelpazesinin denetiminden sorumludur. Olağan suçlar durumunda, Cumhurbaşkanı, yardımcıları ve bakanlarına ilişkin suçlamalar, İslami Şura Meclisi'nin bilgisi dahilindeki kamu mahkemelerinde ele alınır. Cumhurbaşkanının istifası da İran lideri tarafından onaylanmalıdır (Bazoobandi, 2023).

Özetle, İran coğrafi konumu, su ve iklimi, tarihi, kültürü ve toplumsal yapısıyla benzersiz ve zengin bir ülkedir. Ekonomik çeşitlilik ve doğal kaynaklarıyla İran, endüstri, tarım ve hizmet sektörlerindeki gelişme ve ekonomik ilerlemeyi sürdürmeye çalışmaktadır.

Tablo 2: Ülke Kimliği

Yüz Ölçümü: 1.648.195 km2
Yönetim Şekli: İslam Cumhuriyeti
Nüfusu: 77,9 milyon
Resmi Dil: Farsça
Din : %98 Müslüman, %2 Diğer
Başkent: Tahran
Başlıca İller: Tahran (8.791.116), Meşhet 2.994.402), İsfahan (2,093.458), Kerec (1.909.000), Şiraz (1.750.000) Tebriz (1.618.000), Ahvaz (1.399.000), Kum (1.128.000) .

Etnik Yapısı : %51 Fars,%24Azeri,%8 Gileki ve Mazenderani,%7 Kürt.%3 Arap %2 Lur ,%2 Beluçi,%2 Türkmen.%1 Diğer.
Komşu Ülkelerle Sınır Uzunluğu: Türkiye 499 km, Suudi Arabistan 676 km, B.A.E. 410 km, Yemen Sınırları 288 km Irak 1.458 km, Ermenistan 35 km, Azerbaycan 432 km, Nahcivan 179 km, Afganistan 936 km, Pakistan 909 km, Türkmenistan 992 km.
Para Birimi: Riyal
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar: CP, ECO, G-15, G-24, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICCT, ICRM, IDA, IDB. IFAD, IFC, IFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, MIGA, NAM, OIC, OPCW, OPEC, PCA, SAARC(gözlemci), sco(gözlemci),UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNITAR, UNWTO, UPU, WCL, WCO, WFTU, WHO, WİPO, WMO, WTO(gözlemci).
Toprağın Kullanımı Ekilebilir alan: %9,78; Mera %1,29; Diğer %88,93
Sulanan Arazi: 76.500 km²

Kaynak: İran Ülke Raporu, 2012, s.3; Statistical Center of Iran = SCI (2012)

İran, tarih boyunca güçlü bir merkezi yönetim tarafından idare edilmiştir ve bu durum, ülkenin ekonomik ve siyasi yapısını derinden etkilemiştir. 1906 yılında meşrutiyetin kabulüyle birlikte yerel yönetimlere verilen önem artmış ve bu süreç, İran'ın idari yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır. İlk yerel yönetim yasalarının, özellikle Fransa ve Belçika gibi yabancı ülkelerin yönetim şekillerinden etkilenerek hazırlanması, İran'ın yerinden yönetimi benimseme çabalarını yansıtmaktadır. 1979 İslam Devrimi sonrasında, devlet yapısında ve

kamu yönetiminde köklü değişiklikler yapılmış, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla yeni yasalar çıkarılmıştır. Bu değişiklikler, merkeziyetçilikten uzaklaşarak halkın yönetime katılımını artırma ve yerel kalkınmayı teşvik etme hedeflerine yönelik önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. İran'daki bu yapısal ve hukuki gelişmeler, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunmuş ve yerel yönetimlerin rolünü güçlendirmiştir (Esen, 2020).

2.1.2.1 İran'da Ekilebilir Arazi

İran'ın toplam yüzölçümü yaklaşık 164 milyon 800 bin hektardır. Bu alanın %11'i tarım arazisi, %48'i mera, %9'u orman, %19'u çöl ve geri kalanı dağlar ve göllerden oluşmaktadır. 18 milyon hektar ekilebilir arazi ise kaliteye göre üç kategoriye ayrılmaktadır: birinci, ikinci ve üçüncü derece araziler. Bu arazilerden, birinci ve ikinci derece tarım arazilerinin toplam alanı 5 milyon hektardır ve bu da ülkenin toplam yüzölçümünün yaklaşık %3'ünü oluşturmaktadır.

İran'da yapılan araştırmalara göre, 1955 ile 2002 yılları arasında yaklaşık 200 bin hektar tarım arazisi kullanım değişikliğine uğrayarak konut yapımına tahsis edilmiştir. Ancak, sadece son 10 yıl içinde yaklaşık 3 milyon hektar tarım arazisi kullanım değişikliğine uğramıştır.

İran'ın toplam ortalama tarımsal üretimi 130 milyon ton olup, bunun yaklaşık 85 milyon tonu tarla ürünleri, 22 milyon tonu bahçe ürünleri, 900 bin tonu kırmızı et, 2 milyon 600 bin tonu tavuk eti, 136 bin tonu bal, 1 milyon 158 bin tonu yumurta ve toplam su ürünleri üretimi 1 milyon 300 bin tondur. İran'ın su kıyıları toplamda 5 bin 700 kilometredir. İran'ın tarımsal üretiminin %68'i tarla ürünleri, %18'i bahçe ürünleri, %13'ü hayvansal ürünler ve geri kalanı yaklaşık %1'dir (Ghasemnejad, 2024).

2.1.2.2 İran'da Sulama ve Sulama İşleri

İran'da sulama, ülkenin büyük bir kısmının kurak ve yarı kurak bölgelerde bulunması ve yıllık yağış miktarının tarım için gerekli suyu karşılamaması nedeniyle tarımda çok önemli bir rol oynamaktadır.

İran'da çeşitli sulama yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında yüzey sulama, basınçlı sulama (damla ve yağmurlama) ve yeraltı sulama bulunmaktadır. Yüzey sulama, hala İran'da en yaygın sulama yöntemidir. Ancak, su kayıplarının yüksek olması nedeniyle basınçlı sulama yöntemlerinin yaygınlaştırılması için çaba sarf edilmektedir.

İran'da tarım arazilerinin üçte biri modern sulama sistemleri ile donatılmıştır. Bu sistemler, 8.5 milyon hektar ekilebilir arazinin 2.8 milyon hektarından fazlasının modern sulama sistemleri ile donatılmasını içermektedir. Ayrıca, ülke genelinde 32 bin kilometreden fazla kanallar yenilenmiş ve 1.6 milyon hektar tarım arazisi modernize edilmiştir.

İran genelinde 33 bin kilometre boru ile su transfer projeleri ve 813 bin hektar geleneksel su kanallarının kaplanması projeleri uygulanmıştır. Su temin projeleri, modern sulama sistemleri, boru ile su transferi, toprak kanallarının kaplanması, sulama ve drenaj ağlarının inşası ve diğer su ve toprak projelerinin uygulanması, bu alanın verimliliğini artırmaktadır (Ehsani, 2024).

Tarım sektörü, yaklaşık %90 (89.7%) pay ile İranın en büyük su tüketicisidir. İçme suyu sektörü yaklaşık %8.2 ve sanayi sektörü yaklaşık %2.1 paya sahiptir. İran'da yıllık su tüketimi 98 milyar 100 milyon metreküpe ulaşmış olup, bu miktarın yaklaşık 88 milyar metreküplük kısmı tarım sektöründe, yaklaşık 8 milyar metreküplük kısmı içme suyu sektöründe ve yaklaşık 2 milyar metreküplük kısmı sanayi sektöründe tüketilmektedir.

Yüzey su kaynakları İran'ın su temininde %45, yeraltı su kaynaklarının ise %55 paya sahip olduğu belirlenmiştir. Yenilenebilir su kaynaklarının yaklaşık

%86'sının tüketilmesi, İran'da ciddi bir fiziksel su kıtlığı ve su krizi aşamasında olunduğunu göstermektedir.

İran'da sulama ve su kaynaklarının yönetimi, özel dikkat ve verimli projelerin uygulanmasını gerektirmektedir. Tarım sektörünün su tüketimindeki yüksek payı ve ciddi su krizi göz önüne alındığında, modern sulama sistemlerinin kullanımı ve su tüketiminin optimize edilmesi büyük öneme sahiptir. Su transfer projelerinin uygulanması ve sulama ağlarının yenilenmesi, su kayıplarını azaltarak verimliliği artırabilir (Nouri, 2023).

2.1.2.3 İran'ın FAO Üyeliği

İran, 1953 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) üyesidir ve o tarihten bu yana bu örgütle uzun vadeli işbirlikleri yapmaktadır. Bu işbirlikleri, 1992 yılında ülke ofisinin açılmasıyla daha da güçlenmiş ve FAO, yıllar boyunca İran'ın tarım ve kırsal kalkınma sektörlerinin sürdürülebilir gelişimi için teknik ve politik destek sağlamıştır.

FAO, bugüne kadar İran'da yaklaşık 200 ulusal ve bölgesel proje yürütmüştür. Bu projeler, ülkenin sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınma önceliklerine yönelik olup, dört ana sütun üzerine odaklanmaktadır: iklim açısından akıllı ve sürdürülebilir tarım, gıda güvenliği ve beslenme ile gıda güvenliği, kapsayıcı ve dirençli kırsal kalkınma ve bilgiye dayalı ekonomi ve toplum.

FAO İran, görevlerini yerine getirmek için çeşitli ulusal ve uluslararası kurumlarla işbirliği yapmaktadır. Bu kurumlar arasında ulusal üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve potansiyel bağışçı ülkeler bulunmaktadır (Sobhani, 2022).

2.1.2.4 İran'ın Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) Üyelik Süreci

Dünya Ticaret Örgütü (WTO), küresel ekonomi ve ticaretin küreselleşmesinde anahtar rol oynayan bir kuruluştur. 1995 yılında kurulan bu

örgüt, 1947'de oluşturulan Genel Tarifeler ve Ticaret Anlaşması'ndan (GATT) türemiştir. WTO'nun temel amacı, tarifeleri ve ticaret engellerini azaltarak ve çok taraflı bir ticaret sistemi oluşturarak uluslararası ticareti kolaylaştırmaktır. İran, 1996 yılından bu yana bu örgütte gözlemci olarak yer almakta ve tam üyelik için çeşitli girişimlerde bulunmuştur.

İran'ın WTO'ya üyelik sürecindeki en büyük zorluklardan biri, iç ticaret yasalarının ve düzenlemelerinin WTO'nun kuralları ve ilkeleriyle uyumlu olmamasıdır. İran'ın dış ticaretle ilgili yasaları, tarifeler, sübvansiyonlar ve ithalat-ihracat kısıtlamaları gibi konularda geniş çaplı reformlara ihtiyaç duymaktadır. Bu reformlar, tarifelerin azaltılması, yasadışı sübvansiyonların kaldırılması ve ticaret yasalarında şeffaflığın sağlanmasını içermektedir (Eyvazova, 2024).

İran'ın WTO'ya üyelik sürecini kolaylaştırmak için hükümetin ticaret yasaları ve düzenlemelerinde kapsamlı reformlar yapması gerekmektedir. Bu reformlar, temel yasaların, gümrük, vergi ve bankacılık yasalarının gözden geçirilmesini içermelidir. Ayrıca, ülkenin tüm mali, parasal, döviz ve ticaret yasaları arasında uyum sağlanması ve WTO müzakerelerine sürekli çalışmalar ve detaylı hukuki ve ekonomik araştırmalarla katılım sağlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, ihracat pazarının düzenlenmesi ve profesyonel ve deneyimli ihracatçıların desteklenmesi için gerekli yasal ve yapısal altyapının oluşturulması da büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte, İran'ın mevcut ticaret yasalarının WTO'nun onaylarıyla uyumlu hale getirilmesi ve bu engellerin ortadan kaldırılması için en iyi ve en yararlı yöntemlerin kullanılması gerekmektedir (Mir Abbasi, 2024).

2.1.3 İran'ın Ekonomik Yapısı

İran'ın ekonomisi, merkezi ve yönlendirici bir şekilde yönetilen büyük bir devlet sektörünü içeren karma bir ekonomidir. İran'ın ihracatının büyük bir kısmı, petrol ve doğalgaz ihracatına dayanmaktadır. 2010 yılında bu ihracat,

hükümet gelirlerinin %60'ını oluşturmuştur şu anda İran'ın petrol ihracatı son 6 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış durumdadır ve 2023 yılında ülkeye 35 milyar dolardan fazla gelir sağlamıştır. Zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarına sahip olmasına rağmen, İran diğer ekonomik sektörlerde çeşitlilik arayışındadır. Sanayi, elektronik, petrol ve gaz, çelik ve petrokimya gibi çeşitli endüstrilerin üretimi İran'da artmaktadır. Sanayiye ek olarak, tarım İran'ın gıda temininde ve ekonomik gelişmede önemli bir rol oynamaktadır. Buğday, pirinç, hurma, fıstık ve safran gibi çeşitli tarım ürünlerinin üretimi, tarım sektöründeki önemli faaliyetler arasındadır. Hizmetler sektörü de İran ekonomisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Turizm, finans, ulaşım, iletişim ve bilgi teknolojisi gibi hizmet sektörleri bulunmaktadır. İran, İsfahan, Şiraz ve Yazd gibi tarihi şehirler, Urmia'daki Urmia Gölü ve Şiraz'daki Persepolis gibi antik kalıntılar ve Gilan'daki bahçeler gibi doğal güzellikler gibi turistik cazibe merkezlerine sahip olması nedeniyle yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir (Naseri, 2023).

İran-Irak Savaşı'ndan sonra İran ekonomisi, büyük devlet ekonomik şirketlerinin kurulmasını içerecek şekilde düzenlenmiştir ve gençler için işsizlik sorunlarına yol açmıştır. Bu durum, İran ekonomisinde ekonomik fırsatların herkes için eşit olmadığını, işsizlik ve ekonomik fırsatların eksikliği nedeniyle çoğu gencin zor koşullarda olduğunu göstermektedir. Bazı yıllarda yüksek petrol fiyatları, İran hükümeti için 90 milyar dolardan fazla döviz geliri sağlamıştır. Ancak, İran ekonomisi sadece orta düzeyde bir büyüme yaşamıştır. Ekonomik faaliyetlerin verimsizliği ve yetersiz iç ve dış yatırımlar, son yıllarda enflasyonun artmasına neden olmuştur. İran ekonomisi, verimsiz bir ekonomi olarak bilinmekte ve petrol ve gaz satışına dayanmaktadır. Bununla birlikte, İran'ın önemli altyapıları hizmet, sanayi ve tarım sektörlerinde yer almakta ve bu sektörler ülke ekonomisini güçlendirebilir (Pourfaraj, 2019). İran hükümeti, yüzlerce ekonomik kuruluşu doğrudan sahiplenir ve yönetirken, dolaylı olarak ülkenin güvenlik güçlerine bağlı birçok şirkete etki etmektedir. Ekonomik yolsuzluk, fiyat kontrolü, sübvansiyonlar ve ülkenin bankacılık sistemi gibi faktörler, İran'ın ekonomisini zayıflatmış ve İran'ın özel sektörünün büyüme

potansiyelini büyük ölçüde azaltmıştır. İran'ın özel sektör faaliyetleri küçük ölçekli atölyeler, çeşitli üretim tesisleri, hizmetler, orta ölçekli inşaat projeleri, madencilik, çimento ve metal endüstrisi üretimini içerir. Ayrıca, İran'da önemli bir kayıt dışı ekonomi bulunmakta ve bu ekonomiyle ilişkili yolsuzluk yaygınlaşmıştır. Resmi istatistiklere göre, 2017 yılında İran'ın Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) 430.7 milyar dolar ve satın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen GSYİH 20.100 dolardı. Dünya Bankası'na göre ise, 2017 yılında kişi başına düşen GSYİH 5.520 dolar ve satın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen GSYİH 14.536 dolardı. Ayrıca, İran'ın ekonomik faaliyetleri ve hükümet gelirleri büyük ölçüde petrol gelirine dayanmaktadır; bu nedenle bu gelirler istikrarlı değildir (Farzanegan, 2021).

2017 yılında İran'ın toplam işgücü 30.5 milyon kişiydi ve ülke kalifiye işgücü eksikliğiyle karşı karşıyadır. Bu sayıya göre, %16.3 tarımda, %35.1 sanayide ve %48.6 hizmet sektöründe istihdam edilmişlerdir. Petrol, petrokimya ürünleri, gaz, gübre, sodyum hidroksit, dokuma ürünleri, çimento ve inşaat malzemeleri, yem işleme, metal endüstrisi ve bazı silahlar, sırasıyla İran'ın yıllık üretiminin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Petrol (%60), kimyasal ve petrokimya ürünleri, meyve, kuru yemiş, halılar, çimento ve maden malzemeleri, gıda işleme, metal endüstrisi ve bazı silahlar, İran'ın ihracatında en fazla paya sahip ürünlerdir. 2017 yılında İran 101.4 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi ve bu ülkenin ihracatının %27.5'ini Çin, %15.1'ini Hindistan, %11.4'ünü Güney Kore, %11.1'ini Türkiye, %5.7'sini İtalya ve %5.3'ünü Japonya oluşturdu. İran'ın tarım ve hayvancılık ürünleri de dünyanın birçok noktasına ihraç edilmekte olup en önemlileri buğday, pirinç, tahıl çeşitleri, şeker pancarı, şeker, meyve, kuru yemiş, pamuk, süt ürünleri, yün ve havyardır. İran'ın en değerli ithalatları, çeşitli endüstriyel ekipmanlar, sermaye malları, teknik hizmetler, gıda maddeleri ve tüketim mallarıdır. 2017 yılında İran'ın ticaret ortakları, Birleşik Arap Emirlikleri (%29.8), Çin (%12.7), Türkiye (%4.4), Güney Kore (%4) ve Almanya (%4) olarak belirlenmiştir (Astrov, 2018).

Son yıllarda İran, ekonomik ve sosyal koşullarında önemli değişiklikler yaşamıştır. 2023 kışında, İran'daki istihdam edilen nüfus 24 milyon 193 bin kişiye ulaşırken, çalışma çağındaki nüfus 64 milyon 838 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, çalışma çağındaki nüfusun sadece %37.5'inin çalıştığını, geri kalan %62.5'inin ise ya işsiz ya da işgücü piyasasında aktif olmadığını göstermektedir. Bu duruma rağmen, hükümet işsiz sayısını iki milyon 269 bin kişi olarak açıklamıştır. Bu bilgiler, çalışma çağındaki büyük bir kesimin ne çalıştığını ne de iş aradığını ifade etmektedir. Bu kişilerin bir kısmı muhtemelen iş dışı gelirlerden yararlanmaktadır, ancak çoğu, istatistiklerde yansıtılmayan "kayıt dışı işler" ile geçinmek zorundadır. İran'da büyük bir istihdam kesimi resmi olmayan işler şeklinde gerçekleşmektedir; yani resmi sözleşmeler ve sosyal güvence olmadan çalışmaktadırlar. Raporlara göre, İran'daki istihdam edilen nüfusun %56'sı kayıt dışı işlerde çalışmaktadır. Bu oran, tarım sektöründe %75'e, sanayi sektöründe %64'e ve en yüksek istihdama sahip olan hizmet sektöründe %45'e ulaşmaktadır. Bu durum, İran işgücü piyasasında ciddi zorlukların olduğunu göstermektedir; birçok işçi geçici sözleşmelerle ve iş güvenliği olmadan çalışmaktadır. Bu sorunlar, özellikle sınır illerinde ve yoksul bölgelerde daha belirgin hâle gelmektedir; burada kayıt dışı ekonomi ve geçici işler, halkın geçiminde önemli bir rol oynamaktadır. Hükümet, bu bölgelerde istihdamı artırmak için vakıflar ve devlet kurumları aracılığıyla evde çalışma ve küçük atölyeler kurarak girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişimler istihdamı artırmaya yardımcı olsa da, iş güvenliği ve uygun çalışma koşulları hâlâ bir meydan okuma olarak durmaktadır (Ministry of Cooperatives, Labour, and Social Welfare[2], 2023).

1979 devriminin başından itibaren, iki grup hükümete İslami ekonomi yorumlarını dayatmak için mücadele etti. İslami solcular geniş çapta ekonominin millileştirilmesini istedi. Dini muhafazakarlar ise İran tüccarlarıyla sağlam bir bağa sahipti ve sanayi sahiplerinin haklarına savunma yaptı ve özelleştirmeye baskı yaptı. Bununla birlikte, her iki grup da genel olarak hükümetin bankacılık

[2] سالنامه آماری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۱۴۰۱

sektöründe tekelci olmasını destekledi. İslam Cumhuriyeti Merkez Bankası, ülkenin para birimi olan İran Riyali'nin gelişimi ve korunması sorumluluğunu üstlenmiştir. İran-Irak savaşının etkileri sonucunda, hükümetin ekonomiye müdahaleleri artmıştır (Naseri, 2023). Devlet, özel bankaları ve sigorta şirketlerini millileştirerek ve ticarete devlet kontrolünü artırarak, İran'da üretim ve gelir faaliyetlerinde gizli bir tekel elde etmiştir. Geçmiş on yıllarda, İran ekonomisinin en önemli engeli, ülkenin uluslararası toplumdan izole olmasıydı; bu izolasyon, ülkenin muhafazakar politikacıların dış dünyadan korkması ve özellikle ABD tarafından uygulanan yaptırımlar nedeniyle oluşmuştur. Nükleer yaptırımların büyük ölçüde kaldırılması, 2015 Comprehensive Joint Action Plan'a dayanarak, İran'ın petrol üretimini canlandırmış ve petrol gelirini arttırmış ve bu da hızlı bir iç gayri safi hasıla büyümesine yol açmıştır; ancak 2017 yılında petrol üretiminin düşmesi nedeniyle ülkenin ekonomik büyümesi de azalmıştır (Farzanegan, 2021). İran ekonomisi hala düşük yatırım seviyeleri ve önceki nükleer anlaşmadan kaynaklanan ekonomik zayıflıkla mücadele etmektedir ve yaygın işsizlik, özellikle eğitimli İranlı kadınlar ve gençler arasında kendini göstermektedir. Koronavirüs salgınının neden olduğu kriz, 2020'de ekonomik durgunluğun devam etmesine neden oldu ve ülkenin ekonomik büyümesi 2024'e kadar hala zayıf olarak tahmin edilmektedir (Naseri, 2023).

2.1.3.1 İran'da Nüfusun Sektörler İtibariyle Dağılımı

İran'da nüfusun sektörler itibariyle dağılımını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur. Bu tablo, İran'ın ekonomik yapısını ve iş gücünün hangi sektörlerde yoğunlaştığını anlamak için önemlidir.

Tablo 3:İran'da nüfusun sektörler itibariyle dağılımı 2021'de

Ekonomik Sektör	Çalışan Nüfus Yüzdesi
Tarım	16.3
Sanayi	35.1
Hizmet	48.6

Kaynak: (Statistical Center of Iran, 2021)

Tarım Sektörü: İran'da tarım sektörü, toplam nüfusun %16.3'ünü istihdam etmektedir. Bu oran, ülkenin kırsal kesimlerinde yaşayan ve tarım faaliyetleriyle geçimini sağlayan önemli bir kesimi temsil etmektedir.

Sanayi Sektörü: Sanayi sektörü, İran'da iş gücünün %35.1'ini oluşturmaktadır. Bu sektör, ülkenin ekonomik büyümesinde ve sanayileşme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır.

Hizmet Sektörü: Hizmet sektörü, İran'da en büyük iş gücü payına sahip olup, nüfusun %48.6'sını istihdam etmektedir. Bu sektör, ticaret, turizm, eğitim ve sağlık gibi geniş bir yelpazede hizmet sunmaktadır (Statistical Center of Iran, 2021).

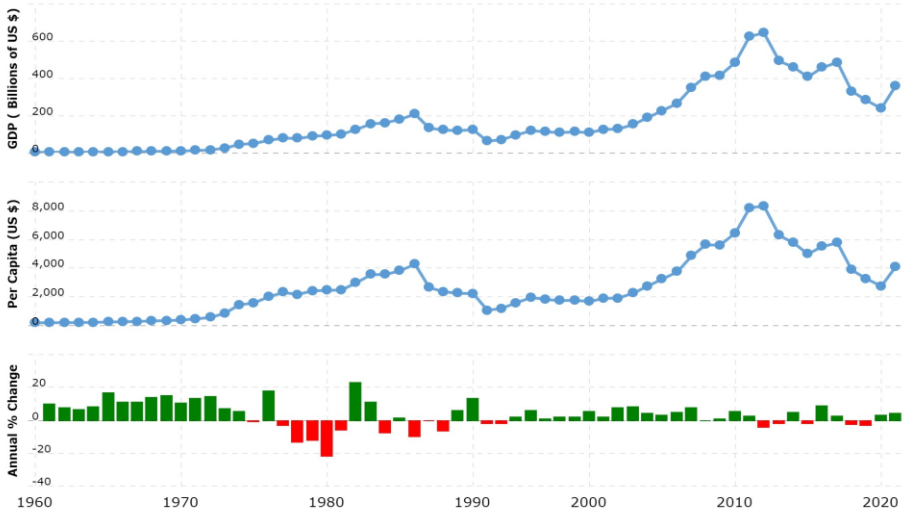
Bu dağılım, İran'ın ekonomik yapısının çeşitliliğini ve farklı sektörlerdeki iş gücü yoğunluğunu göstermektedir. Tarım, sanayi ve hizmet sektörleri, ülkenin ekonomik dinamiklerini ve istihdam yapısını belirleyen temel unsurlardır.

2.1.3.2 İran'ın Son Birkaç Yıldaki Ekonomik Göstergeleri

Aşağıda, İran'ın son birkaç yıldaki ekonomik göstergelerine değinilmektedir*:*

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH), ülke içindeki tüm yerli üreticilerin katma değerinin toplamı ile ürün değerine dahil edilmeyen herhangi bir ürün vergisi eksi herhangi bir sübvansiyonun toplamını ifade eder. Bu hesaplama, imal edilmiş varlıkların aşınması veya doğal kaynakların tükenmesi ve bozulması için herhangi bir kesinti yapılmadan yapılır. Veriler, cari Amerikan doları cinsinden sunulmaktadır. GSYİH için dolar rakamları, tek yıllık resmi döviz kurları kullanılarak yerel para biriminden dönüştürülür. Resmi döviz kuru, gerçek döviz işlemlerine etkin bir şekilde uygulanan kuru yansıtmayan birkaç ülke için alternatif bir dönüşüm faktörü kullanılmaktadır.

Şekil 2: İran'ın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)

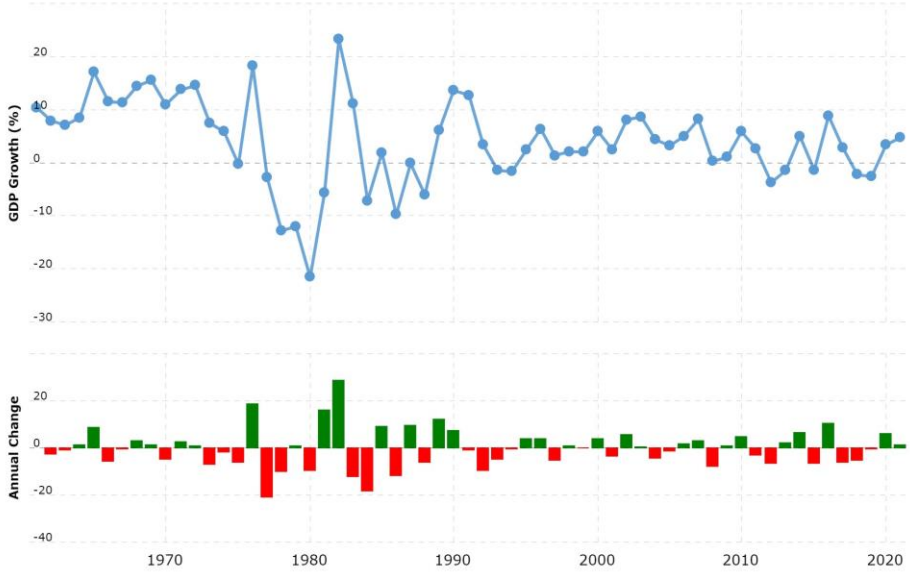

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

2015 ve 2016 yıllarında, İran ekonomisi önemli bir büyüme yaşadı. Bu büyüme, nükleer anlaşmanın (JCPOA) imzalanması ve uluslararası yaptırımların kaldırılmasıyla mümkün oldu. Bu anlaşma, İran'ın petrol ihracatını önemli ölçüde artırmasına izin verdi ve bu da döviz gelirlerini artırarak GSYİH'yi güçlendirdi. Bu dönem, İran'a ekonomik altyapısını iyileştirme ve yabancı yatırımları çekme fırsatı sundu. Ancak, bu ekonomik büyüme sürdürülebilir olmadı ve özellikle 2018'de ABD'nin JCPOA'dan çekilmesiyle birlikte küresel siyasi ve ekonomik değişimlerden etkilendi.

Sabit yerel para birimi üzerinden hesaplanan GSYİH'nin piyasa fiyatlarındaki yıllık yüzde büyüme oranı temelindeki değişimi gösterir. Toplamalar, 2010 yılına dayalı sabit Amerikan doları cinsinden hesaplanmıştır. GSYİH, ekonomideki tüm yerli üreticilerin katma değeri ile ürün değerine dahil edilmeyen vergilerin toplamını ve sübvansiyonların eksisini ifade eder. Bu hesaplama, imal edilmiş varlıkların aşınması veya doğal kaynakların tükenmesi ve bozulması için herhangi bir kesinti yapılmadan gerçekleştirilir.

Şekil 3: İran'ın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) Büyüme Oranı

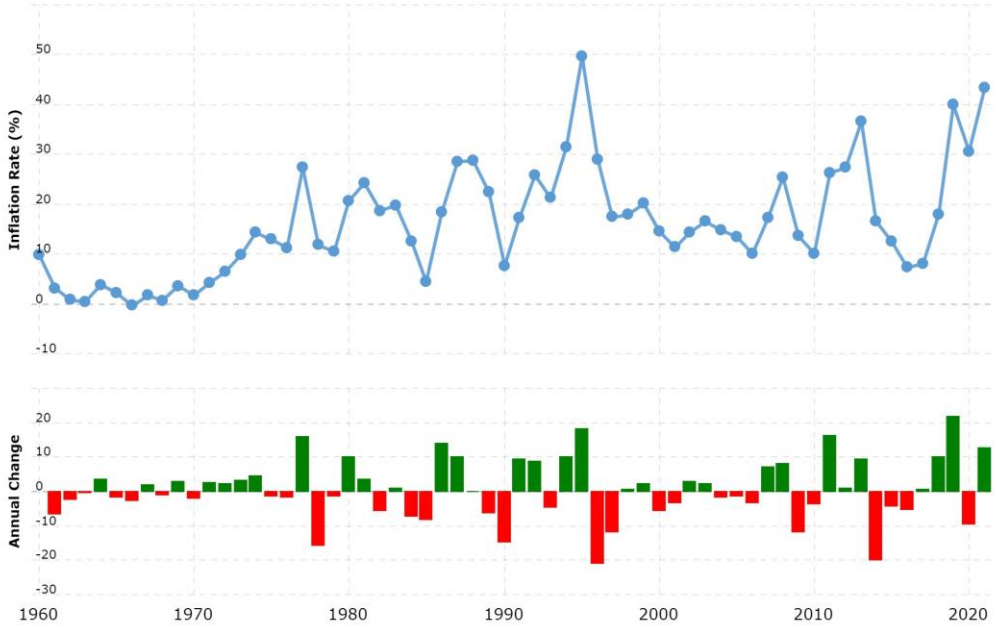

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

2016'dan 2017'ye kadar olan dönemde, İran yaptırımların kaldırılmasının ardından ortaya çıkan fırsatlardan yararlanarak ekonomik büyüme oranını iyileştirdi. Petrol üretimi ve ihracatındaki artış, bu büyümenin ana motoru oldu. Ancak, bu olumlu eğilim, 2018'de yaptırımların geri dönmesi ve 2019-2020 yıllarında COVID-19 pandemisinin getirdiği zorluklarla birlikte ciddi şekilde etkilendi. Petrol fiyatlarındaki düşüş ve ticaret kısıtlamaları, İran ekonomisine büyük baskı uygulayarak ekonomik durgunluğa yol açmıştır.

Tüketici fiyat endeksiyle ölçülen enflasyon, ortalama tüketicinin belirli aralıklarla (yıllık gibi) sabit veya değişebilen bir mal ve hizmet sepetini edinme maliyetindeki yıllık yüzde değişimi yansıtır. Genellikle Laspeyres formülü kullanılır.

Şekil 4: İran'ın Enflasyon Oranı

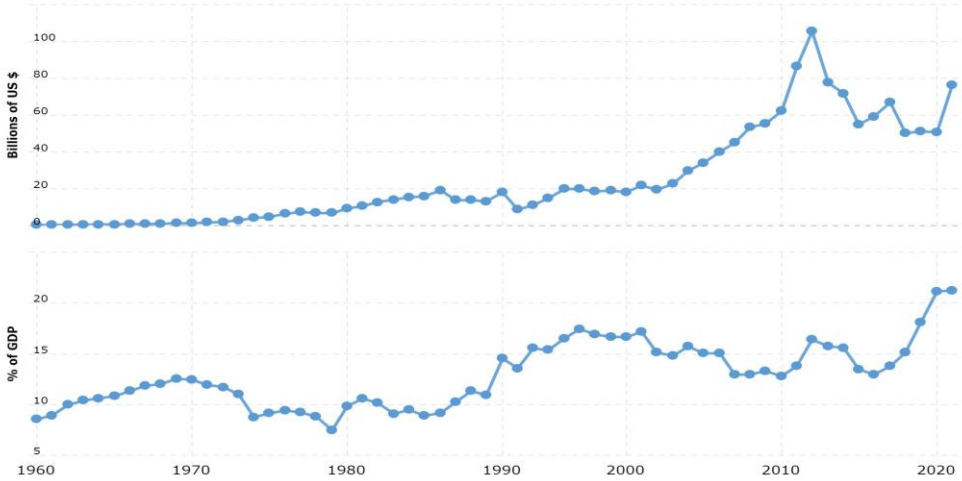

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

2018'de ABD yaptırımlarının yeniden uygulanmasının ardından, İran'da enflasyon oranı önemli ölçüde arttı. Bu enflasyon artışı, döviz kurlarındaki dalgalanmalar ve ithalat maliyetlerindeki artıştan kaynaklandı. Ulusal para biriminin değer kaybetmesiyle birlikte, mal ve hizmet fiyatları hızla yükseldi ve halkın alım gücü azaldı. Bu ekonomik durum, İranlı haneler üzerinde büyük bir baskı oluşturdu ve enflasyonu kontrol altına almak ve ekonomik istikrarı sağlamak için etkili ekonomik politikalara olan ihtiyacı artırmıştır.

İmalat, ISIC 15-37 bölümlerine ait endüstrileri ifade eder. Katma değer, bir sektörün net çıktısıdır ve tüm çıktılar toplandıktan sonra ara girdiler çıkarılarak hesaplanır. Bu hesaplama sürecinde, fabrikasyon varlıkların değer kaybı veya doğal kaynakların tükenmesi ve bozulması için herhangi bir kesinti yapılmaz. Katma değerin kaynağı, Uluslararası Standart Sanayi Sınıflandırması (ISIC), 3. revizyon tarafından belirlenir. Veriler, cari Amerikan doları cinsinden sunulmaktadır.

Şekil 5: İran'ın İmalat

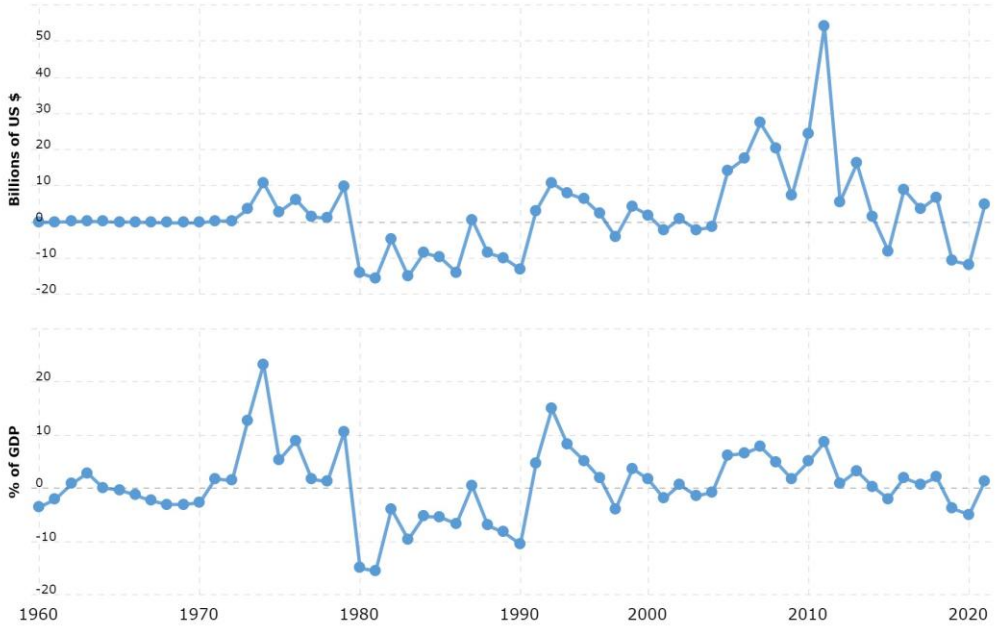

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

Son yıllarda, İran'ın imalat sektörü birçok zorlukla karşı karşıya kaldı. Yaptırımlar, üretim maliyetlerini artırarak ve hammadde ile ekipman ithalatını zorlaştırarak sektörü olumsuz etkiledi. Ancak, İran hükümeti, yerli üretimi teşvik eden politikalar ve ithalat ikamesi stratejileri uygulayarak bu sektörü desteklemeye çalıştı. Bu politikalar, bazı endüstrilerde sınırlı da olsa bir büyüme sağlamayı başarmıştır.

Mal ve hizmetlerin dış dengesi (önceden kaynak dengesi olarak bilinir), mal ve hizmetlerin ihracatını mal ve hizmetlerin ithalatından (önceden faktör dışı hizmetler olarak bilinir) çıkartarak hesaplanır. Veriler, cari Amerikan doları cinsinden sunulmaktadır.

Şekil 6: İran'ın Mal ve hizmetlerin Dış Dengesi

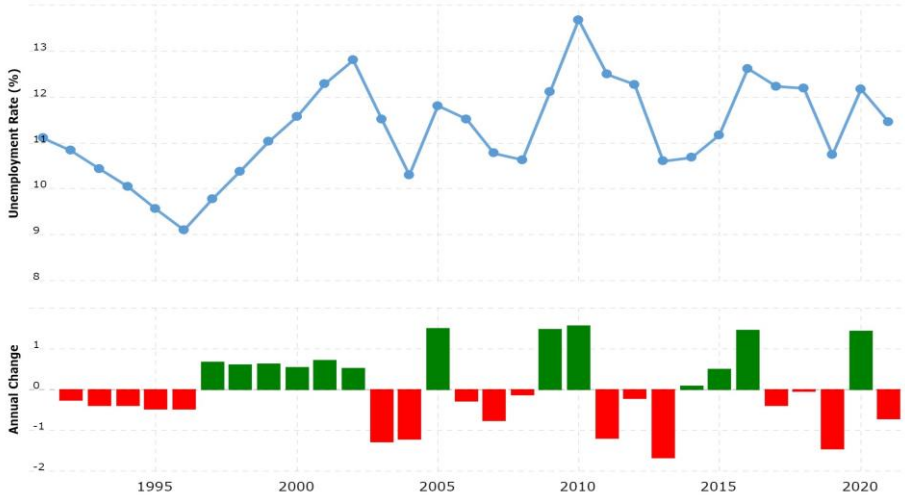

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

2016 ve 2017 yıllarında, nükleer anlaşmanın olumlu etkisiyle İran'ın dış ticaret dengesi iyileşti. Özellikle Avrupa ve Asya pazarlarına yapılan petrol ihracatındaki artış, dış ticaret fazlasını artırdı. Ancak, 2018'de yaptırımların yeniden başlamasıyla birlikte ihracat gelirleri azaldı ve dış ticaret açığı arttı. Bu durum, ihracatı çeşitlendirmek ve petrole olan bağımlılığı azaltmak için yeni stratejilere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

İşsizlik, iş arayan ve iş için hazır olan çalışma gücünün işsiz olan kesiminin payını ifade eder.

Şekil 7: İran'ın İşsizlik Oranı

Kaynak: (data.worldbank, 2021)

Son yıllarda, ekonomik belirsizlikler ve yatırımların azalması nedeniyle İran'da işsizlik oranı arttı. Genç nüfusun işgücü piyasasına girişi de işsizlik oranını artıran bir diğer faktördür. Bu durum, yeni iş fırsatları yaratmak ve girişimciliği desteklemek için etkili politikalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

2.2 İran'da Tarım Sektörü

Tarım gelişmekte olan ülkelerde en önemli ekonomik sektörlerden biridir ve bu sektördeki ekonomik büyüme, bu sektörün temel ve öncelikli hedeflerindendir. Öte yandan, tarım sektörü, İran'da üretim, istihdam, döviz kazandırma, gıda sağlama, yabancı dövize daha az bağımlılık vb. açısından diğer ekonomik sektörlere kıyasla özel bir öneme sahiptir. Gelişmekte olan ülkelerde, örneğin ülkemizde, devlet ekonomik sektörlerde, özellikle tarım sektöründe önemli bir role sahiptir. Devlet, altyapı sağlama, garanti alım, tarım girdi sübvansiyonları vb. çeşitli politikalarla, bu sektörde risk azaltma ve üretim ve istihdam artışı koşullarını sağlar. Bu bağlamda, devletin optimum mali politikasını belirlemesi, tarım sektörünün gelişmesinde oldukça önemlidir (Fatemi, 2022).

Tarım sektörü ve ilgili faaliyetler, bu sektörü risklere ve hasarlara karşı son derece savunmasız kılan özelliklere sahiptir ve bu nedenle, bu sektördeki faaliyetler sürekli olarak çok sayıda hasar ve zorlukla karşı karşıyadır. Bu özelliklerin kaynağı, ana üretim faktörlerinin doğasından kaynaklanmaktadır, tarım sektöründeki faaliyetlerin doğa ve onun riskli koşulları ve olaylarından etkilenmesidir ve bu durumun doğal sonucu korku, kaygı ve yoğun güvensizlik hissidir. Bu da tarım sektörüne sermaye çekme ve çekicilik kabiliyetini minimuma indirmiştir (Mesbah, 2022).

Tarım sektörünü diğer ekonomik sektörlerden ayıran şey, her yıl bu sektöre üretici zararları getiren doğal riskler ve olaylardır. Tarım sektörünün kontrol edilemeyen ve bazen tahmin edilemeyen çevresel koşullara ve doğaya olan yüksek bağımlılığı, bu sektördeki faaliyetleri en riskli faaliyet türlerinden biri yapmıştır. Zararlı böcek salgını, çeşitli bitki ve hayvan hastalıkları, ani sıcaklık değişiklikleri, yağış eksikliği ve yanlış dağılımı, ardı ardına gelen kuraklık ve onun sonuçları ve doğal afetlerin oluşumu gibi seller ve depremler, tarım sektörüne ve çiftçilere büyük zararlar verebilir. Bu nedenle, bu sektörde faaliyet gösteren toplulukların ekonomik güvenliğini koruma ve onların yaşam seviyesini yükseltme amacıyla sürekli olarak etkili ve hassas araçların kullanılması gerekliliği hissedilmektedir. Çiftçiler, yıllık gelirler konusunda kesin bir güvenceye sahip olmadıkları için sürekli olarak kendi üretim maliyetlerini ve ailelerini geri ödeme konusunda endişe duymaktadırlar (Jafarian Kikanlou, 2015). Öte yandan, bazı deneyimli çiftçiler riski azaltma yolları bulmuşlardır; tarım ürünlerinde çeşitlilik, çeşitli sözleşmeler, tarım dışı kaynaklardan gelir çeşitliliği, garantili fiyatlı ürünler üretme ve gerekli ve kriz durumlarında esnekliği koruma ve bazı finansal rezervleri saklama gibi. Bu yöntemler, gelir dalgalanmalarını bir dereceye kadar azaltabilir, ancak çiftçiler ciddi sorunlarla karşılaştıklarında genellikle etkili olmamıştır (Turkamani, 2011). Bu bağlamda, tarım gelişiminin bir kaldıracı olarak kabul edilen tarım sigortası, bu risklerin tahmin edilemez doğasıyla başa çıkma konusunda en uygun çözümlerden biri olarak kabul edilmektedir (Mojaverian, 2009).

İran tarımda en eski yerleşim alanlarından biridir. Ayrıca, antik göçlerin bir kısmı, tarım için daha iyi araziler bulmak amacıyla bu ülkeye gerçekleştirilmiştir (Adams, 1962). Tarım, İran'ın ekonomisinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Resmi istatistiklere göre, 2017 yılında İran'daki iş gücünün %17,6'sı tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Bu nedenle, İran'da tarım sektörünün sabit fiyatlara göre katma değer payı %6'dır ve bu, %71 tarım ve bahçecilik, %24 hayvancılık, %4 su ürünleri ve %1 ormançılık olarak dağılmaktadır (Motamed, 2017).

Tablo 4: İran'da Tarım Sektörün Dağılımı

Alt Sektör	Dağılım (%)
Tarım ve Bahçecilik	71
Hayvancılık	24
Su Ürünleri	4
Ormancılık	1

Kaynak: (Motamed, 2017)

2014 yılı istatistiklerine göre, İran'ın tarım arazisi alanı 14.687.000 hektardır ve bunun 5.997.000 hektarı sulama yöntemiyle, geri kalanı ise kuru tarım yöntemiyle kullanılmaktadır. Ülkenin tarım arazilerinin çoğunluğu sırasıyla Huzistan, Horasan-ı Razavi, Fars, Kerman ve İsfahan illerinde yer almaktadır ve İran'ın tarım arazilerinin %6'sı yıllık ürünlere, geri kalanı ise mera altında bulunmaktadır (Ahmadi, 2020).

Tablo 5: İran'ın Tarım Arazinin Yoğunluğu

Bölge/İl	Tarım Arazisi Yoğunluğu (%)
Huzistan	Yüksek

Horasan-ı Razavi	Yüksek
Fars	Yüksek
Kerman	Yüksek
İsfahan	Yüksek

Kaynak: (Ahmadi, 2020)

2011 yılı istatistiklerine göre, İran'ın tarım arazilerinin %56'sında buğday, %18'inde arpa, %3'ünde pirinç ve %23'ünde diğer ürünler yetiştirilmektedir. Diğer ürünler arasında yonca, domates, sebzeler, salatalık, nohut, fasulye, safran, patates ve soğan bulunmaktadır (Statistical Center of Iran, 2011).

Tablo 6: İran'da Tarım Ürünlerin Dağılımı

Ürün	Tarım Arazisi Dağılımı (%)
Buğday	56
Arpa	18
Pirinç	3
Diğer Ürünler	23

Kaynak: (Statistical Center of Iran, 2011)

2019 yılı raporuna göre, FAO verilerine dayanarak İran, tarımsal ürünlerin üretiminde dünya genelindeki büyük ülkeler arasındadır. FAO uzmanlarına göre, İran, tarımsal ürünlerin üretimini ülkenin iç ihtiyaçlarını ve çevre ülkelerin ihtiyaçlarını karşılayacak kapasiteye sahiptir. Bununla birlikte, İran'ın tarımı su temini konusunda zorluklarla karşı karşıyadır (Food and Agriculture Organization of the United Nations, n.d.).

Hayvancılık ve hayvan yetiştirme de İran'da dikkate değer bir sektördür. Ülkedeki hayvanların içinde en yaygın olanları koyunlardır ve diğerlerini keçi, sığır, deve, at, su bufalosu ve tavuklar takip etmektedir. Büyük bir büyüme potansiyeline sahip sektörlerden biri de tavukçuluktur ve bu sektörün altyapısı hızla gelişmiştir. Endüstriyel yüzü, ülkede tedarik zinciri süreçlerinin tamamının yerli olarak gerçekleştirilebildiği bir şekilde önemli ölçüde değişmiştir (Ahmadi, 2020). İran ayrıca büyük süt endüstrilerine sahiptir ve örneğin 2006 yılında yaklaşık iki milyon ton yem ithal etmiştir. Domuz yetiştiriciliği, İran'da İslami kurallar nedeniyle yasaktır (Statistical Center of Iran, 2011).

İran, dünyanın ikinci en büyük havyar üreticisi, üçüncü en büyük fıstık üreticisi, birinci sıradaki safran, zereshk, kayısı gibi meyvelerin üreticisidir. Ayrıca, İran dünyada sekizinci en büyük meyve üreticisi, beşinci en büyük salatalık ve patlıcan üreticisi, üçüncü en büyük kayısı ve badem üreticisi, sekizinci en büyük limon üreticisi, onuncu en büyük üzüm üreticisi, sekizinci en büyük tavuk üreticisi, altıncı en büyük soğan üreticisi, üçüncü en büyük karpuz üreticisi, yedinci en büyük domates üreticisi ve yedinci en büyük narenciye üreticisidir (Ahmadi, 2020).

2.2.1 İran'ın Tarım Ürünlerin İhracatı

Bu istatistikler, 2022 yılına ait olup, kabuklu fıstık, tarla domatesi, elma, karpuz, hurma, kivi, sera domatesi, patates ve diğerleri gibi tarım ürünleri, ülkenin tarım kategorisindeki en kazançlı ihracat ürünleri olarak öne çıkmıştır. Yılın başından bu yana, tarım, su ürünleri, hayvancılık ve gıda ürünleri 10 ay içinde toplam değeri 3 milyar, 998 milyon, 892 bin, 413 dolar olan 6 milyon 255 bin 937 ton ürünü dışa satılmıştır. Bu ürünlerin beş milyon 808 bin 399 tonu, üç milyar 255 milyon 791 bin 926 dolar değerindeki İran'ın komşu ülkelerine ihraç edilmiştir.

Irak, bir milyar 255 milyon 330 bin dolarlık alımıyla, Birleşik Arap Emirlikleri 486.6 milyon dolar, Pakistan 350 milyon dolar, Rusya 317.4 milyon

dolar ve Afganistan 252 milyon 110 bin dolar ile İran'ın tarım ve gıda ürünlerinin ilk beş ihracat destinasyonu olmuştur. Türkiye 154 milyon dolar, Azerbaycan 82 milyon dolar, Katar 69 milyon dolar, Kazakistan 62.2 milyon dolar, Türkmenistan 60.3 milyon dolar, Ermenistan 58 milyon dolar, Kuveyt 52.5 milyon dolar, Umman 52.4 milyon dolar, Bahreyn dört milyon dolar ve Suudi Arabistan 126 bin dolar ile altıncıdan on beşinci sıradaki ülkeler arasında yer almıştır (Statistical Center of Iran, 2022).

Tablo 7: İran'dan başka Ülkelere Tarım İhracat Miktarı

Ülke	Değer (USD)
Irak	1,255,330,000
Birleşik Arap Emirlikleri	486,600,000
Pakistan	350,000,000
Rusya	317,400,000
Afganistan	252,110,000
Türkiye	154,000,000

Kaynak: (Statistical Center of Iran, 2022)

Ayrıca Asya kıtası (Asya'daki Avrupalı ülkeler hariç), üç milyar 113 milyon dolar ve %77.8 ile en büyük paya sahipken, Avrupa (Asya ülkelerine yapılan ihracatlar dahil) 833 milyon 795 bin dolar ve %20.9 ile ikinci sıradadır. Afrika, 29.7 milyon dolar ve %0.7 ile üçüncü, Amerika, 10.3 milyon dolar ve %0.3 ile dördüncü ve Okyanusya, 4.7 milyon dolar ve %0.1 ile beşinci sırada yer almaktadır. İran'ın tarım, su ürünleri, hayvancılık ve gıda ürünlerinin ihracatında bu kıtalara ayrılmıştır.

Tablo 8: İran'dan başka Kıtalara Tarım İhracat Miktarı

Kıta	Değer (USD)	Pay (%)
Asya	3,113,000,000	77.8
Avrupa	833,795,000	20.9
Afrika	29,700,000	0.7
Amerika	10,300,000	0.3
Okyanusya	4,700,000	0.1

Kaynak: (Statistical Center of Iran, 2022)

Kabuklu fıstık, tarla domatesi, elma, kabuklu fıstık içi, karpuz, hurma, kakao içermeyen şekerlemeler, kivi, endüstriyel süt, sera domatesi, meyve suyu, peynir, bisküvi, ekmek, patates, gıda hamurları, çeşitli üzümler, karides, safran, domates püresi, dolmalık biber, hayvan bağırsakları, soğan, krema ve diğerleri sırasıyla İran'ın en fazla kazandırdığı tarım, su ürünleri, hayvancılık ve gıda kategorilerindeki ürünlerdir (Statistical Center of Iran, 2022).

2.2.2 İran'ın Tarım Ürünlerin İthalatı

İran, temel tarım ürünlerinin büyük bir kısmını yılda bir kez ithalat yoluyla temin etmektedir. Tahıllar, yağlı tohumlar, yemeklik yağlar, yem hammaddeleri ve temel protein ürünleri gibi ürünler, ülkenin tarım sektöründe ithalatın ana bileşenlerini oluşturur (Ahmadi, 2020).

Gümrük istatistiklerine göre, 2022 yılında, yaklaşık 30 milyon ton tarım ürünü, 16.4 milyar dolar değerinde ithal edilmiştir. Toplam tarım ithalatının yaklaşık 28.7 milyon tonu, 13.6 milyar dolar değerindeki seçilmiş temel tarım ürünlerinin ithalatına denk gelmektedir.

2022 yılında, ağırlık bazında tarım ve temel ürünlerin ithalatı, 2021 yılına göre yüzde 22 artmıştır. Ayrıca, değer bazında tarım ve temel ürünlerin ithalatı sırasıyla yüzde 39 ve yüzde 36 büyümüştür. Bu ithalatın en büyük artışa sahip ürünleri arasında buğday, arpa, çeşitli yemeklik yağlar ve soya küspesi bulunmaktadır, sırasıyla %54, %44, %36 ve %24 büyüme göstermişlerdir. Mısır ve pirinç gibi ürünler ise 2021 yılına göre sırasıyla %2 ve %23 oranında azalmıştır.

Arpa ve yemeklik yağ ithalatındaki büyüme ile pirinç ithalatındaki azalma, 2022 yılı ithalat istatistiklerinin temel noktalarından birkaçıdır. Son yıllarda üretimi etkileyen politika uygulamalarının yetersizliği ve iklim koşulları nedeniyle, çeşitli temel tarım ürünlerinin üretimi azalmıştır.

Özellikle, 2021 yılında buğday üretimi, bu ürünün doğru fiyatlandırılamaması ve yağışların azalması nedeniyle 6 milyon ton azalmıştır. Ülkede bu ürünün sulama ve yağmurlama koşullarında üretilme olasılığı, iç ihtiyacın en azından %80'ini karşılamak için yeterli olduğu göz önüne alındığında, bu düşüş, hükümetin uygun fiyat garantisi politikalarını uygulamaması ve çiftçilerin üretimden vazgeçmesi anlamına gelir.

Aynı şekilde, arpa üretimi de iç üretim ihtiyacını karşılamak için iç fiyatlandırmanın yanlış belirlenmesi ve ülkedeki iklim koşullarına dayanıklı tohumların tanıtılmaması nedeniyle düştü. Arpa bitkisi tarihsel olarak ülkede üretilmiştir ve mevcut koşullarda bu bitkinin üretimindeki fiyatın diğer ürünlerle karşılaştırıldığında artması, 2022 yılında ithalatın artmasına neden olmuştur.

Yağlı tohumlu bitkilerin ithalatındaki artış da 2022 yılı ithalat istatistiklerinin ciddi zorluklarından biridir. Tarım Bakanlığı'nın açıklamalarına göre, ülkede 28 adet iç yağ çıkarma tesisi, 6 milyon ton yağlı tohumun işlenmesi imkanına sahiptir ki bu da ülkenin tüm iç ihtiyacını karşılamak için yeterlidir. Bu nedenle, bu koşullarda ham yağ ithalatının hiçbir mantıklı açıklaması yoktur ve bu durum, 2022 yılı ithalat istatistiklerinin ana zorluklarından biridir.

Diğer bir sorun ise 2022 yılı ithalat istatistiklerinin pirinç ithalatının gerçek miktarının belirsiz olmasıdır. Gümrük resmi verilere göre, 2022 yılında 730 milyon dolar değerinde 850 bin ton pirinç ithal edilmiştir. Bu, Gümrük sözcüsünün bildirdiğine göre, 2022 yılının 11 aylık dönemi için bildirilen 1 milyon 358 bin ton pirinç ve 1 milyar 165 milyon dolar değerindeki ithalatın gerçek miktarının belirsiz olduğu anlamına gelir (Islamic Republic of Iran Customs Administration, 2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İRAN'DA TARIM SİGORTASININ YAPISI VE SİSTEMİ

İran'da tarım sigortası sistemi, tarım ürünlerini desteklemek ve doğal afetler ve beklenmedik olaylardan kaynaklanan riskleri azaltmak amacıyla devlete ait bir sistem olarak tasarlanmıştır. Bu bölüm, bu sistemin işleyişini, tarihçesini, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nun yapısını ve işleyişini, tarım sigortası türlerini, mevcut zorlukları ve tarım sigortasının geliştirilmesi için önceki araştırmalara dayalı çözümleri incelemektedir. İran'ın coğrafi konumu ve iklim koşulları göz önüne alındığında, tarım sigortası ülkenin gıda güvenliği ve ekonomik istikrarı açısından hayati bir rol oynamaktadır. Bu bölümün amacı, İran'daki tarım sigortası sisteminin kapsamlı ve ayrıntılı bir açıklamasını sunmaktır.

3.1 İran'da Tarım Sigortasının Tarihçesi

İran'da tarım sigortası, tarım ürünleri üretim sürecinin garanti altına alınması amacıyla faaliyete girmiştir. Tarım ürünleri sigortası, İran yasalarında ilk kez 1937 yılında gündeme gelmiştir. Kırsal Yardım Fonu'nun 1974'te kurulması ve 1976'te Tarım Ürünleri Sigorta Fonu planının onaylanmasıyla tarım sigortası temellendirilmiş, ama resmi faaliyetine 1984 yılında başlanmıştır. Böylece, İslam Devrimi'nden sonra, sigorta faaliyetleri tekrar kaçınılmaz bir ihtiyaç olarak onaylandı ve bu düşüncenin gerçekleştirilmesi için gerekli adımların tekrar başlatılması kararlaştırıldı. Bu nedenle, 1981 Eylül'ünden itibaren, İran'da tarım sigortası şekillendirme çalışma grubunun ilk oluşturulduğu Tarım Bakanlığı kuruldu, böylece tarım ürünleri sigortası ile ilgili düzenlemelerin uygulanması ve tarım sektörüne uyumlu bir yürütme modeli sunulması konusunda gerekli adımlar atıldı. O yüzden, uzmanlar tarafından sunulan pratik çözümler ve yürütme operasyonlarının güçlü bir finansal kuruluşa, yani yürütme garantisi, süreklilik ve devamlılığı açısından en büyük avantajı olan

Tarım Bankası[3]'na devredilmesi önerisiyle, sonuçta Tarım Ürünleri Sigorta Fonu yasası 1983'de ve ardından tüzüğü 1984'te İslam Şura Meclisi'nde kabul edildi ve hemen aynı yıl tarım sigortası yürütme operasyonları başlatıldı. Fon tüzüğünün 5. maddesine göre, bu fonun amacı ve operasyon sınırları şu şekilde tanımlanmıştır: "Fonun amacı, doğal afetler ve istisnai olaylardan kaynaklanan zararlara karşı tüm tarım ürünleri, hayvanlar, kümes hayvanları, bal arıları, ipek böcekleri ve yetiştirilen su ürünleri sigortası yapmaktır, örneğin çekirge ve fırtına, kuraklık, deprem, sel, donma ve buzlanma, yangın, yıldırım, zararlılar ve bulaşıcı hastalıklar ve hayvan karantina hastalıkları ve bulaşıcı hastalıklar genel olarak, tarım sektörü hedefleri ve politikalarını gerçekleştirmek için bir araçtır." (Hossein Nejad Mir, 2019).

İran'ın coğrafi konumu ve doğal ile zorlayıcı zarar veren faktörlerin meydana gelme olasılığı göz önünde bulundurularak, Fon tüzüğünde belirlenen hedefler doğrultusunda, ülkenin ekonomik gelişme beş yıllık planları çerçevesinde tarım sektöründe inişli çıkışlı bir dönem yaşanmıştır. Başlangıçta, tarım ürünleri sigortası alanında deneyim eksikliği ve kırsal toplulukların sigortayı kabul etme konusundaki kültürel yoksunluğu, Sigorta Fonu'nun çabalarını sigorta modellerinin hazırlanması, sigorta edilebilirlik çalışmalarına ve sigorta kültürünün tanıtımına yönlendirmiştir. Bu çabalar, ekili alanların genişliği ve tarım arazilerinin dağınık olması gibi nedenlerle, ilk gelişme planı süresince de öncelikli projeler arasında kalmıştır.

1988-1989 tarım yılında, Sigorta Fonu'nun faaliyetinin beşinci yılı olması nedeniyle, pamuk, şeker pancarı, soya ve pirinç gibi dört ürünün ekiliş alanları 370 bin hektardan fazla olmuştur. Bu yıl, İran'ın ilk gelişme planının uygulanmasının başlangıç yılıdır. İkinci ve üçüncü beş yıllık gelişme planları boyunca sigorta politikaları, özellikle hayvancılık, kümes hayvanları ve su ürünleri alanlarında genişlemiş, ardından diğer alt sektörlere çeşitlilik yaratma yönünde ilerlemiştir. İkinci planda, Sigorta Fonu'nun yasal görevlerinin belirlenmesi ve tarım, hayvancılık ve su ürünleri ürünlerinin en az %50'sini,

[3] بانک کشاورزی (Tarım Bankası)

ormancılık ve su toplama projelerine %10 yatırım yapma zorunluluğu önemli bir nokta olmuştur. Fonun sigorta faaliyetlerindeki gelişmeler, özellikle üçüncü gelişme planının son iki yılında hem niceliksel hem de niteliksel olarak belirginleşmiştir (Rahmani Karchgani, 2007).

Tarım Ürünleri Sigortası Genel İlkeleri Kanunu, 1976'te kabul edilmiştir ve şu şekildedir:

"1- İran Sigorta Anonim Şirketi[4] tarafından Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nun, kendi birikimlerinden elli milyon Riyal sermaye ile kurulması.

2- Söz konusu kanun kapsamındaki çeşitli sigortalar şunlardı: Tarım ürünleri ve ağaçların sigortası, hayvan, kuş, ipek böceği, bal arısı ve yetiştirilen su ürünlerin sigortası.

3- Fon, teknik, idari ve finansal işleri onaylayan yüksek bir tarım sigortası kuruluna sahipti.

4- Tarım ürünleri sigortası uygulaması ve genel olarak söz konusu kanun kapsamındaki tüm sigortalar, koşulların ve olanakların sağlanmasına bağlı olarak kademeli bir nitelik taşıdı ve ulusal düzeyde uygulanabilir olabilir.

5- Sigorta priminin yükü, sigortacıların taahhüdü altında olup, hükümetin sigorta primleri için sübvansiyonları ve hasarları telafi etmeye yardımcı olması, Yüksek Tarım Sigortası Kurulu'nun onayı ve bakanlar kurulu'nun onayı ile belirlenmiştir. Bu yasaya dayanarak, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu, İran Sigorta Anonim Şirketi'nde kuruldu ve bir süre sonra, gecikme ve dolaşma sonrasında yazar[5], teknik ve uygulama düzenlemelerinin hazırlanması ve bu projenin başlatılmasıyla görevlendirildi. Bu süreçte, Fonun Genel Müdürü'nün daveti üzerine, Yüksek Tarım Sigortası Kurulu üyelerinin katılımıyla bir toplantı düzenlendi. 1977/11/8 tarihli toplantı tutanağında, önce şeker pancarı ve pamuk sigortasının önceliği ve ardından pirinç ve sitrus ürünleri sigortası hakkında

[4] شرکت سهامی بیمه ایران

[5] Burada "yazar" olarak bahsedilen kişi, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nun kurulması ve sigorta sözleşmelerinin hazırlanması sürecinde görev alan bir yetkili veya uzman kişidir.

kararlar alındı ve tarım bakanlığının gerekli oranları ve istatistikleri sağlaması ve sigorta primleri hesaplanıp belirlenmesi ve çeşitli bölgelerde kademeli olarak uygulanabilir olması gerektiği kararlaştırıldı. Yazar, genel tarım ürünleri sigorta sözleşmesi koşullarını ve gerekli sigorta formlarını hazırlayıp sundu, ve bu Yüksek Tarım Sigortası Kurulu üyelerinin onayını ve onayını aldı". O zamanın ticaret bakanının önerisi üzerine, tarım ürünleri sigortası, "Çiftçilerin Kaza Sigortası" ile birleştirildi ve uygulamaya kondu (Etemadi, 2016).

Bu yeni ve yeni kurulan fonun, destekleyici ve halka açık yönü inkar edilemezdi, fakat çeşitli nedenlerle, bir yandan ticari ruhun kaybolması ve diğer yandan sigorta endüstrisinin kamulaştırılması ve devletleştirilmesi, ve bazı sigorta yetkililerinin bilgisizliği nedeniyle durakladı ve ertelendi. Tarım ürünleri sigorta planının uygulanması, mali ve teknik açıdan maliyetli ve zordur, ama uygulama olanaklarını hazırlamak, başlatmak ve yönetmek devlet yardımıyla (devlet yardımları ve sübvansiyonlar) ülkenin sigorta endüstrisinin yetenek ve uzmanlığı dışında değildi. Her neyse, o dönemin İran Sigorta Şirketi ve İslam Cumhuriyeti Merkez Sigortası yetkilileri fonu yönetmeye istekli değillerdi ve bu tür bir sigortayı ticari yönünden eksik buldukları için, Ziraat Bankası'nda yapılan toplantılarda, İslam Cumhuriyeti Merkez Sigortası ve İran Sigorta Anonim Şirketi Ziraat Bankası ile yaptıkları anlaşmaya göre, Ziraat Bankası, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nu yönetmeyi ve eski yasanın kurallarına dayanarak ve onda bazı değişiklikler yaparak başlatmayı kabul etti ki, bu tek maddeli bir şekilde parlamentoya sunuldu ve 1983/03/21 tarihinde nihai onayı geçti (Hossein Nejad Mir, 2019).

3.2 İran'da Tarım Sigorta Funu

İran'da Tarım Sigorta Fonu, tarımsal üretimi desteklemek ve doğal afetlerden kaynaklanan riskleri azaltmak amacıyla kurulmuş bir devlet kurumudur. Burada, Fon'un amaçları, yapısı, ilgili yasalar ve düzenlemeler, faaliyetleri ve stratejileri incelenmektedir.

3.2.1 Amaçlar ve Operasyonel Sınırlar

Tarım Ürünleri Sigortası Kanunu, İslam Şurası'nın 1983 yılında 22/05/1983 tarihli toplantısında tek bir maddede ve 7 ek madde ile kabul edildi ve 15/06/1983 tarihinde Muhafızlar Konseyi tarafından onaylandı. Bu yasanın özü, tarım sektörüne verilen yeni bir destek başlangıcı olarak şu şekildedir: "Doğal afetler ve Kontrol dışı olaylarından kaynaklanan zararlar karşısında çeşitli tarım ürünleri, hayvanlar, kümes hayvanları, bal arıları, ipekböceği ve su ürünlerini sigorta etmek amacıyla, çekirge, fırtına, kuraklık, deprem, sel, don, donma, yangın, şimşek, genel ve karantina bitki hastalıkları, genel ve karantina hayvan hastalıkları gibi risklere karşı bir araç olarak, Tarım Ürünleri Sigortası Fonu, Tarım Bankası'nda kurulmuştur."(Samani, 2008). Bu fonun operasyonel sınırları şu şekildedir:

1- İran'da farklı bölgelerinde ekonomik, sosyal, tarımsal ve teknik koordinatlar hakkında inceleme ve araştırma yapmak.

2- Dünya'da tarım sigortası yöntemleri hakkında karşılaştırmalı inceleme ve araştırma yaparak İran'ın tarım politikaları ve amaçları doğrultusunda en uygun tarım sigortası türüne karar vermek.

3- Sigorta kapsamındaki risklerden kaynaklanan zararları azaltma planlarını incelemek, bu planları devletle koordine etmek, altyapı operasyonlarına ilişkin planlarla uyumlu hale getirmek ve aynı zamanda üreticilere kendi riskleri karşısında önlem almaları için rehberlik etmek.

4- Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre yönergeler ve prosedürler hazırlamak ve bunları revize etmek.

5- Tarım ürünleri hakkında sigorta işlemleri gerçekleştirmek.

6- Her türlü eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmek, seminerlere ve konferanslara katılmak, sigortalıların, uzmanların veya diğer çalışanların bilgi

seviyesini artırmak ve fonun operasyonlarının ilerlemesi ve gelişmesi için gerekli olan her şeyi yapmak (Etemadi, 2016).

3.2.2 Tarım Sigortası Fonunun Ana Unsurları

Sigorta Fonunun bileşenleri şunlardır: Genel Kurul, Teknik Komite, Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve Yasa Kapsamında Denetçi. Genel Kurul, Tarım Bakanlığı, Ticaret, Ekonomik İşler ve Maliye, Devlet Planlama ve Yönetim Organizasyonu Başkanı'ndan oluşur ve Tarım Bakanlığı tarafından başkanlık edilir (Samani, 2008).

- Teknik Komite, Genel Kurul üyelerinin her birinin temsilcisi ve sigorta fonunun temsilcisinden oluşur. Her bir Genel Kurul üyesinin ve fonun görevlerine ilişkin gerekli uzmanlık ve yeteneklere sahip olduğu kabul edilir. Teknik Komite, Genel Kurul tarafından yönlendirilen fonla ilgili konuları inceler ve harekete geçer. Ayrıca fon, tüm görevleri ve sorumlulukları için Teknik Komitenin danışma görüşlerinden faydalanabilir.

- Fonun Yönetim Kurulu, Ziraat Bankası Genel Müdürü, Ziraat Bankası Yönetim Kurulu üyelerinden biri ve Tarım Bakanlığı'nın üç önerisiyle oluşur.

- Ziraat Bankası Genel Müdürü aynı zamanda Sigorta Fonu'nun Genel Müdürüdür.

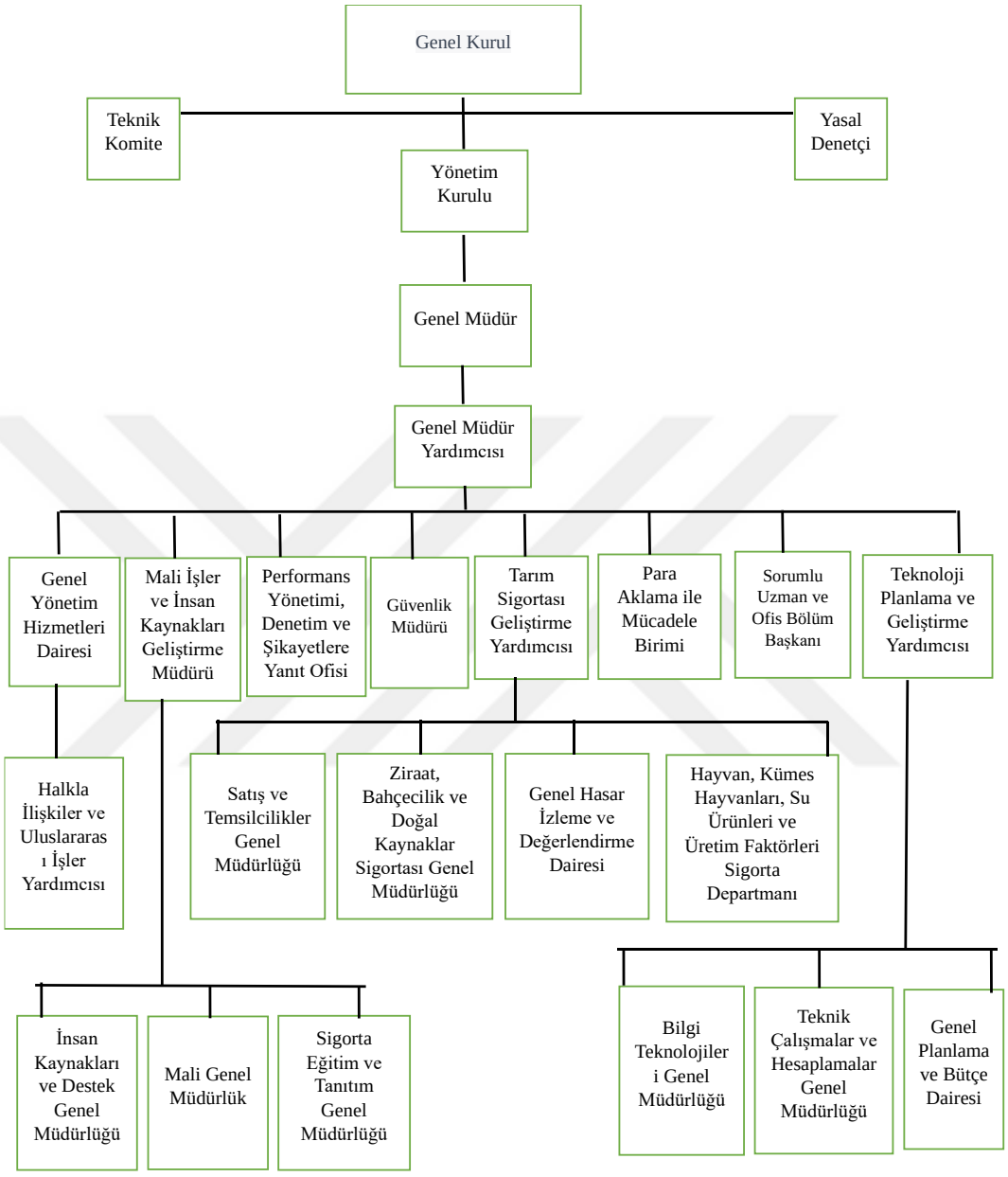
- Fonun yasa gereği denetçisi Devlet Denetleme Organizasyonu'dur.

Tarım ürünleri sigortası işlemlerinin genel uygulama yöntemleri ve politikaları, ürün türlerinin sigorta şartları, sigortacı ve sigortalının yükümlülükleri, sigorta tarifesi ve tazminat gibi konularda özel yönetmeliklerle belirlenir ve Genel Kurul tarafından onaylanır. Sigorta kapsamında olan ürünlerin üretimini desteklemek amacıyla devlet, bu ürünlerin sigortalanmasını bir şart olarak öne sürebilir. Fonun ve ilgili diğer birimlerin işbirliğiyle, her bir

ziraat veya üretim veya devlet yardımı ve hizmetleri için sigorta ilişkisi ve uygulaması incelenir ve onay için özel yönetmeliklerle Bakanlar Kurulu'na sunulur. İran'da tarım ürünleri sigorta sisteminin devlete ait olması nedeniyle, Genel Kurul'un önerisi üzerine, bir kısmı devlet tarafından finanse edilecek sigorta bedelinin bir kısmı her yıl bütçe teklifinde belirtilecektir. Eğer bir mali yılda, sigorta kapsamında olan faaliyetler için tahmin edilenden daha fazla zarara neden olan felaketler meydana gelirse ve fon tazminatı ödeyemezse, eksiklik, Genel Kurul'un önerisi üzerine, Bakanlar Kurulu'nun onayından sonra devlete ait bütçeden ödenebilecektir (Etemadi, 2016).

Şekil 8, Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nun organizasyon şemasını sunmaktadır. Bu şeklin eklenmesinin amacı, fonun yapısını ve işleyişini görsel bir biçimde ifade ederek, konuyu daha iyi kavramasını sağlamaktır. Organizasyon şeması, metinde açıklanan fonun yönetim yapısını, görev dağılımını ve ilişkileri net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Şekil 8: Tarım Ürünleri Sigorta Fonu Organizasyon Şeması

Kaynak: (SBKIR, n.d.)[6]

3.2.3 İran'da Tarım Ürünlerinin Sigortalanma Süreci

Tarım sigortası sistemi, tarım sektörünün destekleyici hedef ve politikalarını gerçekleştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu nedenle, her bir ürün

[6] Agricultural Insurance Fund of Iran. (n.d.). Retrieved from http://www.sbkiran.ir/(2022/07/23)

için sigorta kapsamının uygulanması, Tarım Bakanlığı tarafından açıklanan politikalardaki önceliklere göre yapılır ve bu öncelikler orta vadeli kalkınma programları çerçevesinde Sigorta Fonu'na bildirilir. Ardından, her ürünün sigortalanabilirliğinin fizibilite çalışmaları, saha ve kütüphane yöntemleriyle ve ürünün bilimsel ve teknik sorunları, tehdit eden riskler, bu risklerin sıklığı ve şiddeti, uygulama yöntemleri ve tarım işletmelerinin yönetim sistemleri hakkında gerekli istatistiklerin toplanmasıyla gerçekleştirilir. Bu incelemelerin sonuçları, ilgili ürünün sigortalanabilirliğine dair tüm bilimsel ve teknik konuları içeren bir fizibilite raporu ve uygulama talimatları ile birlikte sunmaktadır. Bu talimatlar, yasal süreçlerini tamamladıktan sonra, yönetim kurulu, teknik komite ve genel kurul tarafından onaylanarak gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra deneme amaçlı olarak uygulanmaktadır (Agricultural Insurance Fund, 2013).

Sigorta tarifesi, prim tutarı ve sigortacının maksimum yükümlülüğünü içerir ve yukarıdaki incelemelerden elde edilen risk katsayısı ve hesaplama temeline (hektar başına üretim maliyeti veya değeri) göre belirlenir ve önerilen sigorta planı sunulur. Yürütme yönetmeliğinin onaylanmasıyla birlikte, her ürün için devletin katkısına ilişkin bütçenin düzenlenmesi için gerekli mali hesaplamalar ve tahminler ilgili birimlerde yapılmaktadır. Yeni bir programın uygulanmasına başlanmasıyla birlikte, gerekli ödenekler ülkenin yönetim ve planlama örgütü tarafından tahsis edilmektedir (Samani, 2008).

Sigorta fonunun yeni bir kapsama programını uygulamaya yönelik ilk pratik adımı, bölgeler ve illerdeki uzman personelin eğitilmesidir. Her ürün için uzmanlar ve eğitmenlerin yardımıyla özel eğitim kursları düzenlenerek, yürütme yönetmeliklerinde belirtilen ilke ve yöntemler açıklanır ve sigorta kapsamının başlatılması için hazırlıklar yapılır. Bu eğitimde, pamuk ve yağlı tohumlar örgütü, ülke veterinerlik örgütü gibi her ürünün uzman örgütlerinin işbirliği, her sektörde sigorta kapsamının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için en önemli yardımcı araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, kırsal ve üretici kooperatifleri, üretici birlikleri gibi sektörde aktif olan kuruluşlar, uygulama aşamalarında sigortanın etkili ve güçlü kolları olarak kabul edilir. Sigorta fonu, her yeni ürünün sigortalanmasını başlangıçta sınırlı düzeyde ve deneme amaçlı

olarak başlatır ve programın iki veya üç dönem uygulanmasının ardından, planın güçlü yönlerini ve bunların düzeltilmesini öğrendikten sonra, ülke genelinde geniş kapsamlı uygulamaya başlamaktadır. Deneme amaçlı uygulama, yönetmelikte alınan kararların ve uygulama yöntemlerinin test edilmesi ve doğruluğunun kanıtlanması anlamına gelmektedir (Agricultural Insurance Fund, 2013).

3.2.4 İran'da Tarım Ürünleri Sigortası Uygulama Yöntemleri

Her yılın uygulama çalışmaları, programların ülke genelindeki bölgelere iletilmesinden sonra başlamaktadır. İletilen programlar, aslında tarifeleri (prim tutarı ve sigortacının maksimum yükümlülüğü ile devletin prim ödemelerine katkı oranı) ve her bir ürün ve faaliyet için belirlenen sigorta kapsamı düzeyini içerir ve onaylanmış bütçeye göre belirlenmektedir. Çiftçilere daha fazla seçenek sunmak amacıyla, tarla ürünleri için açıklanan tarifelerde, üretim maliyetine dayalı ana seçeneğin yanı sıra, hektar başına farklı üretim miktarları tahminlerine dayalı diğer seçenekler de belirlenmiştir. Bahçecilik sektöründe de bölgelerdeki farklı üretim potansiyelleri, çeşitli prim seçeneklerinin belirlenmesinin temelidir. Hayvancılık alanında ise, hayvanların, kümes hayvanlarının ve su ürünlerinin güncel değeri üzerinden çeşitli ve uygun sigorta kapsamları sunulmaktadır, böylece seçimde herhangi bir kısıtlama olmaz (Etemadi, 2016).
Sigorta Fonu tüzüğünün (madde 27) uyarınca, Tarım Bankası, sigorta uygulama işlemlerinin ana aracısı olarak belirlenmiştir ve bu görevler ülke genelindeki banka şubeleri tarafından yerine getirilir.

Sigorta sözleşmesinin imzalanması, sigortanın uygulanmasındaki ilk adımdır. Çiftçiler ve hayvan yetiştiricileri, Tarım Bankası şubeleri ve Tarım Bakanlığı'na bağlı tüm kuruluşlara başvurduğunda, sigorta avantajları hakkında bilgilendirildikten ve sigorta yaptırma isteklerini ifade ettikten sonra, bireysel veya grup halinde sözleşme yapılmaktadır. Çiftçilerin sigorta kuralları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla, sigorta koşullarının özeti, sigorta poliçesinin arka yüzüne yazılmıştır ve bu özet aslında uygulama

yönetmeliklerinden ve talimatlarından alınmıştır (Agricultural Insurance Fund, 2013).

Sigorta sözleşmesi süresince, banka şubelerindeki ve sigorta fonunun merkezi birimlerindeki sigorta uzmanları, sigortalanan birimleri (tarım arazileri, bahçeler, çiftlikler, kümes hayvanları yetiştirme birimleri, balık ve karides yetiştirme havuzları) ziyaret ederek, çiftliklerin durumu ve yönetimi hakkında gerekli raporları hazırlarlar. Bu raporlar, hasar durumunda, hasar değerlendirme uzmanlarının karar verme sürecinde temel teşkil eder. İşlemler, sigorta sahibinin hasarı Tarım Bankası şubelerine bildirmesiyle devam etmektedir.

Hasar değerlendirme uzmanları, hasar raporunu aldıktan hemen sonra, sigorta sahibinin geçmiş kayıtlarını inceleyerek çiftlik veya tarım arazisini ziyaret eder ve hasarı doğruladıktan sonra ilgili formları doldurur. Bu formlarda, hasarın yüzdesi, zarar gören alan veya ölen hayvan sayısı ve hasarın meydana geldiği aşama gibi değerlendirmede önemli olan hususlar yer almaktadır. Eğer hasar geniş bir alanı kapsıyorsa, diğer ilgili kuruluşların uzmanları, özellikle Tarım Bakanlığı'na bağlı uzmanlar, sigorta şubelerindeki sigorta uzmanlarına hasarın miktarını ve yüzdesini belirleme konusunda yardımcı olmaktadır (Samani, 2008). Hasarın meydana gelmesi, sigorta sözleşmesi süresince performansın test edildiği aşamadır. Hızlı hareket ve adil, doğru uzman değerlendirmesi, sigorta fonunun zarar gören üreticiye verebileceği en iyi cevaptır. Banka şubeleri, sigorta sahibinin hasarını en geç bir ay içinde ödemekle yükümlüdür. Ancak, sigorta sahibi hasar değerlendirmesine itiraz ederse, durumu bankaya bildirmelidir. Bu durumda, iki veya daha fazla kişiden oluşan bir uzman ekibi hasar yerine yeniden gönderilir ve yeniden değerlendirme yapılır. Uzman ekibinde genellikle tarım araştırma merkezlerinden uzmanlar ve araştırmacılar yer alır ve onların görüşleri çoğu üretici tarafından kabul edilmektedir.

Tarla ürünleri için maksimum tazminat kriteri, tarımsal faaliyetlerin ilerleme aşaması (hasar meydana gelene kadar yapılan harcamaların yüzdesi) ve bahçeler ve çoğu hayvan için ürünün değeridir. Tazminatın belirlenmesinde etkili olan faktörler arasında zarar gören alan (veya ölen hayvan sayısı), sigorta

sözleşmesinde belirtilen sigortacının maksimum yükümlülüğü, hasarın yüzdesi ve ürün verimi yer almaktadır (Agricultural Insurance Fund, 2013).

Tehlikeler: Tarım ürünlerini yok olma ve zarara uğratma riski altına sokabilecek tehlikeler aşağıdaki gibidir:

A. Ekonomik Tehlikeler: Piyasaya sunulmadan önce: Tarım sektöründe kullanılan hammadde fiyatlarında dalgalanma, tohum, gübre, ve tarım makineleri gibi girdilerde belirsizlik.

Piyasaya sunulduktan sonra: Tarım ürünlerinin fiyatlarının istikrarsızlığı, hükümet politikalarının belirsizliği.

B. Sosyal Tehlikeler: Çiftçileri ve ürünleri tehdit eden birçok sosyal risk vardır. Çiftliklerden ve bahçelerden hırsızlık, tarım aletleri dahil olmak üzere çeşitli araçların çalınması, savaş vb. tarımı doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen olaylar. Genel olarak sosyal tehlikeler iki kategoride toplanabilir: birincisi genel ve yaygın olanlar, savaş, isyan gibi, genellikle sigortalanmazlar ve ikincisi çiftliklerden ve makinelerden hırsızlık gibi sigorta kapsamına alınabilir olanlar.

C. Doğal Tehlikeler: Bu, hava koşulları, zararlılar ve hastalıkları içeren doğal tehlikeleri içerir.Hava koşullarına bağlı tehlikeler arasında sel, kasırga, dolu, rüzgar fırtınası, kuraklık, don, aşırı sıcaklık gibi faktörler yer alır. Ekonomik tehlikeler genellikle sigorta edilemez ve sigorta edilebilmesi için bir sigorta sözleşmesinin belirli özelliklere sahip olması gerekir, çünkü tarım ürünleri sigorta kapsamına alınmıştır. (Aslında tarım ürünlerini sigortalama konusu olduğunda, bu tehlikelerin sigortalanması anlaşılmaktadır.) Genel olarak, bir tarım sigorta sözleşmesinde sigortalanabilir bir tehlike, yasal olarak tazmin talep edilebilmesi için belirli özelliklere sahip olmalıdır (Najafi, 2001).

Sigorta Kabul Edilebilir Tehlikelerin Özellikleri:

Herhangi bir planın, kaynak sınırlamaları nedeniyle sadece belirli hedeflere öncelik vererek ekonomik unsurları düzenleme görevi olduğunu bilmekteyiz. Sigorta, önceden engellenemeyen tehdit edici risklere karşı bir tür

zararın bir kısmının tazminini garanti etmek anlamına gelir. Bu nedenle, önceden önlenemeyen risklere karşı bağımsız planlar oluşturmak için kaynaklar sağlanmalıdır. Araştırmacıların inancına göre, sigorta cazibesine rağmen, bütün risklere karşı getiri veya kapsama sağlamak mümkün olmadığı için, sigorta uygulanabilirliği sınırlıdır ve çiftçiler açısından, özellikle belirli risklere karşı sigorta daha önemlidir. Sigortanın kapsadığı risklerin özellikleri şunlardır:

Meydana gelen zararın neden olduğu olayı tanımlayabilmek ve değerlendirebilmek. Bu olayın meydana gelme olasılığının kolayca hesaplanabilir olması. Sigorta sahibinin, olayın meydana gelmesinde veya zararın miktarında etkisi olmaması. Bu özelliklerin, sigorta planının uygulayıcısına bağlı olarak değişebileceğini göz önünde bulundurmalıyız. Örneğin, zararın zararlıların saldırısından kaynaklanması durumunda, bu üç özellik içinde yer almaz, ancak özel sektör, bu tür riskleri de sigorta kapsamına alarak özel planlar sunabilir. İlk bakışta bu ifade basit görünse de, çoğu durumda özel sektör sigorta maliyeti devlet sektöründen daha ağır olabilir ve özel sigorta şirketleri genellikle büyük ve ticari çiftçilere odaklanmaktadır (Agricultural Insurance Fund, 2013).

Hukuki Bağlam ve Tarım Ürünleri Sigorta Fonu Arasındaki İlişki

Bu hukuki bağlantı, sigorta sözleşmesinin yapılmasıyla gerçekleşir. Yani Sigorta Fonu temsilcileri, belirli bir bölgedeki tarım ürünleri konusunda yetkili olan kuruluşlarla görüşmeye girer ve anlaşmaları yaparlar. Anlaşma sağlandığı takdirde, sigorta sözleşmesi yapılır. Örneğin şeker pancarı sigortası için şeker fabrikaları ile anlaşma yapılır. Diğer tarım ürünleri için Tarım Teşvik Kurumları veya Tarım İl Müdürlükleri sigorta sözleşmelerini yaparlar. Sigorta priminin payı, sigortalayanlar ve devlet tarafından ödenir. Tarım Ürünleri Sigorta Fonu, 1984 yılında Khorasan ve Mazandaran illerinde pamuk ve şeker pancarı için faaliyetlerine başladı ve zamanla bu faaliyetleri ülke genelinde 25 eyalette, sigorta kapsamında 5.3 milyon hektardan fazla ve 8.1 milyon hektar stratejik ürün kapsamında genişletti. 1994 yılına kadar yapılan sözleşme sayısı 270,536, sigortalayan sayısı 313,080 ve ödenen zarar miktarı 343,169,807 Riyali olmuştur.

Devletin sigorta primine yardım etmesi, felaketle sonuçlanan ağır hasarları telafi etmek ve Tarım Ürünleri Sigorta Fonu'nun faaliyetine devam etmesi için önemli ve etkili bir faktördür (Etemadi, 2016).

Iran Devlet Bilgilendirme Portalı'na göre, Tarım Bakanlığı'nda kayıtlı verilere dayanarak, 2024-2023 tarım yılı başlangıcından 2024 Mayıs ayına kadar tarım sigortası alt sektörlerinde yaklaşık 1 milyon 300 bin sigorta sözleşmesi düzenlenmiş olup, 97 trilyon Riyal prim üretimi gerçekleştirilmiştir. Bunun 31 trilyon Rialı, yani %32'si sigorta ettirenin payına, 65 trilyon Rialı ise, yani %68'i devletin prim payına aittir.

Tarım ürünleri sigortası alt sektöründe, 720 binden fazla sigorta poliçesi satışı ile 3.4 milyon hektar tarım arazisi sigorta kapsamına alınmış ve 50 trilyon Riyal prim üretimi, toplamın %51.5'ine tekabül etmektedir. Bu alanda en büyük pay, sulama ve kuru tarım için buğday sigortasına aittir.

Meyve ürünleri sigortası alt sektöründe ise, 320 bin poliçe satışı ile 357 bin hektar bahçe sigorta kapsamına alınmış ve 31 trilyon Riyal prim üretimi, toplamın %32'sini oluşturmaktadır. Bu alanda en büyük pay, antep fıstığı sigortasına aittir.

Kanatlı hayvan sigortası alt sektöründe, 65 binden fazla poliçe satışı ile 1.1 milyon adet kanatlı hayvan sigorta kapsamına alınmış ve 9 trilyon Riyal prim üretimi, toplamın %9.3'ünü oluşturmaktadır. Bu alanda en büyük pay, tavuk sigortasına aittir.

Sığır sigortası alt sektöründe, 127 bin poliçe satışı ile ülke genelinde yaklaşık 8.3 milyon baş sığır sigorta kapsamına alınmış ve 6.4 trilyon Riyal prim üretimi, toplamın %4.7'sini oluşturmaktadır. Su ürünleri sigortası alt sektöründe ise, 1100'den fazla poliçe satışı ile 700 milyon su ürünleri sigorta kapsamına alınmış ve 740 milyar Rial prim üretimi gerçekleştirilmiştir (SBKIR, t.y.)[7].

[7] Agricultural Insurance Fund of Iran. (t.y.). Retrieved from http://www.sbkiran.ir/(2024/06/23)

3.2.5 Tarım Sigortası Fonu ve İlgili Risklere İlişkin Kurallar

Mali Kurallar: Fon hesapları bir bankada açılacak ve korunacaktır. Fon'un çekleri, mali belgeler ve diğer belgeler, Fon'un taahhütleri ve yükümlülükleri için, gerçek ve tüzel kişilere karşı geçerli olan Genel Kurul tarafından onaylanan düzenlemelere göre iki yetkili imzaya sahip olmalıdır. Fon'un mali yılı her yılın Farvardin[8] ayının başından itibaren o yılın Esfand[9] ayının sonuna kadar sürecektir ve Fon, Ticaret Kanunu ve devlet şirketleri ile ilgili yasal düzenlemelere uygun olarak yönetilecektir.

Faaliyet Alanı: Tarım Sigortası sektörünün faaliyet alanını üç ana bölümde inceleyebiliriz:

a. Tarım ve Bahçe Sigortası: Tarım ve Bahçe Sigortası Dairesi, 1984 yılında Khorasan ve Mazandaran illerinde şeker pancarı ve pamuk sigortasının uygulanmasıyla başlayan tarım sigortası operasyonlarının ilk yürütme birimi olarak faaliyet göstermiş ve zaman içinde diğer illere genişlemiştir. Şu anda bu daire, buğday, arpa ve şeker pancarı gibi 12 tarım ürününü kapsayan tarım sigortası faaliyetlerini yürütmektedir.

b. Hayvan, Kuş ve Su Ürünleri Sigortası: Hayvan sigortası uygulama faaliyetleri 1993 yılında sığır ve koyun sigortası planının uygulanmasıyla başlamış ve şu anda endüstriyel hayvanlar (sığır, doğan ve deve), yetiştirilen su ürünleri (sıcak su balıkları, soğuk su balıkları ve karides) ve çeşitli kuş türleri dahil olmak üzere sigorta hizmetlerini kapsamaktadır.

c. Orman, Mera ve Su Havzası Sigortası: Orman ve Mera Sigortası Dairesi, 1995 yılında bu sektördeki çalışmalarına başlamıştır. Şu anda, ülkenin tüm meraları ve Golestan, Mazandaran ve Guilan illerindeki ormancılık faaliyetleri, Tarım Sigortası Fonu'nun koruma hizmetleri altında yer almaktadır. Ayrıca, 1999 yılından itibaren su havzası biyolojik

[8] Mart
[9] Şubat

yatırımlara yapılan yatırımlar, sigortanın koruma hizmetleri altında yer almaktadır (Najafi, 2001).

3.2.6 Tarım Sigortası Fonunun Geliştirilmiş Stratejileri

Tarım Sigortası Geliştirme Stratejik Planı, aşağıdaki unsurları içeren bir misyon, vizyon, genel hedefler, stratejiler ve politikalar içermektedir:

Misyon

- Ülkedeki tarım sigortası türlerinin yönlendirilmesi, denetlenmesi, genişletilmesi ve geliştirilmesi, tarım sektöründe yatırım güvenliği oluşturarak ve bu sektörün üreticilerini destekleyerek sürekli ve sürdürülebilir bir üretimin sağlanması amaçlanmaktadır.
- Tarım sigortası türlerinin tümünde işlemlerin gerçekleştirilmesi, sektörün gelişim hedeflerine ulaşmak için.

Vizyon

- Tarım sektöründeki brüt üretimle karşılaştırıldığında tarım sigortası penetrasyon oranının artırılması.
- Gelişmiş tarım sigortasının tarım sektöründeki sigorta kapsama alanını geniş bir risk yelpazesi ile sağlaması.
- Etkili, rekabetçi ve istikrarlı bir tarım sigortası sisteminin kurulması, sürekli ve hızlı büyümeyle birlikte (tüm görevlerin özel sektöre devredilmesi).

Büyük Hedefler

- Sigorta kapsama oranlarının artırılması ve sigorta alanındaki yeteneklerin ve kapasitelerin geliştirilmesi ile birlikte sigortalananlar tarafından talep edilen uygunluk seviyelerine ulaşılması.
- Ülkenin bilimsel, teknik, ekonomik kriterlerine uygun, yaygın ve sürdürülebilir bir tarım sigortası sisteminin kurulması.
- Eksiklik yaşanan bölgelerde özellikle üreticilerin ekonomik ve sosyal koşullarının iyileştirilmesine yardımcı olunması.
- Tarım sektöründeki mali kaynak ihtiyacını karşılamak için üreticilerin zararlarına karşı katılımını artırmak.
- Sektöre yönelik sermaye yatırım riskini azaltmak için risk yönetimi uygulamalarının kullanılması (sigorta araçları ile).

Stratejiler (Stratejiler)

- Köy topluluklarının ekonomik göstergelerini artırmak, istihdam yaratmak, dezavantajlı bölgelerin yoksulluğunu azaltmak ve kırsal nüfusun ve çiftçilerin yaşam standartlarını yükseltmek için tarım sigortasının rol ve payını yerine getirmek üzere gerekli tedbirleri almak.
- Sigorta operasyonlarının nicel ve nitel yönlerini iyileştirerek hizmetlerin ve müşteri memnuniyetinin artırılması.
- Tarım sigortasının faaliyet alanını diğer yardım ve destek mekanizmalarının yerine koymak için kapsamlı bir tarım sigortası sistemine dönüş.
- Tarım sigortasının sadece üretim kaynaklarına olan bağımlılığını azaltmak için gerekli ortamları oluşturmak.
- Mali kaynakların çeşitlendirilmesi.

- Sigorta gelirlerini artırmak için kaynak ve harcamaların yönetiminin iyileştirilmesi.
- Sigortanın üretim yönetimindeki rolüne odaklanmak.
- Tarım sigortası teşviklerini amaçlı hale getirmek.
- Tarım sektöründeki sigorta bağımlılığını azaltmak için kendi başına sigorta uygulamak.
- Tüm icra işlerini özel sektöre devrederek ve Fon'un politika belirleme, yönlendirme, destekleme ve denetleme alanına odaklanarak organizasyon yapısını optimize etmek.
- Bilgi teknolojilerinden tam ve etkili bir şekilde yararlanmak, sigorta verileri ve bilgileri için entegre, güncel ve etkili bir yönetim sistemi oluşturmak için.

Genel Politikalar

- Fonun faaliyet alanlarını üründen diğer faaliyetlere, özellikle tarım sektöründeki yatırımlar ve alt yapılar olmak üzere genişletilmesi.
- Tarım sigortası yapısının değiştirilmesi, tüm icra işlerinin devredilmesi ve özel sektör aracılığıyla hizmet veren acenteler ağından yararlanılması.
- Fon'un mali kaynaklarını çeşitlendirilmiş finansal kaynaklarla sağlaması, kriz yönetimi teşkilatı, dezavantajlı bölgeler ve il bazındaki ödenekler gibi diğer devlet kurumlarından kaynak sağlaması.
- Tarım sigortası endüstrisinde rekabet ortamının yaratılması için ticari sigorta şirketleriyle işbirliğinin teşvik edilmesi.

- Çeşitli sigorta yöntemlerinin ve yeni sigorta kapsamlarının tanıtılması (performans sigortası, gelir sigortası, iklimsel endeks sigortası, vb.).
- Ülkenin farklı bölgelerinde tarım üretimi kayıplarının azaltılmasına yönelik olarak üretim yönetiminin geliştirilmesi (ürün yönetimini iyileştirme).
- Tarım sigortası hizmetlerinin standartlaştırılması.
- Tarım sigortası hizmetlerinin çiftçilere daha etkin bir şekilde iletilmesinin sağlanması.
- Potansiyel pazarların sürekli tanımlanması, uygun ve öncelikli hedef pazarlarının belirlenmesi.
- Küçük ve verimli üreticilere yönelik hibe programlarının rolünün sürdürülmesine vurgu yapma.
- Bilgi teknolojilerinden faydalanarak hizmetlerin ve denetim ve kontrol süreçlerinin iyileştirilmesi.
- Bölgelerin risk düzeylerine göre ayrılması, sigorta performans istatistiklerine dayanarak ve sigorta kapsamını geliştirmek için kullanma.
- Tarım sigortası hizmetlerinde yeni teknolojilerin tanıtılmasına yönelik bir girişim ortamı yaratma.
- Tarım sigortası alanında yükseköğretim kurumları, üniversiteler ve uluslararası kuruluşlarla sürekli bilimsel, araştırma, eğitim ve uygulamalı işbirliklerinin geliştirilmesi (Agricultural Insurance Fund, 2013).

3.2.7 İran'da Tarım Ürünleri Sigorta Anlaşmalarının Türleri

Üretim Maliyeti Sigortası: Bu tür sigortada ürün, belirli risk faktörlerine karşı koruma altına alınır. Maksimum ödeme taahhüdü, yapılan harcamaların (üretim maliyeti) üzerinden hesaplanır; risk meydana geldiğinde, zararın miktarı tarım işlemlerinin ilerleme aşaması ve yapılan harcamalarla orantılı olarak hesaplanır ve ödenir. Bu tür sigortanın amacı, üretici yeteneğini üretim sahnesinde olmaktadır.

Üretim Değeri Sigortası: Bu tür sigortada ürün, belirli risk faktörlerine karşı koruma altına alınır; risk meydana geldiğinde, hasar bir değerlendirici tarafından belirlenir ve çiftçiye seçilen seçeneklere göre orantılı bir tazminat ödenir. Tazminatın ödenmesi için temel fiyat, Ekonomi Konseyi tarafından onaylanan garantili fiyattır. Şu anda bu tür sigorta, ülkedeki çoğu ürün için uygulanmaktadır.

Üretim Güvence Sigortası veya Performans Sigortası: Bu tür sigortada, üretimi etkileyen tüm riskler garanti altına alınır ve üretimin azalmasına neden olan faktörlere karşı koruma sağlanır; üretimde bir azalma meydana geldiğinde, buna orantılı bir tazminat hesaplanır ve ödenir. Bu tür sigorta, tarım üretiminde istikrar ve güvenliğe önemli bir etki sağlar. Bu yöntem şu anda Kürdistan ve Kermanshah illerinde deneme amaçlı olarak uygulanmaktadır (Samani, 2008).

3.2.8 Tarım Sigortasındaki Zorluklar ve İran'daki Tarım Sigortasıyla İlgili Bazı Sorunlar

İran'daki tarım sigortası, dünya genelindeki birçok ülkede karşılaşılan engeller ve sorunlarla benzeşmektedir. Bu sorunlar, sigortanın genişlemesini ve gelişmesini kısıtlıyor ve küresel deneyimlerden yararlanılmazsa, gelecekte sigorta fonu ve tarım sektörüyle ilgili ciddi zorluklarla karşılaşabilir. Dikkate değer bir nokta, dünya genelinde tarım sigortasının incelenmesinin, bu ülkeler arasında ortak olan birçok sorunu ortaya koyduğudur ki bunun temel nedeni,

farklı ülkelerde tarım sektöründeki üretimin doğasının ortak olmasıdır. Bu nedenle, öncü ülkelerin sigortada engelleri aşmak için kullandığı birçok çözüm, İran'da şu anda veya yakın gelecekte belirli koşullar sağlandığında kullanılabilir. Tarım sigortasının diğer ekonomik sektörlerden ayıran ve bu tür sigorta sorunlarının kökenini oluşturan iki özellik vardır. Bu bölümde, bu engellere ve zorluklara ve olası çözümlere dair bazı bilgilere odaklanılmaktadır. İlk özellik, tarım sektöründeki risklerin doğasından kaynaklanan yapısal özelliklerdir, bu da tarım riskinin doğasını diğer ekonomik sektörlerdeki riskten farklı kılar. İkinci özellik, devletlerin bazen zorla tarım sigortacılığına müdahale etme eğilimi ve bu sektörde sigorta yapanların tarım sigortasına yönelik tutumlarıyla ilgilidir (Hossein Nejad Mir, 2019). Diğer yandan, İran'daki tarım sigortası endüstrisi yeni ve hızla büyüyen genç bir sistemdir. Bu sistemin bileşenleri ve boyutları, temel olarak arz bileşenleri, talep bileşenleri ve müdahaleci bileşenler olmak üzere üç kategoriye ayrılabilir. Tarım sigortası talep eden ve satın alanlar, çiftçiler, hayvan yetiştiricileri, balıkçılar ve genel olarak tarım sektöründeki işletme sahipleri ve üreticileridir (Etemadi, 2016). İran'ın tarımsal özellikleri ve bunların en önemlisi geleneksel ve geçimlik tarımın hakim olması, birçok çiftçinin düşük okuryazarlık seviyeleri ve tarım sektörü talep taraflarının büyük bir kısmının okuma yazma bilmemeleri gibi özellikler, tarım sigortası endüstrisini ciddi şekilde etkileyen faktörlerdir.

Yapısal Faktörler

Sigorta tarım sektöründe etkili olan çeşitli çerçeveler, kurallar, kurumlar, yasalar ve düzenlemeler, politikalar, stratejiler, yöntemler ve yürütme sistemleri olarak tanımlanmaktadır. Bu yapısal faktörler, doğal olarak tedarik, talep ve müdahale alanlarında tarım sigorta endüstrisini etkileyebilirler. Bu bağlamda, aşağıda, bu yapısal faktörlerin tarım sigortası endüstrisi üzerindeki en önemli zorluklar olarak tanımlandığı ana alanlar üzerinde odaklanılmıştır.

- Tarım sigortası hizmetlerinin tedarikinde rekabet eksikliği
- Tarım ürünleri sigorta sistemi yönetiminde odaklanma

- Görev ve sorumlulukların karıştırılması
- Bağımsız bir sigorta mekanizmasının olmaması
- Aracılık, operasyonel ve destek sistemlerinde eksiklik
- Mali kaynak temininde çeşitlilik eksikliği
- Devletin destek ödeme sistemine ilişkin sorunlar (Samani, 2008).

Davranışsal faktörler

Davranışsal faktörler, bireysel, grup ve kurumsal düzeyde bilgi, anlayış, tutum, bireysel ve toplu davranışları içeren ve etik ve kültürel faktörleri içeren değişkenler ve unsurlardan oluşan bir kategoride toplanmıştır. Diğer bir deyişle, bu faktörler, talep alanında (çiftçileri içeren), teklif alanında (sigorta endüstrisini ilgilendiren kurumlar ve kuruluşlar), müdahaleciler ve destekleyiciler alanında etkili olabilir ve özellikleri ve özellikleri bu endüstrinin etkinliğini önemli ölçüde etkileyebilir (Niakan, 2022).

Davranışsal faktörlerin tarım sigortası endüstrisine yönelik en önemli zorluklar ve engeller şunlardır:

- Tarım sigortasının devlet tarafından bir transfer ödemesi aracı olarak görülmesi
- Tarım sigortası sektöründe ekonomik, sözleşme ve işletme prensiplerini kabul etmemek
- Verimsiz üretimi teşvik ve destekleme
- Etik riskleri
- Uygun olmayan seçimler (yüksek riskli üreticilere sigorta yapma eğilimi)

Bu davranışsal zorluklar, tarım sigortası endüstrisinin sürdürülebilirliği ve etkinliği üzerinde ciddi bir etkiye sahip olabilir. Bu nedenle, sektördeki paydaşların bu davranışsal sorunları anlamaları ve çözümler bulmaları, tarım

sigortasının daha etkili ve kabul edilebilir hale gelmesine yardımcı olabilir (Salimi, 2022).

Alt Yapı Faktörler

Alt yapı faktörleri olarak adlandırılan, tarım sektöründeki faaliyetlerin doğasına ve tarımsal risklerin özüne dayanan bir dizi faktör ve koşul bulunmaktadır. Bu faktörlerin çoğu sorunlar olarak değil, gerçekler olarak kabul edilmeli, ancak bu faktörlerin tarım sigortası endüstrisine olan etkileri göz önüne alındığında, bunları faaliyetlerin ana kaynağı ve bu faktörlere uyum sağlamak için sistem ve yapıların tasarlanması ve değiştirilmesi zorunlu ve kaçınılmaz hale gelmektedir (Golmohammadi, 2022). Alt yapıdaki en önemli faktörler ve tarım sigortası endüstrisini etkileyen temel zorluklar şu şekilde sıralanabilir:

- Köylerde ve kırsal kesimde toprak sahipliği, köylülerin yaşam tarzları ve çiftçilerin sahip oldukları üretim birimlerinin dağılımının heterojenliği.
- Tarım sektöründeki riskin doğası (yoğunluk, sıklık ve çeşitlilik açısından).
- Arazi mülkiyeti ve bahçelerin belirgin bir kimlik ve mülkiyet hakları sisteminin eksikliği.
- Uygun istatistik ve iklim bilgilerinin eksikliği.
- Üretim ortamları için uygun standartlar ve kategorizasyonun eksikliği.
- Hastalıkları ve zararlıları kontrol etmek için yetersiz izleme ve bakım sistemleri.
- Temel ve stratejik tarım ürünlerinin net bir tanımının ve politika yapıcılar tarafından ürün kategorilerine dahil edilmesinin eksikliği.
- Tarım sektöründeki büyük planlamaların eksikliği (Aryan, 2015).
-

Tarım sigortası gelişimini engelleyen faktörler

Tarım sigortası gelişimini engelleyen en önemli faktörlerden biri, toplumun sigorta endüstrisini kültürel zayıflık ve etkili iletişim sistemlerinin eksikliği nedeniyle kabul etmemesidir. Özellikle kırsal toplum ve tarım sektörü, geleneksel yapının etkisi nedeniyle bu faktörlerin engelleyici etkisinin daha belirgin olduğu bir alandır. Bunun yanı sıra, sigorta sektörünün yapısal zayıflığına yol açan ve optimal tarım sigortası gelişimini engelleyen başka nedenler de bulunmaktadır (Panahi Jokandan, 2021). Aşağıda, bu alandaki etkili faktörlerin başlıcaları, bazıları toplumsal sistem ve milli ekonomik yapı ile ilgilidir, ele alınmıştır:

- Toplumun bilinç düzeyinin düşük olması.
- Toplum gelir seviyesinin düşük olması.
- Özel sektör ekonomik faaliyetlerinin zayıf olması.
- Yönetim yapısının zayıf olması.
- Bilgi iletişim sisteminin zayıf olması.
- Devlet yapısının hakimiyeti nedeniyle sigorta sisteminin etkin olmaması.
- Toplumun ve tarım sektörü paydaşlarının ihtiyaçları ve tepkileri hakkında yeterli istatistik ve bilgi eksikliği.
- Tarım sigortasıyla ilgili yasal yetersizlikler.

Bu engelleyici faktörlerin üstesinden gelmek için, ülkenin tarım yetkililerinin uygun eğitim ve tanıtım programları aracılığıyla, yürütme birimlerinde yapısal reformlar yaparak, etkili bir denetim ve değerlendirme sistemi kurarak ve son olarak özel sektör katılımını teşvik ederek uygun bir düzenleme oluşturmaları gereklidir (Hossein Nejad Mir, 2019).

3.3 İran'daki Şii Fıkhına Göre Sigorta Sözleşmesinin Meşruiyetinin Temelleri

Şii fıkhında, sigorta hakkındaki hükümler taklid mercilerinin[10] yetkisindedir ve kararları genellikle bu konuda etkilidir. İran'da, sigorta İslam Cumhuriyeti'nin yasalarına göre düzenlenir ve denetlenir. İran'daki sigorta, diğer birçok ülkede olduğu gibi genellikle beklenmedik olasılıklara ve yaşam risklerine karşı bir koruma yöntemi olarak kabul edilir. Şii fıkıhında, sigorta özel dikkat gerektirebilir çünkü kumar, faiz veya belirsizlik gibi İslam'da belirli kısıtlamaları olan kavramları içerebilir. Fıkhi açıdan bakıldığında, Şii taklid mercilerinin çoğu sigortayı helal kabul eder çünkü onlar sigortayı bir dayanışma sözleşmesi ve acil durumlarda karşılıklı yardımlaşma anlaşması olarak görürler. Bu bakış açısına göre, sigortaya katılan her birey, diğerlerinin risklerinin bir kısmını üstlenir ve karşılığında acil durumlarda diğerlerinin yardımından yararlanır. Ayrıca, İran İslam Cumhuriyeti'nin yasalarına göre, birçok alanda, örneğin otomobil sigortası veya tamamlayıcı sağlık sigortası gibi, sigorta kullanımı zorunludur. Dolayısıyla, hem fıkhi hem de yasal açıdan, İran'da sigorta kullanımı kabul edilmiştir. Aslında, sigorta risk yönetimi olarak kabul edilebilir ve istenmeyen bazı riskleri azaltabilir. Ayrıca, İslam'ın sosyal ve finansal refaha olan vurgusu göz önüne alındığında, sigorta toplumda daha az korunan ve zayıf bireyleri desteklemek için bir yöntem olarak kabul edilebilir. Sigorta sözleşmesi, Peygamber (s.a.a) ve Masumlar (a.s)'ın zamanında mevcut olan sözleşmelerden biri olmadığından, fıkıh bilginlerinin bu konudaki görüşleri fetva niteliği taşır. Fıkıh bilginlerinin bir kısmı, çoğunluğu Sünni olanlar, genellikle sigorta sözleşmesini haram kabul eder ve sigortanın İslam fıkhında tanınan hiçbir sözleşme içinde olmadığına ve belirli sözleşmeler arasında benzeri olmadığına inanırlar. Bu nedenle, sigortanın belirli bir sözleşme ile uyumlu olmaması nedeniyle, söz konusu sözleşme dini açıdan geçersiz ve kesinlikle haramdır (Feyz, 1992).

[10] İran'da taklid mercileri, genellikle Şii İslam'ın önde gelen din adamlarıdır. Bu merciler, dini meselelerde fetva verme yetkisine sahip olan ve halk tarafından takip edilen yüksek rütbeli ayetullahlardır. "Taklid mercisi" unvanı, bu kişilerin takipçileri tarafından dini ve fıkhî meselelerde başvurulan otorite olmalarından dolayı verilmiştir (Akhlaq, 2023).

Karşı görüşte olan diğer bir grup ise, sigorta sözleşmesinin bir anlaşma olduğunu kabul ettikleri halde, bu anlaşmada belirsizlik, karşılığın bilinmemesi, belirsizlik, faiz, kumar ve bahis olma ihtimali gibi sorunlar olduğunu, ya da sigorta sözleşmesinin sahte bir anlaşma olduğunu, ya da sigorta sözleşmesinin "var olmayan bir şey üzerine anlaşma[11]", "geçersiz bir gerekçe ile mal tüketme[12]", "haksız kazanç elde etme[13]" ya da "gerekli olmayan bir yükümlülük ya da gerekmeyen bir güvence[14]" olduğunu belirtirler. Ayrıca, fıkıh bilginlerinin çoğunluğu da bunu meşru kabul etmezler. Bu nedenle, bu anlaşmanın meşruiyeti yoktur (Khan, 2022).

Bu içtihat karşı olarak, Şii fıkıh bilginleri, sigortanın fıkhi sorunlarını çözmek için ijtihad ve fetvalar yardımıyla ve hükümler çıkarmanın delilleri ile çözümler bulmak için her zaman çaba göstermişlerdir. Sonuç olarak, bazıları sigorta sözleşmesini belirli bir fıkhi anlaşma veya diğer belirsiz İslami anlaşmalarla karşılaştırmış ve sigorta sözleşmesinin meşruiyetini haklı çıkarmak için hükümler çıkarmanın delillerini kullanmışlardır. Diğerleri ise sigorta sözleşmesinin belirli veya belirsiz bir İslami anlaşmayla karşılaştırılmasının ve uyumunun gerekli olmadığına inanırlar, çünkü İslam'ın aydınlık şeriatı, insanları belirli fıkhi anlaşmalara kısıtlamamış ve toplumun ihtiyaç duyduğu yeni anlaşmalara engel olmamıştır. Bu nedenle, insanlar arasında yaygın olan her türlü anlaşma, yapılan anlaşmanın haram olduğuna dair açık bir metin olmadıkça, uygulanması gereken ve zorunludur (Taufiki, 2022).

Böylece Şii fıkıh bilginlerine göre, "sigorta", özel toplumsal ve ekonomik ihtiyaçların bir ürünü olan ve bu ihtiyaçlar ve ekonomik zorunluluklar çoğu hükümlerini belirleyen, kendine özgü niteliklere ve özelliklere sahip bağımsız bir anlaşmadır. Ayrıca, onun haram olduğuna dair açık bir metin bulunmamasının yanı sıra, sigorta anlaşmasının meşruiyetini kanıtlamak için geçerli ve sağlam gerekçelere dayanılabilir (Tazuddin, 2020). Bunlar arasında:

---

[11] معامله بر معدوم
[12] اکل مال به باطل
[13] استیفاء بلاجهت
[14] التزام ما لا یلزم و ضمان مالم یجب

a- Delillerin Genel Ve Geniş İfadeleri

İslam dini varlık sahnesine adım attığında, az sayıda istisna dışında, halk arasında mevcut ve yaygın olan geleneksel anlaşmaları tanıdı, sözleşme ve anlaşmalara sadakatin gerekli olduğuna dair birçok ayet indirildi ve İmamlardan (a.s) aktarılan haberler ve hadisler de sözleşme ve taahhütlere sadakati vurgulamıştır. Bu ayetler ve hadisler arasında "Ey iman edenler, sözleşmelerinize uygun davranın" (Maide, 1), "Ey inananlar, mallarınızı aranızda haksız yere yemeyin, ancak karşılıklı rızaya dayanan bir ticaret olursa başka" (Nisa: 28) ve "Sözleşmelere uyun" (Isra, 35) ve ünlü hadis "Müminler, şartlarına bağlıdırlar" ayetleri sayılmaktadır (Al-Hurr Al-Amili, 2011).

İslam hukukçularının çoğunluğu, "العقود" (sözleşmeler) kelimesindeki "el" ve "lam"ın kapsayıcı olduğuna ve genelliği ifade ettiğine inanırlar ve bununla kastedilen sadece sözleşme ve anlaşmaların yürürlükte olduğu dönemler değil, aynı zamanda halk arasında yaygın olan her türlü anlaşma ve sözleşmeyi de kapsar. Dolayısıyla, "العقود"a sadık kalmak, özellikle yasaklanmamış olan ve yeni geliştirilen anlaşmalar arasında yer alan sigorta sözleşmelerini de içerir ve bu nedenle onun meşruiyeti konusunda bir sorun olmayacaktır. Merhum Ayetullah Nayini gibi hukukçular, sigorta gibi yeni anlaşmaların geçerliliği için "العقود"a sadık kalmak gerektiğine inanmaktadır (Kazemi Khorasani, 1997).

Mirza-i Qumi de, söz konusu ayetin tüm sözleşmelere uygulanmasının, ister halk arasında yapılan anlaşmalar olsun, isterse İslam hukukunda yaygın olan anlaşmalar olsun, daha uygun göründüğüne inanmaktadır. İmam Humeyni bu konuda şöyle demektedir: "Şüphesiz 'ûfû bi'l-ukûd' ayeti (Maide:1), adetler gereği 'sözleşme' adı verilen, halk arasında yaygın olan tüm anlaşmaları kapsar. Bu nedenle, adetlere göre 'sözleşme' olarak adlandırılan ve şeriat ilkelerine aykırı olmayan her tür anlaşma, söz konusu ayetin genellik ve kapsamına dahil olacaktır."(Khomeini, 2006)

Günümüzde, (sözleşmelere uyun) prensibini, sadece Peygamber Efendimiz (s.a.v) zamanındaki yaygın sözleşme biçimleri ile sınırlı olarak gören

teori, geçerliliğini yitirmiştir. Çağdaş fıkıhçıların yazılarına bakıldığında, onların da sigorta gibi açıkça şeriatla çelişmeyen yeni sözleşmelerin zorunlu olduğu yönünde eğilim gösterdiklerini görebiliriz. Gerçekten de, işlemlerin sağlamlığını korumak, eğer bir anlaşma belirli bir sözleşme biçimine uymuyor ama açıkça aydınlatıcı şeriat ile çelişmiyorsa, "ûfû bi'l-ukûd' genellik ve kapsamına dayanarak geçerli kabul edilmesini gerektirir .

Sözleşmeye bağlı kalma zorunluluğunun gerekçesinin, bu yüzden sigortayı kapsamadığını iddia edenlerin cevabı olarak, diyelim ki sigorta, belirli bir sözleşme ile örtüşmüyor, ama "bozukluk prensibi[15]"ne dayanarak onu geçersiz sayamayız. "Bozukluk prensibi"ne sıkı sıkıya bağlı olmak, sözleşmeye bağlı kalma zorunluluğunun gerekçesinin sadece belirli sözleşmeleri kapsadığı üzerine dayanırken, çoğu alim, "elakud"un genellik sağladığını ve tüm belirli ve belirsiz sözleşmeleri, yeni oluşmuş sözleşmeleri de kapsadığına inanmaktadır, sürece kutsal yasalar onu yasaklamaz. Ve bu iddia ki "el ve lam" "elakud"da sözleşmeli olduğunu ve sadece yasama zamanında kabul edilen sözleşmeleri kapsadığını, zahiri karşı gelmektedir (Taufiki, 2022).

"Kendi mallarınızı aranızda batıl yolla yemeyin, ancak karşılıklı rıza ile yapılan bir ticaret olursa başka" (Nisa: 29) ayetinin, sözleşmelerin taraflarının rızası ile diğerlerinin mallarının mülkiyetini ticaret yoluyla elde etme izni olduğunu belirtirler. Başka bir deyişle, batıl yoluyla mülkiyetin reddedilmesi, ticaret yoluyla rıza ile mülkiyetin geçerliliğine işaret eder. Ve sigortanın da bir tür işlem olduğunu ve bunun batıl olduğuna dair hiçbir metnin olmadığını, böylece "batıl yolla mal yemenin" örnekleri arasında olmayacağını ve genel sözleşme geçerlilik koşullarını taşıyan bir sözleşme olduğunu ve bu nedenle "karşılıklı rıza ile ticaret" ayetinin genelliklerinin ve ifadelerinin de onu kapsayacağını belirtirler.

[15] اصالة الفساد

"Müslümanlar şartlarına bağlıdır[16]" hadisi hakkında da, şart kelimesinin sözlük anlamının da söz anlamına geldiğini belirtirler. Dil kitaplarının yazarlarının toplam görüşlerinden, bu kelimenin genellikle taahhüt ve yükümlülük anlamına geldiği anlaşılır. Birçok fıkıhçı, söz konusu hadisi, şeriatı ihlal etmeyen bir sözleşmeyle ilgili olarak kabul eder. Arvah al-Vusqa'nın yazarı olan merhum Tabatabai de, "şartlar" kelimesinin çoğul olduğuna ve genellikle anlamını bildirdiğine inanmaktadır. Dolayısıyla, tarafların anlaşması, bir şart ve taahhüt içeriyorsa, söz konusu hadisin genel ilkeleri gereği uygulanması gerekmektedir (Haeri, 1994).

B- Sözleşmelerin Özgül Olmaması

Daha önce de belirtildiği gibi, bazı fıkıhçılar, kanıtların genellikle yalnızca şeriat zamanında[17] yaygın olan sözleşme ve anlaşmaları kapsadığını ve şeriat zamanında var olmayan anlaşmaları, örneğin sigorta gibi, kapsamadığını düşünmektedir. Bu teoriye yanıt olarak şunlar söylenebilir:

Birincisi, sözleşmelerin özgül olduğuna dair hiçbir kanıt bulunmamaktadır ve "sözleşmelere uyun" ve "karşılıklı rıza ile ticaret yapma" ayetlerinin genelliği ve ifade genişliği de bu konuyu desteklemektedir.

İkincisi, İmam Humeyni'nin belirttiği gibi, sigortanın hukuki bir öncülü olmasa bile, neden bir işlemin doğru ve şer'i olması için bir öncüsü olmalıdır? İslam'ın ilk dönemlerinde, bugün yaygın olan birçok işlem mevcut değildi, ancak bu, onların ibadete dayalı bir süreç olduğu ve şeriatın mutlaka "şu işlem doğrudur" demesi gerektiği anlamına gelmez. Aksine, kutsal şeriat, taraflar arasında yapılan herhangi bir sözleşmeyi geçerli kabul etmiştir ve onu uygulamıştır, ister bir öncüsü olsun ister olmasın, yeter ki ona karşı çıkan bir neden olmasın.

---

[16] المسلون عند شروطهم

[17] "Şeriat zamanı" terimi, İslam hukukunun (şeriat) uygulandığı dönemleri ifade eder. Bu dönem, genellikle İslam'ın ilk yıllarını ve bu dönemdeki sosyal, ekonomik ve hukuki düzenlemeleri kapsar (Gazali, 2024).

Üçüncüsü, çoğu hukukçu, kutsal şeriatın kendi sözleşmelerini veya olayları oluşturmadığına, ancak halk arasında yaygın olan sözleşmeleri göz önünde bulundurduğuna, bazılarını yasakladığına, bazılarını onayladığına ve uyguladığına inanmaktadır. Hukukçular, kendi hukuk kitaplarında çeşitli sözleşme ve işlemleri gündeme getirip farklı tatlarla sıralamış olsalar bile, bu, işlemlerin belirtilen sözleşmelere sınırlı olduğuna dair bir kanıt değildir. Zira zamanla, hukukçuların hukuk kitaplarına ek sözleşmeler eklenmiştir ve bu, kutsal şeriatın zamanında var olan sözleşmeler gibi, İslam alimleri ve hukukçular tarafından onaylanmıştır (Biazar Shirazi, 1994).

c- Sözleşmenin Akılcı Olması

İslam hukukunda sigorta, akıl ve akıllıların geleneklerinin hukuk kaynaklarından biri olarak kabul edilmiştir. Ünlü kural olan "akıl neye hükmederse, şeriat da ona hükmeder eğer kesin haram değilse" de İslam hukukunda akıl kanıtının önemini destekler ve akıllıların gelenekleri, hem Müslümanlar hem de diğerleri tarafından uygulanan pratik uygulamaları ifade eder ve şeriatın rızasını ifade ettiği sürece geçerlidir. Akıl ve akıllıların gelenekleri, İslam hukukunda o kadar önemli ve değerlidir ki, sadece Şii hukukunda İslam hukuklarının çıkarılmasının dördüncü kanıtı olarak değil, aynı zamanda birçok Şii ve Sünni bilim adamı ve hukukçuların, doğruluk prensibi, seçme ve kabul etme hakkı, iyiliği onaylama ve yaygın çıkarlar gibi birçok hukuk kuralı ve sorununun çıkarılmasının kaynaklarına, akli kanıt veya akıllıların yapılarına dayalı olduğuna inanmaktadır (Ghorji, 1992).

Bu nedenle, eğer işlemler ve yaygın sözleşmeler akıllı insanlar tarafından herhangi bir zamanda kabul edilmişse, bu sözleşme iki kişi arasında veya uluslararası düzeyde olsun, işlemlerin geçerli ve dini açıdan kabul edilebilir olacağı koşulların prensiplerini ve genel kurallarını gözlemlemek şartıyla sorunsuz olacaktır ve sigorta sözleşmesi de bu tür sözleşmelerden biridir. Mütehassıs Murtaza Mutahhari şöyle diyor: Sigorta sözleşmesini belirli bir sözleşmeyle eşleştirmemiz gerekmez, çünkü sigorta sözleşmesinin konusu,

güvenliğin satın alınmasıdır ve akıl yoluyla meşru ve bağımsız olduğu kabul edilir. İmam Humeyni de sigortayı akılcı bir iş olarak görüyor ve sonuç olarak bağımsız, doğru ve dini bir sözleşme olarak kabul ediyor ve zamanın gereksinimleri ve bilim ve endüstrinin ilerlemesi sonucunda ortaya çıkan yeni sözleşmelere ilişkin olarak mevcut ihtiyaçları veya sağlıklı ve etkili temel koşulların korunmasını dini olarak kabul etmaktadırlar. Toplumun genel gereksinimleri ve ihtiyaçları göz önüne alındığında, gerçek sigortanın vazgeçilmez olduğu ve İslam hukukçularının da bu durumu onayladığı gerçeği dikkate alındığında, Şii bakış açısından sigorta sözleşmesinin geçerliliği ve meşruiyetinin sağlamlığı mantıklı bir durum olarak değerlendirebilir (Pilevar, 2010).

D- Akitlerde Serbestlik İlkesi

Akitlerde irade egemenliği ilkesi veya sözleşme özgürlüğü ilkesi olarak da adlandırılan bu ilke, İslam hukukunda ve dünyadaki çoğu ülkenin hukukunda kabul edilen prensiplerden biridir. Çünkü "10. Madde"[18] madde, özel sözleşmelerin, sözleşme tarafları arasında yasaya aykırı olmadığı ve genel düzene veya ahlaki değerlere aykırı olmadığı sürece, taraflar arasında zorunlu olarak yürürlüğe gireceğini kabul etmektedir. Sigorta sözleşmesi, tarafların rızası, uzlaşması ve irade egemenliğiyle yapıldığı için bu ilkeye dahil edilir. Aslında, İran Medeni Kanunu yazarları, Medeni Kanunun 10. maddesini kabul ederek, köklü bir fıkhi kökene sahip olan irade egemenliği ilkesini resmi olarak İran hukukuna dahil etmişlerdir. "Her şey kesinlikle yasaklanmadıkça serbesttir" hadisinin sağlam bir neden olduğunu belirtmek gerekir ve 1789 İnsan Hakları Bildirgesi'nin 50. maddesi, bu hadisin neredeyse bir tercümesi olarak kabul edilebilir. Çünkü bu madde şunu belirtir: "Yasaklanmadıkça, her şey mübahtır." 1134 sayılı Fransız Kanunu da, yasaya uygun olarak yapılan sözleşmelerin taraflar için bir kanun olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle, zorunlu uygulama yasası gerektiği gibi, tarafların iradesinden kaynaklanan özel sözleşmeler de zorunlu olarak uygulanmalıdır (Ghorji, 1992).

[18] İran Medeni Kanun'u

Bazı İslam hukukçuları, "şartlarına bağlı olarak müminler" olarak nitelendirilen kişileri irade özgürlüğü ilkesi kapsamında değerlendirmekte ve hatta İslam hukukunda, irade egemenliği ilkesinin belirli belirlenmiş sözleşmelerin dışında, tek taraflı taahhüt şeklinde de kabul edildiğine inanmaktadır (Taufiki, 2022).

Bu nedenle, Şii görüşe göre irade özgürlüğü ilkesinin ibaha ilkesinden türediği ve ibaha ilkesinin temelinin İslam'da geçmişi olmayan ve Kuran ve hadislerde haram olduğuna dair bir delil bulunmayan işlemlerin helal olduğu prensibine dayandığı düşünülmektedir. Fıkıh bilginleri de isimsiz sözleşmelerin meşruiyetini kanıtlamak için bu prensipten yararlanmışlardır. Bu bağlamda, sigorta sözleşmesi, irade özgürlüğü ilkesine dayanarak bu görüşe göre meşru ve doğru bir sözleşmedir (Pilevar, 2010).

İslam hukukunda sigorta, modern dönemde en çok tartışılan konulardan biri olmasına rağmen, hala tatmin edici bir çözüme ulaşılamamıştır. Sigorta, temel olarak risk paylaşımına dayanan bir sistemdir. İslam'ın ilk dönemlerinde "âkıle" gibi hukuki düzenlemelerle risk paylaşımına gidilmiş, ancak bu sistemler değişen sosyal ve ekonomik koşullara ayak uyduramamıştır. Günümüzde ise bazı Müslüman ülkeler, ticari sigorta sistemine alternatif olarak kooperatif sigorta kurumları oluşturmuşlardır. Ehli sünnet alimlerine göre sigorta, sadece iki kişi arasında yapılan bir sözleşme değil, aynı zamanda bir sistem ve organizasyon anlamı taşır. Sigorta sözleşmesi, yardımlaşma ve risk paylaşımı içerisinde bu sistem ve organizasyona katılma amacı güder. Bu nedenle, klasik sözleşme kalıplarının dışında özel bir sözleşme türü olarak değerlendirilir. Sigortanın hükmü, genellikle garar, cehalet ve faiz gibi unsurlar içerdiği için tartışmalıdır. Ancak, kooperatif sigorta sistemleri, karşılıklı yardımlaşma ve teberru esasına dayandığı için daha meşru kabul edilmektedir (Hacak, 2006).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde çalışmadaki araştırma yöntemi, örneklem ve örnekleme yöntemleri, veri toplama yöntemleri ve araçları, toplanan verilerin analiz yöntemi ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırma yöntemi, aslında araştırma tasarımının felsefi öncül ve veri toplama şekillerini içeren bir yol haritasıdır. Bu araştırmada, tarım sigortasıyla ilgili desenlerin ve devlet kurumu olan bu kurumun sorunları, kısıtlamaları ve fırsatları hakkında temel çalışmaların eksikliği nedeniyle, olayın gerçekliğini anlamanın yollarını anlama ihtiyacı duyulmuştur, bu da nitel paradigmaya dayalı bir yaklaşımı gerektirmiştir.

Araştırmacı, konunun doğası, zihinsel ve deneyimsel kökenleri göz önüne alındığında eleştirel/yorumlama paradigmasını kendi felsefi öncülü olarak kabul etmiş ve bu paradigmadaki araştırmacılar arasındaki ortak anlayışlarla (Kuhn, 1970) nitel araştırması için bir tümevarım türü yaklaşımı seçmiştir. Ayrıca, yöntemin tüm prosedürlerde etik prensiplere uygunluk sağlanmış ve araştırmacı, teorik veri temellendirme stratejisini benimsemiş ve derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem, belgeler, referans verileri ve web sitelerinden elde edilen nitel verilerin içerik analizi çerçevesinde bilgilerin özetlenmesi için kodlama sürecini takip etmiştir. Tüm metodolojik aşamalarda araştırmacı, etik kurallara bağlı kalmaktadır.

Araştırmacı, bir nitel araştırmada gerçek koşullarda canlı deneyim peşindedir ve sahneyi bozmadan, müdahale etmeden bilgi toplama çabası içindedir. Bu yaklaşım, araştırmacıya verileri doğal ve gerçek bağlamlarında gözlemleme imkânı tanır ve araştırma sonuçları üzerindeki dış etkileri önlemeye yardımcı olur. Bu tür bir araştırmanın temel amacı, bireylerin gerçek durumlarındaki deneyimlerini ve bakış açılarını daha derinlemesine anlamaktır. Nitel araştırmalar arasında, durum çalışmalarını inceleyen temel bir yaklaşım olan Grounded teorisi yöntemi, insan ilişkilerinde mevcut sosyal akımları

incelediği için sosyal çalışmalarda özel bir öneme sahiptir. Bu nitel araştırma yönteminin doğası, sosyal fenomenlerin analizinden genel bir teori veya hipotez çıkarılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, bu yöntem, araştırma sürecinde sosyal süreçlerdeki değişiklikleri zaman içinde gözlemleyebilir.

Bu nedenle, İran'daki tarım sigortası durumunu inceleyen ve eleştirel bir bakış açısı sunarak pratik stratejiler sunan mevcut araştırmanın doğası ve özellikleri, kesin bilgilere, ana nedenlere ve ilişkili faktörlere niceliksel bir yaklaşımla ulaşılamayacağını göstermektedir. Ancak, en iyi yaklaşımın, sosyal yorumlar temelinde sosyal gerçekliği yorumlamak ve toplumun aktörlerinin sosyal gerçekliği nasıl inşa ettiğini ve anlamlandırdığını ortaya koymak için nitel araştırma yöntemi olduğu açıktır.

Creswell (2017), bakış açısına göre, nitel araştırma, bireylerin veya grupların bir sosyal veya insan problemine atıfta bulundukları anlamı keşfetmek ve anlamak için bir araçtır. Araştırma süreci, soruların ve yöntemlerin tasarımını içerir, verilerin toplanması (genellikle doğal koşullarda ve katılımcı bakış açısından) ve bu verilerin belirli konulardan genel konulara doğru çıkarımsal olarak analiz edilmesi ve anlamlandırılmasından oluşur. Bu tür araştırmalarla uğraşanlar insanlara büyük saygı duyarlar, çıkarımsal bir yaklaşım benimserler, bireyselliğe vurgu yaparlar ve bir durumun karmaşıklığını çevirme önemine vurgu yaparlar. "Nitel yöntemler, daha az bilinen fenomenleri keşfetmek veya onlara yeni bir bakış açısı kazanmak için kullanılır. Bunun yanı sıra, duygular, düşünce süreçleri ve heyecanlar gibi belirsiz ve ince detaylar elde etmek geleneksel araştırma yöntemleriyle zor olan şeyler üzerinde çalışmak için de kullanılabilir." (Strauss, 2014).

4.1 Araştırma Yönteminin Bileşenleri

Bu tür araştırmalarda, araştırmacı kavramları, önermeleri ve konuları çözümlemek için çeşitli katmanlar çıkarır ve araştırma verilerini inceleyerek onları konu bazında sınıflandırır. Kavramlar, zihinsel etiketlerdir ve olaylar,

hadiseler ve diğer olgulara atadığımız ayrı zihinsel etiketlerdir; temel birimler analiz içindir. Teori oluştururken, olaylar ve hadiseler, potansiyel olguların göstergeleri olarak kabul edilir ve bunlar temelinde olgulara kavramsal başlıklar verilebilir. Önermeler, kavramların kategorilere ayrılmasıyla oluşturulur; kavramları ifade etmekten daha soyutlardır. Aynı anlamı taşıyan birden fazla kavramın birleştirilmesi veya yan yana konulması bir önerme oluşturur ve kavramların oluşturulması için analitik ve karşılaştırmalı süreçlerin aynısı uygulanır. Önermeler, teorinin formüle edilmesinin temelidir.

Konular, belirli bir kavram ve onun kavramları arasındaki genelleştirilmiş kavramsal ilişkileri ifade eder. Glaser ve Strauss başlangıçta üçüncü unsuru bir hipotez olarak adlandırdılar. Grounded theory'de, araştırmacı değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek yerine kavramları ve aralarındaki ilişkileri keşfetmeye ve bu kavramları alışılmışın dışında bir şekilde birbirine bağlamaya odaklanır (Strauss, 2014).

4.2 Veri Toplama Yöntemi

Bu yaklaşımda, veri toplama için doğru ve dikkatli gözlemleme ve saha çalışması ile birlikte mülakatlar yapılmalıdır. Ayrıca, farklı türdeki metinlerden farklı yöntemlerle ve belirli ölçüde özgürce yararlanılabilir ve her biri farklı veri türlerini sağlar. Araştırmanın tüm aşamalarında basılı materyalleri okumak gerekmektedir, böylece sorular ve ilişkileri ilk verilerle karşılaştırılabilir. Veri toplamak için her türlü metinden serbestçe yararlanılabilir, ancak araştırmacının hiçbirine bağlı olmaması gerekir. Farklı yazarların ifade ettiği en önemli teknikler, yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakatlar, gözlem, notlar, belge inceleme ve katılımcı tartışma gruplarının oluşturulmasıdır. Gözlem, inceleme altındaki durumdan elde edilen birinci el verilerin önemli bir kısmını araştırmacıya sunar ve mülakatlar ve belgelerin analizine dahil edildiğinde, çalışılan olguyu kapsamlı bir şekilde yorumlamaya olanak tanır. Bu araştırmada da, araştırmacı, çiftçiler, sigorta fonu ve tarım kurumu çalışanları arasında yer alarak katılımcıların tepkilerini

kaydetmek ve bazı sorulara cevap bulmak için mülakat aracını kullanmıştır. Bu mülakatlar, derinlemesine alınan verilerin yazarı gerçekliklerin anlayışına katkıda bulunur.

Bu mülakatlar, yarı yapılandırılmış sorularla gerçekleştirilir. Bu şekilde, çiftçilere, sigorta fonu ve tarım kurumun çalışanlarına sorulması gereken bir soru listesi hazırlanmaktadır. Araştırmacının istediği cevapları alabileceği serbest formda bazı sorular da sorulur ve katılımcıların verdiği cevaplar kaydedildi ve daha sonra evde yazılmıştır.

Çiftçilerle yapılan mülakatlarda kullanılan sorular:

Selamlar ve saygılarımla,

Görüşmeye başlamadan önce bana zaman ayırdığınız ve sorularıma cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız?

Eğitim düzeyi:

1. Şimdiye kadar bir çiftçi olarak ürünlerinizi sigortaladınız mı?

2. Tarım sigortasının performansından memnun musunuz?

3. Sigorta çalışanlarının, yöneticilerinin ve değerlendiricilerinin yaklaşımını nasıl buluyorsunuz?

4. Sizce tarım sigortasının zayıf yönleri nelerdir?

5. Bu kurumun güçlü yönleri nelerdir?

6. Sizce zarar gören çiftçilere tazminat ödeme yöntemi adil midir?

7. Ürünleri sigortalamanın ödenen prim miktarı adil midir?

8. Daha önce sigortalı ürünlerinizin zarar ve kaybını telafi etmek için sigorta tazminatı aldınız mı? Eğer evetse, bu miktarı alım sürecinden memnun musunuz?

9. Tarım sigortası koşullarını iyileştirmek için hangi önerileriniz var?

Sigorta ve Tarım Kurumun yöneticileri ve çalışanlarıyla yapılan mülakatlarda kullanılan sorular:

Selamlar ve saygılarımla,

Görüşmeye başlamadan önce bana zaman ayırdığınız ve sorularıma cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız?

Eğitim düzeyi:

Mesleki pozisyon:

Hizmet geçmişi:

1. Lütfen İran'daki tarım sigortası hakkında ve hedefleri ile planları hakkında bilgi verin.

2. Tarım sigortasının güçlü yönleri hakkından bahsedebilir misiniz:

3. Tarım sigortasının zayıf yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz:

4. Tarım sigortasının daha iyi performans göstermesine neden olacak faktörler nelerdir?

5. Tarım sigortasının zayıf performansına neden olan faktörler nelerdir?

6. Toprak, iklim, yağış miktarı gibi alan koşulları tarım sigortasının performansını nasıl etkiler?

7. Sizce tarım sigortası fiyatlandırma yöntemi, çiftçilerin riskleriyle uyumludur mu?

8. Sizce bu fonun yöneticileri gerekli bilgi, uzmanlık ve etkinlikle donatılmış mıdır?

9. Hasar ödeme süreci ve prosedürünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

10. Tarım sigortası koşullarının hakim olduğu durumların olumlu ve olumsuz sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

11. Tarım sigortası koşullarını iyileştirmek için önerileriniz varsa, lütfen belirtiniz:

12. Diğer ülkelerde tarım sigortası koşulları ve performansı hakkında bilginiz var mı?

13. Bu konuda yardımcı olabilecek bir bilgili kişiyi tanıyor musunuz? Lütfen tanıtın.

4.3 Veri Analizi ve İlk Kodlama (Açık)

Günümüzde nitel araştırmalara olan eğilimin artması, pozitivist paradigmanın sorunlarına karşı büyük bir memnuniyetsizliğe işaret etmektedir. Bu memnuniyetsizliğin bir kısmı, yalnızca geçmiş keşiflerin sonuçlarının test edilmesi ve genelleştirilmesini hedefleyen nicel yaklaşımın doğasından kaynaklanmaktadır (Hense, 2016). Diğer yandan, nitel stratejilerin giderek artan bir şekilde benimsenmesi, nitel yaklaşımın düzenlenmesine doğru bir yönelimi temsil etmektedir, özellikle de Grounded Theory stratejisinin ortaya çıkmasıyla artmıştır (Konecki, 2018).

(Saldaña, 2013)'nın görüşüne göre, araştırmacı kodlama ve etiketleme yapmadan önce, öncelikle toplanan her bir gözlemi, hedefe yönelik ve bilgi odaklı bir örneklemeye dayalı olarak tekrar tekrar inceler. Önemli bilgiler içeren kısımları, bilgi içermeyen diğer kısımlardan ayırır (Miles, 2014), ardından bunları belirlemek ve notlar almak için 2020'de MaxQDA yazılımında vurgular ve yorumlar yapar. Araştırmacının bu fikirleri anlam birimlerine etiketleme için birincil kodlar olarak adlandırır (Moradi, 2020). İlk kodlama aşamasında, toplamda 692 kod veya ilk kavram metin görüşmelerinden çıkarılmıştır. Tablo 9, anlam birimlerin ve ilk kodların nasıl çıkarıldığına işaret etmektedir.

Tablo9 : Çıkarılan Anlam Birimlerin Ve İlk Kodların Bir Örneği

ilk kod	Anlamlı birimler
Güçlü yönler	Mali zararların telafisi, çiftçilerin daha fazla çaba gösterme motivasyonu ve umudu yaratma, çiftçileri daha fazla yatırım yapmaya teşvik etme, çiftçileri üretimde risk almaya teşvik etme, çiftçileri mekanizasyonu kullanmaya teşvik etme, köyden şehirlere göçü azaltma.
Uzman yönetim eksikliği	Araştırmacıya göre, İran'daki birçok kurum, kuruluş ve idarede olduğu gibi, tarım sigorta fonu ve birçok farklı kurumda yöneticilerin yetersizliği ve uzmanlığın olmaması, kuruluşların kusurlu yapılarının en önemli unsurlarından biridir.
Performansı artırma faktörleri	Araştırmacının ilk önerisi, Ziraat Bankası'nın mali kaynak sağlayıcısı olarak Tarım Sigorta Fonu'nun yönetimini ve Tarım Sigorta Fonu'nun yönetimini ayırmaktır. İkinci öneri ise Tarım Sigorta Fonu'nun giderlerini ve harcamalarını dengelemektir. Mevcut trendle Tarım Sigorta Fonu çok maliyetli ve az gelirli hale gelmektedir, bu da her yıl fonun Ziraat Bankası'na olan borç miktarının artmasına neden olmaktadır. Tarım Sigorta Fonu'nun performansını artırmak için başka bir çözüm, fonun hibelerini artırarak devletten alınan vergileri azaltmaktır, bu da hem çiftçilerin hem de Tarım Sigorta Fonu'nun lehinedir. Tarım sigorta hizmetlerinin şeffaflığının artırılması, farklı tarım koşulları, iklimler, ürünler ve hizmetlere göre düzenlenmesi de önemlidir.

Kaynak: Görüşme Anketleri

4.4 Tematik Kodlama

Tematik Kodlama, kodlama işleminden sonra kavramlar arasında yeni bilgilerin bağlantısını sağlayan bir dizi işlemdir. Bu, koşulları, içeriği ve

etkileşim stratejilerini içeren bir paradigmaya dayalı olarak gerçekleştirilir. Tematik kodlamada, bir olgunun oluşumuna katkıda bulunan koşulları belirlemeye dayanır; bu koşullar, konunun yer aldığı bağlam, konuyu yöneten ve kontrol eden etkileşim stratejileri ve stratejilerin sonuçlarıdır. Bu şekilde, konunun özelliklerini belirlemek, ona "temel konu" adı verilmesini sağlar." (Strauss, 2014). Bu araştırmada, araştırmacı açık kodlama sonrasında elde edilen kavramlar arasında ilişki kurduktan sonra, İran tarım sigortası alanında var olan en önemli tematik alanlar olarak kusurlu yönetim ve yapısal sorunlarını belirlemiştir.

4.5 Seçmeli Kodlama

Seçmeli Kodlama prosedürü, katılımcıların önem ve tekrarlanma temelinde farklı kategorilere ayrılmasıyla birlikte, yapılmış olan gözlemlerden çıkarılmış olan ana temayı temel bir çekirdek temas olarak seçmekte ve diğer temaları, seçilen ana temayla ve merkezi çekirdek ile ilişkilendirmektedir. Araştırmacı, görüşmelerin metnlerini yeniden okuyarak, çıkarılmış olan kavramlar ve araştırma eksenleri, araştırmanın ana temasını, temel araştırma paradigması olarak belirlemektedir. Araştırmadan elde edilen iki ana eksen ve görüşmelerin metinlerine yeniden dönülerek ve kavramların önemi ve tekrarı dikkate alınarak, araştırmacı bu çalışmanın temel olguyu , işlevsel bozulma[19] olarak adlandırmaktadır.

4.6 Katılımcıları Seçme Yöntemi

Bilgilerin potansiyel olarak tüm potansiyel birimlerden toplanması, zor veya maliyetli bir görev olabilir. Toplanan verilerin her bir toplum üyesinden alınması, geçerli veriler bulmak için gerekli değildir, hatta mümkün olmayabilir. Nicel araştırmalarda çeşitli olasılık örnekleme tekniklerini kullanarak genel bir toplumu temsil eden örnekler seçilirken, nitel araştırmalarda örnekler amaçlı

[19] Functional Dissolution

olarak seçilmektedir. Nitel araştırmalarda, incelenen popülasyonun bir örneği seçilir ve araştırma konuları, çalışılan toplumun ve nüfusun özellikleri gibi faktörler grupları belirlemektedir.

Genel olarak, nitel araştırmalarda örnekleme özellikleri şunlardır:

- Nitel araştırmalarda örnekleme, istatistiksel olasılık teorilerine dayanmaz, ancak teorik veya amaçlı örnekleme kriterlerine göre yapılır.
- Örnekler genellikle küçüktür ve derinlemesine incelenir, araştırma alanını geniş bir şekilde temsil ederler.
- Örnekler genellikle önceden belirlenmez ve seçimi veri toplama ve analiz sürecinde aşamalı olarak yapılır.
- Örnek seçimi, kavramsal bir süreci takip eder ve örneklerin seçiminde, araştırma probleminin temelini oluşturan teorik çerçeve kadar, araştırma sürecinde elde edilen verilere dayanılarak yapılan çıkarımlar da dikkate alınır (Mack, 2005).

Araştırmacı, bu çalışmada çalışmaya katılan katılımcıların örneklemesini (maksimum çeşitlilikle) gerçekleştirmeye çalışmıştır. Araştırmaya 22 katılımcı katılmıştır: 5 çiftçi, 11 sigorta çalışanı ve yöneticisi ve 6 Tarım Kurumun çalışanı ve yöneticisi. Katılımcı sayısı doygunluk aşamasına ulaşıldığında belirlendi, bu aşamada yeni veriler yeni kavramlara veya terimlere yol açmıyordu. Veri toplama, ikinci mülakattan başladı ve 16. mülakattan sonra yeni kavramlar çıkarılmadı; bunun yerine önceki kavramlar tekrarlandı. Araştırmacı, doygunluk aşamasına ulaşıp ulaşmadığını garanti etmek için mülakatları 22. mülakata kadar devam ettirdi. Tablo 10, araştırmanın katılımcılarının özelliklerini göstermektedir.

Tablo10 : Araştırmanın Katılımcılarının Özellikleri

Numara	Meslek Unvanı	Eğitim Düzeyi	Çalışma Süresi(yıl)
1	Sigorta Başkanı	Sosyoloji Doktorası	24
2	Tarım Sigorta Fonu Çalışanı	Sigorta Yönetimi Yüksek Lisansı	20
3	Tarım Kurumu Çalışanı	Tarım Mühendisliği Yüksek Lisansı	9
4	Tarım Kurumu Çalışanı	Sigorta Yüksek Lisansı	11
5	Tarım Kurumu Çalışanı	Ziraat Yüksek Lisansı	12
6	Tarım Sigorta Fonu Çalışanı	Kalkınma Sosyolojisi Doktorası	25
7	Çiftçi	Ticaret Yönetimi Yüksek Lisansı	-
8	Tarım Kurumu Kriz Yönetimi Başkanı	Lisans	26
9	Tarım Sigortası Sorumlusu	Lisans	22
10	Tarım Sigortası Uzmanı	Tarım Mühendisliği Yüksek Lisansı	30
11	Tarım Kurumu Müdür Yardımcısı	Tarım Mühendisliği Yüksek Lisansı	23
12	Tarım Kurumu Hayvancılık İşleri Müdürü	Tarım Mühendisliği Yüksek Lisansı	18
13	Sigorta Fonu CEO'su	Sigorta Yönetimi Yüksek Lisansı	25
14	Çiftçi	Lise	-
15	Çiftçi	İlkokul	-
16	Tarım Sigorta Fonu Değerlendiricisi	Yüksek Lisans	9
17	Sigorta Araştırmacısı	Doktora	23
18	Çiftçi	Lise	-
19	Değerlendiricisi Tarım Sigorta	Yüksek Lisans	12
20	Çiftçi	Lise	-
21	Tarım Sigorta Fonu Çalışanı	Tarım Mühendisliği Doktorası	25
22	Tarım Sigorta Fonu Çalışanı	Lisans	24

Kaynak: Görüşme Anketleri

4.7 Araştırma Değerlendirme Yöntemleri (Araştırma Geçerliliği ve Güvenirliği)

Nicel çalışmalarda, araştırmacının ilgili çalışmanın bilimsel niteliğini ve sonuçlara olan atıfı belirlemesine izin veren doğruluk ve güvenirlik seviyelerini ölçme için birden fazla yöntem mevcuttur. Bunlar aracılığıyla araştırmacı, ilgili araştırmanın akademik düzeyini ve sonuçlarına dayanma derecesini belirleyebilir. Ancak nitel çalışmalarda, katılımcıların değişken fenomenler

olması nedeniyle müdahale koşullarını kontrol etmek zordur. Bu nedenle, nicel ve nitel yaklaşımlar arasında güvenilirlik ve doğruluk kriterlerine ulaşmada farklılıklar göze çarpmaktadır.

Nitel araştırmalarda çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği, kodlayıcıların uyumu ve seçimi ile doğrudan ilişkilidir. Kodlayıcıların uygun seçimi, araştırmanın güvenilirliğini artırmak için kritik bir unsurdur. Bu nedenle, kodlayıcılar arasında uyum sağlanması, nitel araştırmaların temel gerekliliklerinden biridir (Ersoy, 2023).

Nitel araştırmalar, nicel araştırmalarda olduğu gibi tekrarlanabilirliği aynı şekilde sağlayamaz, ancak Strauss ve Corbin'in öne sürdüğü gibi bu güvenirliği belirli bir ölçüde sağlamak mümkündür. Bu şekilde, araştırma tasarımını netleştirerek ve araştırma popülasyonunu ve parametreleri sınırlayarak, nitel araştırmalarda doğruluk artırılabilir.

Nitel araştırmalardaki güvenirlik ve geçerlilik kriterlerini sağlamak için Patton (2002), Silverman (2013) ve Kvale (2009) tarafından önerilen üç yaygın teknik kullanıldı:

- Üye Doğrulama veya Onaylama: Bu araştırmada, katılımcılardan oluşan bir odak grup yöntemi (9 kişi) kullanılarak elde edilen genel bulguların değerlendirilmesi ve hakkında görüş bildirilmesi istendi. Odak grup katılımcıları, elde edilen bulguların doğruluğunu onayladılar.

- Analitik Karşılaştırmalar: Bu yöntemde, ham verilere başvurularak kuramsal yapıların ham verilerle karşılaştırılması ve değerlendirilmesi yapıldı.

- Ayrıştırma Tekniği Kullanımı: Bu alanda, Grounded theory uzmanı üç kişi, kodlama, kavramsallaştırma ve kavram çıkarma aşamalarında denetim sağladılar.

Araştırmanın geçerliliğini artırmak amacıyla öğretim üyelerinin görüşlerinin ve alanında uzman iki kişinin görüşlerinin alınması ve onaylanması sağlanmıştır. Araştırmanın her bir adımının kaydedilmesi ve belgelenmesi ve tüm aşamalarda not alınması, araştırmanın daha fazla güvenilirliği için yapılmıştır. Bu araştırmada ayrıca bilimsel doğruluğu teyit etmek amacıyla kodlamaların gözden geçirilmesi (yeniden test güvenilirliği) ve araştırma arkadaşlarının onayı kullanılmıştır. Yeniden test güvenilirliği kodlaması, bir metnin iki farklı zamanda kodlanması durumunda hesaplanabilir. Yeniden test güvenilirliğini hesaplamak için mülakatlardan bazıları örnek olarak seçilmiş ve belirli bir süre sonra tekrar kodlanmıştır. Daha sonra her bir mülakat için belirlenen kodlar iki farklı zamanda karşılaştırılmış ve iki aşama arasındaki anlaşmalar ve anlaşmazlıklar yoluyla bu araştırmalar için kararlılık indeksi hesaplanmıştır. Aşağıdaki öneri, araştırmacının iki farklı zamanda yaptığı kodlamalar arasında yeniden test güvenilirliğini hesaplamak için önerilmiştir: Örnek olarak 6 mülakatın kodlaması 20 günlük bir arayla yeniden yapılmış ve ardından bu mülakatlardan çıkarılan ilk kodlara ve yeniden kodlamalara başvurularak aşağıdaki tablo elde edilmiştir:

Tablo 11: Yeniden Test Güvenirliği (Kodlama)

Mülakat Numarası	Toplam Kod Sayısı	Anlaşma Sayısı	Anlaşmazlık Sayısı	Güvenirlik Yüzdesi
3	63	30	8	95%
8	42	18	3	85%
21	42	19	4	90%
22	53	21	6	79%
11	28	12	4	85%
10	34	14	5	82%
Toplam	**262**	**114**	**30**	**86%**

Kaynak: Araştırma Bulguları

Tablo 13'te görüldüğü gibi, 20 günlük zaman diliminde toplam kod sayısı 262, bu süre zarfındaki toplam anlaşma sayısı 114 ve toplam anlaşmazlık sayısı 30'dur.

Bu araştırmada yapılan mülakatların yeniden test güvenirliği yüzde 86'dır. Güvenirlik oranı aşağıdaki formüle göre,

$$\text{Güvenirlik Oranı} = \left(\frac{\text{Anlaşma Sayısı} \times 2}{\text{Toplam Kod Sayısı}}\right) \times 100$$

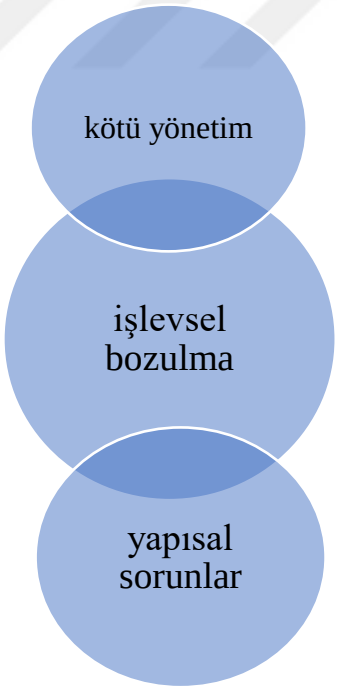
63%'ten fazla olduğuna göre, kodlamaların güvenilirliği onaylanmıştır (Ersoy, 2023).

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Önceki bölümlerde, araştırmanın genel özellikleri, literatür taraması, araştırma konusunun teorik çerçevesi ve araştırma yönteminin tanıtımı ele alındı. Bu bölümde ise araştırmanın bulguları, yani mülakatların kodlanması ve analiz edilmesiyle elde edilen araştırma verileri incelenecektir. Bu çalışmada, toplam 987 ham veriden 692 temel kavram elde edilmiş olup bu kavramlar 10 ana tema altında gruplandırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, "kötü yönetim" ve "yapısal sorunlar" olmak üzere iki ana temel olgu belirlenmiş ve "işlevsel bozulma[20]" seçilen temel paradigma olarak tanımlanmıştır.

Şekil 9: Araştırmanın Ana Ve Seçilen Fenomenleri

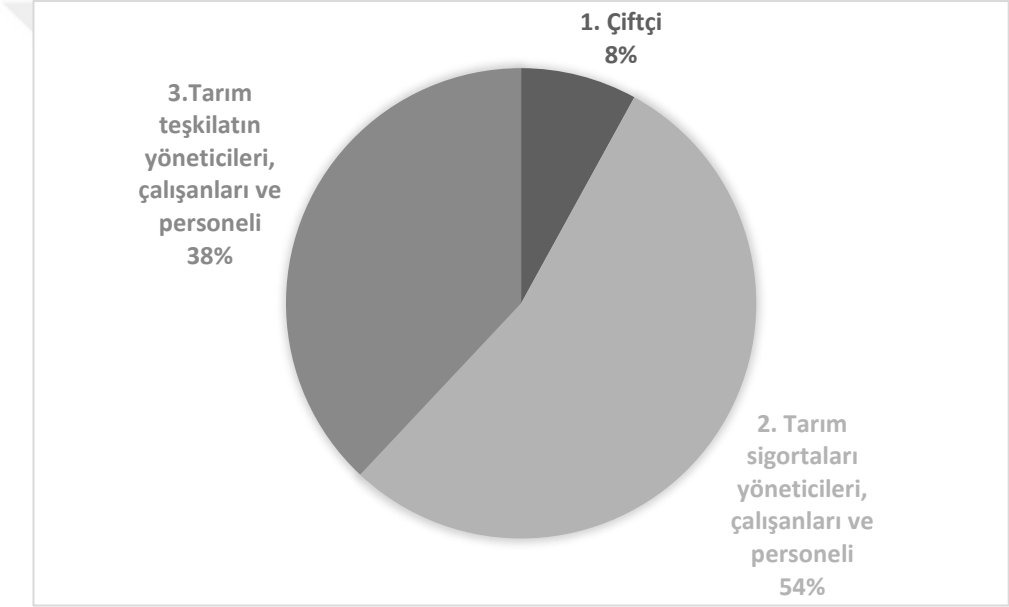
Kaynak: Araştırma Bulguları

[20] اضمحلال کارکردی

5.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu araştırma, tarım sigortasıyla ilgili koşulları, kısıtlamaları ve sorunları açıklamak için bir girişimdir. Katılımcı topluluğu, tarım sigortası ve tarım kurumun çalışanlarının yanı sıra tarım sigortası hizmetlerinden faydalanan çiftçilerden oluşmaktadır. Şekil 10, her bir katılımcı grubunun yüzdesini göstermektedir.

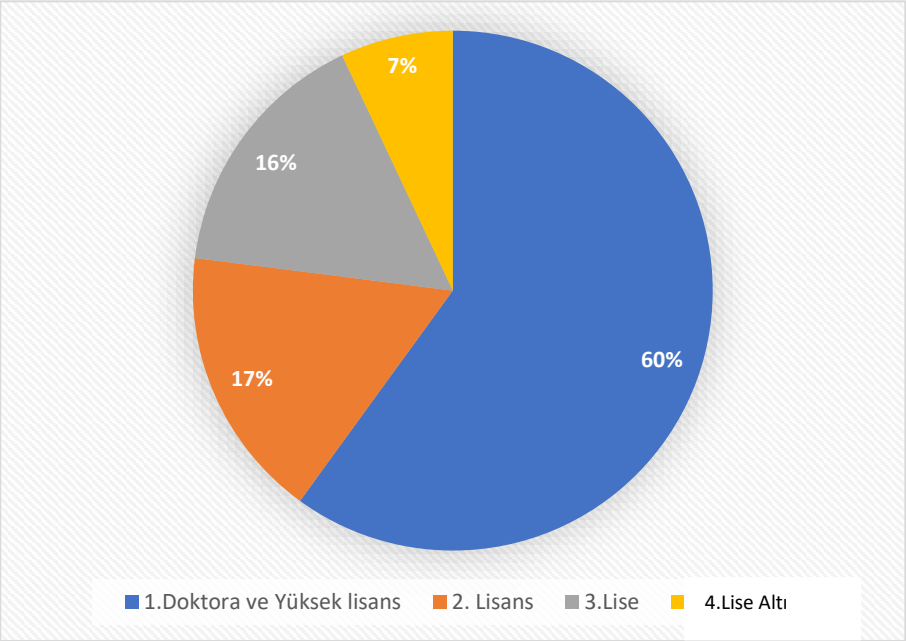
Şekil 10: Katılımcıların Yüzdesi

Kaynak: Katılımcı Anketler

Çalışmaya katılan 22 kişiden, 4 kişinin doktora derecesi, 11 kişinin yüksek lisans derecesi, 3 kişinin lisans derecesi, 3 kişinin lise diploması ve 1 kişinin alt lise düzeyinde eğitim aldığı belirlenmiştir. Şekil 11, katılımcıların eğitim durumunu göstermektedir.

Şekil 11: Katılımcıların Eğitimi

Kaynak: Katılımcı Anketler

5.2 Açık Kodlama

Bu araştırmada kodlama işlemi için, satır satır sahadan elde edilen veriler anlamlandırıldı ve her metin, sorunu ve çözümünü bulmak için kodlanarak kavramsal olarak düzenlendi ve karşılaştırmalı bir biçimde yerleştirildi ve uyumlu veya benzer kodlar birleştirilerek yeni kavramlar oluşturuldu. "Kavramları adlandırmak için üç yöntem vardır: 1- Mevcut teorilerden türetilmiş kavramların kullanılması, buna "Metin Kaynaklı Kavramlar[21]" denir; 2- Araştırmacı tarafından adlandırma 3- Katılımcıların kullandığı kavramların kullanılması ve Strauss ve Corbin bunlara "Canlı Kodlar[22]" derler. Ayrıca, ham verilerin ve kodlama işleminin yapılmasının üç yöntemi vardır: 1- İlk mülakatlar ve gözlemler "Satır Satır Analiz[23]" 2- Cümle ve paragrafların kodlanması 3- Bir belgenin, gözlem veya mülakatın tamamının analizi, (Azkia, 2018): 94'ten alıntı

[21] Literature-Derived Concepts
[22] Live Codes
[23] Line by Line Analysis

yapılmıştır. Bu araştırmadan çıkarılan çoğu kod, canlı kodlardır ve katılımcıların konuşmaları aracılığıyla seçilmiştir.

Bu araştırmada kodlama işlemi şu şekilde gerçekleştirilmiştir: İlk aşamada, araştırmacı mülakatların tüm önemli noktalarını, cümleler arasında anlamsal bir bağlantı bulduktan ve onları bulduktan sonra tabloya aktarmaktadır. Sonra, ortak bir kavramı içeren tüm kavramlar sıralanıp ardından, ortak kavramlar daha kapsamlı bir kavram seti olan "kavramlar" altında düzenlenmektedir. Bu aşama, mülakat metinlerinin birkaç kez tekrar okunmasını gerekmektedir. Bu araştırmada seçilen kavramlar ve kavramlar, nitel yöntemlere aşina uzmanlar, danışman öğretmenler ve kaynak kitaplara başvurarak değerlendirilmiş, gözden geçirilmiş ve danışılmıştır, böylece seçilen kavramın doğruluğuna güvenilmiştir.

Veri dönüşümünün iş akışını daha ayrıntılı açıklamak için bir mülakattan örnek vermektedir. Yapılan mülakat metinlerinin satır satır analizi sırasında, katılımcıların aşağıdaki cümleleri nasıl kavramsallaştırdığına dair bir örnek verilebilir.

″Selamlar ve saygılarımla,

Görüşmeye başlamadan önce bana zaman ayırdığınız ve sorularıma cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

Lütfen kendinizi tanıtır mısınız? Nori

Eğitim düzeyi: Lisans

Mesleki pozisyon: Tarım sigortası çalışanı

Hizmet geçmişi: 24 yıl

1. Lütfen İran'daki tarım sigortası hakkında ve hedefleri ile planları hakkında bilgi verin.

Tarım için güvence sağlayarak kredi imkanlarından ve yatırımdan yararlanma aracı olarak hizmet eder.

2. Tarım sigortasının güçlü yönleri hakkından bahsedebilir misiniz:

- Devlet harcamalarını azaltır.
- Tarım sektöründe optimum yönetim kapasitesini güçlendirir.
- Gelir dalgalanmalarını önler ve arz dengesi aracılığıyla fiyat istikrarını sağlar.
- Çiftçilerin kredi durumunu iyileştirir.
- Çiftçilerin özgüvenini, öz-yeterliliğini, kendi kendine yetme yeteneklerini ve dayanıklılıklarını artırır.

3. Tarım sigortasının zayıf yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz:

Tarım ürünlerinin sigortalanması şu anda daha çok üretim risklerini (sel, yangın, kuraklık vb.) kapsar ve fiyat riskini, bir tür koşullu risk olan, dışarıda bırakır.

Tarım sigortası kültüründeki zayıflık, tarım sektöründe, çiftçilerden yöneticilere, karar vericilere ve iç ve dış tarım sektörü planlamacılarına kadar uzanır.

Çiftçilerin büyük bir kısmının düşük eğitim seviyesi ve okuryazarlık eksikliği, Tarım sigortası hizmetlerinin Tarım Sigortası Fonu tarafından tekelleştirilmiş bir şekilde sunulması,

4. Tarım sigortasının daha iyi performans göstermesine neden olacak faktörler nelerdir?

Altyapıların genişletilmesi, tarım sektöründe uygun sigorta kapsamıyla yatırım çekme ve geliştirme motivasyonunun oluşturulması, üretim kayıplarının

azaltılması, destekleyici politikaların uygulanması ve tarımın karlılık düzeyini diğer ekonomik sektörlerle dengeleme

5. Tarım sigortasının zayıf performansına neden olan faktörler nelerdir?

İran Tarım Sigortası Fonu, sigorta primlerinin sübvansiyonlu olması nedeniyle neredeyse sürekli zarar etmiş ve devlet yardımları olmadan faaliyetlerini sürdürme imkanına sahip olmamıştır. Son yıllarda devletin sigorta primlerine yönelik taahhütlerini tam olarak yerine getirmemesi, Tarım Sigortası Fonu'nda kaynak açığının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tarım Bankası, bu kaynak açığını karşılamış ve Tarım Sigortası Fonu'ndan alacaklarına net bir şekilde dahil etmiştir. Tarım sigortasının geniş kapsamıyla birlikte özel sigorta şirketlerinin tarım sektöründe sigorta hizmetleri sunmaması, ülke genelinde tarım sigortasının gelişim yükünü yalnızca Tarım Sigortası Fonu'nun sırtına yüklemiştir.

6. Toprak, iklim, yağış miktarı gibi alan koşulları tarım sigortasının performansını nasıl etkiler?

İran, dünyanın en riskli on ülkesinden biri olup tarım sektörü iklim değişikliği risklerine fazlasıyla maruz kalmaktadır. Tarım gelirlerini sürdürülebilir hale getirme ve tarım sektöründe yatırım yapma amacıyla, İran'ın iklim koşulları göz önüne alındığında çeşitli desteklerden, sigorta desteği de dahil olmak üzere, yararlanılması gerekmektedir. İran'daki tarımsal üretim ve faaliyetlerin coğrafi yaygınlığı, tarım sektörüne sigorta hizmetlerinin sunum maliyetlerinin diğer faaliyetlere kıyasla daha yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu durum tarım sigortası maliyetlerinin diğer sigortalardan önemli ölçüde farklı olmasına yol açmıştır.

7. Sizce tarım sigortası fiyatlandırma yöntemi, çiftçilerin riskleriyle uyumlu mudur?

Hayır, orantılı değil. Tarım ürünlerinin sigortalanmasıyla ilgili temel sorun, çiftçilerin sigorta hizmetlerinden memnun olmamasıdır.

8. Sizce bu fonun yöneticileri gerekli bilgi, uzmanlık ve etkinlikle donatılmış mıdır?

Uzmanlık ve etkinlik hayır, ancak yöneticiler genellikle üniversite eğitimine sahiptir.

9. Hasar ödeme süreci ve prosedürünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tatmin edici değil.

10. Tarım sigortası koşullarının hakim olduğu durumların olumlu ve olumsuz sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tarım Sigorta Fonu'nun gelirlerinin büyük bir kısmının devlet yardımlarına olan bağımlılığı, devlet tarafından sigorta haklarının bir kısmının ödenmesi, yıllık ödenen yüksek tazminat miktarı, geçmişte devlet tarafından sigorta haklarının tam ve zamanında ödenmemesi, Tarım Sigorta Fonu'nun Tarım Bankası'na olan ağır borcu gibi faktörler, Tarım Sigorta Fonu'nun faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinde zorluklar oluşturmaktadır. Az risk altında olan çiftçilerin memnuniyetsizliği de mevcuttur.

11. Tarım sigortası koşullarını iyileştirmek için önerileriniz varsa, lütfen belirtiniz:

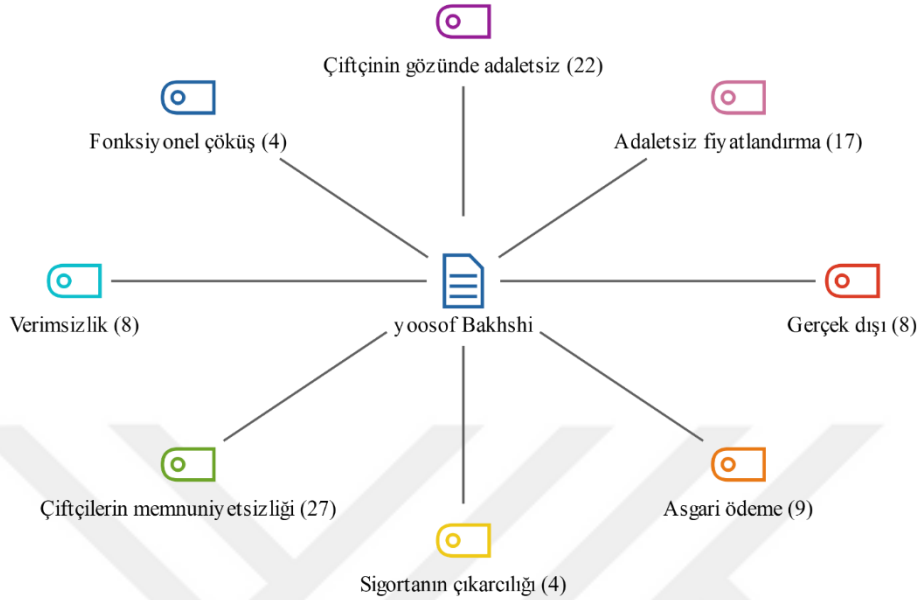
Tarım sigortası koşullarını iyileştirmek için önerileriniz varsa lütfen belirtin. İran'da tarım sigortasının kapsamlı bir şekilde uygulanması, hem talep edenler yani çiftçiler hem de sigorta fonu olarak hizmet veren kurum arasında köklü ve gerekli değişikliklere ve hazırlıklara gereksinim duyar.

12. Diğer ülkelerde tarım sigortası koşulları ve performansı hakkında bilginiz var mı? Hayır.

13. Bu konuda yardımcı olabilecek bir bilgili kişiyi tanıyor musunuz? Lütfen tanıtın.

Cevap vermemiştir″.

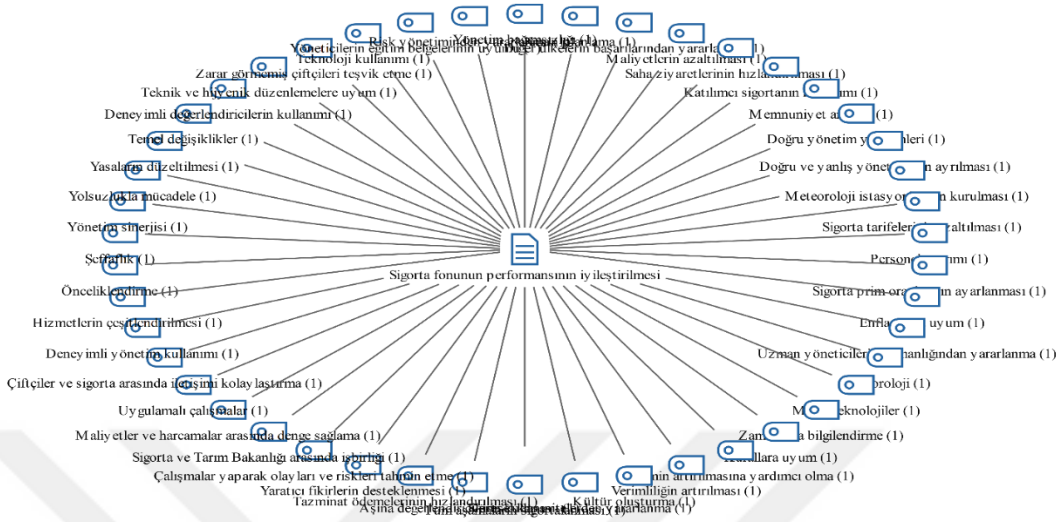
Şekil 12: Bir Mülakattan Çıkarılan Kodları Göstermektedir.

Kaynak: Araştırma Bulguları

İkinci açık kodlama turunda, araştırmacı ortak kodları birleştirerek, alt kümeleri için anlamsal kapsamı olan daha büyük bir kavram altında bulunan bulguları soyutlaştırmaya doğru ilerletti. Şekil 13, 14 ve 15, sigorta performansını iyileştirmeye yönelik kodlardan elde edilen üç kavramı göstermektedir. Bu kavramlar, sigorta faaliyetleriyle, devlet faaliyetleriyle ve çiftçilerin kendi faaliyetleriyle performansı iyileştirmeyi içeren üç kategoriye ayrılmıştır.

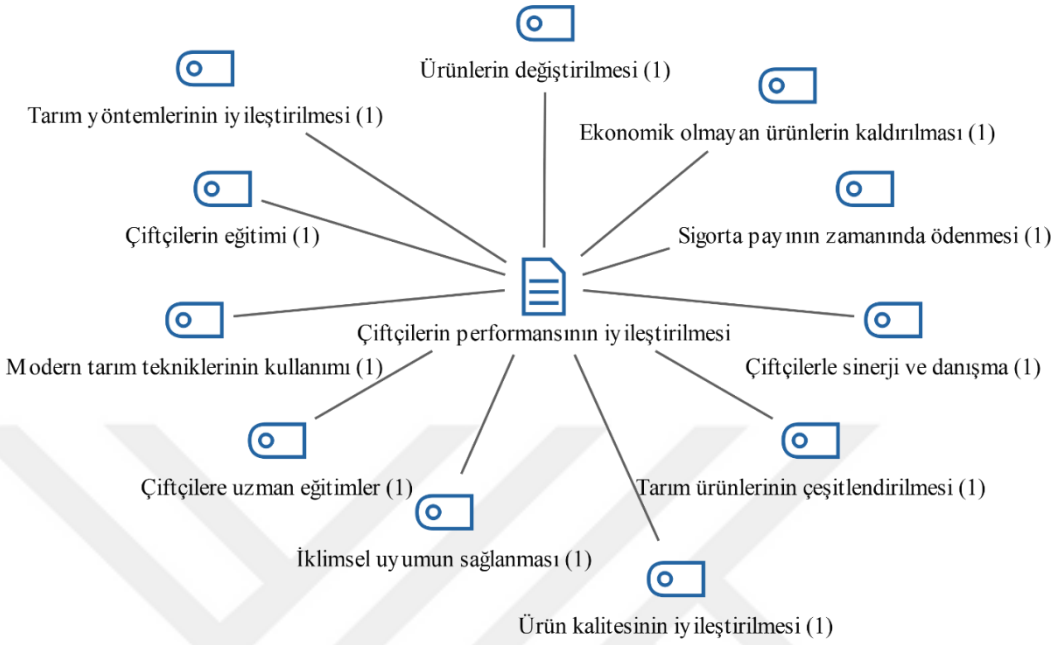
Şekil 13: Ana Kavramların Seyri (Personel Performansının İyileştirilmesi)

Kaynak: Araştırma Bulguları

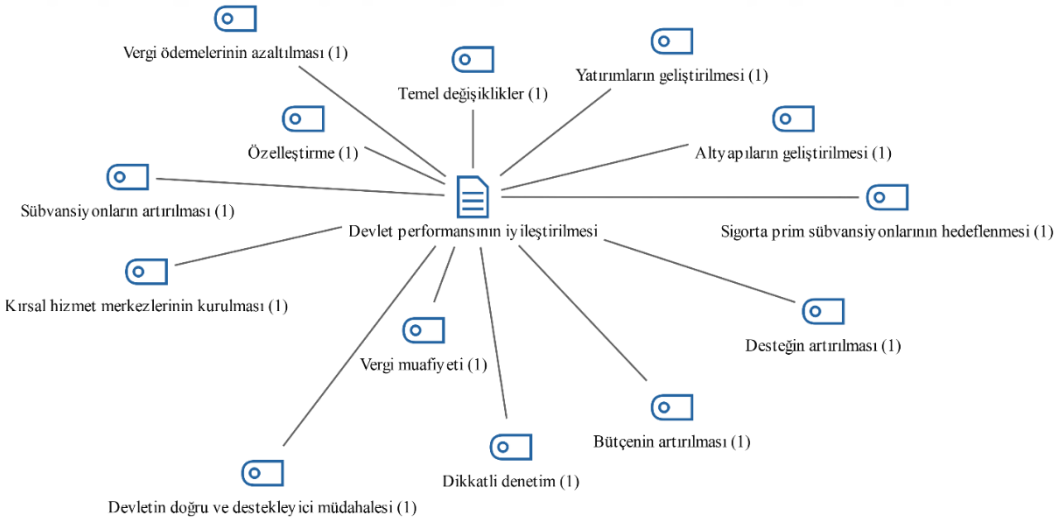
46 kavram, tarım sigortası performansını iyileştirme yöntemleriyle ilgili olarak, sigorta fonu tarafından takip edilmesi gerekenler olarak "Sigorta Fonu Performansının İyileştirilmesi" başlığı altında gruplandırıldı. Bu 46 kavram toplamda 100 kez tekrarlandı.

Şekil 14: Ana Kavramların Seyri (Çiftçilerin Performansın İyileştirilmesi)

Kaynak: Araştırma Bulguları

Şekil 15: Ana Kavramların Seyri (Devletin Performansın İyileştirilmesi)

Kaynak: Araştırma Bulguları

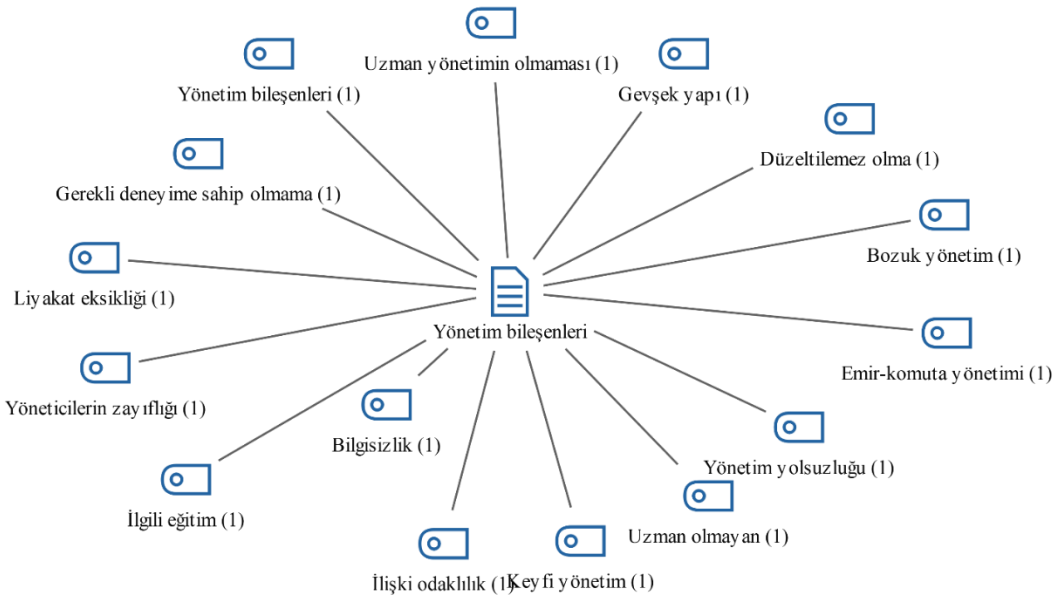
5.3 Temel Kodlama

Açık kodlama işleminden sonra ve kavramlar arasındaki bağlantıların kurulmasından sonra, araştırmanın bulgularına göre, "Kusurlu Yönetim[24]" ve "Yapısal Sorunlar[25]" olmak üzere iki ana paradigm, bu çalışmanın odak noktaları olarak belirlenmiştir.

5.3.1 Kusurlu Yönetim Merkezli Olgu

Kusurlu yönetim, araştırmacının, Tarım Sigortası Fonu ve Tarım Kurumu yöneticileri arasında sorunlu yönetim yapısına işaret ettiği bir terimdir. Katılımcıların ifadelerine göre, bu kurumların yöneticileri ya uzmanlık ve eğitimden yoksundur ya da sahip olsalar bile, sigorta ve çiftçilerin içinde bulunduğu mevcut koşullardan çıkış stratejilerini bağımsız olarak uygulamak için güç ve etkiye sahip değillerdir.

Şekil 16 : Kusurlu Yönetim Merkezi Model

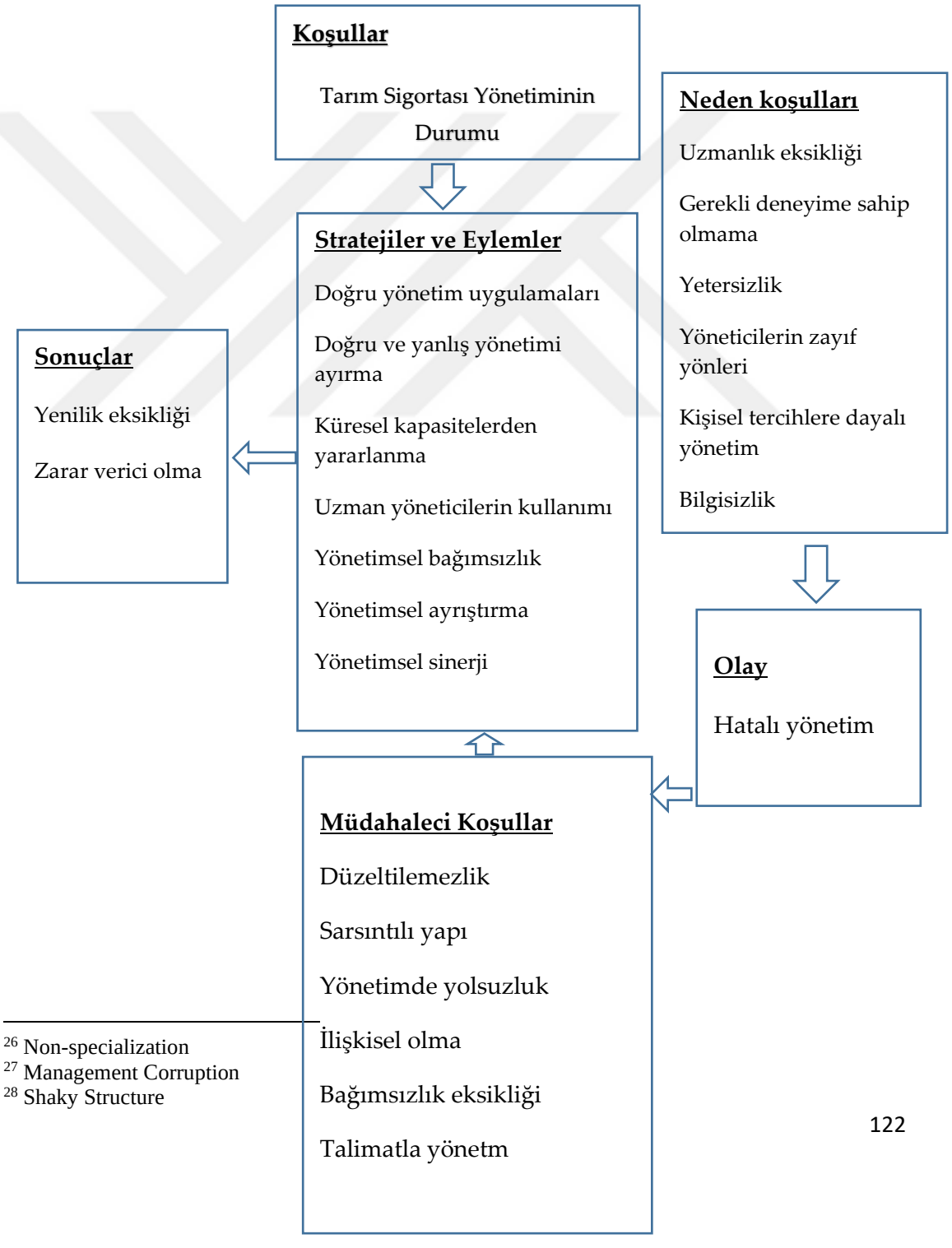

Kaynak: Araştırma Bulguları

[24] Defective Management
[25] Structural Problems

15 unsur, uzmanlık eksikliği[26], yönetimde yolsuzluk[27], emir-komuta yönetimi, düzeltilmezlik, sallantılı yapı[28], uzman yönetimin olmaması, bağımsızlık eksikliği, gerekli deneyimin olmaması, layık olmayanlık, ilişki ağı, yöneticilerin zayıflığı, bilgisizlik ve keyfi yönetim, Yönetimde tarafsız olmama gibi, Tarım Sigortası yönetim yapısına hükmeden koşulları ifade etmektedir.

Şekil17 : Kusurlu Yönetim Paradigmatik Modeli

[26] Non-specialization
[27] Management Corruption
[28] Shaky Structure

Kod 1[29], tarım sigortası yönetim yapısını belirleyen koşulları açıklarken şunları söylemektedir: "Diğer faktörler arasında, olası risklerin öngörülememesi, uzmanlık eksikliği ve dikkatsiz yönetim gibi faktörler, tarım sigortası fonunda maliyet kayıplarına neden olarak tarım sigortasının zayıf performansında etkili olan diğer faktörlerdir." Araştırmacıya göre, tarım sigortası fonu ve İran'daki birçok farklı kurum, kuruluş ve idarelerde, yöneticilerin zayıf ve uzmanlık eksikliği, kurumların kusurlu yapılarının en önemli unsurlarından biridir. Kusurlu yönetim koşullarından kurtulmak için, risklerin tanınması ve yönetilmesinde uzman yöneticilerden faydalanmak ve sınırlamaları ve riskleri fırsatlara dönüştürmek için prensipli kararlar almak gerekmektedir. Nitelikli ve uzmanlık ve gerekli deneyime sahip olmayan yöneticilerin yerine, tarım sigortası fonu yöneticileri arasında yetkinlik ve deneyim eksikliği ve ilişkilendirme yönetimi egemenliği, tarım sigortası iç yönetimini banka yönetiminin kontrolü altına alarak, banka tarafından kontrol edilen bir hizmet kurumu haline gelmiştir. Başka bir önerim, tarım sigortası fonunu finanse eden bankanın operasyonel yönetimini ve tarım sigortası fonunun operasyonel yönetimini ayırmaktır.

Kod 2, yönetim pozisyonlarının tamamen ilişkisel olduğuna inanmaktadır ve bu ilişki ile yükselir ve etkili kişilerle bağlarının kopması durumunda konumlarını kaybederler. Kod 3'e göre, tarım sigortası, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer ülkelerin tarım sigortalarından taklit edilen ve çok kuralcı ve kusurlu yapılar ve zayıf ve yozlaşmış bir yönetimle işlemektedir. O, bu sigorta sistemi olmasaydı, çiftçilerin kendi kendilerine güvenebileceğine inanmaktadır. Bu geniş ve uzun sistem, çürümeyi oluşturan bir grup insanın toplanmasına dayanmazdı. Kod 4 de sigorta yönetiminin çok keyfi ve denetimsiz olduğunu ve diğer ülkelerden çok temel bir taklit olduğunu, ülkenin ekonomik, sosyal ve yönetimsel altyapılarını göz önünde bulundurmadığını söylemektedir.

Kod 6, tarım sigortasının zayıf performansının genel olarak yöneticiler, çalışanlar ve çiftçiler arasındaki düşük seviyedeki uzmanlık ve bilgi düzeyine bağlamaktadır. Kod 8'e göre ise uzmanlık konusunda yöneticilerin bağımsızlığı

[29] Kod 1'den kasıt, Tablo 1'deki katılımcı bilgileri tablosunda ilgili katılımcının numarasıdır.

şöyle ifade edilir: uzman yönetim önemli bir şeydir ama daha da önemlisi, yöneticilerin üst düzey yöneticilerin dikkatini çekme gücü ve etkinliği olan yetenekleridir. Ancak, Tarım Teşkilatı ve Tarım Sigorta Fonu'ndaki yöneticilerin uzmanlık konusunda konuşursak, işlerini yaptıkları uzmanlık seviyesinin %30'un altında olabilmektedir. O, yönetimde düzelme için aşağıdaki ifadeyi bilmektedir: Yönetimi güçlendirmek, altındaki personeli uzman ve ifade yeteneği olan, takım çalışmasına uygun yöneticilerle güçlendirmektir.

Kod 9, fon yönetiminin Ziraat Bankası'na olan bağımlılığını yöneticilerin performansındaki zayıflığın bir nedeni olarak görmektedir. Ona göre, gerekli etkinliğin varlığı, görünüşe göre mevcut olmayan, ancak yöneticilerin aldığı kararları uygulama ve hayata geçirme ihtiyacının genellikle daha üst düzey yöneticilerin onayına ihtiyacı vardır, ki bu genellikle iyi fikirlerle karşı dirençle karşılaşmaktadır.

Kod 11 de şunu düşünmektedir: Tarım Teşkilatı ve Tarım Sigortası'ndaki yöneticiler genellikle üniversite eğitimine sahiptir. Ancak, etkinlik ve uzmanlık ayrı bir konudur ve ayrıca incelenmelidir. Kod 12, sigorta ve tarım teşkilatı yöneticilerinin kendi meslekleriyle ilgili eğitim aldıklarını söylemektedir: Okur yazarlık belki olabilir. Ancak, uzmanlık ve etkinlik değildir. Mevcut koşullar, tarım sektöründeki en büyük sorunun bu sektörde pratik ve prensip sahibi düşüncelerin eksikliği olduğunu göstermektedir. Kod 13, yöneticilerin üniversite eğitimine sahip olduğunu belirmiştir, ancak projeleri uygulamak için gereken operasyonel yeteneklerin fonun mali gücüyle ilişkili olduğuna inanmaktadır.

Kod 17, tarım sigortasını etkileyen mevcut koşullarla başa çıkmak için kendi çözümünü şu şekilde ifade etmektedir: Tarım ve hayvancılığın gelişimi, uygun arazi, yeterli su ve uygun iklimin yanı sıra, çalışkan ve yetenekli insan gücünden yararlanma ve tarım teknolojileri ile yeni ekim, dikim ve hasat sistemlerini benimseme ve bu yolda yeterli sermaye harcamayı gerekmektedir. İnsan, mali ve doğal kaynakların bilimsel birleşimi ve etkili yönetimle doğru bir şekilde kullanılması, ülkenin tarımını kendi kendine yeten ve gelişmiş bir

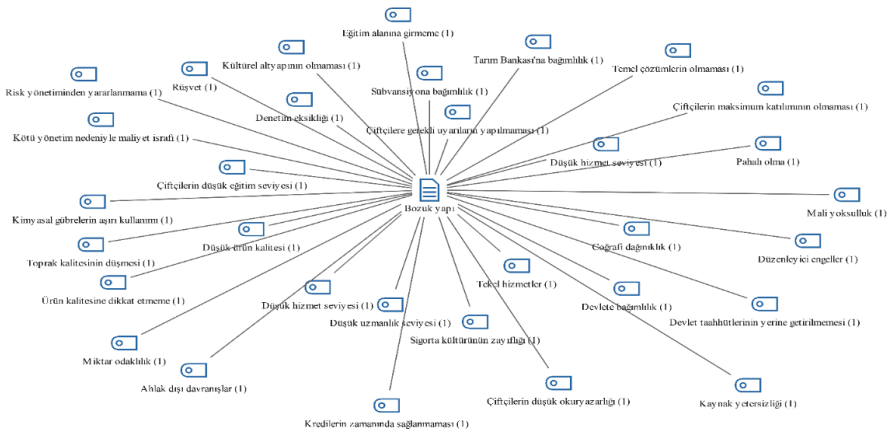
seviyeye taşıyabilir ve ulusal refahı artırabilmektedir. Kod 19 da, tarım sektöründeki insan gücünün yeteneklerini iyileştirmek için risk yönetimi becerileri konusunda eğitim almalarını önermektedir.

Kod 21, doğru ve yanlış yönetimleri ayırmak için sigorta primlerini ve ayrı cezaları açıklamanın ve sigorta uzmanlarının üretim yöntemlerini sürekli olarak izlemesinin ve çiftçilere doğru yönetim yöntemlerini kullanmaları konusunda teşvik etmenin ve teknik ve hijyen kurallarına uyulmasını sağlamanın sürekli denetimini önermektedir. Kod 22, tarım sigortasının kültürel zayıflığını, tarımsal üreticilerden yöneticilere, karar alıcılara ve iç ve dış tarım planlamacılarına kadar, zayıf yönetim performansının nedenlerinden biri olarak görmektedir.

5.3.2 Yapısal Sorunların Merkezi Olgusu[30]

Yapısal sorunlar, denetim eksikliği, eğitim alanına girişin olmaması, kültürel altyapının olmaması, israf, kötü yönetim nedeniyle maliyetlerin artması, çiftçilerin düşük eğitim seviyesi, ürünlerin kalitesiz olması, miktar odaklı yaklaşım, hizmetlerin düşük düzeyde olması, uzmanlık eksikliği, etik dışılık, bütçeye ve devlete bağımlılık gibi hatalı yapıları içermektedir. Bu yapılar, tarım sigortasını başarısız bir şekilde ilerletmiştir.

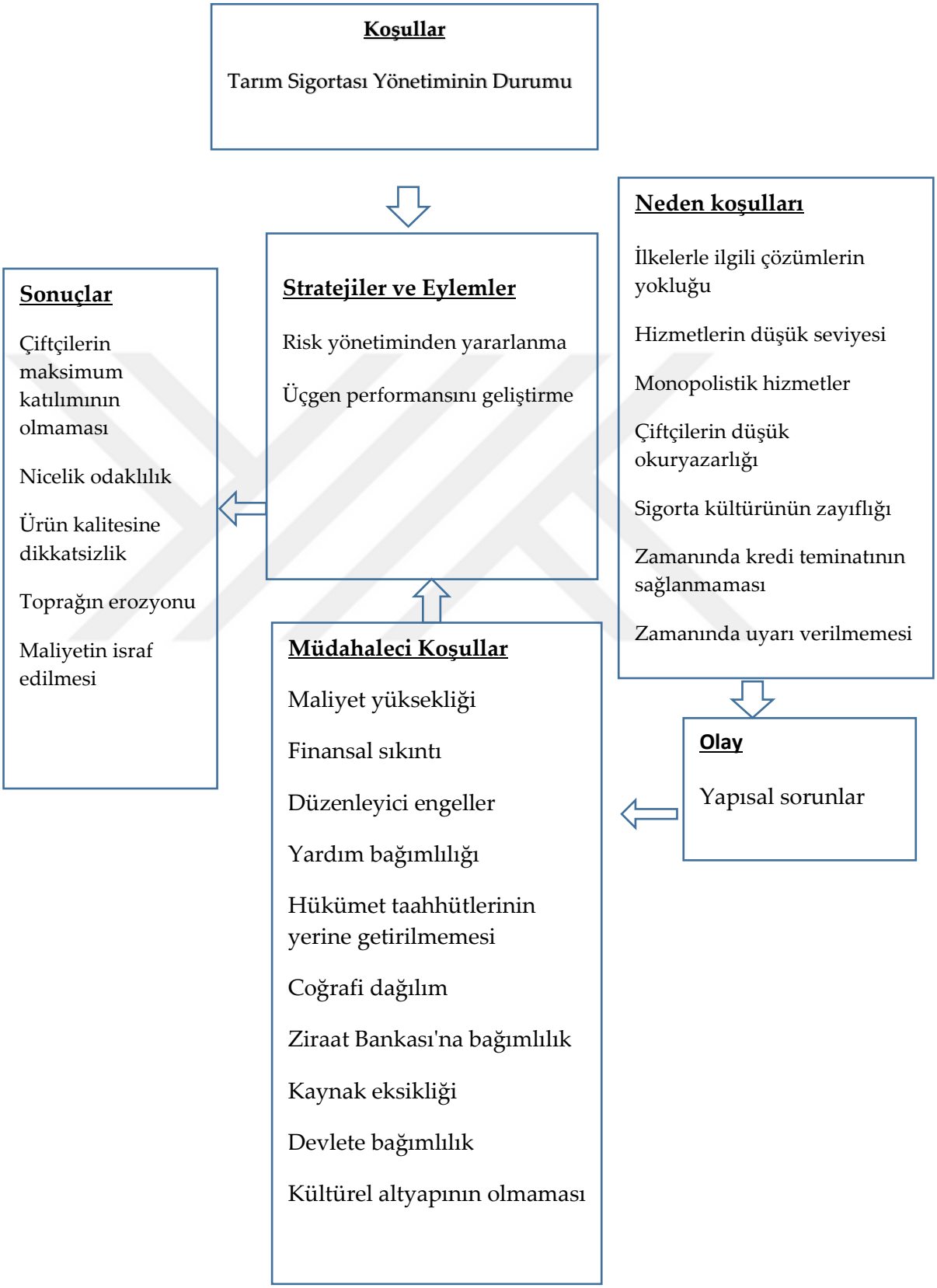
Şekil 18: Yapısal Sorunlar Merkezi Model

Kaynak: Araştırma Bulguları

[30] Core Phenomenon of Structural Problems

Şekil 19: Yapısal Sorunların Paradigmatik Modeli

Kod 1, zayıf sigorta performansının nedenlerini ve yapısal sorunlarını açıklarken şunları iddia etmektedir: Çoğu çiftçinin düşük eğitim seviyesi tarım sektörünün zayıf performansına ve belirtilen faktörlerden kaynaklanan zarar riskinin artmasına neden olmakta ve bu da sigorta fonuna maliyet yüklemektedir. Potansiyel risklerin öngörülmemesi, uzmanlık eksikliği ve özen eksikliği gibi diğer etkenler de tarım sigortasının zayıf performansında etkilidir. Tarım sigortası fonu içindeki yöneticiler arasında uygun olmayan ilişkilerin ve yeterli uzmanlık ve deneyime sahip olmamanın olması, tarım sigortası fonunun banka kontrolü altına girmesine yol açmış ve pratikte tarım sigortasının iç yönetimi banka yönetimi tarafından kontrol edilmektedir. Birinci öneri, banka tarafından finansal kaynak sağlayıcı olarak tarım sigortası fonu yönetiminin ayrılmasıdır. İkinci öneri, sigorta fonunun harcamaları ile gelirler arasında denge kurulmasıdır. Mevcut trende göre, bu fon çok maliyetli ve düşük gelirli hale gelmektedir, bu da her yıl sigorta fonunun bankaya olan borç miktarının artmasına neden olmaktadır. Tarım sigortasının performansını iyileştirmek için diğer bir çözüm, bu fonun hibelerinin artırılması ve devlete ödenen vergilerin azaltılmasıdır, bu da hem çiftçilere hem de tarım sigortası fonuna yarar sağlamaktadır. Tarım sigortası hizmetlerinin şeffaflaştırılması, farklı iklim ve ürünler için uygun modellerin ve hizmetlerin sağlanmasıdır. Onun diğer önerilerinden biri, çeşitli riskleri tanımlama ve yönetmede uzman yöneticilerden yararlanmaktır ve kısıtlamaları ve riskleri fırsatlara dönüştürmek için Tarım Kurumu ve tarım sigortası fonu ile çiftçiler arasında iş birliği ve ortaklık oluşturarak daha pratik öneriler ve daha iyi uygulanabilir modeller sunmaktır.

Kod 3'te, çiftçilerin ve tarım sigortası personelinin düşük okuryazarlık düzeyinden kaynaklanan sorunlar belirtilirken, şunları söylemektedir: Tarım sektöründe, çiftçilerden, Tarım Kurumu ve tarım sigortası yetkililerinden ve yöneticilerinden hiçbiri okuryazarlık ve uzmanlığı önde tutmamaktadır. Bir kişi uzman olsa bile, bu geniş ve karmaşık kurumun kötü yasaları ve uygulamaları göz önüne alındığında, bilgisiz ve uzman olmayan yöneticilerden daha fazlasını yapamaz. Yapısal sorunların sonuçları hakkında konuşurken o, tarım ürünlerinin

hiçbir yerde alıcı bulamadığını söylemektedir. Çünkü miktar odaklıdır, verim odaklıdır o yüzden Kaliteli iş yapılmamaktadır ve toprağı öldürmeye değil işlemeye odaklanmamaktadır. Sigortanın bunları dikkate alması gereklidir ama almamaktadır. Eğer tarım iyileştirilirse, sigorta kuralları modern tarıma ve çevre dostu tarıma göre oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

Kod 4'te, tarım sigortası endüstrisinin mevcut durumu hakkında konuşurken, çok maliyetli ve aynı ölçüde düşük gelirli olduğunu belirtmektedir. Çok kişisel ve denetimsiz, diğer ülkelerden çok temel taklitler yapılmaktadır, ekonomik, sosyal ve yönetimsel altyapıyı göz ardı etmektedir. o, mevcut yapısal sorunların sonuçlarını belirtirken, sigorta fonunun bankaya olan borçlarının artma eğiliminde olduğunu belirtmektedir.

Kod 6, oldukça keskin bir eleştiriyle, tamamen okuryazarlığın olmadığını iddia etmektedir. Uzmanlık okur yazarlıkla birlikte gelmektedir. Ayrıca, uzmanlık ve okuryazarlık eksikliği ve eğitim alanı ile iş pozisyonu arasındaki ilişkinin olmamasının, tarım sigortasının en büyük zayıflıklarından biri olduğunu söylemektedir. Kültürel ve sosyal altyapı eksikliği, çiftçilere sunulan hizmetlerin düşük seviyesi başka bir faktördür ki bu da dikkate alınmalıdır.

Kod 8'in önerisi, mevcut koşullardan kurtulmak için, Tarım Kurum Bakanlığı, Tarım Sigortası Fonu ve Su Kaynakları Bakanlığı arasında koordinasyon sağlanması ve sigorta prim oranlarının artırılması, sigorta fonundan vergilerin kaldırılması ve devlet sektöründen mali yardımların alınmasıdır.

Kod 9 ise, sigorta fonunun bankaya dayalı yönetiminin tarım sigortası endüstrisinin yapısal sorunlarından biri olduğunu belirtmektedir. İran'da tarım zararlı bir iş olarak kabul edilmektedir. Toprak erozyonu ve su kaynaklarının standart olmayan kullanımı göz önüne alındığında, tarım ürünlerinin kalitesi ve miktarı o kadar düşüktür ki, bu iş tam anlamıyla zarar verici olarak kabul edilmektedir. Bu katılımcının önerisi, Tarım Koordinasyon Teşkilatı'nın tüm alt sektörlerinde Tarım Kurumu ve Geliştirme Kurumu'nun koordinasyon teşkilatının kapasitesini kullanarak tanıtım ve kültür oluşturulmasıdır.

Kod 11'in önerisi, Tarım Sigortası Müdürlüğünün konumunun düşmesiyle birlikte tarım ve bahçe sektöründe hasar durumunun artması, iklim koşulları göz önünde bulundurularak, bağımsız bir sigorta müdürlüğü olan Tarım Sigortası Müdürlüğü'nün Banka-i Ziraat'ta tekrar oluşturulmasıdır.

Kod 12, tarım sigortasının Banka-i Ziraat'a dayalı olmasının bir yapısal sorun olduğunu belirtiyor ve tarım sigortasının devlet ve Banka-i Ziraat denetimindeki bir fon değil, bağımsız ve uzman bir kurum olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kod 13'teki, yapısal sorunların ortaya çıkmasında etkili olan nedenler ve müdahaleciler hakkındaki ifadesinde, tarım sigortasının en büyük zayıf noktalarından birinin çiftçilerin ürünlerini sigortalatma konusundaki maksimum katılımın sağlanamaması olduğu belirtilmektedir. Zayıf talebin nedenlerine ilişkin olarak, tarım krizlerini ve risklerini yönetmek için alternatif yolların varlığı, gelire veya hane halkı tüketimine dayalı sigortanın zayıf koordinasyonu, tarımsal risklerin sigortalatma maliyetinin yüksek olması, çiftçilerin tarım sezonunun başında sigorta primlerini ödemek için yeterli nakit rezervinin bulunmaması, işlem maliyetleri ve çiftçilerin riskten kaçınma eğilimi gibi çeşitli sebepler gösterilmiştir.

Kod 16, tarım sigortasının çiftçilerin maksimum katılımını sağlamada başarısız olduğunu belirtip ve bu durumun gıda tedarik zincirine kalite ve miktar açısından ciddi zararlar verdiğini ifade etmektedir.

Kod 17'nin çözüm önerisi, gelişmekte olan ülkeler için tarım ürünlerinin ve türevlerinin stratejik önemini vurgulayarak, bu alanda planlama ve yatırım yapmanın önemine dikkat çekmektedir. Ancak tarım ekonomisinin bu sektöründe insan çabaları ve yatırımlar, çeşitli doğal ve doğal olmayan riskler ve felaketlerle karşı karşıyadır. Tarım endüstrisinin paydaşlarının sigorta hizmetlerinden yararlanması, bu endüstrinin risk yönetimi için uygun ve yaygın bir çözüm yoludur.

Kod 21, ülkenin sigorta endüstrisinde ve özellikle tarım sigortasında ortaya çıkan başlıca sorunların ana nedenlerini arasında, arazinin ve ekimin durumu açısından riskin kesin bir şekilde belirlenememesi, çiftçilerin maliyetinin yetersizliği ve bilgisizliği, ülkenin mali kısıtlamaları ve tarım sigortasında sigorta kültürünün eksikliğini belirtmektedir. Ayrıca, ülkedeki sigorta kültürünün eksikliğini (sigortanın faydalarına düşük düzeyde anlayış) bu zayıf performansın ve yapısal sorunların diğer nedenleri olarak göstermektedir ve şöyle demektedir: Sigorta eksikliği (sigortanın faydalarına yönelik düşük algı), sigortanın başlıca zayıf noktalarından biri ve birçok sorunun nedenidir.

Kod 22, benzer kavramlara atıfta bulunarak, çiftçilerin büyük bir bölümünün düşük okur yazarlık seviyesi ve tarım sigortası hizmetlerinin Tarım Sigorta Fonu tarafından tekelleştirilmesini, bu sorunların nedeni olarak tanımlamaktadır. Fonun devlet yardımlarına ve desteklerine olan bağımlılığını vurgulayarak, İran Tarım Sigorta Fonu'nun sigorta primlerinin sübvansiyonlu olmasından dolayı neredeyse sürekli olarak zarar ettiğini ve devlet yardımları olmadan faaliyetini sürdürme olasılığının bulunmadığını belirtmektedir. Son yıllarda devletin sigorta primi yardımlarını tam olarak yerine getirmemesi, Tarım Sigorta Fonu'nda kaynak açığının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tarım Bankası, bu kaynak açığını ödemekte ve Tarım Sigorta Fonu'ndan kendi net alacaklarını karşılamaktadır. Tarım Sigorta Fonu'nun gelirlerinin büyük bir bölümünün devlet yardımlarına dayanmasının yanı sıra, devlet tarafından ödenen bir kısmı sigorta priminin, yıllık olarak ödenen yüksek cezaların hacmi, geçmişteki sigorta primi yardımlarının tam ve zamanında ödenmemesi, Tarım Sigorta Fonu'nun Tarım Bankası'na olan ağır borcuna neden olmuş ve Tarım Sigorta Fonu'nun faaliyetlerinin devamında zorluklar ortaya çıkmıştır. İran'da tarım üretimlerinin ve tarımsal faaliyetlerin coğrafi yayılımı, tarım sigorta hizmetlerinin diğer faaliyetlerle karşılaştırıldığında daha yüksek idari ve operasyonel maliyetlere sahip olmasına neden olmuştur. Bu durum, tarım sigortası maliyetlerinin diğer sigorta türlerinden önemli ölçüde farklı olmasına neden olmuştur.

5.4 Seçmeli kodlama

Araştırmanın seçmeli kodlama[31] kısmında katılımcılar için önem ve tekrara dayalı farklı kategoriler oluştururken, oluşturulan kategorilerin merkezi çekirdeği olarak son bir tema seçtik ve diğer temel temaları seçilen odak çekirdek ve kategoriye bağlanmış. Araştırmacı, röportajların metnini, çıkarılan kategorileri ve araştırma eksenlerini yeniden okuyarak, araştırmanın seçmeli temasını "işlevsel bozulma" olarak seçmiştir.

5.4.1 İşlevsel BozulmaSeçmeli Olgusu

İşlevsel Bozulmaya bozulma, katılımcıların çoğunluğunun tarım sigortasının hedeflerine ulaşmada ve tarımın ve çiftçilerin koşullarını iyileştirmede yetersiz olduğunu kabul ettiği koşullar olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılanlara göre çiftçilerin tarım sigortası hizmetlerinden, çiftçilere ve tarım ürünlerine yönelik korumalardan memnuniyetsizliği, bu sigorta fonunun işlevsel olarak bozulduğunu göstermektedir.

Mevcut durum ve koşullarda, sigorta çeşitli faaliyetlere genişletilmiş ve ülkenin uygun üretim modeline dikkat edilmemesiyle tarım sektörünün gelişimine ve çiftçi ve çiftçilerin üretimlerinin desteklenmesine katkı sağlayamamıştır. Bu durum, tarım sigortasının stratejik ve önemli ürünlerin üretimini desteklemedeki rolünü zayıflatmış ve sigortalıların memnuniyetsizliğine (özellikle tazminatların belirlenmesi ve ödenmesi konusunda) neden olmuştur. Bu durumun sonuçları, ülkenin bazı bölgelerinde tarımın desenini bozmakta ve ülkenin doğal ve ekonomik kaynaklarına giren maliyetler göz önüne alındığında tarım faaliyetlerinin zarar görmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla, mevcut koşullarda, sigorta fonu işlevsel bozulma yaşamıştır ve sadece tarımsal ürünlere temel desteği sağlamamakla kalmamış, aynı zamanda tarım sigortası üretim alanına özel sektörün girişine de engel olmuştur.

[31] Selective coding

5.4.1.1 İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Nedensel Koşulları

Şekil 20, işlevsel çöküşü oluşturan nedensel koşullara işaret etmektedir. Tarım Sigortası Fonu'nun düşük gelirine karşılık yüksek maliyetlerinin yanı sıra yenilik eksikliği, Tarım Kurumu ve tarım sigortasının gelecek yıllardaki maliyet ve riskleri öngörmesine ve tahmin etmesine yardımcı olacak doğru istatistiklerin bulunmaması, sigorta personelinin, özellikle de değerlendiricilerin tarım ve hayvancılık ürünlerini ziyaret etmede gecikmesi, çiftçilere yapılan ziyaret ve zarar tespit ve tazminat ödeme süreçlerinin uzun olması, diğer ülkelerin yapısal ve iklimsel koşullarını dikkate almadan ülkelerin plan ve eylemlerinin beceriksizce taklit edilmesi, sigorta yönetimi başta olmak üzere çeşitli sektörlerdeki uzmanlık eksikliği, sigorta tarafından sağlanan hizmetlerin düşük düzeyde olması ve son olarak sigorta çalışanları arasında idari yolsuzluğun varlığı ve çiftçilerden yüksek hasar veya düşük tarife belirlemek için rüşvet alınması, İran'ın tarım sigortasında işlevsel bozulma olgusunun temel nedensel koşullarıdır.

Şekil 20: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Nedensel Koşulları

Kaynak: Araştırma Bulguları

Kod 2: Tarım işleriyle ilgili kurumların tarım sigortası ile uyumlu olmaması, tarım sigortasının zayıf yönlerinden ve performans düşüklüğünden biridir. Diğer bir zayıf noktası, sigortanın çiftçilerin çoğunluğunu ürünlerini sigortalatmaya ikna etme konusundaki başarısızlığıdır. Bu sorun, özellikle küçük çiftçiler için yüksek sigorta primleri ve zararların adil bir şekilde belirlenmesi ve fiyatlandırılması konusundaki memnuniyetsizlik nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Sigorta taahhütleri, ürünlerin gerçek değerini belirleme ve meydana gelen zarar miktarını belirleme konusunda sabit ve istikrarlı bir çerçevenin olmaması da İran'da tarım sigortasının uygulanmasındaki sorunlar arasındadır. Fon yöneticileri, sigorta konusunda bilgi sahibi olmanın yanı sıra tarım ürünleri, iklim bilimi, İran tarım sektöründeki sorunlar ve çiftçilerle iletişim kurma şekli konularında da gereken bilgiye sahip olmalıdırlar. Ancak tarım sigortası fonu personelinde gözlemlediğimiz şey, bu kişilerin eğitim düzeyi ile tarım sigortası arasındaki uyumsuzluk ve diğer belirtilen konular arasındaki iletişimsizlik ve uyumsuzluktur.

Kod 3: Durumu buraya getiren faktörler, çiftçilerin rüşvet yöntemlerine aşina olması, çiftçilerden rüşvet alma durumları dışında zararların adil olmayan bir şekilde belirlenmesi uzun süre zarar ödenmemesi ve çiftçilerin enflasyon nedeniyle zararlarının artması gibi durumlar, ne değerlendiriciler ne yöneticiler ne de çiftçiler üzerinde herhangi bir denetim sisteminin olmaması ve sigortalama sırasında çiftçilerin ürünlerinin kalitesine dikkat edilmemesidir.

Kod 5: Eğer çok derinlemesine inmek istemiyorsak, ülkemiz sigorta sektöründe Amerika'yı taklit etmiştir. Ancak derinlemesine inmedikçe, sigorta genellikle sigortalının değil kendi çıkarına çalışır. En temel sorun, kuralcı ve gerçekçi olmayan fiyatlandırmadır. Bu durumun bir şaka olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, bir yıl için fiyat kilo başına 12.000 Toman belirlenirken, oysa ki bitmiş ürünün maliyeti yaklaşık 13.000 Tomandı. Yalanlar ve dolandırıcılık oldukça yaygındır. Altyapı eksiktir. İddialardan başka bir şey değildir.

Kod 6: Bana göre bu sigortanın zayıf noktası, gerek değerlendirici, gerekse yönetici ve danışman olarak uzman personel istihdam edilmemesidir. Çiftçiler genellikle değerlendiricilerin performansından memnun değildir. Bu kurumun personele yönelik sunduğu ders ve eğitimlerin zamanı uygun değildir. Genellikle bu derslerin mesai saatleri içinde yapılması insanları memnuniyetsizliğine neden olmaktadır. Sigorta fonunun sitesi (bulunduğu yer) genellikle çalışanlar ve sigortalı çiftçiler arasında bir başka memnuniyetsizlik nedenidir. Öte yandan çiftçilerin şikayetlerini ele alacak sabit bir mekanizmanın bulunmaması da bu sigortanın bir diğer zayıf noktasıdır.

Kod 8: Zayıf yönetim, çiftçilerle etkin ve çift yönlü iletişim kurulamaması, Tarım Cihadi ile sigorta fonu ve Enerji (Su) Bakanlığı arasında koordinasyon eksikliği, ödenen tazminatların yüksek olması nedeniyle fonun iflas etmesi her yıl gelir ve gider arasındaki uyumsuzluk.

Kod 11: Çiftçilerin hasar tutarının belirlenmesinde sigorta çalışanlarına güvenmemesi, çiftçilerin çeşitli ürün türleri için sigorta tarifelerinden memnun olmaması, tarife ve hasar miktarının belirlenmesinde entegre ve uzman bir sistemin bulunmaması.

Kod 13 (Çiftçi): "Bir çiftçi olarak benim için zayıf noktaları, sigortanın kendi kârını ve çıkarlarını dikkate almasıdır. Ürünleri ve hayvancılığı değerlendirirken en yüksek tarifeyi ödemeye, hasarı tespit ederken ise en düşük tazminatı vermeye çalışır. Bir diğer zayıf noktası ise çiftçinin bu kadar yoğunluğuna rağmen, alacağı tazminatı yeniden alabilmek için çok fazla zaman harcamak zorunda kalmasıdır."

Kod 15 (Çiftçi): "Zayıf noktaları çok fazladır. Yiyip yiyip, çiftçiye yardım etmek adına çiftçiyi soyarlar."

Kod 17: Gelişmekte olan ülkelerde tarım sigortasına olan talebin düşük olmasının en önemli nedeni, faydalarının yeterince anlaşılmamasıdır. Sigorta,

büyümeye yönelik olmayan bir yatırım olarak kabul edilir; Çünkü sigorta primleri yıllık olarak tahsil edilir ancak hasarların ödenme sayısı çok daha azdır.

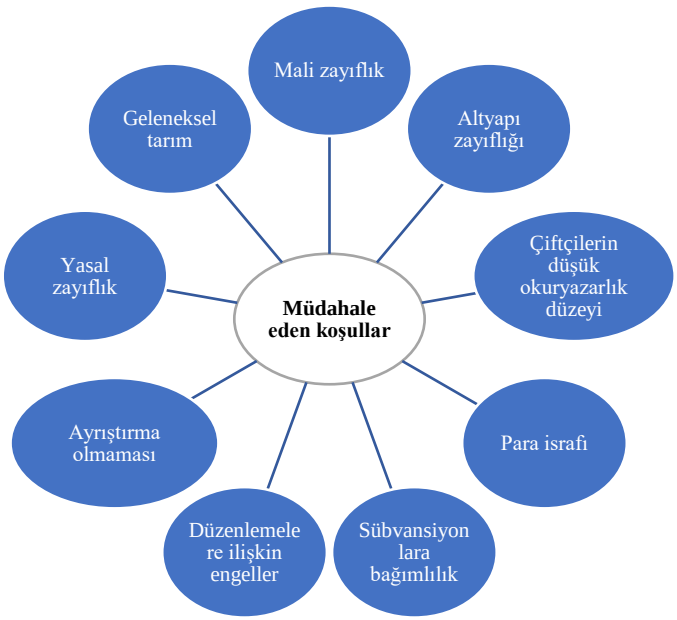
Kod 18 (Çiftçi): Sigortalamak istediklerinde tarifeyi yükseltirler. Tazminat vermek istediklerinde hasar miktarını azaltırlar.

Kod 20 (çiftçi): Sabit bir yasa yoktur. Değerlendiriciler tamamen kendi tercihleri doğrultusunda davranırlar.

5.4.1.2 İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusuna Müdahale Eden Koşullar

Şekil 21, işlevsel bozulma oluşturan nedensel koşullara işaret etmektedir. Mali zayıflık, geleneksel tarım, yasal zayıflık, görevlerin ayrıştırılmaması, düzenlemelere ilişkin engeller, sübvansiyonlara bağımlılık, tarım sigortası alanlarında para israfı, çiftçilerin düşük okuryazarlık düzeyi ve altyapı zayıflığı tarım sigortalarında işlevsel bozulma olgusunun oluşmasına müdahale eden en önemli koşullar arasında yer alır.

Şekil 21: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusuna Müdahale Eden Koşullar

Kaynak: Araştırma Bulguları

Kod 2: Bana göre tarım sigortalarının zayıf yönleri öncelikle tarım sektörünün sanayileşmemesi ve çok pahalı olan ve bazen su tüketimini on katına kadar artıran geleneksel tarım yöntemlerinin kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Kod 3: İran'da enflasyon oranı istikrarlı olursa ve hasar tespiti adil bir şekilde yapılırsa, yapılan hasar tespiti zarar görmüş çiftçinin kaybının bir kısmı telafi edilebilir. Ancak tarım zarar gördüğünde, hasat mevsimi kaybedilmiş, toprak kullanılmış ve yıpranmış olur, ancak ürün alınamamış olacaktır; bu ikinci kayıptır. Enflasyon gübreden tohuma kadar fiyatları artırır ve şu anda sahip olunmayan tazminat parasıyla, ki bu miktar ürünün değerinden kat kat daha azdır, bir şeyler alabilmek için tazminatların ödenmesini beklemek zorunda kalır. Bu garip ve acı verici süreç o kadar karmaşık ki çiftçiye şaka gibi gelir.

Kod 4: Siyasi durumlardan iklimsel ve ekonomik koşullara kadar bu sigortanın performansı etkilenmektedir ve şu ana kadar tüm etkiler olumsuz olmuştur.

Kod 9: Sigorta fonunun temel zayıflığı çiftçilerin zararlarının karşılanmasıdır.

Kod 16: İran'ın da aralarında bulunduğu üçüncü dünya ülkelerindeki tarım sektörünün yapısı, tarım sigortalarında özel sektör için ciddi engeller oluşturmakta, bunların en önemlileri; kabul edilebilir bir süre için güvenilir istatistiklerin bulunmaması, ekim ve hasat yöntemlerinin farklı olması ve tanımlanmış ve arzu edilen standartların bulunmamasıdır.

Kod 19: Çiftçilerin zayıf talepleri, uygun göstergelerin ve dağıtım ağlarının geliştirilmesindeki zorluklar, iklim değişikliğiyle başa çıkma, genel ihtiyaç mallarına yetersiz kamu yatırımları, temel risk yönetimi sorunları, hava ve iklim verilerinin kalitesi ve erişilebilirliği, paydaşlar için kapasite oluşturma, yerel adaptasyon ve ölçeklenebilirlik ve denetleyici ortamlar için yenilik eksikliği.

Kod 21: Uluslararası reasürans sigortasına sınırlı erişim, tarımsal risk piyasası altyapısının eksikliği (gelişmekte olan ülkelerde tarım sigortası altyapısının olmayışı, tarım sigortası sağlanmasında arz tarafında önemli bir engeldir), düşük risk farkındalığı ve düzenleyici engeller.

Kod 22: Bir yandan tarım sigortalarının kapsamının yüksek olması, diğer yandan tarım sektöründe sigorta hizmeti verecek özel sigorta şirketlerinin bulunmaması, ülkede tarım sigortalarının gelişmesinin yükünün yalnızca tarım sigorta fonunun sırtına binmesine neden olmuştur.

5.4.1.3 İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Alanları

Şekil 22, İran'ın sigorta sektöründe işlevsel bozulma olgusuna neden olan alanlara işaret etmektedir. Bu alanlar ve üsler şunları içerir: iklim ve hava koşulları, aşırı kurak iklim, yağış dalgalanmaları, çok yönlü etkiler, kuraklık, iklimsel afetler ve coğrafi dağılımdır.

Şekil 22: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Alanları

Kaynak: Araştırma Bulguları

Kod 1: İran'ın iklim koşulları, çiftçileri her zaman kuraklık, sel felaketli yağmurlar, toprak kalitesinin düşmesi, kimyasal gübrelerin aşırı kullanımı ve ürün kalitesinin düşük olması gibi risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Diğer yandan, çoğu çiftçinin düşük okuryazarlık düzeyi, tarım sektöründe zayıf performansa ve yukarıdaki risklerden kaynaklanan zararların sigorta fonuna yüklenmesine neden olmaktadır. Olası risklerin öngörülememesi, bu fonda para

israfına neden olan uzman ve özenli yönetim eksikliği gibi diğer faktörler de tarım sigortalarının performansının düşük olmasına katkıda bulunan diğer faktörlerdir. Ülkenin farklı bölgelerindeki iklim ve hava koşulları, farklı sigorta desteği gerektirmektedir; örneğin, ülkenin bazı bölgelerindeki şiddetli ve beklenmedik yağışlar önemli miktarda ödeme türü ve tavanı gerektirmektedir. Genel olarak çiftçilere yönelik destek sektörlerinden biri olan tarım sigortası uygun ancak yetersizdir.

Kod 2: Ülkedeki soğuk iklim köyleri, örneğin Batı ve Doğu Azerbaycan, Ardabil, Hamedan vb. yerlerde her yıl kayısı, ceviz gibi ağaç çiçeklerinin donmasına tanık oluruz. Veya ilkbaharın başlarında, ağaçların meyve vermesiyle eş zamanlı olarak dolu yağışı, çiftçilere büyük zarar vermektedir. Bu sorunun çözümü sigortacılıkta değil, dolu kırma gibi modern tarım tekniklerinin kullanılmasında yatmaktadır. Bana göre tarım sigorta fonu, tarımsal hizmetler doğrultusunda diğer kurumlarla koordineli olmadığı sürece tek başına hiçbir şey yapmayacaktır.

Kod 11: İklim koşulları, kuraklık sorunu, su ve yağmur eksikliği, dolu, sel gibi olaylar nedeniyle her yıl tarım sektörünün önceki yıllara göre daha fazla zarar görmesine neden olmaktadır. Tarım sektörü temel olarak iklim koşulları ve sorunları üzerine düşünmesi gerekir.

Kod 13: Kurak ve yarı kurak ülkeler arasında yer alan İran, kuraklığın her zaman çok fazla zararıyla karşı karşıya kalmıştır. Ya da sel, deprem, fırtına, heyelan gibi diğer doğal afetler. Bütün bu sorunlar sigorta fonunun işleyişini zorlaştırmaktadır.

Kod 16: İran geniş bir ülkedir; yüzölçümünün %82'sinden fazlası aşırı kurak, kurak ve yarı kurak iklimlerde yer almaktadır. Az yağış, yağışın düzensizliği ve aşırı yağış dalgalanmaları; tarım, su kaynaklarının beslenmesi, yüzey akışlarının ve yeraltı suyunun beslenmesi ve insan kullanımı için gerekli minimum yağışın alınmasına dair yeterli güvence olmamasına neden olur. Öte

yandan ülkede kuraklık sıklığının yüksek olması nedeniyle bu durum ülkemiz tarımına ve ekonomisine oldukça zararlı etkiler oluşturmaktadır.

Kod 17: İklim koşulları bilimsel gelişmelere rağmen hâlâ tam olarak öngörülebilir ve kontrol edilebilir değildir ve her yıl tarım sektörüne büyük zararlar vermektedir. Bu faktörlerle başa çıkmanın en önemli mekanizması tanıma, öngörme, uyum sağlama ve düzenlemedir. Tarım sektörünü etkileyen doğal faktörler arasında sel, fırtına, hortum, kuraklık, deprem, aşırı soğuk ve sera gazı birikimi sayılabilir. Bunun altında yatan faktörler çoğunlukla tarım sektörünü etkileyen ekonomik, sosyal ve kurumsal çevredeki değişikliklerden kaynaklanmaktadır. Finans, fiyatlandırma ve gümrük alanlarındaki değişiklikler ve küreselleşme olgusu, bazı işletme sistemlerine belirli riskler yükleyebilmektedir. İşletme sistemlerinin piyasa bağlantılarının genişlemesi ve geçimlik üretim stratejisinden ayrılışla birlikte bu risk kategorisi büyük ölçüde artmıştır.

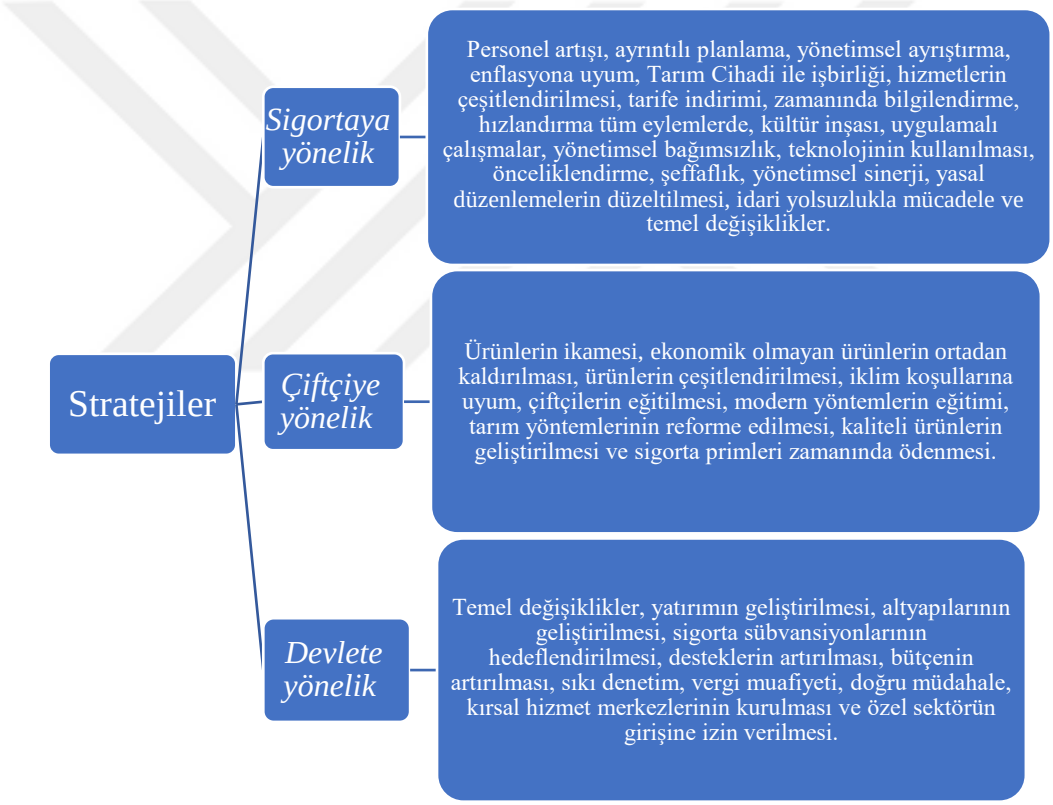
Kod 19: Hava durumu ile iklim ve atmosferik değişiklikler tarım sektöründeki en önemli risk faktörlerinden biridir. Son yıllarda sera gazı üretiminin artması gibi gelişmelere bağlı olarak dünyada önemli iklim değişiklikleri meydana gelmiş ve akabinde bu faktörlerin tarımsal faaliyetler üzerinde yarattığı risk yoğunlaşmıştır. Atmosfer faktörleri tarım sektörü üzerinde farklı zaman ve yerlerde aynı etkileri göstermemekte, bazı iklim değişiklikleri yalnızca yerel etkilere sahip olmakta, bazıları ise bölgesel veya küresel düzeyde tarım sektöründe risklere neden olmaktadır.

Kod 22: İran dünyadaki en savunmasız on ülkeden biri ve tarım sektörü birçok iklim riskine maruz kalmaktadır. Tarımsal gelirlerin istikrara kavuşturulması ve tarım sektörüne yatırımın geliştirilmesi için İran'ın iklim koşullarına göre İran'da sigorta destekleri de dahil olmak üzere çeşitli desteklerin kullanılması gerekmektedir.

5.4.1.4 İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusundan Kurtulma Stratejileri

Araştırmaya katılanların her biri, araştırmacının üç kategoride sınıflandırdığı çözüm ve önerileri sundu: tarım sigortasına yönelik stratejik öneriler, hükümete yönelik öneriler ve tarım sektörüne ve çiftçilere yönelik öneriler. Şekil 23'te bu ü

Şekil 23: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusundan Kurtulma Stratejileri ç

strateji gösterilmektedir.

Kaynak: Araştırma Bulguları

Tarım sigortası fonuna yönelik sunulan öneriler şunlardır: Personel artışı, ayrıntılı planlama, yönetimsel ayrıştırma, enflasyona uyum, Tarım Kurumu ile işbirliği, hizmetlerin çeşitlendirilmesi, tarife indirimi, zamanında bilgilendirme,

hızlandırma tüm eylemlerde, kültür inşası, uygulamalı çalışmalar, yönetimsel bağımsızlık, teknolojinin kullanılması, önceliklendirme, şeffaflık, yönetimsel sinerji, yasal düzenlemelerin düzeltilmesi, idari yolsuzlukla mücadele ve temel değişiklikler.

Tarım sektörü ve çiftçilere yönelik sunulan öneriler şunlardır: Ürünlerin ikamesi, ekonomik olmayan ürünlerin ortadan kaldırılması, ürünlerin çeşitlendirilmesi, iklim koşullarına uyum, çiftçilerin eğitilmesi, modern yöntemlerin eğitimi, tarım yöntemlerinin reforme edilmesi, kaliteli ürünlerin geliştirilmesi ve sigorta primleri zamanında ödenmesi.

Hükümete sunulan öneriler arasında şunlar yer almaktadır: Temel değişiklikler, yatırımın geliştirilmesi, altyapılarının geliştirilmesi, sigorta sübvansiyonlarının hedeflendirilmesi, desteklerin artırılması, bütçenin artırılması, sıkı denetim, vergi muafiyeti, doğru müdahale, kırsal hizmet merkezlerinin kurulması ve özel sektörün girişine izin verilmesi.

Kod 1: Tarım sigortası performansının iyileştirilmesinde olumlu etki yaratabilecek faktörlerden biri, tarım hizmet sigortası ile çiftçiler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak amacıyla her ilçe veya köyde tarımsal hizmet merkezlerinin kurulmasıdır. İkincisi, doğal olayları tahmin etmek, iklime uygun değişiklikler yaparak mahsul çeşitlendirmek veya değiştirmek gibi farklı boyutlarda çalışmalar ve detaylı araştırmalar yapmak.

Kod 2: Tarım sigortalarının daha iyi performans göstermesi, çiftçilerin karşılaştığı zorlukları, riskleri ve ürünlerini tehdit eden faktörleri bilmek, bu sorunları önceliklendirmek ve bunların üstesinden gelmek için dikkatli planlama yapmakla mümkündür. Çiftçilerin tarım ve hayvancılıkla ilgili alanlarda eğitilmesi ve okuryazar hale getirilmesi aynı zamanda tarım sigortalarının performansını da artırmakta ve geliştirmektedir. Onun öneri tarım sigortaları alanında yeni araç ve teknolojilerin kullanılmasıdır. Tarım sigortası konusunda diğer ülkelerde elde edilen başarılardan bu amaçla yararlanmak mümkündür. Diğer önerim ise kendi inisiyatifiyle ürününe zarar gelmesini önleyen ve sigorta

hizmetlerinden yararlanmayan çiftçilere bir sonraki yılın tarife ödemesinde teşvik ve muafiyetlerin değerlendirilmesidir. Bir diğer öneri ise bölgeye aşina değerlendiricilerin kullanılması ve bunların sabit tutulması, hizmet yerlerinin değiştirilmemesidir.

Kod 3: Mevcut sistemde performansı artırmak mümkün değildir. Temelden yıkılıp, uzmanların ve duyarlı kişilerin yardımıyla derlenen yeni kurallarla yeni bir temel hayata geçirilmelidir. Hukukun yanlış olması durumunda kolluk kuvvetinin doğru sonuç alması mümkün değildir. Performansın artırılması için öncelikle sigorta ve tarım alanında uzman en az 50 yöneticinin bir araya gelmesi, onların fikir birliği ve araştırması sonucunda sigorta ve tarım yasalarında değişiklik tasarısı veya genel değişiklik yapılması gerekir. Daha sonra yeni yasalara dayanarak, hasar miktarını artırmak veya azaltmak ya da hayvancılık veya tarım ürünlerini değerlendirmek için rüşvet kabul etmeyecek, etik kurallara uyan yeni değerlendiricileri istihdam edilmeli ve gerçek tarifeleri belirlelenmelidir. Bürokratik gecikmelerin aşındırması, özel sektörün daha dikkatli denetlenmesiyle gider ve gelirlerin daha şeffaf hale getirilmesi amacıyla tarım sigortaları özel sektöre devredilmesi gerekir.

Kod 4: Çiftçilerin ve sigorta fonunun köklü değişikliklerine ve gerekli hazırlıklarına ihtiyacımız vardır.

Kod 6: Özellikle yönetim ve değerlendirici pozisyonlarında deneyimli işgücünün kullanılması, araştırmacıların ve diğer ülkelerin deneyimlerinden faydalanmanın yanı sıra çiftçilerle katılım ve fikir birliği düzeyinin yükseltilmesi, risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve her bölgenin sigorta oranının belirlenmesi için o bölgenin iklimine göre değerlendirilmesi ve belirlenmesi gerekir. Bu olay doğru şekilde yapılmazsa ve iklim koşulları dikkate alınmazsa hem çiftçinin sermayesi kaybedilecek hem de sigorta fonu zarara uğrayacaktır. Önerilerim deneyimli ve uzman personel kullanılması, yaratıcı ve pratik fikirlerin kullanılması, desteklenmesi ve teşvik edilmesi, vergilerin düşürülmesi veya kaldırılması yoluyla sigorta fonu maliyetlerinin düşürülmesidir.

Kod 8: Yağış ve sıcaklık durumunu araştırmak ve gelecek yıllara ait hava koşullarını tahmin etmek, geçmiş yıllara ait hedef ve planların gerçekleşme yüzdesine ilişkin rapor sunmak ve İl yönetimlerinin plan ve hedeflerini gerçekleştirme derecesine göre değerlendirilmesidir.

Kod 9: Sigortalıların memnuniyetini artırması, kredi sağlanması ve tazminatın zamanında ödenmesi için fon bakiyesinin artırılmasıdır.

Kod 11: Tarım sigorta fonu, öncelikle tarım sektörüne gelen zararın yönetilmesi ve azaltılması konusunu düşünmeli, ikinci olarak ise gelen zararı tazmin etmelidir. Çiftçinin göreceli memnuniyetini sağlamak, memnuniyetin arttırılması için tazminatların zamanında ödenmesi gerekmektedir. Tarifelerin belirlenmesinde her ildeki sigorta merkezlerinin işbirliği imkanları sağlanmalıdır. Sigorta fonu, hasar azaltma planları olarak sıcaklık ve yağış kayıt cihazlarının kurulması konusunda işbirliği yapmalıdır. Çiftçinin memnuniyetinin artırılması için sigorta komisyoncularının arttırılması gerekir.

Kod 12: Çiftçiye zamanında tazminat ödenmesi, her türlü tarım ve hayvancılık ürünlerinde sigorta tarifelerinin düşürülmesi, zarar gören çiftçilere tazminat ödenmesinde her yıl enflasyonun dikkate alınması, çiftçinin iklim koşullarını izlemek ve mevcut koşulların üstesinden gelmek için çözümler sunmak üzere araştırmacıların, yönetim uzmanlarının ve ziraat mühendislerinin istihdam edilmelidir.

Kod 13: Sigortanın krediyle ilişkilendirilmesi, modern girdilere ve daha iyi teknolojilere veya daha iyi pazar satış yerlerine erişim, endekse dayalı sigorta ürünlerinin hayat veya kaza sigortası gibi diğer sigorta türleriyle birleştirilmesi, endekse dayalı sigorta ile hane geliri arasındaki korelasyonu artırmak amacıyla toplam ürün veya çiftlik gelirlerine endeks bazlı sigorta sözleşmelerinin yazılması, yalnızca bir veya iki baskın ürün yerine birçok ürünün performansını etkileyen hava olaylarına karşı geniş bir yelpazede endeks sözleşmeler sunulması.

Kod 14 (Çiftçi): Benim önerim tarımın daha fazla desteklenmesidir. Çünkü her yıl sorunlarımız artmakta. Soğuk mevsimlerde yeterli yağışımız olmuyor, su rezervlerimiz azalıyor. Dolayısıyla tarım ürünleri nitelik ve nicelik açısından çok düşmüştür.

Kod 16: Primlerin ve ödemelerin zamanında ve uygun maliyetle tahsil edilmesi sorununun çözümü için sigorta şirketlerinin cep telefonu ve mobil bankacılık teknolojilerini kullanması, hava durumu istasyonları ve veri sistemleri kurması, ürün tasarımına yol açan tarımsal ve meteorolojik araştırmaların desteklenmesi.

Kod 17: Gelişmekte olan ülkelerde tarım sigortası sağlanmasının arz yönünden önemli bir engeli tarım sigortası altyapısının eksikliğidir. Devlet, tarımsal veri tabanları, hava durumu ve çiftlik risk modelleri gibi bu kamu mallarını sunabilir ve yerli sigortacılara güvenilir veriler ve felaket olaylarına maruz kalma riskini daha iyi değerlendirmek için niceliksel araçlar sağlayabilir. Tarım ve hayvancılığın gelişmesi, elverişli toprak, yeterli su ve elverişli hava koşullarından yararlanmanın yanı sıra, çalışkan ve yetenekli insan kaynaklarından yararlanması, yeni tarım teknolojisinden ve yeni ekim, dikim ve hasat sistemlerinden yararlanması ve bu yolda yeterli sermayeyi harcamasıdır. Beşeri, mali ve doğal kaynakların bilimsel olarak bütünleştirilmesi, verimli ve etkin yönetimle doğru kullanılması, bir ülke tarımını kendine yeterlilik ve refah aşamasına getirebilir ve ulusal refahı sağlayabilir.

Kod 19: Tarım sektöründe afetler ve hastalıklar gibi çeşitli riskleri azaltan yeni teknolojilerin yaygınlaştırılması. Farklı bölgelerde sunulan sigorta türlerini büyüme ve risk koşullarındaki değişiklikleri yansıtacak şekilde ayarlayarak endeks sigortasını iklim değişikliğine uyarlamak, prim oranlarını değişen riskleri yansıtacak şekilde düzenli olarak ayarlamak, daha dramatik döngüsel hava koşullarına uyum sağlamak, örneğin, Uzun vadeli (çok sezonlu) sözleşme düzenlemelerine doğru ilerlemek ve mevsimsel olarak daha uygun ve doğru hava tahmini verilerinin ortaya çıkmasına uyum sağlamak, kolaylaştırıcı bir yasal ve

düzenleyici ortam sağlamak, çiftçileri sigortanın değeri konusunda eğitmek, Uluslararası riskin ilk entegrasyonunun veya reasüransa erişimin kolaylaştırılması.

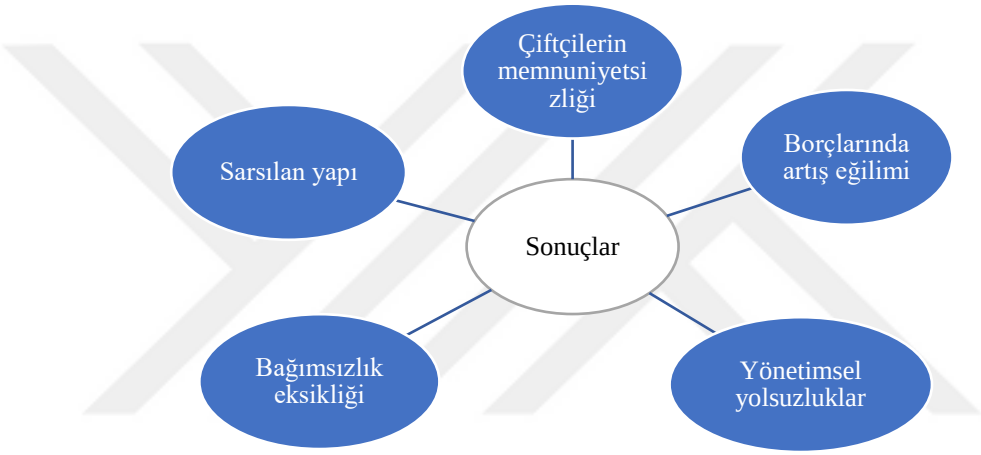
Kod 21: Beklenmedik bir hasarlar durumunda devletin çiftçilere doğrudan ve koşulsuz mali yardımlarının artırılması, özellikle hayvancılık, kümes hayvanları ve su sektörlerinde yaygın afetler ve hastalıkların zamanında bildirilmesi yoluyla afetler ve hastalıkların kontrol altına alınması, tüberküloz ve bruselloz, şap hastalığı, grip gibi bulaşıcı hayvan hastalıklarının kademeli olarak ortadan kaldırılması, ekonomik olmayan ürünlerin üretim döngüsünden çıkarılıp yerine daha ekonomik ürünler konulması ve sigorta primlerinde devlet teşviklerinde yapılan değişikliklerle tarım ekonomisi sektöründe verimliliğin artırılmasına ve stratejik ürünlerin üretiminin artırılmasına yardımcı olunması, İklim değişikliğini tanıma ve tahmin sistemlerinin geliştirilmesi, erken uyarı sistemlerinin oluşturulması ve çiftçilerin bu faktörlerin olumsuz etkileriyle başa çıkabilmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerinin güçlendirilmesi tarım sektöründeki birçok zarara çözüm olabilir ve çiftçilerin ve tarım ürünleri sigortalarının yararına kullanılabilir, Ve diğer ülkelerin deneyimlerinden de faydalanması. .

Kod 22: Altyapının genişletilmesi, uygun sigorta kapsamıyla tarım sektörüne yatırım çekilmesine ve geliştirilmesine yönelik teşviklerin oluşturulması, üretim kaybı olasılığının azaltılması, destekleme politikalarının uygulanması ve tarımsal karlılık düzeyinin diğer ekonomik sektörlerle dengelenmesi. İran'da tarım sigortasının kapsamlı bir şekilde uygulanması, konunun her iki tarafında, yani çiftçiler (tarım sigortası hizmetlerine başvuranlar olarak) ve Tarım Sigorta Fonu (tarım sigortası hizmetlerinin tek tedarikçisi olarak) açısından temel değişiklikleri ve gerekli ve uygun hazırlıkları gerektirmektedir.

5.4.1.5 İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Sonuçları

Şekil 24, Tarım sigortası işlevsel bozulma koşullarının ortaya çıkardığı sonuçları göstermektedir. Bu sonuçlar şunlardır: çiftçilerin memnuniyetsizliği, sigortanın devlete olan borçlarında artış eğilimi, yönetimsel yolsuzluklar, bağımsızlık eksikliği ve sarsılan yapıdır.

Şekil 24: İşlevsel Bozulma Seçmeli Olgusunun Sonuçları

Kaynak: Araştırma Bulguları

Kod 1: Bana göre tarım sigortasının en büyük dezavantajlarından biri ödemenin gecikmesi ve çiftçiye tazminat ödenmesine yönelik idari sürecin uzamasıdır, bu da ciddi maddi ve manevi zarara yol açacaktır. Devletin doğru müdahalesi ve sigorta priminin zamanında ödenmesi tarım sigortalarının daha iyi çalışmasını sağlayacaktır. Ödeme süreci zayıf noktalardan biridir. Diğer bir zayıf noktam ise üretim, dağıtım ve hatta insan kaynakları sektörlerinde hizmet sunumunun örtüşmesidir. Fonun kendisi için bazen devlete büyük borçlar verilmesine neden olan bir diğer zayıflık da sigorta tarifelerinin düşük olması ve bu fonun yüksek maliyetlerine kıyasla gelirinin düşü olmasıdır.

Kod2: Tarım Sigortası Fonunun Tarım Bankası'na olan borç artışının ve tarım sigortası hizmetlerinden çiftçilerin memnuniyetsizliğinin yükselme eğilimi, bu fonun etkisizliği ve performansındaki olumsuz sonuçları göstermektedir.

Kod3: Sigorta yapısı sağlıksız bir temele dayanmaktadır. İran'da tarım sigortası, Amerikan tarım sigortasının körü körüne taklit edilmesidir. Bu sigorta için hiçbir araştırma yapılmamıştır; tazminat türlerinin belirlenmesi, ödenecek tazminatların uyumu ve bir bölgedeki ortak bir ürün için bile aynı tazminatın ödenmesi gibi konularda hiçbir koordinasyon bulunmamaktadır. Tüm bu sigorta işlemleri ve hatta tüm tarım işleri, emirle yönetilmektedir. Çiftçiye buğdayı belirli bir fiyattan satması emredilir. Ne çiftçi bu fiyata buğday satmayı bekleyebilir ne de kendileri bu fiyata buğday almayı umarlar. İran'da tarım sigortası, yıkılmakta olan bir duvar gibidir, ne ona güvenebilirsiniz ne de yıkılma tehlikesinden emin olabilirsiniz. Sadece olumsuz sonuçları vardır. Eğer bu sigorta hiç var olmasaydı, çiftçi kendi kendine yeterli olurdu . Birkaç kişinin bir araya gelmesiyle bu geniş ve uzun yolsuzluk sistemi de oluşmazdı.

Kod4: Tarım, ülkede çok önemli bir konudur. Tarım sigortası, bu mesleğe ve çiftçiye araçsal bir bakış açısıyla, çiftçiler ile sigorta fonu arasında gerekli güveni sağlayamamıştır. Bu nedenle çiftçinin sigorta fonu değerlendiricilerine olan bakışı şüpheci bir bakış açısıyla doludur ve sigortanın çiftçilere bakışı da araçsal bir bakış açısıdır. Bu ilişki sağlıklı olmadığı sürece işler yoluna girmeyecektir.

Kod5: Güçlü yanlar ya yoktur ya da fark etmemişimdir. Temelleri yıkılmış durumda. Şu an sıkışıp kaldık. Ne ileriye ne de geriye gidecek bir yol bulunmamaktadır. Bu alanda belirgin kişiler etkilidir ve yön belirlerler; bu yönlendirme sonucunda ortaya çıkan durum, şu anda var olan koşullardır. Şimdi, içinde kimse olmayan bir mezara ağlıyoruz.

Kod7 (Çiftçi): Memnun kalmadık. Ne fiyatlandırma şeklinden ne de davranış ve yanıtlama şeklinden. Ancak genel olarak ifade etmek gerekirse, yaklaşımlar şu şekildedir: ya rüşvet verirsiniz ya da tahammül edersiniz. Birincisi, belirlenen tazminat miktarı, uğranılan zarar ve ürün maliyetleri karşısında çok küçüktür. İkincisi, bazı ürünlerde, zararlar bir yılla sınırlı değildir; örneğin, bazı don zararlarında, ağaç dallarının ucu bile kurur ve ardışık birkaç yıl

ürün kaybı yaşanır. Tarım sigortası sadece bir yıl zararı dikkate alır, ki bu adil değildir.

Kod 11: Tarım sigortası üzerindeki mevcut koşullar pek istenilen durumda değil ve bunun sonuçları, farklı aşamalarda uzman kararlarının alınmaması ve uygulanmaması, ürünlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi ile prim ve zararların belirlenmesi gibi konularda sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Temel sonucu çiftçilerin memnuniyetsizliği ve tarım sektöründe çeşitli sorunlardır.

Kod 14 (Çiftçi): Değerlendiricilerin hasar tespiti sürecine yaklaşımından memnun değilim. Çiftçinin onurunu sorguluyorlar. Bir yıl ürünlerim dondu. Sigortalama sürecinde ağaçların değerlendirilme şeklinden ve donma sonrası hasarın değerlendirilmesinden hiç memnun değildim. Tazminat aldığım o yıl, sigorta şirketinin ödemesi yaklaşık olarak 6 ay sürdü ki bu çok uzun bir süredir.

Kod 15 (Çiftçi): Performanslarından memnun değilim. Aldığım zarar, sigorta şirketinin bana verdiği paradan 20 kat fazla. Bu doğru değil. Onlar çiftçiyi soyacak bahaneler buluyorlar. Hepsi çiftçi desteği diye adlandırılıyor ama aslında çiftçiyi soyuyorlar. Sigorta şirketleri çiftçilerden, hayvan yetiştiricilerinden ve balık yetiştiricilerinden aldıkları parayla hiçbir olumlu iş yapmıyorlar. Bir kez ceviz ağaçlarına gelen zarar için tazminat aldım. Gittiğimiz geldiğimiz yerde sonunda bize 13 milyon Toman tazminat verdiler. Bahçeye gelen zararın miktarı ise 180 milyonun üzerindeydi.

Kod 18 (Çiftçi): Birkaç yıl önce ceviz ağaçlarının donması zararından tazminat aldım. Miktarı çok azdı.

SONUÇ

Bu bölümde, araştırmacı önceki bölümde elde edilen bulguları özetleyerek ve yorumlayarak hedef olunan fenomenin genel bir görüntüsünü sunmaya ve bu fenomene ilişkin sorunları, zorlukları ve bunlardan çıkış yollarını açıklamaya çalışmaktadır. Bu bölümde ilk olarak, araştırmacı, katılımcıların görüşlerini kullanarak tarım sigortasının standart ve doğru rolünü tanımlamaya çalışmaktadır. Ardından, tarım sigortasının İran'daki gerçek durumunu, rolünü ve konumunu istenilen koşullara ne kadar uyduğunu veya uymadığını değerlendirmektedir.

Daha sonra, araştırmacı bulguları yorumlamakta ve araştırmanın genel sonuçlarını sunmaktadır. Bu sonuçları önceki araştırmalarla ve bu konudaki teorilerle karşılaştırarak araştırmanın sonuçlarının bu teorilerle ne ölçüde uyumlu veya uyumsuz olduğunu değerlendirmektedir.

İran'daki tarım durumuna genel bir bakışta, tarım sektörünün ülke ekonomisinde her zaman önemli bir payı olduğunu fark etmekteyiz. Ancak mevcut ülke koşullarına göre, bu önemli pay her yıl önceki yıla göre daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalır. Çünkü İran'daki tarım sektörü, potansiyel kapasitelerinden yeterince yararlanamıyor. Bu durumun temel nedeni, tarım sektöründe risk yönetiminin yeterince kurulmamış olması ve ülkedeki tarımın hala büyük bir kısmının, özellikle küçük çiftçilikte, suyun israfına ve toprak kalitesinin ve ürün kalitesinin azalmasına neden olan geleneksel tarım yöntemleriyle yapılmaya devam etmesidir.

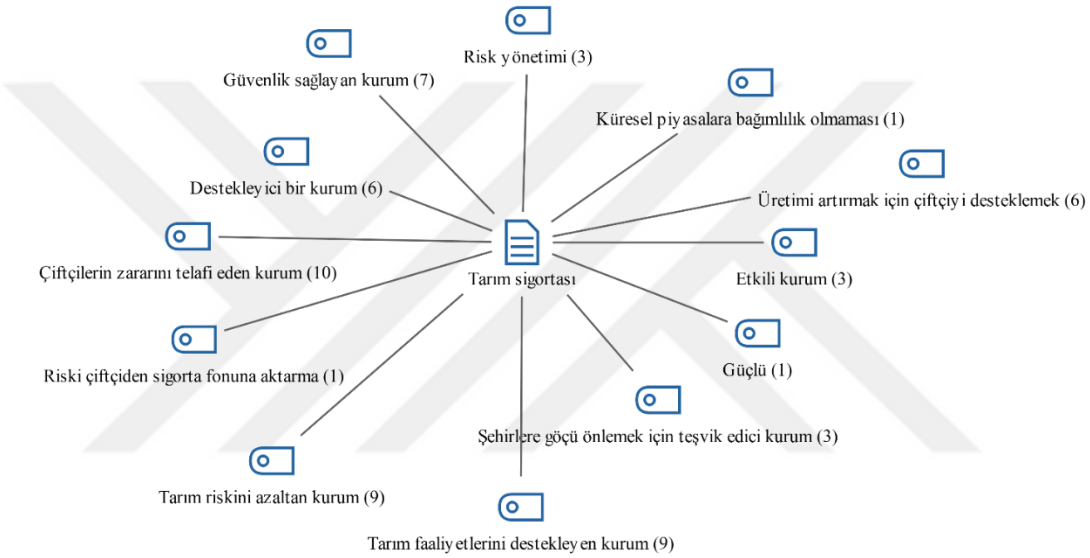
Yukarıda belirtilen konuların yanı sıra, İran'daki tarım, ekonomik anlamda en riskli faaliyetlerden biri olarak kabul edilmektedir ve bu faaliyette mevcut riskler, tarımın kırılganlığını ve hassasiyetini artırmaktadır.

Bu yorumlarla birlikte, İran'daki tarım sigortası, bu ihtiyaçlara ve boşluklara cevap verebilmelidir. Yani, tarım sigortası, katılımcılar için ideal

olarak tarım yöntemlerinden risk altındaki tehditlere kadar tüm bu konuları kapsamalıdır. Araştırmadaki katılımcılar da kendi ifadeleriyle, arzu edilen sigorta koşullarını belirtmişlerdir.

Genel olarak, tarım sigortasının ideal hedefleri ve programları, Katılımcıların görüşlerine göre Şekil 25'te belirtilmiştir.

Şekil 25: Katılımcıların, Tarım Sigortasının Görüşü

Kaynak: Araştırma Bulguları

Bu nedenle, tarım sigortası çiftçilere zihinsel güvence sağlamalı ve destekleyici bir kurum olarak, doğal ve iklimsel risklerle karşılaştıklarında çiftçilere verilen zararları telafi etmelidir. Dolayısıyla, risk azaltıcı bir kurum olan tarım sigortası, çiftçileri ve tarım faaliyetlerini desteklemelidir. Tarım sigortası doğru çalışmasıyla köylülerin şehirlere göç etmesini önler. Bu kurum, hayvansal ve tarımsal ürünlere destek vererek ve risk yönetiminden faydalanarak ülkenin gıda ve tarım ürünlerinin dışa bağımlılığını engellemek için etkili ve güçlü bir kurum olmalıdır.

Tarım sigortası, bir toplumda faaliyetinin ve genişlemesinin kar sağlama gerekliliği olan ticari ve ekonomik bir faaliyet olarak kabul edilir. Tarım sigortası

diğer ekonomik faaliyetler gibi arz ve talep boyutlarına sahiptir. Bu sektörün dengesi, maliyetlerin ve sunulan hizmetlerin miktarına bağlıdır.

Tarım sigortasının özel ekonomik ve sosyal sonuçları vardır. Açıkça herkes için görülen ekonomik sonuçları, bir yandan tarım ve hayvancılık ürünlerine verilen zararın telafi edilmesi, diğer yandan ise kendini bir ekonomik kurum olarak ayakta tutmaktır. Tarım sigortasının sosyal sonucu, tarım sektöründe güvenliğin sağlanması ve tarım faaliyetlerinin insanlar için cazip hale getirilmesi ve bu alana yatırım yapılmasının artırılmasıdır. Aksi takdirde, tarım faaliyetlerinden çıkan çiftçilerle birlikte ülkenin gıda üretimi temel sorunlarla karşılaşacaktır.

Araştırma sonuçları, İran'da tarım sigortası amaçlarına ulaşamadığını göstermektedir. Bu iddiayı destekleyen kanıt, çiftçilerin tarım sigortasından memnuniyetsizliğidir. Araştırmaya katılan çiftçilerin yanı sıra Tarım ve Tarım Sigortası Teşkilatı çalışanları ve personeli de çiftçilerin tarım sigortası tarafından sunulan hizmetlerden memnun değildir. Çiftçilerin hizmetlerden memnuniyetsizliği, görüşmelerde en sık tekrarlanan kod olarak (27 kez tekrar ederek) belirlendi. Bu durumun nedeni, çiftçilerin perspektifinden sigorta faaliyetlerinin adaletsizliği ve prim belirleme ve hasar tespitindeki adaletsiz fiyatlandırma olarak belirtildi.

İran tarım sigortası yönetiminde işlevsel bozulmasi, birden çok faktöre sahiptir ve yönetimsel zayıflık en önemli faktörlerden biridir. Yöneticilerin risk yönetimi, tarıma uygun iklim koşulları, modern tarım prensipleri, çiftçilerin katılımını ve memnuniyetini nasıl sağlayacakları konusundaki bilgi eksikliği ve görevlerine uyumsuz eğitim seviyeleri gibi etmenler, bu önemli ve etkili kurumu işlevsel bozulmaye sürüklemiştir. Diğer yandan, her eyalette tarım sigortası fonunun yönetimi doğrudan hükümet ve tarım bankasının denetiminde olup, karar alma konusunda pek özerklikleri yoktur.

Kültürel altyapılardan yasal düzenlemelere kadar eksik ve zayıf altyapılar, bu kurumdaki reformların gerçekleşmesini engelleyerek köklü

değişikliklere ihtiyaç olduğunu hissettirmektedir. Diğer yandan, tarım sigortası hizmetlerinin devlet tarafından tekelleştirilmesi, özel sektörün bu sektöre girmesine izin verilmemesine neden olmuştur.

Devletin tarıma doğrudan veya tarım sigortası aracılığıyla sağladığı destek veya desteğin olmaması, bu araştırmadaki zorlayıcı konulardan biridir. Birçok katılımcı, tarım sigortasının başarısını devletin vergi muafiyetleri ve teşviklerin artırılması gibi mali desteklerine bağlı görürken, diğerleri İran'daki sigorta endüstrisinin işlevsellik bozulmasını, devletin aşırı müdahalesini ve özel sektörün yönetmesi gereken konulara fazla müdahalesini suçlarlar. Bu nedenle, devletin müdahalesini azaltma, artırma veya sonlandırma konusunda karar vermek zor ve karmaşık bir süreçtir. Çünkü tarımdaki her alanında devletin varlığına yönelik eleştirilere rağmen, gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerde devletin tarıma ve ürün sigortasına destekleyici rolü olduğu söylenebilir. Ancak İran'daki devlet desteğini zorlayan şey, desteğin tek taraflı olmasıdır, örneğin ürünlerin garantili alımı veya zararların telafisi gibi, oysa gelişmiş ülkelerde devlet desteği çiftçilere krediler vererek üretim yöntemlerini iyileştirmelerini sağlar ve üretim maliyetlerini düşürür, bu da nihayetinde tüketicilerin dolaylı olarak bu desteklerden faydalanmasını sağlar.

İran'daki tarım sigortası, küresel standartlara ulaşmak için uzun bir yolculuk yapması gereken yeni bir kurumdur. Yapısal nedenler ve faktörler, çevresel faktörler, müdahaleci faktörler nedeniyle İran'daki tarım sigortası ideal bir durumda değildir. Hatalı yönetim ve yapısal sorunlar, İran'daki tarım sigortasını işlevsel bir çöküşle karşı karşıya bırakmıştır. İran'daki tarım sigortasının işlevsel çöküşünün oluşmasında en önemli müdahaleci faktörler, yasaların zayıflığı veya yönetim ve altyapı faktörleri ile ilgilidir.

İran'daki tarım sigortasının işlevsel bozulma, uzmanlık eksikliği, uzmanlık istatistiklerinin olmaması, düşük hizmet seviyesi, idari yolsuzluklar ve yüksek maliyetler gibi faktörlerin sonucudur. Tarım sigortası, hedeflerine

ulaşmak için, yönetim yapılarında, düzenlemelerde ve modern bilgilerin kullanımında temel değişiklikler yapmalıdır.

Tarım sigortasının hedeflerine ulaşması durumunda, üretim ve yatırım güvenliği, arz ve talebi dengeleme, çiftçilerin gelir dalgalanmalarını önleme, devlet maliyetlerini azaltma, çiftçileri eğitme, küçük çiftçileri destekleme, riski azaltma, daha fazla yatırım için teşvik ve mali zararları telafi etme gibi faydaları olabilir. İran'daki tarım sigortasında tazminat ödeme süreci uzundur. Bunun yanı sıra çiftçi ürünlerinin fiyatlandırılması ve zararların belirlenmesi şekli, tarım sigortasının en büyük zorluklarından biri olarak kabul edilir ve çiftçilerin memnuniyetini sağlayamamıştır. İran'ın olaylı iklim koşulları, tarım sigortasını zorlayan çeşitli zorluklarla karşı karşıya getirir. Etkili bir çözüm bulunamazsa, bu durum tarım sigortasını mali açıdan zayıflatabilir.

- **Araştırma Sonuçlarının Daha Önceki Deneyimlerle Karşılaştırılması**

Araştırmanın sonuçları, birinci bölümde literatür kısmında yer alan bazı önceki araştırmalarla karşılaştırılmış ve burada özet olarak değerlendirilmiştir.

Ghasemian (2024): Sosyal-ekonomik faktörlerin tarım sigortası talebine etkilerini incelemiştir. Eğitim düzeyi, tarla tehlike geçmişi ve tazminat ödemeleri gibi faktörler talebi artırırken, gelir düzeyi ve sigorta ofisine uzaklık gibi değişkenler talebi azaltabilir. Bu bulgular, mevcut araştırmayla çelişmemektedir.

Niakan (2022): Sigorta yatırımcılarının ihtiyaçları ile mevcut fon durumu arasında önemli farklılıklar bulunduğunu ve müşteri memnuniyetinin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Çözüm önerileri arasında ürün tasarımı ve süreçlerin dijitalleştirilmesi bulunmaktadır. Bu, mevcut araştırmayla uyumludur.

Ahmedi (2022): Tarım sigortasının çiftçi risk yönetiminde önemli bir rol oynadığını ve finansal riski azalttığını göstermiştir. Düşük memnuniyet, sigortanın hedeflerine ulaşamadığını gösterse de, bu bulgular mevcut araştırmayla uyumludur.

Salimi (2022): Memnuniyet düzeyi ile gelir arasında ters ilişki, sigorta sözleşmesi yapma ile gelecek yıl sigortalama olasılığı arasında ise pozitif ilişki bulmuştur. Çiftçilerin sigortaya teşvik edilmesi için sekiz faktör belirlenmiştir. Bulgular, mevcut araştırmayla uyumludur.

Panahi Jokandan (2021): Tarım sigortasının tarımsal üretimi ve çiftçi katılımını artırabileceğini vurgulamıştır. Eksikliklerin giderilmesi durumunda sigortanın performansını iyileştirebileceğini belirtmiştir. Bu, mevcut sonuçlarla uyumludur.

Ajoudani (2020): Kooperatif üyelerinin tarım sektöründeki engelleri yeterince fark edemediklerini ve eğitim eksikliklerini vurgulamıştır. Bu bulgular, mevcut araştırmayla uyumludur.

Dick (2010): Tarım sigortasının devlet destekli olarak yürütüldüğünü ve bunun tarım yatırımlarını teşvik ettiğini söylemiştir. Sigorta prim teşvikleri gibi müdahalelerle desteklendiğini belirtmiştir. Bulgular, mevcut araştırmayla uyumludur.

Hossein Nejad Mir (2019): Sigortanın gelişimi için farkındalık artırımı ve taahhütlerin zamanında yerine getirilmesi gerektiğini önermiştir. Eğitim ve iletişim programları gibi öneriler mevcut araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Alibeigi (2017): Sigorta sistemindeki sorunların iş güvenliği eksikliği ve düşük hizmet kalitesi gibi faktörlerden kaynaklandığını ve bu durumun kırsal kalkınmayı engellediğini belirtmiştir. Bulgular, mevcut araştırmayla uyumludur.

Bu özet, araştırmanızın bulgularının mevcut literatürle nasıl uyumlu olduğunu ve tarım sigortasının geliştirilmesi için hangi stratejik önerilerin sunulabileceğini göstermektedir**.**

Araştırma sonuçlarından çıkan önerşler:

- Devlet tarafından yönlendirilen desteklerin geliştirilmesi, sürdürülmesi ve yönetilmesi.
- Özel sektörün katılımını teşvik etmek ve gereksiz devlet müdahalelerinin azaltılması için zemin oluşturulması.
- Ticari sigorta sektörünün bu alana girişine zemin hazırlanması.
- Personelin iklim koşulları, çiftçilerle iletişim ve risk yönetimi konularındaki bilgi düzeylerini artırmak için görevleri sırasında eğitilmesi.
- Çiftçilerin katılımını teşvik etmek için teşvik edici yöntemlerin kullanılması. Örneğin, ürün kayıplarını önlemek için yaratıcı fikirlere sahip çiftçilere prim ödemelerinden muafiyet sağlanması.
- Çiftçilere sigorta kullanımı kültürünün yaygınlaştırılması için düzenli eğitim ve tanıtım sınıflarının düzenlenmesi.
- İklim riskleri ile mücadele etmek için Ziraat Cemiyeti ile birlikte eş zamanlı eğitim sınıflarının düzenlenmesi.
- Her eyaletin iklim ve doğa koşulları dikkate alınarak sabit ve güvenilir sigorta yasalarının gözden geçirilmesi ve sunulması.
- Yöneticilerin seviyesinde karşılıklı artışın sağlanması için bilimsel konferanslar ve sempozyumlar düzenlenmesi.
- Çiftçilerin, araştırmacıların ve sigorta yetkililerinin uygulanabilir fikirlerini teşviki ve desteklenmesi.
- Devlet ve Ziraat Bankası ile karşılıklı ve eşit düzeyde ilişkiler kurulması ve sigorta sektörünün Ziraat Bankası'nın denetiminden çıkarılması.
- Kapsamlı hizmetlerin geliştirilmesi için sigortalı çiftçilerin görüşlerinden yararlanılması.

Bu araştırma, İran'da tarım sigortası ve performansıyla ilgili çeşitli boyutların incelenmesini gerektirmektedir. Araştırmacı, tarım sigortası ve tarım kurumu kurumlarının 22 çalışanıyla ve bazı çiftçilerle görüşmeyi yapılmıştır. Ancak tüm koordinasyon ve takiplere rağmen, araştırmacı banka yöneticileriyle görüşme yapmayı başaramadı. Bu kişilerle yapılan görüşmeler, sigortanın bankadan bağımsız olmamasına yönelik katılımcıların büyük eleştirisini ortaya çıkarabilirdi, ancak bu başarı sağlanamadı. Diğer yandan, sigorta hizmetlerinden yararlanan çiftçiler, sigorta hizmetlerine adil ve bilimsel bir değerlendirme yapmaya pek istekli değillerdi. Onların görüşleri daha çok şikayetlere benziyordu ve bu durum, koşulları ve durumları göz önünde bulundurulduğunda öngörülebilirdi.

KAYNAKÇA

ADAMS, R. M.: 1962 — "Agriculture and Urban Life in Early Southwestern Iran: Archeological survey provides a basis for observing broad changes during 7000 years of sedentary life", **Science**, 136/3511, p109-122.

AGRİCULTURAL İNSURANCE FUND.: 2013 — **Principles and Fundamentals of Agricultural Insurance (Horticulture, Crops, and Livestock),** Agricultural Education and Extension Publications. کتاب مبانی و اصول بیمه محصولات کشاورزی (باغی زراعی و دام) - فروشگاه اینترنتی کتاب آوای ظهور (avayezohoor.ir)

AHMADI, K., EBADEZADEH, H., ABDSHAH, H., KAZEMIAN, A., & RAFII, M.: 2020 — **Agricultural Statistics Yearbook for the Crop Year 2017-2018: Crop Products**, (Vol. 1), Information and Communication Technology Center, Ministry of Agriculture Jihad.

AHMEDI, H.: 2022 — "The Impact of the Production Surge Insurance Scheme on the Performance of Farmers and the Agricultural Insurance Fund of Kurdistan Province", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Kurdistan University, Faculty of Agriculture, Farsça.

AJOUDANI, E.: 2020 — "Determining the Optimal Combination of Supportive Policy Tools in Agricultural Crop Products", **Yayımlanmamış Doktora Tezi,** Payame Noor University of Tehran, Tehran,

Farsça.

AL-HURR AL-AMILI, M. I. H.: 2011 **Al-Wasa'il Al-Shi'a Ila Tahsil Masa'il Al-Shari'a** (Vol. 15), Dar Ihya' Al-Turath Al-Arabi.

ALAM, A. F., BEGUM, H., MASUD, M. M., AL-AMIN, A. Q., & LEAL FILHO, W.: 2020 "Agriculture Insurance for Disaster Risk Reduction: A Case Study of Malaysia", **International Journal of Disaster Risk Reduction,** 47, p 101626.

AKHLAQ, S. H.: 2023 **The Making of Shia Ayatollahs**, Rowman & Littlefield. doi: 10.5771/9781793655165

ALEXANDER, J. S., AGVAANTSEREN, B., GONGOR, E., MIJIDDORJ, T. N., PIAOPIAO, T., REDPATH, S., ... & MISHRA, C.: 2021 "Assessing the Effectiveness of a Community-Based Livestock Insurance Program", **Environmental Management,** 68/1, 87-99.

ALIBEIGI, A. H., ADINEVAND, Z., GHOLAMI, M., & SHAHBAZI, S.: 2017 "Pathology of the Agricultural Insurance System from Viewpoint of Insurance Specialists at Kermanshah Township", **Journal of Rural Research,** 7/4, 590_591. https://sid.ir/paper/180829/en

ALTOWAİTEE, M., ABDULAİ, A. M., & İSLAM, M. N.: 2022 **Islamic Republic of Iran. In The Palgrave Handbook of Comparative Public Administration: Concepts and Cases. In (pp. 537-565).** Singapore: Springer Nature

Singapore. https://doi.org/doi:10.1007/978-981-19-1208-5_19

ANTÓN, J. A. S. K.: 2011 "Risk Management in Agriculture in Spain", **OECD Food, Agriculture and Fisheries Publishing,** 43. https://doi.org/10.1787/5kgj0d57w0wd-en

ARSLAN, M. N., & AKHAN, S.: 2018 "Dünyada Su Ürünleri Yetiştiricilik Sigortaları Uygulamaları", **Journal of Anatolian Environmental and Animal Sciences**, 3/3, 152-157.

ARYAN, F.: 2015 "Investigating the Barriers to Strategy Implementation in the Agricultural Insurance Fund", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Payame Noor University of Tehran, Tehran West Center.

ASTROV, V., GHODSI, M., GRIEVESON, R., & STEHRER, R.: 2018 **The Iranian Economy: Challenges and Opportunities,** T. V. I. f. I. E. S. (wiiw).

AZKIA, M., & JAFARI, H.: 2018 **Practical Research Methods of Basic Theory Application,** Keihan, Tehran.

BARIŞ, Ö.: 2007 "Türkiye'de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortalarının AB'ne Uyumu Açısından Değerlendirilmesi", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.

BAZOOBANDI, S., "Iran’s Foreign Policy Making: Consensus

HEIBACH, J., & RICHTER, T.: 2023 Building or Power Struggle?", **British Journal of Middle Eastern Studies**, p1-24. https://doi.org/10.1080/13530194.2023.2189572

BIAZAR SHIRAZI, A.: 1994 **Resaleh Novin: Translation of sections from Tahrir al-Wasilah by Imam Khomeini, with additions and explanations, and the latest religious inquiries (Vol. 2),** Islamic Culture Publishing Office.

BORN, P., & VISCUSI, W. K.: 2006 "The Catastrophic Effects of Natural Disasters on Insurance Markets", **Journal of Risk and Uncertainty,** 33, p55-72.

BOZKURT, İ. M., & KOÇ, M.: 2018 **Islamic Republic of Iran. In Handbook of Research on Sociopolitical Factors Impacting Economic Growth in Islamic Nations,** In (pp. 122-146). IGI Global

BRIYS, E., & SCHLESINGER, H.: 1990 "Risk Aversion and the Propensities for Self-Insurance and Self-Protection", **Southern Economic Journal,** p458-467.

CARTER, M., DE JANVRY, A., SADOULET, E., & SARRIS, A.: 2017 "Index Insurance for Developing Country Agriculture: A Reassessment", **Annual Review of Resource Economics,** 9, p421-438.

CASTAÑEDA VERA, A.: 2016 "Agricultural Insurance Policies in Spain and the EU: An Analysis of Existent and New Risk Management Tools Focusing on Indirect Risk Assessment, and Asymmetric Information", **Yayımlanmamış Doktora Tezi,** Agronomos,

Spain.

COLE, S. A., & XIONG, W.: 2017 "Agricultural Insurance and Economic Development", **Annual Review of Economics,** 9, p235-262.

CRESWELL, J. W., & CRESWELL, J. D.: 2017 **Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches**, Sage Publications.

DATA.WORLD BANK.: 2022 Data. Retrieved from : https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD.ZG?end=2022&start=1961&view=chart.

DIAZ-CANEJA, M. B., CONZE, C. G., DITTMANN, C., PINILLA, F. J. G., & STROBLMAIR, J.: 2008 **Agricultural Insurance Schemes (p. 302),** Luxembourg, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union.

DICK, W., & WANG, W.: 2010 "Government Interventions in Agricultural Insurance", **Agriculture and Agricultural Science Procedia**, 1, p4-12.

DOĞAN, R.: 2012 "Türkiye'de ve Avrupa'da Tarım Sigortaları Uygulamaları", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.

EHSANI, M., & KHALEDI, H.: 2024 "Pathways And Technologies For Modern Irrigation Services: Iran Country Paper", **Irrigation And Drainage,** doi:

10.1002/ird.2945

ELGIN, F. C.: 2008 "Kentsel Dönüşüm Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi - Pangaltı Örneği", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Fen Bilimleri Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi

ERSOY, B., & MERAL, H.: 2023 "Türkiye'de Sigorta Araştırmalarının Genel Görünümü: Doktora Tezlerinin İçerik Analizi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** 25/2, 480-498.

ESEN, A., & CHIBLI, M.: 2020 **Orta Doğu ve Batı Asya'da Yerel Yönetim Sistemleri.** UCLG-MEWA.

ETEMADI, G.: 2016 "Investigating the Impact of Agricultural Insurances on the Production Levels and Growth of the Agricultural Sector in Iran", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Islamic Azad University, Central Tehran Branch.

EYVAZOVA, S. : 2024 "International Legal Status Of The World Trade Organisation In The Context Of Economic Globalisation", **Baltic Journal of E Studies,** 10/1, p80-91.

FADHIL, R., YUSUF, M. Y., BAHRI, T. S., & MAULANA, H.: 2021 "Agricultural Insurance Policy Development System i Indonesia: A Meta-Analysis", **Journal of Hunan University Natural Sciences,** 48/2.

FARZANEGAN, M. R., & FISCHER, S.: "Lifting of International Sanctions and the Shadow Economy in Iran—A View from Outer

2021 Space", **Remote Sensing,** 13/22, p4620. https://doi.org/10.3390/rs13224620

FATEMI, Z. R., & JALAEI.: 2022 "An Analysis of the Optimal Size of Government on Employment in the Agricultural Sector of Iran's Economy", **Village and Sustainable Spatial Development,** 3/4, p22-43. https://doi.org/10.22077/VSSD.2022.5587.1127

FEYZ, A. R.: 1992 **Principles of Jurisprudence,** University of Tehran Press.

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS.: T.Y https://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=IRN

GAZALI, G.: 2024 "Pembentukan Peraturan Daerah Berbasis Syariah Perspektif Otonomi Daerah dan Hukum Nasional INDONESIA." **Mu'amalat: Jurnal Kajian Hukum Ekonomi Syariah** 16.1, 69-84.

GHASEMNEJAD, A., KHOSHBAKHT, K., MAHMOUDI, H., & SAYAHNIA, R.: 2024 "Assessing the trends and drivers of agricultural land use change in the Ramsar County, northern Iran". **Environmental and Sustainability Indicators**, doi: 10.1016/j.indic.2024.100410

GHASEMIAN, S., DOURANDISH, A., GHORBANI, M., & "Investigating the Factors Affecting the Decreased Demand for Insurance of Agricultural Products (Case Study: Wheat Farmers of Torbat-Jam City)", **Rural**

SAKHI, F.: 2024 **Development Strategies**. https://doi.org/10.22048/rdsj.2024.395458.2096

GHORJI, A. L.: 1992 **Law Essays,** University of Tehran Press, Institute of Publishing and Printing.

GLOTOVA, I. I., TOMILINA, E. P., KLISHINA, Y. E., & UGLITSKIKH, O. N.: 2024 "Agricultural Insurance as a Factor of Sustainable Agricultural Development", **In Sustainable Development of the Agrarian Economy Based on Digital Technologies and Smart Innovations**, Cham: Springer Nature Switzerland, p171-176

GOLMOHAMMADI, F.: 2022 "Agriculture and Rural Development Plans in Iran: Situations and Problems", **Black Sea Journal of Agriculture,** 5/1, p27-39. https://doi.org/10.47115/bsagriculture.984780

GOODWIN, B. K., & MAHUL, O. (2004) **Risk Modeling Concepts Relating to the Design and Rating of Agricultural Insurance Contracts** (Vol. 3392), World Bank Publications.

GÜLER, İ.: 2007 "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan Tarım Sigortaları", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Gazi Üniversitesi, İktisat Anabilim Dalı, Ankara.

GÜNGÖR, M.: 2006 "Türkiye'de Tarım Sigortası Uygulamaları ve Devlet Destekli Tarım Sigortası", **Yayımlanmamış Doktora Tezi,** Marmara Üniversitesi, Turkey.

HACAK, H.: 2006 "İslâm Hukukunda sigorta ve fıkıh bilginlerinin

sigortaya yaklaşımının genel bir değerlendirmesi." **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** (30), 21-50.

HAERI, M.:1994 **An Analysis of Article 10 of the Civil Code: The Principle of Freedom of Contracts**, Keyhan.

HARRINGTON, S. E.: 1991 "Public Policy and Property-Liability Insurance. In R. W. Kopcke & R. E. Randall (Eds.), The Financial Condition and Regulation of Insurance Companies", **Federal Reserve Bank of Boston**, p239-259.

HAZELL, P. B.: 1992 "The Appropriate Role of Agricultural Insurance in Developing Countries", **Journal of International Development,** 4/6, p567-581.

HEMRIT, W.: 2020 "Determinants Driving Takaful and Cooperative Insurance Financial Performance in Saudi Arabia", **Journal of Accounting & Organizational Change,** 16/1, p123-143. https://doi.org/10.1108/JAOC-03-2019-0039

HENSE, C., & MCFERRAN, K. S.: 2016 "Toward a Critical Grounded Theory", **Qualitative Research Journal,** 16/4, 402-416. https://doi.org/10.1108/QRJ-08-2015-0073

HERBOLD, J.: 2014 "New Approaches to Agricultural Insurance in Developing Economies. In D. Khn (Ed.)", **Finance for Food** (p. 199). Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-54034-9_9

HONCHARENKO, I., & SHYSHPANOVA, N.: 2022 "Agricultural Insurance as a Condition for Sustainable Development of Rural Areas", **Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science**, 26/1, p59-68.

HOSSEIN NEJAD MIR, N. G., SAEED, G., RAHIMIAN, M., & RAHMANI KARCHGANI, M.: 2019 "Exploring the Solutions of Agricultural Insurance Development in Iran", **Village and Development,** 22/1, p71-86.

ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN CUSTOMS ADMINISTRATION (IRICA).: 2022 "Statistics of Country's Exports and Imports", Retrieved from http://epl.irica.ir

JAFARIAN KIKANLOU, N., & BOZORGMEHR, K.: 2015 "Evaluating the Effects of Agricultural Product Insurance on Sustainable Agricultural Development: A Case Study of Qazi Rural District, Maneh and Samalqan County", F**irst National Conference on Sustainable Development in Geography, Planning, Architecture, and Urban Planning**, Tehran.

KAJWANG, B.: 2022 "Capacity Building for Agriculture Insurance: Lessons from Developed Economies", **American Journal of Agriculture,** 4/1, 89-109.

KARAMI, E., ZAMANI, G. H., & "Determinants of Continuation of Agricultural Products Insurance", **Journal of Agricultural**

KESHAVARZ, M.: 2008 **Economics and Development,** 19, p35-97.

KAZEMI KHORASANI, M. A. E., & NAEINI, M. H.: 1997 **Fawa'id al-Usul**, Society of Seminary Teachers of Qom, Islamic Publishing Institute.

KHALEDI, K. S.: 2013 "Economic Loss of Dust Storms in Iran West Provinces: Case Study of Ilam, Khuzestan, and Kermanshah", **Economic Modelling,** 7/23, p105-125.

KHAN, H. W.: 2022 "An Analytical Study of the Opinions of Collective Jurisprudential Institutions on Prevailing Insurance", **ĪQĀN,** 4/2, p53-71. https://doi.org/10.36755/iqan.v4i2.393

KHODADADI, B.: 2022 "Iranian Religious-Political Development in Light of Three Epochal Transformations", **Political Studies Forum,** 3/1, p27-45. Editura Universității de Vest. https://doi.org/10.58441/psf.v1i3.4

KHOMEINI, R.: 2006 **Translation of Tahrir al-Wasilah (Vol. 6),** Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works.

KONECKI, K. T.: 2018 "Classic Grounded Theory—The Latest Version: Interpretation of Classic Grounded Theory as a Meta-Theory for Research", **Symbolic Interaction,** 41/4, p547–564. https://doi.org/10.1002/symb.361

KÜÇÜK, G.: 2021 "Tarım Sigortalarının Tarımsal Üretim Üzerindeki Etkileri: ABD ve Avrupa Ülkeleri İle Türkiye Karşılaştırması", **Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi**, 5/13, p75-88.

KUHN, T. S.: 1970 **The Structure of Scientific Revolutions (Second Edition)**, International Encyclopedia of Unified Science.

KVALE, S., & BRINKMANN, S.: 2009 **InterViews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing (Second Edition),** Sage Publications.

LEIVA, A. J., & SKEES, J. R.: 2008 "Using Irrigation Insurance to Improve Water Usage of the Rio Mayo Irrigation System in Northwestern Mexico", **World Development,** 36/12, p2663-2678.

LLANTO, G. M.: 2007 "Overcoming Obstacles to Agricultural Microfinance: Looking at Broader Issues", **Asian Journal of Agriculture and Development,** 4/2, p23-40.

MACK, N., WOODSONG, C., MACQUEEN, K. M., GUEST, G., & NAMEY, E.: 2005 **Qualitative Research Methods: A Data Collector's Field Guide**, Family Health International. Research Triangle Park.

MADANI, K., AGHAKOUCHAK, A., & MIRCHI, A.: "Iran's Socio-Economic Drought: Challenges of a Water-Bankrupt Nation", **Iranian Studies,** 49/6, p997-1016.

2016

MAGHSOUDI, M., & MAGHSOUDI, M.: 2021 "Geodiversity of Iran", I**n Desert Landscapes and Landforms of Iran**, p147-163 https://doi.org/10.1007/978-3-030-58912-7_7

MAHUL, O., & STUTLEY, C. J.: 2010 **Government Support to Agricultural Insurance: Challenges and Options for Developing Countries**, World Bank Publications.

MESBAH, A. O. N., MARYAM, & KIANI RAD, A.: 2022 "SWOT Analysis of Micro Agricultural Insurance Development in Rural Areas", **Agricultural Economics,** 4/2, p191-203. https://doi.org/10.30495/jae.2022.15437.1773

MEUWISSEN, M. P., DE MEY, Y., & VAN ASSELDONK, M.: 2018 "Prospects for Agricultural Insurance in Europe", **Agricultural Finance Review,** 78/2, p174-182. https://doi.org/10.1108/AFR-04-2018-093

MILES, M. B., HUBERMAN, A. M., & SALDAÑA, J.: 2014 **Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook (Third Edition),** SAGE Publications.

MIR ABBASI, S. B., MOUSAVI MIRKLAI, S. T., SADEGHI, M., & PAK SIMA, I.: 2024 "Legal Analysis of Existing Obstacles in Iran's Export and Import Laws for Permanent Membership in the World Trade Organization", **Economic and Commercial Law Research Quarterly,** 1/3, p45-77.

MOJAVERIAN, S. M., & AMIRNEJAD, "Investigating Factors Affecting Insurance Demand by Rice Farmers (Case Study)",

H.: 2009 **Agriculture Journal,** 1/1, p151-162.

MORADI, M., & MIRALMASI, A.: 2020 **Pragmatic Research Method (First Edition),** The School of Quantitative and Qualitative Research. https://analysisacademy.com/

MINISTRY OF COOPERATIVES, LABOUR, AND SOCIAL WELFARE.: 2023 **Statistical Yearbook 2023.** https://amar.org.ir/salnameh-amari

MOTAMED, M.: 2017 "Developments in Iran's Agriculture Sector and Prospects for US Trade", **Economic Research Service**/USDA: Washington, DC, USA.

NAJAFI, B., & AHMADPOUR BARAZJANI, M.: 2001 "Evaluation of the Performance of Agricultural Products Insurance Program", **Agricultural Economics and Development,** 9/35, p79-108. SID. https://sid.ir/paper/24266/fa

NASERI, B., & BAHARI, A.: 2023 "WITHDRAWN: The Impact of Macro-Economy Variables on the Economic Growth in Iran", **Research Square.** https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2326107/v1

NIAKAN, L., & KHADIVAR, A.: 2022 "Analysis of the Needs and Expectations of the Policyholders of the Agricultural Insurance Fund", **Agricultural Economics,** 16/3, 145-167. https://doi.org/10.22034/iaes.2022.555857.1928

NNADI, F. N., CHIKAIRE, J., "Agricultural Insurance: A Strategic Tool for Climate Change Adaptation in the Agricultural

ECHETAMA, J. A., IHENACHO, R. A., UMUNNAKWE, P. C., & UTAZI, C. O.: 2013 Sector", **Net Journal of Agricultural Science**, 1/1.

NOROUZI, F.: 2004 "Agricultural Products Insurance in the World and Iran", **Office of Insurance Research**. Report.

NOURI, M., HOMAE, M., PEREIRA, L. S., & BYBORDI, M.: 2023 "Water Management Dilemma In The Agricultural Sector Of Iran: A Review Focusing On Water Governance", **Agricultural Water Management,** 288, doi:10.1016/j.agwat.2023.108480

ONEGINA, V., & VNUKOVA, N.: 2019 **Agricultural Insurance in the USA: An Example of Public-Private Partnerships in Agricultural Risk Management**, Shioda GmbH.

ÖZDEMİR, A., & BAYLAN, G.: 2017 "Türkiye'de Tarım Sigortacılığının Gelişimi ve Yarattığı Etkiler", **Kesit Akademi Dergisi,** 12, p89-115.

PANAHI JOKANDAN, F.: 2021 "The Impact of Agricultural Product Insurance on Rural Empowerment (Case Study: Talesh)", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Payame Noor University, Gilan Province, Talesh Payame Noor Centre.

PATTON, M. Q.: 2002 **Qualitative Research & Evaluation Methods,** Sage Publications.

PILEVAR, M.: 2010 "The Jurisprudential Foundations of the Legitimacy of Insurance Contracts", **Fiqh and Islamic Law Principles**, 6/2, p119-137.

POURFARAJ, A., MEHREGAN, N., KARIMI POTANLAR, S., & ESKANDARIATA, M. R.: 2019 "Regional Inequality in Iran and the Impact of Economic Factors: A Spatial Econometric Approach", **Iranian Economic Review,** 23/2, p297-318. https://doi.org/10.22059/IER.2019.70279

POUYAN, S., MOJGAN, B., VENKATESH, C., JOHN, P., MEHRZAD, K., & HAMID REZA, P.: 2023 "Spatiotemporal Monitoring Of Droughts In Iran Using Remote-Sensing Indices", **Natural Hazards,** 117/1, p1-24. https://doi.org/10.1007/s11069-023-05847-9

PRATIWI, L. P. K., & BUDIASA, M.: 2022 "Effectiveness of Agricultural Insurance Program as a Sustainable Agricultural Development Effort", **SEAS (Sustainable Environment Agricultural Science),** 6/2, p134-143.

RAHMANI KARCHGANI, M.: 2007 **An Introduction to Insurance and Agricultural Insurance**, Nashr Amoozesh Keshavarzi.

REYES, C. M., AGBON, A. D., MINA, C. D., & GLORIA, R. A. B.: "Agricultural Insurance Program: Lessons from Different Country Experiences", **PIDS Discussion Paper Series, 2.** https://hdl.handle.net/10419/173579

2017

ROBLES, M.: 2021 "Agricultural Insurance for Development: Past, Present, and Future", In K. Otsuka & S. Fan (Eds.), Agricultural Development: New Perspectives in a Changing World (pp. 563-594). **International Food Policy Research Institute (IFPRI).**

SALDAÑA, J.: 2013 **The Coding Manual for Qualitative Researchers (2nd ed.),** Sage Publications. www.sagepublications.com

SALIMI, H.: 2022 "Identification of Barriers to Agricultural Insurance Development and Solutions to Overcome Them from the Perspective of Farmers and Insurance Fund Experts in Saqqez", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Zanjan University, Faculty of Agriculture.

SAMANI, J. M., & SULEIMANI MORCHEHKHORT I, E.: 2008 "Expert Opinion on the Amendment of the Agricultural Insurance Law Enacted in 1983". Tehran, Iran: **Research Center of the Islamic Consultative Assembly.** Retrieved from https://sid.ir/paper/796200/fa

SBKIR.: T.Y Retrieved From http://www.sbkiran.ir/

SEVIM, U.: 2010 "Türkiyede Tarım Sigortalarında Tarım Sigortaları Havuzu ve Tarsim Uygulaması", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

SHEIKHZEINODDIN, A., & ELAHI, M.: 2022 "Agricultural Sustainability Assessment in the Iranian Provinces", **Journal of Agricultural Science and Sustainable Production**, 32/2, p349-366.

SIDIBÉ, Y., FOUDI, S., PASCUAL, U., & TERMANSEN, M.: 2018 "Adaptation to Climate Change in Rainfed Agriculture in the Global South: Soil Biodiversity as Natural Insurance", **Ecological Economics,** 146, p588-596.

SIHEM, E.: 2019 "Economic and Socio-Cultural Determinants of Agricultural Insurance Demand Across Countries", **Journal of the Saudi Society of Agricultural Sciences,** 18/2, p177-187.

SILVERMAN, D.: 2013 **Doing Qualitative Research: A Practical Handbook**, Sage Publications.

SMITH, V. H., & GLAUBER, J. W.: 2012 "Agricultural Insurance in Developed Countries: Where Have We Been and Where Are We Going?", **Applied Economic Perspectives and Policy,** 34/3, p363-390.

SMITH, V. H., GLAUBER, J., & DISMUKES, R.: 2016 **Rent Dispersion in the US Agricultural Insurance Industry (Vol. 1532),** International Food Policy Research Institute.

SMITH, V. L.: 1968 "Optimal Insurance Coverage", **Journal of Political Economy,** 76, p68-77.

SOBHANI, S. R., ARZHANG, P., SOLTANI, E., & "Proposed Diets For Sustainable Agriculture And Food Security In Iran", **Sustainable Production And Consumption,** 32, 755-764.

SOLTANI, A.: 2022

STATISTICAL CENTER OF IRAN.: 2011 **Results of the 2011 Agricultural Products Survey**, Statistical Center of Iran.

STATISTICAL CENTER OF IRAN.: 2022 **Agricultural Export Report for the Year 2022,** Tehran: Statistical Center of Iran.

STRAUSS, A., & CORBIN, J.: 2014 **Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory (Second Edition),** Sage Publications.

SÜMER, G., & POLAT, Y.: 2016 "Dünyada Tarım Sigortaları Uygulamaları ve TARSİM", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 18/1, p236-263.

TAUFIKI, M., & PUTRA, G. R. A.: 2022 "Konsep Ijtihad Imam Asy-Syaukani", **ADALAH,** 6/1, p35-42. https://doi.org/10.15408/adalah.v6i1.26568

TAZUDDIN, S. M.: 2020 "Islamic Insurance vs. Conventional Insurance: A Comparative Case Study", **International Journal of Innovative Science and Research Technology,** 5/7, p1349-1353. https://doi.org/10.38124/IJISRT20JUL799

TEMUR, B.: 2017 "Küresel Isınmanın Türkiye'de Tarım Sektörü Üzerine Etkisi: Bir ARDL Modeli Uygulaması", **Yayımlanmamış Doktora Tezi,** Anadolu University, Turkey.

TIMSINA, K. P., GHIMIRE, Y. N., "Does Program Linking with Insurance Make Agriculture Insurance Sustainable?", **Journal**

KANDEL, G., & DEVKOTA, D.: 2018 **of Agriculture and Natural Resources,** 1/1, 6-20.

TUO, G.: 2016 "How to Promote Agricultural Insurance in China?", **China Agricultural Economic Review,** 8/2. https://doi.org/10.1108/CAER-01-2016-0016

TURKAMANI, J., & MOUSAVI, S. N.: 2011 "Effects of Crop Insurance on Productivity and Risk Management: A Case Study of Fars Province", **Quarterly Journal of Agricultural Economics Research,** 3/4, p1-26.

TURYSBEK, A. K., & KENZHEBAYEVA, S. M.: 2023 "Agricultural Insurance System: Review of the Experience of Developed Countries", **Problems of AgriMarket,** 2, p158-166. https://doi.org/10.46666/2023-2.2708-9991.15

WANG, M., SHI, P., YE, T., LIU, M., & ZHOU, M.: 2011 "Agriculture Insurance in China: History, Experience, and Lessons Learned", **International Journal of Disaster Risk Science,** 2, p10-22.

WIDISS, A. I.: 1995 "Obligating Insurers to Inform Insureds about the Existence of Rights and Duties Regarding Coverage for Losses", **Conn. Ins. L.J.,** 1, p67.

YAZGI, F. E.: 2017 "Türkiye'de Tarım Sigortası Uygulamaları, Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Alternatif Model Arayışı", **Yayımlanmamış Doktora Tezi,** Ankara Üniversitesi, Ankara.

ZAND, P., "Socio-economic Impacts of Investment

MIRZAIE, H., MEHRABI, H., & NABIEIAN, S.: 2019 Development Policy on the Agricultural Sector", **International Journal of Agricultural Management and Development (IJAMAD),** 9/4, p347-362.

EKLER

Araştırmadan çıkarılan kodların önemine ve tekrarına göre düzenlenmiş olan 26 numaralı şekil diyagram bulutu, daha önemli ve sık tekrar eden kodları kalın

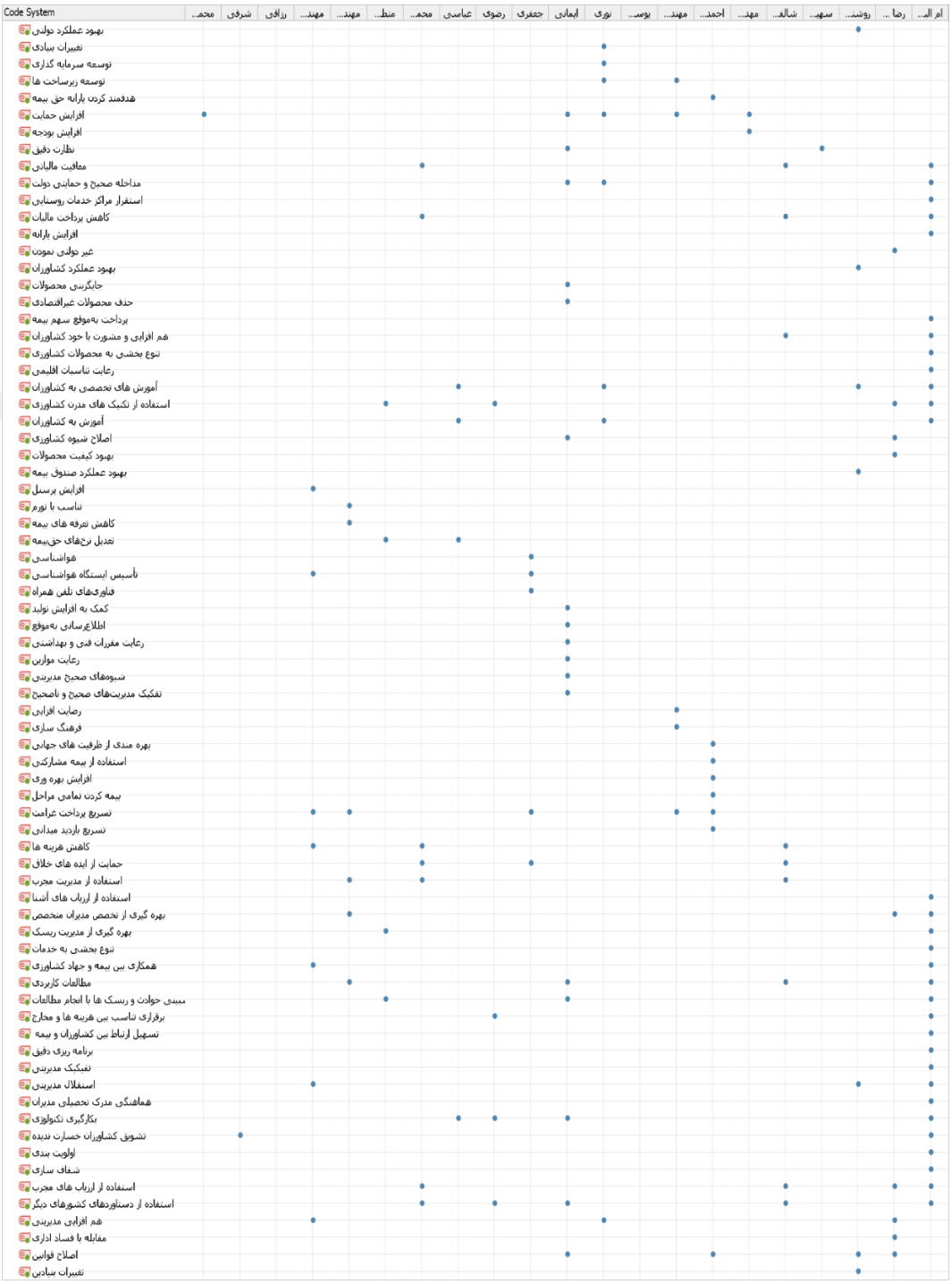
Şekil 26: Araştırmadan Çıkarılan Kodların Önem Ve Tekrarına Göre Düzenlenmiş Diyagram Bulutu

Kaynak: Araştırma Bulguları

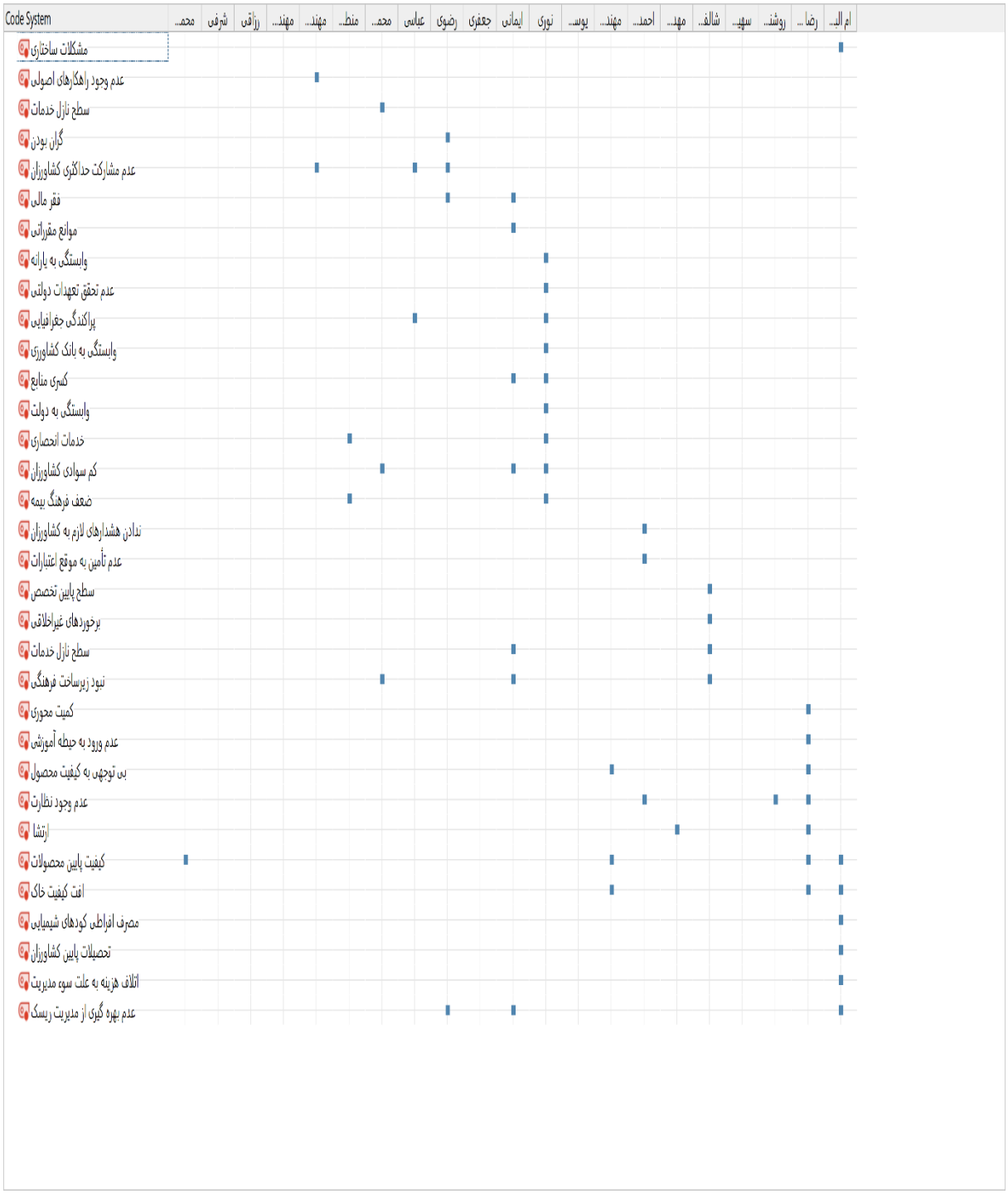
olarak göstermektedir.

Tablo 12: Kodlama Matrisi

Kaynak: Araştırma Bulguları

Tablo 13: Yapısal Sorunlar Matrisi

Kaynak: Araltırma Bulguları

Tablo 14: Görüşme Metinlerinden Elde Edilen Kodlar

Code System	Frequency
Code System	692
Çiftçilerin memnuniyetini artırmak için sigorta acenteleri artırılmalıdır.	0
Diğer ülkelerde sigorta yönetimi ile tanışıklık	4
İsrail'de %70 sigorta kapsamı	1
Tanışıklık eksikliği	8
Diğer ülkelerde şeffaf denetim	2
Amerika ve Hollanda'da sigortanın özel olması	3
Hindistan'da tarım sigortasının borsaya girişi	1
Hintli çiftçilere kredi verilmesi	1
Hindistan'daki sigorta koşulları ile tanışıklık	1
Tarım sigortası	1
Risk yönetimi	3
Küresel piyasalara bağımlılık olmaması	1
Üretimi artırmak için çiftçiyi desteklemek	5
Mevcut koşulların olumlu ve olumsuz sonuçları	2
Yeni olma	1

Fonksiyonel çöküş	3
Verimsizlik	8
Çiftçilerin memnuniyetsizliği	27
Düşük gelir	1
Maliyetli olma	4
Borçların artış eğilimi	3
Etkili kurum	3
Güçlü	1
Şehirlere göçü önlemek için teşvik edici kurum	3
Tarım faaliyetlerini destekleyen kurum	9
Tarım riskini azaltan kurum	9
Güvenlik sağlayan kurum	8
Riski çiftçiden sigorta fonuna aktarma	1
Çiftçilerin zararını telafi eden kurum	10
Destekleyici bir kurum	6
Sigortanın zayıf yönleri	1

Yenilik eksikliği	1
Güvenilir istatistiklerin olmaması	1
Zararda olma	1
Taahhütlerin yerine getirilmemesi	1
Fiyat riskini kapsamama	1
Yaratıcı fikirlere direnç	1
Mali zayıflık	5
Ziyaretlerde gecikme	1
Personelin davranışından memnuniyetsizlik	5
Sabit bir mekanizmanın olmaması	4
Elektronik verimsizlik	1
Eğitimde uyumsuzluk	1
Uzman kadro eksikliği	2
Yayım organizasyonunun zayıflığı	1
İddiacılık	1
Sigortanın çıkarcılığı	4

Altyapı zayıflığı	5
Emir-komuta yapısı	3
Fiyatlandırmada uyumsuzluk	2
Beceriksiz taklit	4
Yasa zayıflığı	3
Uzmanlık eksikliği	2
Bozuk yapı	9
Güçlü bir noktanın olmaması	5
Hedeflerle uyumsuzluk	1
Hedeflerin gerçekleşmemesi	5
Çiftçilerin güvensizliği	7
Küçük çiftçiler için yüksek sigorta tarifeleri	2
Çiftçilerin sigortayı kabul etmemesi	1
İlgili kurumların uyumsuzluğu	1
Yüksek su tüketimi	2
Geleneksel tarımın maliyetli olması	2

Geleneksel tarım	4
Tarım sektörünün sanayileşmemesi	1
Fonun yüksek maliyetleri	4
Bu fonun düşük geliri	3
Sigorta tarifelerinin düşük olması	1
Ayrım eksikliği	1
Hizmet sunumunda örtüşme	1
Uzun ödeme süreci	1
Çiftçiye ruhsal zarar	1
Mali zarar	2
Uzun idari süreç	1
Ödemede gecikme	2
Sigortanın güçlü yönleri	1
Üretim ve yatırım güvenliği	2
Kredi durumunun iyileştirilmesi	2
Arzda denge sağlama	1

Fiyatların istikrarı	1
Gelir dalgalanmalarının önlenmesi	3
Optimum yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi	2
Devlet maliyetlerini azaltma	1
Güncellenme	1
Ödeme sürecinden memnuniyet	1
Çiftçilerin eğitimi	2
Küçük çiftçileri teşvik etme	4
Risk garantisi	1
Mekanikleşmeyi teşvik	1
Çiftçiyi risk almaya teşvik	1
Daha fazla yatırım için teşvik	1
Çiftçilere motivasyon ve umut sağlama	4
Mali zararı telafi etme	3
Zarar ödeme süreci	1
Zarar ödemede gecikme	6

Zarar miktarı konusunda anlaşmazlık durumunda uzun süreç	3
Doğru değerlendirme durumunda normal	4
Yöneticilerin gözünde normal	4
Çiftçilerin gözünde yavaş	9
Yönetim bileşenleri	1
İlgili eğitim	3
Bilgisizlik	1
İlişki odaklılık	2
Keyfi yönetim	4
Uzman olmayan	6
Yönetim yolsuzluğu	2
Emir-komuta yönetimi	2
Bozuk yönetim	6
Düzeltilemez olma	3
Gevşek yapı	3
Uzman yönetimin olmaması	10

Bağımsızlık eksikliği	4
Gerekli deneyime sahip olmama	1
Liyakat eksikliği	3
İlişki odaklılık	1
Yöneticilerin zayıflığı	9
Fiyatlandırma yöntemi	1
Asgari ödeme	9
Yolsuz fiyatlandırma	2
Keyfi fiyatlandırma	3
Fiyat belirleyici bir organın olmaması	3
Birleşik yasaların olmaması	1
İstikrarsızlık	1
Gerçek dışı	8
Enflasyonu göz ardı etme	6
Rüşvet alma	1
Adaletsiz fiyatlandırma	17

Tarifeye uygun	2
Çiftçinin gözünde adaletsiz	21
Altyapı koşulları	38
Kuraklık	3
Yağışların düzensizliği ve şiddetli dalgalanmalar	1
Aşırı kurak iklim	2
Az yağış	1
İklimsel afet riski	5
Çok yönlü etki	4
İklim ve hava koşulları	18
İklim	6
Donma	1
Şiddetli yağmurlar	1
Kuraklık	1
Performans iyileştirme faktörleri	1
Devlet performansının iyileştirilmesi	1

Temel değişiklikler	1
Yatırımların geliştirilmesi	1
Altyapıların geliştirilmesi	2
Sigorta prim sübvansiyonlarının hedeflenmesi	1
Desteğin artırılması	5
Bütçenin artırılması	1
Dikkatli denetim	2
Vergi muafiyeti	3
Devletin doğru ve destekleyici müdahalesi	3
Kırsal hizmet merkezlerinin kurulması	1
Vergi ödemelerinin azaltılması	4
Sübvansiyonların artırılması	1
Özelleştirme	1
Çiftçilerin performansının iyileştirilmesi	1
Ürünlerin değiştirilmesi	1
Ekonomik olmayan ürünlerin kaldırılması	1

Sigorta payının zamanında ödenmesi	1
Çiftçilerle sinerji ve danışma	3
Tarım ürünlerinin çeşitlendirilmesi	1
İklimsel uyumun sağlanması	3
Çiftçilere uzman eğitimler	4
Modern tarım tekniklerinin kullanımı	4
Çiftçilerin eğitimi	4
Tarım yöntemlerinin iyileştirilmesi	3
Ürün kalitesinin iyileştirilmesi	1
Sigorta fonunun performansının iyileştirilmesi	100
Personel artırımı	1
Enflasyona uyum	1
Sigorta tarifelerinin azaltılması	1
Sigorta prim oranlarının ayarlanması	2
Meteoroloji	1
Meteoroloji istasyonlarının kurulması	2

Mobil teknolojiler	1
Üretimin artırılmasına yardımcı olma	1
Zamanında bilgilendirme	1
Teknik ve hijyenik düzenlemelere uyum	1
Kurallara uyum	1
Doğru yönetim yöntemleri	1
Doğru ve yanlış yönetimlerin ayrılması	1
Memnuniyet artırma	1
Kültür oluşturma	1
Küresel kapasitelerden yararlanma	1
Katılımcı sigortanın kullanımı	1
Verimliliğin artırılması	1
Tüm aşamaların sigortalanması	1
Tazminat ödemelerinin hızlandırılması	5
Saha ziyaretlerinin hızlandırılması	1
Maliyetlerin azaltılması	3

Yaratıcı fikirlerin desteklenmesi	3
Deneyimli yönetim kullanımı	5
Aşina değerlendiricilerin kullanımı	1
Uzman yöneticilerin uzmanlığından yararlanma	4
Risk yönetiminden yararlanma	4
Hizmetlerin çeşitlendirilmesi	2
Sigorta ve Tarım Bakanlığı arasında işbirliği	3
Uygulamalı çalışmalar	6
Çalışmalar yaparak olayları ve riskleri tahmin etme	4
Maliyetler ve harcamalar arasında denge sağlama	2
Çiftçiler ve sigorta arasında iletişimi kolaylaştırma	1
Kesin planlama	1
Yönetim ayrımı	1
Yönetim bağımsızlığı	3
Yöneticilerin eğitim belgelerinin uyumu	1
Teknoloji kullanımı	5

Zarar görmemiş çiftçileri teşvik etme	2
Önceliklendirme	1
Şeffaflık	1
Deneyimli değerlendiricilerin kullanımı	5
Diğer ülkelerin başarılarından yararlanma	5
Yönetim sinerjisi	3
Yolsuzlukla mücadele	1
Yasaların düzeltilmesi	4
Temel değişiklikler	1
Zayıf performansın nedenleri	1
Temel çözümlerin olmaması	2
Düşük hizmet seviyesi	1
Pahalı olma	1
Çiftçilerin maksimum katılımının olmaması	3
Mali yoksulluk	2
Düzenleyici engeller	1

Sübvansiyona bağımlılık	2
Devlet taahhütlerinin yerine getirilmemesi	1
Coğrafi dağınıklık	2
Tarım Bankası'na bağımlılık	2
Kaynak yetersizliği	2
Devlete bağımlılık	2
Tekel hizmetler	3
Çiftçilerin düşük okuryazarlığı	5
Sigorta kültürünün zayıflığı	2
Çiftçilere gerekli uyarıların yapılmaması	1
Kredilerin zamanında sağlanmaması	1
Düşük uzmanlık seviyesi	1
Ahlak dışı davranışlar	1
Düşük hizmet seviyesi	2
Kültürel altyapının olmaması	4
Miktar odaklılık	1

Eğitim alanına girmeme	1
Ürün kalitesine dikkat etmeme	3
Denetim eksikliği	4
Rüşvet	2
Düşük ürün kalitesi	8
Toprak kalitesinin düşmesi	3
Kimyasal gübrelerin aşırı kullanımı	1
Çiftçilerin düşük eğitim seviyesi	1
Kötü yönetim nedeniyle maliyet israfı	1
Risk yönetiminden yararlanmama	3